→michael franti

ROLL

112480 **şubat** 2004/02
3 000 000 TL

primal scream

the blues
MARTIN SCORSESE &
WIM WENDERS SUNAR:
7 FİLM BİRDEN

ROLL 83

THE RAPTURE • FLÖRT • TARKAN GÖZÜBÜYÜK • JERRY RICKS • PAMELA • KAZANCI BEDİH

nina simone

Fincanımda şeker
Biraz şeker istiyorum fincanıma
Derinlerinde olsun biraz tatlılık istiyorum
Ruhumda
Dayanabilirim biraz sevgiye
Ah, ne kötü!
Böylesine yalnızım, böylesine üzgün

Biraz sıcaklık istiyorum
giysilerimde
Belki yola koyabilirim bazı şeyleri
Böylece rayına oturur işler
Derdin nedir babalık
Hadi gel de kurtar ruhumu
Biraz şeker koy fincanıma
Dalga geçmiyorum
Biraz şeker koy fincanıma

Tuhaf davranıyormuşsun duyduğuma göre
Hadi bakalım babalık
Biraz şeker istiyorum fincanıma

Dört kadın
Derim siyah
Kollarım uzun
Saçlarım yün gibi
Sırtım sağlam
Acıya katlanacak kadar sağlam
Çok acılar görmüş olsa da
Ne derler bana
Benim adım Sarah Teyze
Benim adım Sarah Teyze

Derim sarı
Saçlarım uzun
İki ayrı dünyaya aitim
Babam zengin ve beyaz
Bir gece geç saatte kıstırdı annemi
Ne derler bana
Benim adım Siffronia
Benim adım Siffronia

Tenim esmer
Saçlarım fena değil, idare eder
Kalçalarım davetkâr
Dudaklarım şarap gibi
Kimin küçük kızıyım ben
Senin de olurum varsa alacak paran
Ne derler bana
Benim adım "Tatlı Şey!"
Benim adım "Tatlı Şey!"

Derim kahverengi
Halim tavrım kaba saba
Gördüğüm ilk anneyi öldüreceğim
Hayatım çok zor geçti
Bugünlerde korkunç acılıyım hepten
Annem ve babam köleydi çünkü
Ne derler bana
Benim adım
Şeftali

Kahrolası Mississippi
Bu parçanın adı Kahrolası Mississippi
Duruyorum arkasında her kelimesinin

Alabama alt üst etti beni
Tüm huzurumu kaçırdı Tennessee
Ve herkes biliyor kahrolası Mississippi'yi

Göremiyor musunuz?
Hissedemiyor musunuz?
Kaplamış bütün havayı
Artık dayanamıyorum baskıya
Avuç açsın biri tanrıya

Bu bir gösteri parçası
Ancak parçaya uygun bir gösteri yazılmadı henüz

Av köpekleri peşimde
Okul çocukları mahpushanede
Kara kedi geçiyor önümden
Her gün işte son günüm diyorum içimden

Esirgeme Tanrım merhametini benim olan bu topraklardan
Zamanı geldiğinde o bizim olacak toptan
Buraya ait değilim
Oraya ait değilim
Dualara inanmayı da kestim

Bana anlatmayın sakın
Size ben anlatayım
Geldi zamanı neredeyse benim ve halkımın
Yıllardır buradayım
Ve hâlâ "ağır ol" dediklerini biliyorum

Ama sorun da bu işte
"Ağırdan al" pencereleri yıkarken
"Ağırdan al" pamukları toplarken
Düpedüz çürüksün –"ağırdan al"
Amma da tembelsin –"ağırdan al"
Tüm bu düşünceler çılgınca –"ağırdan al"
Nereye gidiyorum
Ne yapıyorum
Bilmiyorum
Bilmiyorum

Elinden gelenin en iyisini yap
Ayağı kalk ve sayıl diğerleriyle
Biliyor ya herkes bu kahrolası Mississippi'yi

Dalga geçiyorum zannettiniz, değil mi?

Grev bekçileri
Okul çocuğu yatakları
Diyorlar ki bu bir komünist bir tezgahı
Kardeşlerime, halkıma, bana yönelmiş

Evet, kandırdınız bunca yıldır beni
Yıkamamı ve temizlememi söylediniz kulaklarımın kirini
Gerçek bir hanımefendi gibi konuş dediniz
Sonra da Sadie Bacı demeyi kestiniz

Ama bütün memleket yalanlarla dolu
Öleceksiniz hepiniz sinekler gibi
Güvenmiyorum size artık
Hâlâ diyorsunuz ki "ağırdan al!"

Ama sorun da bu işte –ağırdan al
Irkçılığın kalkması –ağırdan al
Siyasî katılım –ağırdan al
Birlik ve beraberlik –ağırdan al
Tedricen ilerleyelim –"ağırdan al"
Ama daha fazla felaket getirir bu –"ağırdan al"
Neden görmüyorsunuz
Nasıl hissetmiyorsunuz
Bilmiyorum

Benimle yaşamak zorunda değilsiniz
Sadece eşitlik hakkımı verin bana
Herkes biliyor Mississippi'yi
Herkes biliyor Alabama'yı
Herkes biliyor kahrolası Mississippi'yi

Hepsi bu

Türkçesi: Bayer Donat

ROLL 83

şubat '04

09 Michael Franti

14 Primal Scream

18 The Rapture

20 Cat Power

22 Flört

27 Tarkan Gözübüyük

28 Pamela

34 Jerry Ricks

38 New York GlobalFest

40 Joe Strummer

49 The Blues: Martin Scorsese & Wim Wenders

04 Ajans
31 Halkla ilişkiler
32 Kıraathane
42 Gayd
44 Albümler
48 Liste
54 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Ahmet Eken, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Arslan Eroğlu, Atilla Aydoğdu, Aylin Aslım, Ayşegül Oğuz, Baran Özdemir, Başar Uğur, Cem Sorguç, Cüneyt Cebenoyan, Çiğdem Dalay, Derya Bengi, Doğan Erteners, Donat Bayer, Elif Cemal, Emin Ekşi, Ender Ergün, Eray Makal, Erdir Zat, Fatih Özgüven, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Görkem Daşkan, Hakan Dilek, Hakan Lokanoğlu, Halil Kılıçoğlu, Harun İzer, HknKrtsh, Hilmi Tezgör, İlker Aksoy, Kaan Pamuk, Kerem Demir, Mehmet Ali Meram, Mehmet Uluşahin, Melih Katıkol, Merve Erol, Muhsin Akgün, Murat Meriç, Nedim Yalgı, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Ogan Güner, Özay Selmo, Reha Öztunalı, Salih Nâzım Peker, Sarp Keskiner, Serdar Beyaz, Serdar Karataş, Sid, Siren İdemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoğlu, Tacide Kaya Güner, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, Yasemin Avdan, Yiğit Atılgan, Yaprak Z. Gökçöl, Yücel Göktürk, Zeynep Nuhoğlu, Zülal Kalkandelen **baskı:** Stampa Basım San. Paz. ve Tan. Hiz. AŞ (Ebumza Dergahı Sok. no.27 (34440) Dolapdere - İstanbul Tel: 0.212.235 98 95) **basım yeri ve tarihi:** İstanbul, ocak 2004 **dağıtım:** Bir-Yay **adres:** Abdullah Sok. No. 9 Beyoğlu - İstanbul **tel-faks** 244 23 94 **yıl** 8 **sayı** 83 **şubat** '04 **imtiyaz hakkı:** Nefes Yayıncılık adına Yücel Göktürk **sorumlu yazışleri müdürü:** E. Derya Bengi **ilan irtibat:** Şahan Nuhoğlu (0535 576 21 11)

AYDA BİR YAYINLANIR

ROLL • OVER ROCK'N'ROLL

Aganigi naganigi

Kasım 24, 1954... Alan Freed için kötü başlayan bir gündü. Sabah saatlerinde yapılan duruşmada, mahkeme Freed'in radyo programını "Moondog" adıyla sunamayacağına karar vermişti. Freed yıldızı parlayan bir disk jokeydi, taşrada –Cleveland'de– adını duyurmuş ve New York'a transfer olmuştu. Programı orada da tutmuştu, ama Louis "Moondog" Hardin isimli bir âmâ sokak şarkıcısı pişmiş aşa su katmıştı. "Moondog" Hardin, programın isminin lâkabından, Freed'in mikrofondaki "havlamaları"nın da "Moondog Symphony" adlı şarkısından alındığını öne sürerek açtığı davayı kazanmıştı. O gece Freed ve arkadaşları Broadway'deki P.J. Moriarty's adlı restoranda buluştular. Alan birkaç kadeh yuvarladıktan sonra, programına yeni bir ad bulma zorunluluğundan dert yanmaya başlamıştı. Tutan bir programın adını değiştirmenin sakıncalarını sayıp döküyordu. Masadakilerden biri "Rock and Roll yapsana" dedi. Kimin söylediğini kimse hatırlamıyor; hatırlanan, herkesin, hep bir ağızdan, "tabii ya, Rock and Roll" demesi... Bu fikir Freed'in çok hoşuna gitmişti, zira "Moondog" olarak tanınan programın adının uzun hali "Moondog Rock and Roll Party"ydi, sadece "Moondog" kısmı çıkarılmış olacaktı. Tek sorun, 1954'te, bütün müzikal çağrışımlarına rağmen, rock and roll'un siyahların argosunda cinsel ilişki anlamına gelmesiydi. Freed bu sorunu kaale almadı ve böylece "Rock and Roll Party" doğmuş oldu.

"Rock and Roll" yeni bir deyim değildi elbette. 1922'de, blues şarkıcısı Trixie Smith, "My Man Rocks Me (With One Steady Roll)" adlı bir şarkı yapmış ve bu şarkı Afrika kökenli Amerikalıların sahip olduğu ilk plak şirketi olan Black Swan tarafından yayınlanmıştı. Bundan 12 yıl sonra, 1934'te, dönemin en iyi beyaz caz gruplarından biri olan Boswell Sisters'ın "Rock And Roll" adlı şarkıları mütevazı ölçülerde hit olmuştu. 1938'de, Erskine Hawkins –ki sonradan Glenn Miller'ı ("Tuxedo Junction") ve Pati Page'i ("Tennessee Waltz") etkileyecektir– "Rockin' Rollers' Jubilee"yi yayınlamıştı. Ve on yıl sonra, 1948'de Wynonie Harris'in "Good Rockin' Tonight"ı, içinde "rock" geçen şarkılar furyasını başlatmıştı. Alan Freed de, 1952'den beri radyo programını "blues and rhythm plaklarıyla bir rock and roll seansı" olarak sunuyordu.

1954'ün eylül ayında New York'a gelen Freed, çok kısa bir sürede şehrin belli başlı DJ'lerinden biri olmuştu. Siyah DJ'lerin gevşek muhabbetine alışkın olan rhythm and blues fanları, Freed'in çılgın temposuna şaşıp kalmıştı. Bu arada, ünlü siyah dansör, şarkıcı ve DJ Willie Bryant, Harlem ahalisini "bir beyazın siyah müziğini kullanması"nı protesto etmeye davet etmişti. Protestolar sönük oldu, dinleyiciler Freed'in bağırış-çağırışlarını bir rock and roll programının doğal atmosferi addetti.

Freed, programında sürekli rock ve roll'dan söz ediyordu ama, çaldıkları Cleveland'dekinden farklı değildi. Dinah Washington gibi balad şarkıcıları, Cadillacs gibi doo-wop grupları... Favori şarkısı, Ray Charles'ın "I Got A Woman"ıydı. O günlerde, rock and roll, Freed'in rhythm and blues için kullandığı bir alâmet-i farikaydı.

Ancak, Freed'in çaldığı müziğe rock and roll demesi bir ayrıntı değildi. Müzik sanayii onun niyetini farketmişti. Programının adının değişmesiyle beraber dinleyici kitlesinin renk profili de değişmişti. Freed, 1955'in 14-15 Ocak tarihlerinde düzenleneceğini duyurduğu "dans konseri"nin adını "Rock'n'Roll Balosu" koymuştu. "Balo"dan altı hafta öncesinde satılan biletlerin getirisi 38 bin dolardı. Bu ilk şoktu, ikinci şok "balo" günü yaşandı. Sahneye çıkanlar şöyleydi; Ruth Brown, Joe Turner, The Drifters, Fats Domino ve iki doo-wop grubu, Moongloves ve Harptones... Ancak, seyircilerin yarısı beyazdı.

Salon tıklım tıklımdı ve Freed'in dinleyicilerinin hacmini ve renk kompozisyonunu gören müzik sanayii yeni bir ismin, rock-'n'roll'un doğduğunu farketmişti. Şimdi sıra bu isme uygun müzik yapmaya gelmişti.

James Miller, *"Flowers In The Dustbin –The Rise of Rock and Roll 1947-1977"*

Dört herkes için dört mü?
Eşit mi bütün yediler?
Bir tutuklunun düşlediğiyle
seni aydınlatan ışık aynı mı?
PABLO NERUDA

Ben yaşlıyım, içinden dünyaya
çıktığım küçük delikten çok,
gireceğim büyük deliğe yakınım.
JOHN BERGER, Domuz Toprak

Japonya'daki adaşımızı birkaç sene evvel duymuştuk, ama Brezilya'dakini bilmiyorduk. İnternette dolaşırken, e-bay'de satışa sunulmuş 1985 tarihli Bruce Springsteen kapaklı Brezilya müzik dergisi ROLL'a rastladık, çok hoşumuza gitti.

İnsanlar konusunda daha az, fikirler konusunda daha çok meraklı olun. **MARIE CURIE**

Tek kelime söylemeyin siz, kelimeler!
INGEBORG BACHMANN

Sağlığını korumanın tek yolu istemediğini yemek, sevmediğini içmek, yapmak istemediğini yapmaktır. **MARK TWAIN**

BOB DYLAN'ın "bootleg" serilerinin altıncısı mart sonlarında yayınlanacak: "Live 1964: Concert At Philharmonic Hall" 19 şarkı içerecek ve iki CD halinde basılacak. "Another Side Of Bob Dylan" albümünün yayınlanışından iki ay sonraki konserde Dylan tek gitarla akustik bir performans yapmış, dört şarkıya da Joan Baez dahil olmuş. Bu arada Dylan, 2004 Grammy'lerine üç dalda aday.

Bu sene otuzuncu sanat yılını kutlamaya hazırlanan **RUSH**'ın gitaristi Alex Lifeson, karısı ve oğluyla beraber bir yılbaşı kutlaması esnasında tutuklandı. Görevli memura darp ve mukavemet ve mütecaviz sarhoşluk suçlamalarıyla karşılaşan Lifeson'ın oğlu Justin, kendilerinin haklı olduğunu, raporda yazanların tam tersinin vuku bulduğunu söylüyor.

Indie grup **RYE COALITION**, çok beğenilen 2002 albümleri "On Top"ın ardından yeni albüm çalışmalarına başladı; yeni prodüktörleriyse **DAVE GROHL**.

ELLIOTT SMITH'in göğsünde bir bıçakla bulunuşundan iki ay sonra dosya hâlâ kapanmış değil. Başta olayı intihar olarak niteleyen Los Angeles polisi, Smith vakasını hâlâ şüpheli bir ölüm olarak nitelendiriyor ve araştırmalara devam ediyor.

JAY-Z'in "Black Album"ü ve **BEATLES**'ın "White Album"ü harmanlanıyor, ortaya haliyle "Grey Album" çıkıyor. "Black Album"ün vokalleriyle "White Album"ün müzikal altyapısını alıp dönüştüren **DJ DANGER MOUSE**'un projesi mart ayında raflardaki yerini alacak.

Tony McCarroll'ın gidişinin ardından gruba dahil olan ve 1995'in "What's The Story (Morning Glory)"sinden bu yana davul setinin başında oturan Alan White, **OASIS**'ten ayrıldı. Grup cenahından yapılan açıklamaya göre, White'ın ayrılmasını Gallagher biraderler ve diğer elemanlar istemiş, zaten sonbaharda yayınlanması planlanan yeni albümün ilk kayıtlarındaki davulları da Noel Gallagher çalmış.

PIXIES Amerika'daki Coachella festivali için yeniden bir araya gelecek. 1993'te ayrılan grubun bir "best of" albümü ve kliplerden, konser görüntülerinden oluşan bir DVD'si de yıl içinde yayınlanacak.

JANE BIRKIN, birçok sanatçıyı mıknatıs gibi yeni albümüne çekti. Mart sonunda yayınlanması düşünülen "Rendez-vous", Birkin'in düetlerinden oluşuyor: Manu Chao, Placebo'dan Brian Molko, Beth Gibbons, Arno, Paolo Conte, Etienne Daho, Alain Souchon, Miossec, Mickey 3D, Alain Chamfort gibi isimlerin yanısıra **BRYAN FERRY** de Birkin'le karşılıklı eski bir Roxy Music şarkısını, "In Every Dream Home A Heartache"i seslendiriyor.

NORAH JONES'un yeni albümü "Feels Like Home" bu ay yayınlanıyor. Albümde Dolly Parton'la bir düet, Tom Waits ve Townes Van Zandt'ın birer şarkısının cover'ı ve Jones'un üzerine söz yazdığı bir Duke Ellington bestesi var.

WILLIE NELSON'ın yılbaşında yazdığı yeni şarkısı "Whatever Happened To Peace On Earth", Bush hükümetini ve Amerika'nın Irak'ı işgalini protesto ediyor. 70 yaşına gelen Nelson, şarkısını ilk Teksas'ta, Demokrat Parti'den başkan adayı olan Dennis Kucinich'in seçim gecesinde okudu.

Marky Ramone, genç kuşaklara **RAMONES** şarkılarını ve performansını tanıtmak için yeni bir grupla birkaç konser yapacak. New York punk aleminde geçirdiği yılları bir kitaba dönüştürmek üzere çalışmalar da yapan Marky, dört sene önce yitirdiğimiz Joey Ramone'un ardında kalan bazı demo kayıtlarını da yayınlanabilir hale getirmek niyetinde.

Geçtiğimiz sene Amerika'da turnelerden en çok kazanan sanatçı olarak **BRUCE SPRINGSTEEN** açıklandı. 47 konsere çıkan Patron ve grubu E-Street Band 115.9 milyon dolar kazanmış. Patronu Celine Dion ($80.5 m), Eagles ($69.3 m), Fleetwood Mac ($69 m) ve Cher ($68.2 m) takip ediyor.

KAZANCI BEDİH'İN ARDINDAN

Dilde sermayem bir ah kaldı

"Eşkıya" filminden şu sahneyi çoğumuz hatırlarız: Eşkıya Baran hapisten çıkmış, eski sevgilisi Keje'yi aramaktadır. İz sürerken, memleketi Urfa'da bir "sıra gecesi"ne katılır. Bu, Urfa'ya has bir oturak gecesidir. Çiğ köfteler hazırlanmış, türküler, şarkılar söylenmeye başlanmıştır. Gecenin müzisyenleri, Urfalıların "pîr" adını verdiği Kazancı Bedih ve arkadaşlarıdır. Kazancı Bedih, "Nice bu hasret-i didar ile giryan olayım / Yanayım ateş-i aşkın ile büryan olayım..." diye devam eden gazele başlar. Ardından hep beraber "Gezme ceylan bu dağlarda seni avlarlar" türküsünü söylerler. Bu türkü, Eşkıya Baran'ı zorlu yolculuğuna uğurlarken bir nasihattir...

"Eşkıya" filminin soundtrack'inde yer alan türküleri ve İbo Show'da defalarca yaptığı sıra gecelerinden sonra, 1997 yılında "Pîr'in ilk yasal kasedi / Urfa'dan canlı tarih" adlı korsan olmayan "ilk" albümünü yayınlayan, o günden bugüne onlarca albüme imza atan "Pîr" Kazancı Bedih ve eşi, 19 Ocak gecesi Urfa'daki evlerinde, uyurken açık bıraktıkları katalitikten sızan gazdan zehirlenerek öldü. Ülkemizdeki "talihsiz ölümler listesi"ne eklenen bu yeni haberle, Urfa türkülerinin gelmiş geçmiş en büyük ustaları Kel Hamza, Hacı Bakır, Mukim Tahir, Tenekeci Mahmut gibi isimlerin son temsilcisi sayılan Kazancı Bedih de hayata veda etti...

Kazancı Bedih, asıl adıyla Bedih Yoluk, 1929 yılında Urfa'da doğdu. Çocukluğundan beri kazancılık yaptığından bu lâkabı almıştı. Gençlik yılları, Kel Hamza, Hacı Bakır Yurtsever, Cemil Cankat gibi ustaların taşplaklarını dinleyerek geçti. Necip Şığe, Nacar Celal, Tenekeci Mahmut gibi ustaların yanında yetişti. Bir yandan Fuzuli, Nâbî, Kuddusî gibi divan edebiyatı şairlerinden gazelleri ve sıra gecesi repertuarını öğrenirken, diğer yandan ud, tambur ve cümbüş çalmaya başladı. Urfa, yüzlerce halk müziği ustasının yetiştiği, halk müziğinin klasik Türk musikisiyle buluştuğu pek çok türküye kaynak olmuş bir kentti. Kazancı Bedih'in türkü, gazel, hoyrat söylediği yıllarda, Seyfettin Sucu'dan İbrahim Tatlıses'e, Kadir Sema'dan Mahmut Tuncer'e pek çok türkücü oldukça popüler olmuştu. Oysa Bedih Usta, Urfa ve çevresinde korsan olarak çoğaltılan kasetler yayınlamış ve sıra gecelerine devam etmişti. Popüler olmak yerine kazancılık işini sürdürmeyi seçmişti.

İbrahim Tatlıses, her ne kadar Bedih Usta'nın cenaze törenine gitmeyerek hayranlarını oldukça üzse de, bir vefa örneği göstererek her yeni yayın döneminin başlangıcında "pîr"i programına konuk etti. Kazancı Bedih ve arkadaşları, hem Urfa sıra gecelerinin tanınmasında büyük rol oynadılar, hem de kendi müziklerini mümkün olan en sade şekliyle sunup, yıllarca yayınlayacakları albümlerinin kapısını araladılar. Kazancı Bedih'in grubu, oldukça iyi müzisyenlerden oluşuyordu: Oğlu Naci Yoluk ud ve cümbüş, "Urfa'nın Arif Sağ'ı" olarak bilinen Mehmet Nacak ise bağlama çalıyordu. Abdullah Uyanık ve Kazım Çiriş ise her zaman "pîr"in yanında yer alan vokalistlerdi. Kanun, keman ve darbukalar da grubun vazgeçilmez çalgılarıydı. Kazancı Bedih'in albümlerinde, bir yandan Urfa'ya has türkü, hoyrat, gazel ve bazen Kürtçe uzunhavalar yer alırken, diğer yandan dönemin popüler parçalarının ("Berivanım", "Pala Remzi", "Neler ettin" vb.) "sıra gecesi sound'u"yla yorumları yer alıyordu. Bu albümlerin büyük çoğunluğu, yüzbinlere ulaşan satışlar yapmıştı. Ama Kazancı Bedih albümlerinin satışından bir şey kazanmamıştı. Urfa'daki kazancılık işine devam ediyordu. Emekli olduktan sonra, günlük gelirini çıkarmak için demlik ve cezve tamir edilen küçük bir dükkan açmıştı. Yaşı 75 olmuştu, hâlâ sıra gecelerine katılıyordu. Ondan gazelleri, bir makamdan diğerine geçmenin sırlarını öğrenmek isteyen onlarca genç vardı...

Kazancı Bedih, "pîr"liğe kolay gelmemişti. Kimilerine "kirli" gelen sesinde, geçtiği tüm yolların izi bulunan, ender bulunur halk müziği ustalarından biriydi. Ölümü, söylediği hoyratlardaki kadar acı ve bahtsız oldu: Dilde sermayesi bir ah, gonca gülleri siyah kaldı. *Ulaş Özdemir*

ŞUBAT 2004 | MANHATTAN

HER | SALI
BABAZULA

6 | CUMA
BETTY WEEN

27 | CUMA
PAMELA

11/25 | ÇARŞ.
AYLİN ASLIM (SÜT'LÜ)

7/21 | CUMARTESİ
NEV

26 | PERŞEMBE
İHTİYAÇ MOLASI

14 | CUMARTESİ
MOOD + LOVE SONGS KARAOKE

20 | CUMA
DUMAN

13 | CUMA
MAVİ SAKAL

28 | CUMARTESİ
QUICK SPACE (İngiltere)

12 | PERŞEMBE
SELEN GÜLÜN TRİO

18 | ÇARŞAMBA
TRIBUTE to BEATLES (Bulutsuzluk Özlemi ve Blues Express) + BEATLES DVD GÖSTERİMİ

19 | PERŞEMBE
METROPOLİS

05 | PERŞEMBE
ETNİK SENTETİK

22 | PAZAR
COMMA

MANHATTAN

Acara Sk. N:2 Galatasaray - 0212 244 04 42
manhattan@manhattan.gen.tr - www.manhattan.gen.tr

Galatasaray Lisesi | Yapı Kredi | MANHATTAN
Taksim | İstiklal Caddesi | Tünel

TUBORG PILSENER
fiyerman

Dağınık zihinler bulmak için tımarhaneye gitmeye gerek yok. Gezegenimiz evrenin tımarhanesidir. **GOETHE**

Bir deliyle benim aramda tek bir fark var. Deli aklının yerinde olduğunu sanır. Bense deli olduğumu biliyorum. **SALVADOR DALI**

Bir gün buradan gideceğim / Sen kontağı çevir vitesi ikile beni unutma / Uzak yollar beni çağırıyor / Hiçbir şey yapmayacağım bundan sonra / "Ben buradayım" de güneşin altında radyo dinleyen çocuğa "Dünyadan korkma" / Güneşin altında radyo dinleyen çocuğu sakın unutma **AHMET GÜNTAN**

Evlendiğimde mutlaka üç çocuğum olsun istiyorum. Biri eşim, biri kendim için. Biri de, ya birine bir şey olursa diye. **KIRAÇ**, Deli Düş

Yalnız cehennemde bağışlamayı öğreniyoruz, ama önce ölmek zorundasın. **ANA CASTILLO**, Tanrıdan Çok Uzak

1997 tarihli "The Fat Of The Land"den bu yana ses vermeyen **PRODIGY**'nin yeni albümü yolda. Liam Howlett'in daha "seksi" olacağını ve punk temellerine oturacağını söylediği albüm, yaz başına yetiştirilmeye çalışılıyor.

Müjde: Yeni **PATTI SMITH** albümü nisanda geliyor. Yeni şarkılardan biri Mahatma Gandhi'yi ve "şiddet içermeyen direnişini" bayrak yapıyor, bir diğeri William Blake'e selam çakıyor.

İsveçli saykedelik rock grubu **THE SOUNDTRACK OF OUR LIVES**, yılbaşı için bir single yayınladı: "Jingle Hell (Stuck In The Chimney) ve "X-Mas (Ich Habe Keine Angst)" şarkıları, www.tsool.net adresinden de edinilebilir. Grubun martta yayınlanması beklenen yeni albümü muhtemelen "Origin" adını taşıyacak.

Çocuk pornosu müşterisi olduğu gerekçesiyle 2003 ocak ayında tutuklanan, herhangi bir resim indirmediği, ama internet sitelerine girdiği açıklanan ve beş yıl süreyle kara listeye alınan, sitelere çocuklara yönelik taciz hakkındaki kitabı için araştırma amacıyla girdiğini söyleyen The Who'nun efsanevî ismi **PETE TOWNSHEND**, The Observer gazetesine şöyle konuştu: "Eğer bir silahım olsa, oracıkta kendimi vuracaktım. Ama intihar etseydim daha kötü olurdu, zira yaygın kanaati doğrulamış olacaktım."

DÜZ KONTAK

"Bruce muhteşemdir. Eğer buna katılmıyorsanız Marslısınız demektir. Her an elinde bir penseyle direksiyonun altına eğilecek ve düz kontakla motoru çalıştırıp bizi bir serüvene alıp götürecek gibidir. Müziği, biraz enerjiye ihtiyacınızın olduğu karanlık ve yağmurlu bir günde çok iyi gider..." Joe Strummer'ın bu sözlerinin altına biz de imzamızı basarız. "The Essential Bruce Springsteen" albümündeki üç CD'de 30 hit şarkı ve günyüzü görmemiş kayıtlar bir araya getirilmiş. Sanki bir define sandığı.

DOKSANLARIN MARŞLARI

Suede'in "şimdilik" son vedası: "Singles", 1992'den bugüne bir özet, 21 şarkılık harika bir toplama... Malûm, grup üyeleri geçen sene dağıldıklarını açıkladılar, ama özel projelerin ardından belki tekrar birleşip yeni bir albüm yayınlayabileceklerini söylemeden de duramadılar... Suede'çiler 90'lara –Atlantik'in bu kıyısından– grunge kadar silinmez bir damga vuran Britpop'un çocuklarıydılar, ama bir akımın bayraktarlığını yapmak değil, iyi bestekârlar ve iyi bir sahne grubu olmak istediler. İki kere İstanbul'da gözlerimizle gördük, öyle de oldular... David Bowie, Morrissey gibi figürlerin devamı gibi gösterilen, ama –Frida Kahlo'dan Springsteen'in "The Wild, The Innocent And the E Street Shuffle"ına– değişik ilgi alanlarına sahip Brett Anderson'a ve yolu erken terkeden gitarist Bernard Butler başta olmak üzere tüm saz arkadaşlarına selamımızı ve mesajımızı yolluyoruz: Böyle güzel isimli bir grubu bırakıp nereye gidiyorsunuz?

THE WHO meşhur rock-operası "Tommy"yi yıllar sonra yeniden yorumluyor. Roger Daltrey'in öncülüğünü yaptığı ve Genç Kanser Vakfı yararına gerçekleştirilecek olan konsere Stereophonics, Tom Jones ve Jules Holland da katılacak.

JOHN LYDON bir reality şova katılıyor, üstelik favorilerden biri. "Ben Bir Şöhretim... Beni Buradan Çıkarın" adlı yarışma Avustralya'da bir cangılda geçiyor. Diğer katılımcılar Michael Jordan, Peter Andre ve futbolcu Neil Ruddock.

Fransız şansonlarının yenilikçi ekibi **LES TÊTES RAIDES**, şubat ayı boyunca Paris'in Bataclan salonunda cümbür cemaat çalacak. Konserler dizisinin özelliği, her gece önemli bir misafirin grupla birlikte sahne alacak olması. Örneğin Mano Solo, The Ex, Fabulous Trobadors, Noir Désir gitaristi Serge Teyssot-Gay, Boubacar Traoré ve Yann Tiersen...

İngiliz ressam ve yazar **BILLY CHILDISH**, bilindiği gibi aynı zamanda sıkı bir garage-rock'çu. Geçtiğimiz ay içinde **THE BUFF MEDWAYS** adındaki ekibiyle yeni albümü "1914"ü yayınladı.

"Burası Atılgan gemisi, kaptanınız konuşuyor": "Uzay Yolu"nun Kaptan Kirk'ü **WILLIAM SHATNER** önümüzdeki günlerde yayınlanacak yeni albümü üzerine çalışıyor. Müziğin uzağında olmayan, uzun yıllar önce, 1968'de de şiirlerden ve cover şarkılardan oluşan bir albüm piyasaya çıkaran oyuncu, en son Ben Folds Five grubunun "Fear of Pop" adlı parçası için 1998'de mikrofon başına geçmişti. Shatner'ın yeni albümünün de prodüktörü, genç dostu Ben Folds olacak. Albümde misafirler arasında Joe Jackson, Henry Rollins ve country şarkıcısı Brad Paisley bulunuyor.

MARIANNE FAITHFULL'un merakla beklenen albümü "Before The Poison" mayıs ayında yayınlanacak. Albümde beş parçada PJ Harvey'in, üç parçada Nick Cave'in, bir parçada da Damon Albarn'ın imzası var.

Geçtiğimiz aylarda market işçileri grevine destek veren, kurdukları Axis Of Justice örgütü ve internet sitesiyle sivil toplum örgütleri arasında bir iletişim ağı kurmaya çalışan Audioslave gitaristi **TOM MORELLO** ve System Of A Down vokalisti **SERJ TANKIAN**, eylemlerine bir radyo programıyla devam ediyor. Los Angeles'tan yayın yapan KPFK radyosunda her ayın üçüncü perşembesi mikrofon başına geçen ve konuklarla sohbet edip müzik yapan ikili, en son Willie Nelson'ın Irak işgalini protesto eden şarkısı "Whatever Happened To Peace On Earth"ü ve Crass'ten "Nagasaki Nightmare"i okudu, Doğu Anadolu'daki Ermeni kırımını konu alan "The Burning Tigris" kitabının yazarı Peter Balakian'ı misafir etti. Program hakkında Morello şöyle konuşmuş: "Bu program, Axis Of Justice inisiyatifini kullanmanın yollarından biri; rock, devrimin ateşiyle birleşiyor burada. Değişik türlerden jam'ler yapıyoruz, Bob Marley, Bob Dylan, Rage Against The Machine ve System Of A Down arasında bir bağ olduğunu göstermek istiyoruz. Çünkü, bizim gruplarımızı seven birinin, Bob Dylan'ın 'The Times They Are A-Changin'inin ne kadar kararlı bir politik şarkı olduğunu bilmemesi pekâlâ mümkün."

İzlandalı ekip **MUM**, önce "Nightly Cares" single'ını, nisanda da üçüncü albümleri "Summer Make Good"u yayınlayacak. Grubun iki kız solistinden biri olan Kristin, Mice Parade'in "Obrigado Saudade" isimli son albümünde iki parça söyledi.

İlkbahar aylarında **WILCO**'dan yeni bir albüm geliyor. Amerikalı grup bu albümün stüdyo mesailerinde Jim O'Rourke'dan büyük destek görmüş.

MORRISSEY'in nisan veya mayısta yayınlanacak yeni albümünün adı "You Are The Quarry" olarak belirlendi.

Neil Hannon üç yıllık boşluğun ardından, grubu **DIVINE COMEDY**'ye yeniden hayat üfledi. "Absent Friends" isimli yedinci albüm mart ayında yayınlanacak, ilk single ise " Come Home Billy Bird" olacak. 2001'deki son albüm "Regeneration"da Nigel Godrich'le çalışan Hannon, bu albümde prodüksiyonu Jobi Talbot'la birlikte kendisi üstlenmiş.

Grant Lee Buffalo grubundan hatırladığımız şarkıcı **GRANT-LEE PHILLIPS** "Virginia Creeper" adını verdiği üçüncü solo albümünü arkadaşlarıyla stüdyoya girip üç gün üç gecede tamamladı.

4 Aralık 1993'te 52 yaşında hayata veda eden **FRANK ZAPPA**, ölümünün onuncu yılında bereketinden bir şey kaybetmiş değil. Bugünlerde büyük sanatçının anısına, birbiri ardına CD'ler, DVD'ler, kitaplar yayınlanıyor. 1984 New York konserinin görüntü ve ses kayıtları "Does Humor Belong In Music?" isimli DVD'de toplandı. 1979 tarihli "Baby Snakes" filmine de artık DVD formatında ulaşmak mümkün... Tribute albümlerin sayısı da artıyor: Zappa'nın son yıllarında birlikte çalıştığı Frankfurtlu Ensemble Modern ekibi, Ali N. Aşkın'ın yönetiminde "Ensemble Modern Plays Frank Zappa: Greggery Peccary & Other Persuasions" albümünü yayınlarken, 60'lardan 70'lere Zappa'nın grubunda takılan müzisyenlerin oluşturduğu The Grandmothers, "A Grandmothers Night at the Gewandhaus" albümüne imza attı. Fransız big-band'i Le Bocal'in yeni albümünün adı ise "Oh No!.. Just Another Frank Zappa Memorial Barbecue". Bugünlerde piyasaya çıkan kitaplar arasında en ilgincini de analım: Christian Rose'un fotoğraflarını ve Philippe Thieyre'in kaleme aldığı satırları bir araya getiren "Zappa In France 1968-1988".

"It Still Moves" adlı başarılı albümleriyle 2003'e damga vuran Amerikalı **MY MORNING JACKET** beşlisinin iki elemanı gruptan ayrıldı. Gitarist Johnny Quaid ve klavyeci Danny Cash'in yerine grupta bundan böyle Carl Broemel ve Bo Koster görev yapacak.

Şimdi bir süre / konuşturmayın hiçbir duyguyu / bırakın kalbin adalesi / biraz farklı çalışsın. **INGEBORG BACHMANN**

Kalp denen şey, biri oturunca başkasının oturmasına yer kalmayan iskemleye benzemez; o tıpkı kapıları daima açık duran büyük bir konağa benzer; yüzlerce binlerce insan bu konakta misafir edilebilir. *(Yelpaze dergisinden, 1962)*

Bütün kış boyunca örgü örerim. Günler birbirini izler ve burada ben ve iki şişten başka hiçbir şey yoktur. Bir araba durmadan geçerse ve zaten hiçbir zaman durmazlar, arabayı kullanan adamı vurmak isterim. Neden olmasın? **JOHN BERGER**, Domuz Toprak

İlkokul ikinci sınıftayken çok ağır kitaplar okudum. Klasikleri bile ilkokulda okuduğumu hatırlıyorum. Belki de bu yüzden kitap okuma alışkanlığım yok şimdi. O zamanlar kendimi gereğinden fazla zorlamışım. **KIRAÇ**, Deli Düş

İki şey sonsuzdur, insanoğlunun aptallığı ve evren. Fakat ikincisinden o kadar emin değilim. **ALBERT EINSTEIN**

BEASTIE BOYS tayfasının 1993'te kurduğu ve 2001 yılında borçlarından dolayı iflas eden plak şirketi Grand Royal, ocak ayı içinde internet üzerinden açık artırmayla satışa çıkarıldı. Bids4assets isimli web sitesinde 10 bin dolardan başlayan açık artırma, 65 bin dolarlık bir teklifle sonuçlandı. Ancak bu rakamın beklentilerin çok altında olduğu ve bu yüzden açık artırmanın şirketi açık artırmaya çıkaran Los Angeles iflas mahkemesi tarafından geçersiz sayılabileceği söyleniyor. Grand Royal, topu atmadan önce, Beastie Boys'un yanısıra, Luscious Jackson, BS2000, Bran Van 3000, At The Drive-In gibi grupların albümlerini yayınlıyordu.

BONNIE "PRINCE" BILLY –namı diğer Will Oldham– Palace, Palace Music, Palace Brothers gibi isimlerle anılan zamanlarına bir "best-of"la geri dönüyor. Dinleyicilerin oylarıyla belirlenen şarkılar yeniden çalınacak; ismi "Bonnie 'Prince' Billy Sings Greatest Palace Music" olarak belirlenen albüm martta yayınlanacak. "A Tribute To The Music Of Will Oldham" isimli bir çalışma da hazırlık aşamasında.

THE MUSIC, hanı hanı ikinci albümleri üzerine çalışıyor. Enerjik punk şarkılarının ağırlıkta olacağı söylenen albümdeki "Welcome To The North" isimli şarkı, şarkıcı Robert Harvey'le memleketi Leeds arasındaki aşk-nefret ilişkisini konu alıyor.

İrlandalı grup **ASH**, beşinci stüdyo albümleri için ABD'de kampa girdi. Tim Wheeler ve arkadaşları Foo Fighters'ın prodüktörü Nick Raskulinecz'le çalışıyorlar.

INDOCHINE'in 2003 haziranında Paris'te verdiği konserin kayıtlarından oluşan "3.6.3" albümü yayınlanır yayınlanmaz Fransa listelerinin bir numarasına oturdu. Albüm, toplam 28 şarkılık iki CD'den ve bir DVD'den oluşuyor.

"Heroin"den "The Raven"a uzanan **LOU REED**'in yeni konser albümü "Animal Serenade" martta yayınlanacak. Kayıtlar, 2003 turnesinin Los Angeles ayağında Wiltern Theatre'da verilen konserden.

Velvet Underground'un tarih olduğu sanılan bir dönemde üç eski dost (ya da üç eski düşman) bir araya gelip Paris'te bir konser vermişlerdi. **LOU REED**, **JOHN CALE** ve **NICO** imzalı "Bataclan 72" geçtiğimiz ay yeniden yayınlandı.

80'lerin underground rock gruplarından **MEAT PUPPETS** bu ay yayınlanacak "Classic Puppets" derlemesiyle yeniden alkışlanıyor.

BETA BAND'in martta yayınlanacak yeni albümünün ilk single'ı "Assessment"ın klibi, bir nevi savaş tarihi belgeseli olacak.

MUHABBET FAZİLET

Halk ozanları arasında gür sesi, davudi sazı, özlü deyişleri ve "gariban" duruşuyla tanınan, Fransa ve Almanya'da pek çok albümü, Türkiye'de onlarca 45'lik ve uzunçaları yayınlanan, 1983'te öldüğünde Ankara Belediyesi'nde temizlik işçisi olarak çalışan Feyzullah Çınar'ın sesi ve sazıyla arşivlerde kalmış birbirinden güzel deyişleri, Kalan Müzik tarafından "Fazilet" adlı albümde toplandı. Dertli, Agahi, Harabi, Sefil Ali, Ruhsati, Mihneti gibi pek çok ozanın deyişlerinin seslendirdiği albümde, Çınar'ın 70'li yıllarda plaklara kaydettiği ve o dönem için oldukça "ağır" Alevi deyişleri sayılan "Muhammed Ali'dir", "Şah-ı Merdan", "Fazilet" de yer alıyor. Yanda Aşık Kul Ahmet'le bir mapushane muhabbetinde (sağdaki) gördüğünüz Çınar'la muhabbetiniz bol olsun.

Rob Halford gruba geri dönmüş ve yeni albüm çalışmaları başlamışken, **JUDAS PRIEST**'in eski davulcusu **DAVID HOLLAND**, davul dersleri verdiği 17 yaşında bir erkek çocuğuna tecavüze kalkıştığı iddiasıyla tutuklandı.

Uzun yıllar **JETHRO TULL**'da klavye çalan ve 1980'de gruptan ayrılan **DAVID PALMER**, 66 yaşında bir ameliyatla kadınlığa geçti ve Dee adını aldı.

Limuzini aşırı hız sebebiyle durdurulan **ART GARFUNKEL**'ın cebinde marihuana bulundu; 62 yaşındaki folk-rock'çu mahkemeye sevkedildi. Uzun bir aradan sonra geçen sene başlayan Simon and Garfunkel turnesinin devam etmesi de gündemde...

FATBOY SLIM'in düzenlediği büyük plaj partileri dizisi Big Beach Boutique, bu yaz Brezilya'da, Rio de Janeiro'da gerçekleşecek.

JANET JACKSON, mart sonunda yayınlanacak yeni albümünde ilk kez açık açık seksten söz edecekmiş. Prodüktör Dallas Austin bu albümü daha şimdiden Prince'in "Dirty Mind"ıyla karşılaştırıyor.

Malili şarkıcı **SALIF KEITA** remikslendi: İki yıl önce dünya çapında sevilen "Moffou" albümündeki parçalar Osunlade, Doctor L, Galliano, La Funk Mob, Charles Webster gibi prodüktör ve DJ'lerce elden geçirilerek "Remixes From Moffou" adıyla yayınlandı.

POSTA PRESS
ENTERNASYONAL SALATA
sayı 33

- FAŞİZM EKRANLARDAN VE SÜTUNLARDAN SORUYOR: MANKAFALAŞTIRAMADIKLARIMIZDAN MISINIZ?
- SLAVOJ ZIZEK'İN KALEMİNDEN 80. ÖLÜM YILDÖNÜMÜNDE LENİN TARTIŞMASI
- KIBRIS'TA SON TANGO: ANNAN PLANI'NIN GİRDİSİ ÇIKTISI
- KDP TÜRKİYE TEMSİLCİSİ ÖMER MERANİ'YLE "KIRMIZI ÇİZGİ" VE FEDERE KÜRT DEVLETİ
- ESKİ MERKEZ BANKASI BAŞKANI BÜLENT GÜLTEKİN ANLATIYOR: AKP'NİN 2003 EKONOMİ KARNESİ
- HASAN BÜLENT KAHRAMAN'LA "KİTLE KÜLTÜRÜ, KİTLELERİN AFYONU"
- EVRİM ALATAŞ'TAN OHAL VE İÇSAVAŞ MANZARALARI: "MAYOZ BÖLÜNME HİKAYELERİ"
- GÜLTEN KAYA'YLA AHMET KAYA'YA DAİR: BİR KORKU PERDESİ

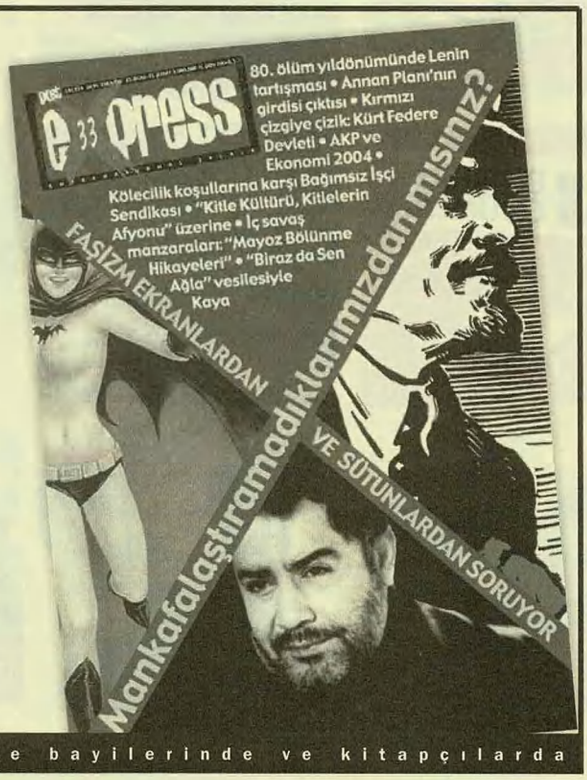

Her ayın 15'inden itibaren gazete bayilerinde ve kitapçılarda

2004
02

BECK'S
BIG BAND

babylon

Şehbender Sokak No: 3
Asmalımescit, Tünel / Beyoğlu 80060
Tel: (212) 292 73 66

BRITISH COUNCIL

www.babylon.com.tr

"Açık Radyo." 94.9
Doritos
Radikal
RADIO
shipshak
STİL MATBAACILIK A.S.
Wall
TNN
ZEBRA
DesignFactory

MICHAEL FRANTI

Önce grubun ismine tav olmuştuk: Disposable Heroes of Hiphoprisy. Hipokrasiye –iki yüzlülüğe– hiphop panzerihi şırıngalayan, kullanıldıktan sonra da çöpe atılan kahramanlar. Sonra da müzikleri kulaklarımızı yakalamış, kaptanları Michael Franti'yi defterimize not etmiştik. Güvenilir müzik adamı Kip Hanrahan da "Chomsky okuyan tek rap grubu" deyince de isimlerinin karşısına bir yıldız yapmıştık. DHOH'in geçerlilik süresi çabuk doldu, Franti on yıldır Spearheads adlı başka bir panzehirle yolları arşınlıyor. 2003'ün son günlerinde yolu İstanbul'a düştü, Babylon'daki ahaliye müstesna bir gece yaşattı. Franti'yi konser öncesinde markaja aldık...

KAHVERENGİ BİR BEBEK

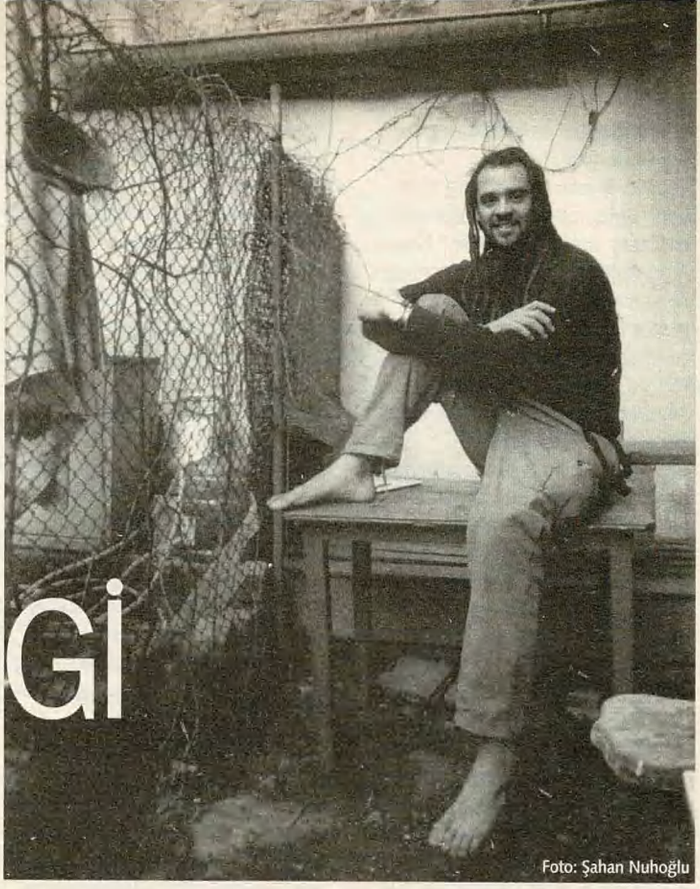

Foto: Şahan Nuhoğlu

(Roll'un 32. sayısındaki Saul Williams söyleşisini gösteriyoruz)

Bir ortak ahbabımız var.

Michael Franti: Saul! Yakın dostumdur. O da geldi mi İstanbul'a?

Evet, bir konser vermişti Wax Poetic'le... Bir de başrol oynadığı film gösterilmişti İstanbul Film Festivali'nde. "Slam"i siz nasıl bulmuştunuz?

Çok iyiydi. Saul zaten çok iyi bir oyuncu. Ama asıl marifeti kelimeler; bir kelime kuyumcusudur. Şiirlerini çok severim. Bill Cosby'yi tanırsınız herhalde, bütün dünya tanıyor. Oğlu maalesef bir cinayete kurban gitti birkaç yıl önce. Los Angeles'ta, silahlı bir çatışmanın içine düştü, kaza kurşunuyla hayatını kaybetti. O tanıştırmıştı bizi, Saul Brooklyn'de bir kulüpte sahneye çıkıyordu. O sıralarda daha üniversite öğrencisiydi. Performansı büyüleyiciydi. *(söyleşinin başlığını gösteriyor)* Ne yazıyor burada?

"Nâzım Hikmet rap'çi miydi?" Nâzım Hikmet'i tanıyor musunuz?

Hayır. Rap'çi mi?

Ünlü bir Türkiyeli şair.

(Roll'un 42. sayısındaki Kip Hanrahan söyleşisini gösteriyoruz)

Bir başka ortak ahbabımız var...

Kip Hanrahan! O da buradaydı ha!

O söyleşide eski grubunuz The Disposable Heroes of Hiphoprisy için şöyle demişti: "Noam Chomsky okuyan tek hiphop grubu."

(gülüyor) Umarım başkaları da okuyordur.

Chomsky'den önce biraz futboldan konuşsak... Futbol tutkunu olduğunuzu okuduk...

Gençliğimde basketbola meraklıydım, futbol aşkı sonradan başladı. Ve giderek benim için basketboldan daha önemli hale geldi. Müziğe başlayıp turnelere çıkınca yapabildiğim tek spor futbol oldu. Futbol oynamak için bir top kâfi, hatta herhangi bir yuvarlak nesne bile yeterli. Futbolun bu kadar yaygın olmasının sebebi de bu galiba. Basket için pota lazım, o da her yerde olmuyor. Davulcumuz Nijeryalı ve futbol tutkunu. Turne menejerimiz Jamaikalı, o da futbol hastası. Seyahatlerde bol bol top oynuyoruz. San Francisco'da da arkadaşlarımın çoğu Senegalli, onlar da futbolla yatıp kalkıyor. Çevre böyle olunca insan ayak uyduruyor tabii.

Dünya Kupası'nda kimi tuttunuz?

Türkiye - Senegal maçında Senegal'i. *(gülüyor)* Ama mesela Almanya - Türkiye maçı olsa Türkiye'yi tutarım. Almanları tutacak değildim herhalde. *(gülüyor)* Amerika'da futbol özellikle gençler arasında hızla yayılıyor. Ama, bir endüstri olarak ve televizyon yayınları bakımından Amerikan futbolu, basketbol, beyzbol düzeyinde değil. Dolayısıyla, çocuklar 15-16 yaşına gelince, aralarındaki en iyiler o sporlara yöneliyor. Ama artık herkes spor yapmaya futbol oynayarak başlıyor.

Chomsky'den konuşalım mı biraz?

Chomsky, hakikatin ABD'deki birkaç sözcüsünden biri. Taarruzu altında olduğumuz global propagandaya, insanların yüreklerine yerleştirilen korkuya karşı çok güçlü bir ses ve özelikle gençlik için bir hakikat kaynağı oldu. Bir zamanlar Amerika'da entelektüeller saygı gören kişilerdi, bugünlerde eğlence dünyasının şöhretleri o saygıyı görüyor. Entelektüellerin eski saygınlığına en yakın isim Chomsky bugünün Amerika'sında.

Bir hakikat sözcüsü daha var: Howard Zinn.

Evet, tarihçi. "Öteki Amerika"nın yazarı. Büyük adam.

Pearl Jam'in Eddie Vedder'ı "ideal bir dünyada Ralph Nader (Yeşil Parti'nin lideri) başkan, Howard Zinn de yardımcısı olur" diyordu...

Evet. İyi başlangıç olabilirdi...

Geçen seçimlerde kime oy verdiniz?

Ralph Nader'a tabii ki...

Birçok müzisyen, grup, kasım ayındaki bombalamalar nedeniyle Türkiye konserlerini iptal etti. Siz geldiniz ama...

İki sebep var. Birincisi şu: Siyasî müzik yapmaya başladığımda bir karar almıştım. İnsanlar en çok ihtiyaç hissettiği zaman müzik yapacaktım. Ve şimdi, sadece İstanbul'dakilerin değil, dünyanın dört bir yanındaki insanların müziğe ihtiyacı var.

Globalleşme nasıl yediğimiz yiyecekleri bozduysa, dinlediğimiz müziği de bozdu. Dört-beş büyük plak şirketi var. Müzik tanrıçasına değil, borsaya hizmet ediyorlar.

Yeni albümünüzün adını ("Everyone Deserves Music" –Müzik Herkesin Hakkıdır) da bu düşünceden yola çıkarak koydunuz galiba.

Evet. Bush'un başkan seçildiği günlerde, ortalıkta karamsar bir hava vardı. Arkadaşlarla sohbet ederken birisi "şimdi gerçekten iyi müziğe çok ihtiyacımız var" demişti. Ben de "müzik herkesin hakkıdır" diye bir cümle kurmuştum, öylesine söylemiştim, ama sonra üzerinde düşündüm ve kani oldum: Müzik herkesin hakkıdır. Albümün adı öyle doğdu.

İstanbul konserinizi iptal etmemenizin ikinci sebebi neydi?

İkinci sebep, hayatımı korku içinde yaşamak istememem. Korku içinde yaşadığım her gün, kendimi ölmüş farzederim, oysa ben yaşamak istiyorum. Bush yönetimi, terörizmden korkmamızı söylüyor. Afganistan'a, Bağdat'a, Filipinler'e saldırmamızın sebebi bu. Ben bombalamanın çözüm olduğuna inanmıyorum.

"Everyone Deserves Music"deki "Bomb da World" adlı şarkıda, "peace" (barış) ve "piece" (parça) kelimeleriyle oynayarak "You can bomb the world to pieces / But you can't bomb it to peace" (Bombalarla paramparça edebilirsiniz dünyayı / Ama bombalarla getremezsiniz barışı) diyorsunuz...

Çünkü bombalamakla elde edilebilecek bir sonuç yok. Bütün bombalamalar terörizmdir. Terörizmi önlemenin yolu diplomasi, iletişim, adalet ve bütün insanlara –sadece işadamları elitine değil– imkân sağlamaktır. İşte bu nedenle İstanbul'dayım. Ben maceraperest değilim. Sokakta karşıdan karşıya geçerken, önce soluma, sonra sağıma, sonra tekrar soluma bakarım. Ondan sonra karşıdan karşıya geçerim. Bu durumda da aynı şeyi yapıyorum. 11 Eylül'de New York'ta olanlara da öyle bakıyorum. Çok hüzünlü bir zamandı. Hayatını kaybeden insanları saygıyla ve kederle anıyoruz. Ama onların intikamını almaya yemin etmek başka bir şey.

Hep söylenir, şiddet şiddeti doğurur diye. Şiddeti önlemenin yolu,

→09

adaletsizlikleri önlemekten geçmiyor mu aslında?
Tabii ki. Martin Luther King şöyle der: "Barış, savaşın yokluğu değildir, barış adaletin varlığıdır." Bugün Amerika'da siyahlara karşı, örneğin Almanya'da da Türklere karşı bir şiddet var. Ve dünyanın her yerinde zenginlerin yoksullara açtığı bir savaş var. Bazen büyük patlamalar, infilaklar görüyoruz ve işte düşman diyoruz. Asıl düşman her gün yaşanan adaletsizlik. Bunun çözümü de daha fazla şiddet uygulamak, bomba yağdırmak değil, insanlara imkânlar, seçenekler sunmak. Bu dünyada herkesin yiyeceğe, temiz havaya, suya, refaha hakkı var.

Bush yeniden seçilir mi sizce?
Hiç sanmıyorum. Bunu bir iyimserlikle söylediğimin farkındayım. Ancak, inanıyorum ki, bugün dünyada olanlar, Bush'un politikaları, hepimize şunları düşündürttü: Nasıl bir dünyada yaşamak istiyoruz? Bir süper gücün egemen olduğu bir dünyada yaşamak istiyor muyuz? Bir askerî gücün bütün dünyanın kaderini belirlemesini onaylıyor muyuz? Yoksa bütün ulusların bağımsız olduğu, her birinin sesini duyurabildiği, kendi kültürünü yaşayabildiği, geliştirebildiği bir dünya mı istiyoruz? Bu, hepimizin yapmak zorunda olduğu bir tercih, vermemiz gereken bir karar. Bugün olanları Hint mitolojisindeki Kali'nin öyküsüne benzetiyorum, bir yok edici güç geliyor ve pozitif enerjiye yol açıyor. Önümüzdeki günlerde pozitif enerjinin belirleyici olacağını düşünüyorum, öyle umuyorum... Bir konuşmamızda Kara Panter Angela Davis'e "60'larda sizin aktif olduğunuz kadar aktif olmadığımız için bizim kuşağımdan utanıyor musun?" diye sormuştum. O da şu cevabı vermişti: "60'larda biz bir avuçtuk, bugün, Irak savaşı öncesinde, bir hafta sonunda 30 milyon kişi sokaklara çıkıp savaşı protesto etti. Asya'dan Latin Amerika'ya, Avrupa'dan Afrika'ya, dünyanın dört bir yanında insanlar 'savaşa hayır' dedi..." Bir ABD yurttaşı olarak şöyle düşünüyorum: Bush'un dünya üzerindeki etkisi bir monarktan farksız. Bir monarka oy verilemez. Dolayısıyla benim bir ABD yurttaşı olarak sorumluluğum, o monarkı iktidardan indirmek için elimden ne geliyorsa yapmaktır.

Yeşil Parti ne yapar seçimlerde?
Başkanlık seçimlerini kazanma ihtimali yok tabii ki. Yeşil oylar Bush'un karşısındaki adaya yönelmeli, yönelecektir de. Ama yerel seçimlerde, mesela San Francisco'da yeşil bir belediye başkanı seçilmesine ramak kaldı. Yeşil aday oyların yüzde 48'ini aldı, öteki aday yüzde 52'yle kazandı. Ve aslında, San Francisco'daki seçmenlerin sadece yüzde 3'ü Yeşil Parti'ye üye. Dolayısıyla adaylarımız seçimi kazanmayabilir, ama Yeşillerin savunduğu fikirlerin seçmenler tarafından ciddiye alınması, önlerinde gerçek bir seçenek olarak varolması çok önemli. Konserlerden sonra birçok genç bana gelip müziğimi sevdiklerini, ama siyasî fikirlerimden hoşlanmadıklarını söylüyor. "Niye" dediğimde "biz Bush'u destekliyoruz" diyorlar. Ben de onlara şunları söylüyorum: "Niye Bush'u destekliyorsunuz? Çevre sorunlarına duyarlı değil misiniz? Herkesin sağlık hizmetlerinden yararlanması gerektiğine inanmıyor musunuz? Her eyaletin marihuana konusunda kendi yasal düzenlemesini yapmasını doğru bulmuyor musunuz? Bunlar Yeşil Parti'nin üç temel politikası. Sizin tek istemediğiniz şey, federal hükümetin vergi yoluyla paranızı alması. Her yıl birkaç yüz dolarınızı vergilerden korumak için milyarlarca dolara malolan terörizme karşı savaşı destekliyorsunuz. O para sağlık için, eğitim için kullanılabilir. Irak'a açılan savaşı destekliyorsunuz, binlerce masum insanın öldürülmesini destekliyorsunuz. Ve sonuçta Bush ve yandaşlarını petrol zengini kılıyorsunuz. Sadece birkaç yüz dolar için. Bu çılgınlık."

Bu sözleriniz ikna edici oluyor mu?
Oluyor. İnsanlar düşünmeye başlıyor. Devlete verdiğimiz her doların yüzde 51'i askerî harcamalara gidiyor, yüzde 51! Bunun yüzde 5'ini sağlık hizmetlerine harcanması fena mı olur? Bunun yüzde 2'siyle bütün okullar yıl boyunca rahat eder. Herkes üniversiteye gidebilir. Kendi dolarları ve cent'leri üzerinden düşünmeye başladıklarında, söylediklerime ikna oluyorlar.

Yeşillerin oyları böldüğü eleştirisine ne diyorsunuz?
O eleştiriye katılmıyorum, çünkü aslında Al Gore, Bush'tan daha fazla oy aldı. ABD'deki seçim sistemi eyaletlerin temsil oranına dayanıyor. Bush, Florida hilesiyle daha fazla eyaleti kazanmış oldu. Ama, oyların toplamına bakıldığında, Al Gore'unkiler Bush'tan daha fazla. Ayrıca seçim sonuçlarını belirleyen seçmenler olmadı, Yüksek Mahkeme'nin kararı oldu. Gore'un seçimi kaybetmesinin sebebi Yeşillere verilen oylar değil, seçim sistemiydi. Bir de tabii, Demokrat Parti'nin odağını kaybetmesi meselesi var. Demokrat Parti, çalışan insanların, emekçi sınıfların partisiydi. Ama, eğitim, sağlık ve çevre politikaları Cumhuriyetçi Parti'ninkilerden farksızlaştı. Bir kabahatli aranıyorsa, bu, Yeşillere oy verenler değil, Demokrat Parti'nin politikaları ve liderleridir. Mesela Irak, 1997'de, Clinton döneminde bombalandı, Tam da Monica Lewinsky skandalı sırasında. Clinton resmen gündemi değiştirmek için Irak'ı bombalattı. Demokrat Parti'nin Cumhuriyetçi Parti'den bir farkı kalmadı. Aynı militarizm, aynı anti-kamusal yaklaşım...

Müziğe dönersek: Pinkpop Festivali'nin kayıtlarında, konuşmanızdaki otobüs mecazı, biraz alâkasız olsa da The Who'nun "Magic Bus"ını çağrıştırdı. Sever misiniz Who'yu?
Çok severim. Geçen hafta "Quadrophania"yı seyrettim. Harikaydı. Who'nun ruhunu çok severim. Ben çocukken hiç rock dinlemezdim. Ne Beatles'ı, ne Led Zeppelin'i. Soul, funk ve hiphop dinleyerek büyüdüm. Şimdi, bir yetişkin olarak rock'u keşfediyorum. Beatles'ı bile daha beş yıl önce dinlemeye başladım. Aklım ermeye başladığı zamanlarda, San Francisco'da, Marvin Gaye, Carlos Santana, George Clinton, Earth, Wind & Fire dinlenirdi. Sonra rap başladı. Reggae de vardı, ama daha underground'du, popüler alanda değildi. Sadece küçük, bağımsız radyo istasyonları reggae ve Bob Marley çalardı.

Beatles'ı keşfetmeniz nasıl oldu?
George Harrison'ın Beatles sonrası şarkılarını severdim. Sonra Beatles dönemi şarkılarını merak ettim. Onları da çok sevdim. "Here Comes The Sun", "Something", "While My Guitar Gently Weeps"... Bir şairdi Harrison. Beatles'da sevdiğim bir de şu oldu: Her ne kadar doğrudan siyasî bir müzik yapmasalar da, şarkılarında dünyanın ne kadar boktan bir yer haline geldiğini hissettiriyorlar ve "bu boktan dünyada birbirimize sahip çıkalım" diyorlardı. Bugünün müziğinde olmayan bir şey bu. Globalleşme nasıl yediğimiz yiyecekleri bozduysa, dinlediğimiz müziği de bozdu. Bir zamanlar 30-40 tane büyük plak şirketi vardı. Bu şirketlerin etiketleri altında bir sürü siyasî albüm yayınlanabiliyordu. Bugünse dört-beş tane büyük plak şirketi var ve bunlar müzik tanrıçasına hizmet etmeyi akıllarının kıyısından bile geçirmiyorlar, onlar borsadaki hissedarlara hizmet ediyor. Yeni bir John Lennon, yeni bir Bob Dylan aramıyorlar, yeni Britney Spears'lar arıyorlar. Popüler kültür anlayışı değişti, popüler kültürün niteliği değişti. Popüler müzik eskiden sisteme muhalifti, şimdi sistemin emrinde.

"Sandinista"da rock, funk, soul, reggae, rap, caz, hepsi bir arada. Bu öyle bir harman ki, o müziğin tek bir adı var: Clash. Punk filan değil. Clash, Clash'tir sadece.

Lennon'ı sever misiniz?
Daha yeni keşfettim. Seviyorum, çünkü çok radikal şeyler yapmış biri. Amsterdam'da, Yoko Ono'yla yatakta ve çıplak yaptığı basın toplantısını seyrettiğimde, önce "bu ne saçmalık, hippi-çiçek çocuğu zırvası, hiçbir mânası yok" diye düşünmüştüm. Sonra, zamanla farkettim ki, yaptığı çok radikal bir şey, hele o günlerde. Bugün bile Amerika'da, egemen zihniyete ters gelen şeyler söylediğinizde aforoz ediliyorsunuz. Mesela, bir sürü insan şarkılarımdaki fikirler yüzünden benden nefret ediyor. Mektuplar, tehditler, konserlere gelip küfretmeler... Çünkü "ABD'nin başka ülkeleri bombalamasını doğru bulmuyorum" diyorum. Ve bu çok radikal bir cümle olabiliyor. "Her bombalama terörizmdir" dediğimde "ne demek istiyorsun" diye efeleniyorlar. Onlara göre, "bizim yaptığımız bombalama terörizm değil". Lennon genç kızların çığlık çığlığa ismini haykırdıkları pop star olmaktan vazgeçip dünyanın gidişatı hakkındaki fikrini beyan etmeyi ve bunun bedelini ödemeyi seçti. Çok radikal bir tavırdı bu. Ne kadar radikal bir şey olduğunu benzeri bir duruma düştüğümde anladım. Egemenlerin ne kadar güçlü

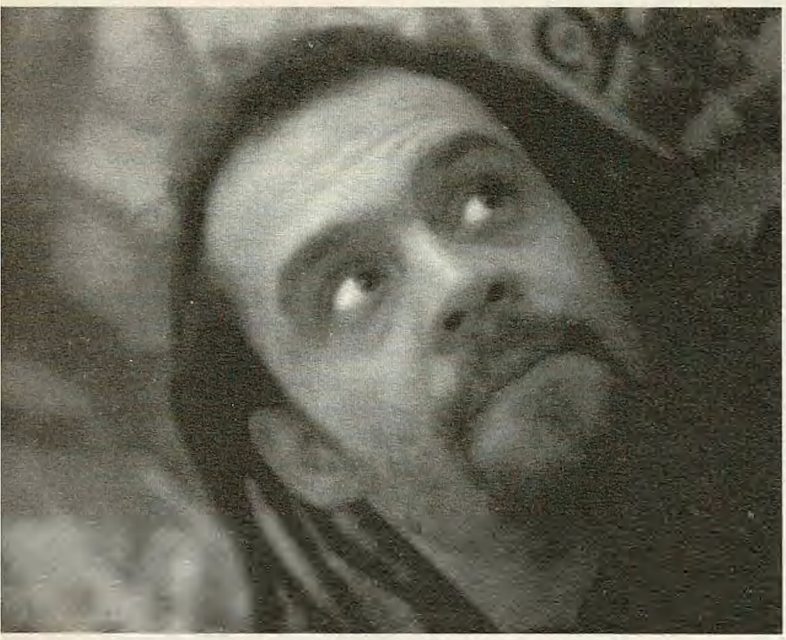

olduğunu onlara meydan okuduğunuzda görüyorsunuz.

İlk grubunuz The Beatnigs'in albümü, Jello Biafra'nın plak şirketi Alternative Tentacles'dan çıktı. O nasıl oldu?

Jello'yla 1986'da tanıştım. O dönemde Al Gore'un karısı onun aleyhine bir dava açmıştı, şarkılarının ahlâka mugayır olduğu gerekçesiyle. O sıralarda biz de Beatnigs'i kurmuş, sağda solda çalmaya başlamıştık. Biafra bir gün bizi dinlemeye geldi. Beğenmiş olacak ki, "bir albüm yapmayı düşünürseniz kapımı çalın" dedi. Biz de öyle yaptık, albümüzün hazır olduğunu düşündüğümüzde kapısını çaldık.

Dead Kennedys'i sever miydiniz?

Severdim, ama punk rock'tan pek haberim yoktu. Beatnigs'in enteresan bir tarafı da şuydu: Hiçbirimiz hayatında bir punk rock konserine gitmemiştik. Biz sadece siyasî bir rap grubuyduk. Enstrümanlarımız da çeşitli metallerdi. Çöp kutuları, ıvır zıvır; onlarla ritm tutup rap söylüyorduk. Gitarımız bile yoktu. Sadece bas, davul ve çeşitli metaller. Kulüplerde çalmaya başlayınca punk rock'a merak sardık, çünkü oralarda punk gruplarını görüyorduk. Ve giderek punk rock'la içli dışlı olduk.

Britanya punk'ıyla aranız nasıl?

O zamanlar pek haberdar değildik, neler yaptıklarını bilmiyorduk. Sex Pistols'ın ismini duymuştuk tabii, ama hiç dinlememiştik.

Clash'i dinlemişliğiniz var mı?

Onları keşfedince fanları oldum. Hâlâ çok seviyorum.

En çok sevdiğiniz albüm hangisi?

"Sandinista". Ben Clash'i keşfettiğimde dağılmanın arifesindeydiler. 1983'te seyrettim onları, "Combat Rock" turnesiydi. "Rock The Casbah" radyolarda çalınıyordu. İlk aldığım Clash plağı oydu, çok beğendim ve bütün albümlerini topladım. Clash'le tanışmam punk rock üzerinden olmadı, reggae üzerinden oldu. Bir reggae dergisinde Clash'ten övgüyle bahseden bir yazı görmüştüm ve nasıl bir müzik yaptıklarını merak etmiştim. "Rock The Casbah" radyolarda çalınmaya başlayınca, niye bir reggae dergisinin onlardan övgüyle bahsettiğini anladım. Clash'in önemi de bu: Kulakları başka müziklere açıktı. İlk albümlerine bakın mesela, biraz reggae katılmış punk rock'tan ibaretti. Fakat "Sandinista"ya geldiklerinde, rock, funk, soul, reggae, rap, caz, hepsi bir arada. Ve öyle bir harman ki, o müziğin tek bir adı var: Clash. Punk filan değil, Clash. Clash, Clash'tir sadece.

Strummer'ın Clash sonrası albümlerini nasıl buldunuz?

Sadece "Global A Go-Go"yu dinleyebildim, çok güzel bir albüm. Clash'in bir tesadüf olmadığını gösteriyor..

Eski grubunuz Beatnigs'den bahsettiniz; malûm, grubun adı beat ve zenci anlamındaki "nigger"ın kısaltmasından oluşuyor. O ismi seçmeniz, Beat'e ilgi duymanız nasıl oldu?

1984'ten beri San Francisco'da oturuyorum. Ve Beat orada hâlâ yaşıyor. City Lights kitabevi hâlâ yerinde, Lawrence Ferlinghetti hâlâ orada. Benim Beat'e ilgi duymam üniversitedeyken oldu. Hocalarımdan biri Beat hareketinin tarihi üzerine bir belgesel hazırlıyordu, bana okumam için bir sürü kitap vermişti, Beat edebiyatını keşfetmem öyle oldu. Ben üniversiteye gidene dek içine çok kapalı, orta sınıf değerlerine bağlı, tutucu bir çevrede yetiştim. Kitap okumak gibi bir alışkanlığım da yoktu, tek merakım basketboldu. Allahtan iyi oynuyordum, basketbol bursuyla üniversiteye girdim ve önüme yepyeni, bambaşka bir dünya açıldı. Beat, yeni hayatımdaki ilk istasyondu.

City Lights nasıl bir yer?

Hep olduğu gibi; küçük, sıcak, samimi. O tarafa ne zaman yolum düşse uğrarım, gide gele Lawrence Ferlinghetti'yle ahbap oldum. Bana yeni gelen kitapları gösterir, şunu oku, bunu oku der. Dünya tatlısı bir adamdır. Mütevazı, candan...

William Burroughs'la bir albüm yaptınız –"Spare Ass Annie and Other Tales". Burroughs hakkındaki izlenimleriniz nasıl?

Burroughs'la ilk tanıştığımda, Disposable Heroes of Hiphoprisy olarak U2'yla birlikte turnedeydik. Kansas City'ye gittiğimizde onu aradık, buluşmak, tanışmak istediğimizi söyledik. O da kalktı otelimize geldi. Aynen fotoğraflardaki gibiydi, takım elbisesi, şapkası... Elinde bir de bowling çantası vardı. Şaşırmıştık, o sırada 78 yaşındaydı, bastonla yürüyordu. O bowling çantası ne hikâye diye düşünürken, Burroughs *(sesini taklit ediyor)* "size tabanca koleksiyonumu göstermek istedim" dedi ve çantayı açıp bir Magnum çıkardı. Clint Eastwood'un "Dirty Harry"de kullandığı modeldi. Arkasından bir 45'lik Colt, sonra 38'lik Colt... Bizim Rono (Tse) Magnum'u eline aldı, evirip çevirmeye başladı. Burroughs "bir dakika" dedi, şarjörü açtı, içinde bir kurşun vardı, onu çıkarıp Magnum'u uzattı. Hepimizde şafak attı. Magnum'la oynarken Rono pekâlâ şaka olsun diye tetiği çekebilirdi. Burroughs, herhalde, "şu bıçkınlık taslayan yeniyetmelere hadlerini bir bildireyim" demişti. *(gülüyor)* Sonra, 1992'de prodüktörlüğünü Hal Willner'ın yaptığı "Spare Ass Annie and Other Tales"

Dr. King şöyle der: "Barış, savaşın yokluğu değil, adaletin varlığıdır." Asıl düşman her gün yaşanan adaletsizlik. Çözüm bomba yağdırmak değil, insanlara imkânlar sunmak.

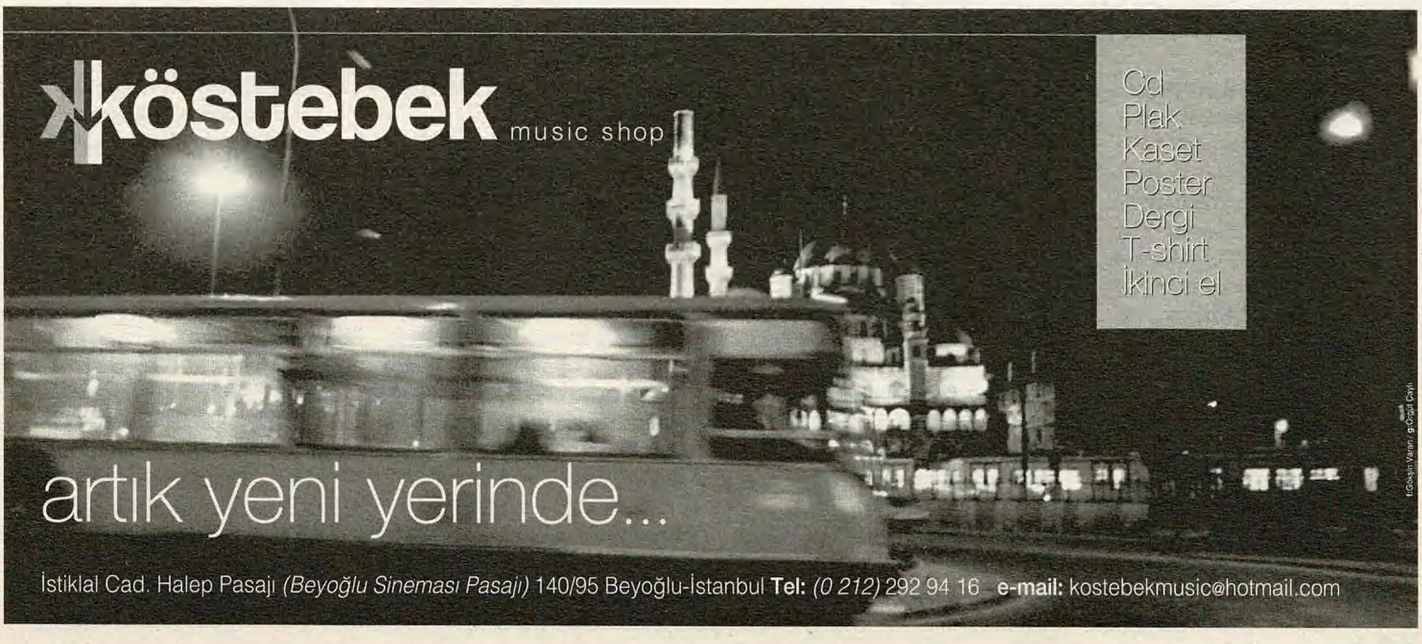

için Burroughs'un evinde kayıtlar yaptık. Bir sürü kedisi vardı, en az on tane. Kucağında hep bir kedi olurdu, onu okşayıp dururdu. *(sesini taklit ediyor)* "Tatlım, güzelim..." Daha önce yayınlanmamış bazı öykülerini okudu. İki gün, günde dörder saat kayıt yaptık. 60 dakikalık bir albüm yaptık o kayıtlardan. Alta müzik döşeyip üstte Burroughs'un okuyuşu gibi değildi. Bir soundtrack yapar gibi yaptık.

Burroughs'un romanlarını, öykülerini sever misiniz?

"Çıplak Şölen"i Burroughs'la tanışana kadar okumamıştım. Üniversitedeyken sadece adını duymuştum, çok genç ve tecrübesizdim, o edebiyata nüfuz edebilecek durumda değildim. Onu tanıyınca ve kendi ağzından hikayelerini dinleyince hayran kaldım, kitaplarını merak ettim. Ve "Çıplak Şölen"le başladım Burroughs külliyatını okumaya.

"Çıplak Şölen"i nasıl buldunuz?

Okurken sesi kulaklarımda yankılanıyordu. Burroughs'un sesi o kadar etkileyici ki. Bir de şunu farkettim: Biz, underground alemin bizimle başladığını sanıyorduk. Halbuki "Çıplak Şölen"i okuyunca gördüm ki, adamlar daha 1940'larda, hatta daha öncesinde toplumsal yasakları hiçe sayarak yaşıyormuş. Onlardan önce de başkaları varmış. Bu bana şunu düşündürdü: Her zaman her kültürde bir heterodoksi mevcut; söz konusu toplum ne denli kapalı ve baskıcı olsa da, dilediği gibi yaşamak isteyen, disipline edilemeyen, düzene ve genel geçer ahlâka boyun eğmeyen insanlar oluyor. Sanatı, kültürü yaratan da onlar; yaratıcı ruhlu insanlar. Ve yaratıcı ruhlar, şartlar ne olursa olsun teslim olmuyorlar, kafalarına göre yaşamanın ve kendilerini ifade etmenin bir yolunu buluyorlar mutlaka.

Basketçiliğiniz belirleyici bir yer tutuyor hayatınızda. Basket niye o kadar önemliydi sizin için?

Basketbol evden uzak durmamı sağlıyordu. Babam alkolikti, dolayısıyla okuldan eve dönmek pek eğlenceli değildi. Evden uzak durmak için, okuldan sonra basketbol sahasına giderdim. Eve geldiğimde babam sızmış olurdu, ben de rahat ederdim. Ayrıca basketbol bana hayatta bir şeyi, herhangi bir şeyi becerebileceğimi gösteriyordu. İnsanlar sırtımı sıvazlıyordu, "aferin, iyi oynuyorsun" diyorlardı. Evde böyle bir şey yoktu, herhangi bir şeyi iyi yapabileceğime dair bir teşvik, bir takdir görmüyordum. Basketbol bir eğlence ve çalıştıkça daha iyi yapabileceğim bir şeydi.

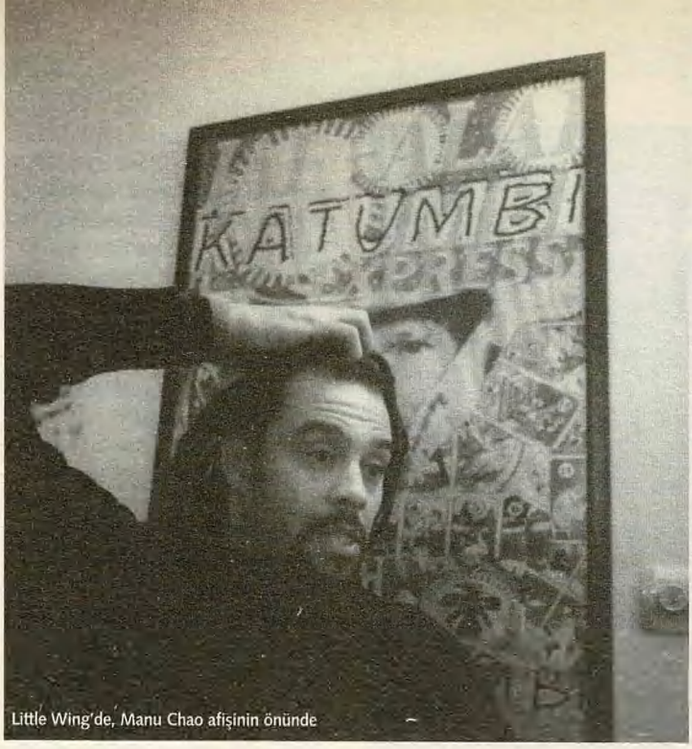

Little Wing'de, Manu Chao afişinin önünde

Evlatlıktınız, değil mi?

Evet. 22 yaşıma kadar kendi tarihimi bilmiyordum. İki yıl gerçek anne babamı bulmaya çalıştım, resmen iz sürdüm ve sonunda buldum onları. "Beni niye evlatlık verdiniz?" dedim. Cevapları şuydu: "Sen kahverengi bir bebektin, ailelerimiz seni asla kabul etmezdi."

Anneniz beyaz, babanız siyah mıydı?

Evet. Evli değillerdi, ırk farkı o zamanlar böyle bir evliliğe müsaade etmiyordu. Dolayısıyla beni evlatlık vermişler. Sonra kendi renklerinden insanlarla evlenip çoluk çocuk sahibi oldular. Büyüdüğüm evde, ebeveynlerimin gerçek annem ve babam olmadıklarını biliyordum, bu nedenle hiçbir yere ait olmama hissiyle büyüdüm; ne yetiştiğim aileye, ne de cemaate ait hissediyordum kendimi.

O aile beyaz mıydı?

Evet. Üç çocukları vardı, bir de ben –siyah bir evlatlık. İyi insanlardı, iyi niyetliydiler. Fakat babalığım içkiye düşkündü, zamanla alkolik oldu. Alkolik olunca da saldırganlaştı, ev tahammül edilemez bir hale geldi. 17 yaşındayken çareyi evden kaçmakta buldum. Fakat, bir yabancı, bir öteki olarak yaşadığım için, kendimi öyle hissettiğim için, hep yabancılarla, ötekilerle özdeşlik kurdum. Bu da beni yaptığım müziğe ve sesi olduğum siyasî fikirlere yöneltti. Başkalarına karşı şefkat ve dayanışma hissi duymamı, toplumun ittiği, dışladığı insanlarla empati kurmamı sağladı.

Gerçek anne-babanızla tanışmanız nasıl oldu?

Karışık duygular yaşadım. Bir yandan annenle, babanla tanışmaktan, nereden geldiğini öğrenmekten mutlu oluyorsun, öte yandan mutsuzluk duyuyorsun, çünkü terkedildiğini, başkalarına verildiğini biliyorsun. Mutlak bir red hissediyorsun: İnsan dokuz ay karnında taşıdığı bir bebeği nasıl başka birisine verebilir? Ve bir baba bunu nasıl kabullenebilir? Ben bir babayım ve asla çocuklarımı başka birilerine veremem, onlar için ne yapmam gerekiyorsa yaparım.

Onlar için de kolay olmamıştır, bu durumda onlar da sözünü ettiğiniz "öteki" sayılır herhalde...

Ben de öyle bakmaya çalışıyorum. Boston'da yaşıyorlar, yılda birkaç kez görüşüyoruz, arada bir telefonda konuşuyoruz. Çok yakın değiliz, ama bağı korumaya ve geliştirmeye çalışıyorum.

O günlerde, bir beyazla siyahın evlenmesi, insanların hafsalasının alabileceği şey değildi herhalde...

Annem sivil haklar mücadelesinin çatışmalı ortamında hamile kalmış bana; Martin Luther King'in öldürülmesinden üç yıl önce. Gerçekten de, o günlerde ırklararası bir ilişki kurmak ve sürdürmek olağanüstü zordu. Bugünlerden çok farklıydı her şey.

Başlıca esin kaynağınız Linton Kwesi Johnson; birçok yerde onu kendinize örnek aldığınızı söylüyorsunuz. Onda sizi çeken neydi, hayranlığınız nasıl başladı?

Çocukken çok radyo dinlerdim, radyo benim öğretmenimdi. Sürekli dinlediğim istasyon küçük, bağımsız bir cemaat radyosuydu, özel, ticarî bir radyo değildi. Bir gün Kwesi Johnson konserine ücretsiz bilet dağıtıldığı duyurusu yapıldı. Ben de kalktım gittim. Kwesi Johnson önce bir şiir okudu: "Sonny's Lettah". Sonra onu şarkı olarak söyledi. Sözlerin gücünü ve sözlerin müzikle birleştiğinde yarattığı olağanüstü etkiyi gördüm. 15 yaşındaydım ve kendi kendime dedim ki: İşte ben böyle olmak istiyorum, bunu yapmak istiyorum.

"Sonny's Lettah" ne anlatıyor?

Genç bir siyah kardeşiyle yürürken polisler durduruyor, tartışma çıkıyor, polisler kardeşini dövüyor, o da polislere girişiyor, birini bıçaklıyor. Annesine hapisten yazdığı mektupta diyor ki: "Pişmanım, ama kardeşimi dövmelerine seyirci kalmayı kabullenemedim. Bu kötü şeyi yapmış olmaktan utanıyorum, ama bilmeni, en önce de senin bilmeni istiyorum ki, maksadım onu öldürmek değildi." Bunları çok şiirsel bir biçimde söylüyor tabii. Müzikle de birleşince insanın tüylerini ürpertiyor.

Esin perilerinizden biri de Bob Marley. Ona ilgi duymanız nasıl oldu?

Bob Marley'i ilk dinlediğimde 14 yaşındaydım. Onu da radyo sayesinde keşfettim. Ailem bir yıllığına Kanada'ya taşınmıştı. Ve Bob Marley son dünya turnesini yapıyordu. Montreal konseri için biletimi almıştım. Fakat konser iptal edildi, Bob Marley de kısa bir süre sonra öldü. Onu seyredemedim, fakat müziği içimde yankılandı durdu. O sıralarda, 70'lerin başında, Amerika'da bir sürü bilinçli soul şarkıcısı vardı. Fakat 70'lerin sonuna doğru disko geldi ve bütün o sanatçılar kenara itildi. Curtis Mayfield vardı mesela, Stevie Wonder, Marvin Gaye... O insanlar aşk, hayat, dünya, dünyanın sorunları, insanların önündeki seçenekler hakkında şarkılar yapıyordu. Sonra disko başladı. Ortada kimse kalmadı, reggae'ciler dışında müziğinde bunları ifade eden kimse yoktu. Bob Marley'in sevdiğim bir tarafı da, siyasî şarkıların yanısıra tatlı, yumuşak aşk şarkıları söylemesiydi. Marvin Gaye de yumuşak aşk şarkıları söylerdi, fakat bir de "What's Going On" diye bir albüm yaptı ki, bir siyasî müzik şaheseridir. Bu insanların büyüklüğü şuydu: Devrimi dayanılmaz bir cazibe haline getiriyorlardı. Müzikleri o kadar güzeldi ki, insan onların dünya görüşlerini paylaşmak istiyordu.

Bir söyleşinizde, Bob Marley'i örnek göstererek "mesajla müzik ayrıştırılamaz" diyorsunuz...

Mesajınız, dünyayla kurduğunuz sözel ilişkidir. Dünyaya bağlı kaldığınız zaman da, müziğiniz dünyada olup bitenlerin bir parçası oluyor. Ruhsal, siyasî, acılı, tatlılı... Kendinizi bunun dışına çıkarıp "ben müziği plak satmak için yapıyorum" dediğinizde, müziğiniz de o anlayışta oluyor. Ama aslında müziğin o şekli bile sonuçta siyasî bir mesaj. Çünkü nerede durduğunuzu, kimin safında olduğunuzu gösteriyor.

Bir yerde, özgürlük tanımlarınızdan birinin "insanın kendisini keşfetmesi" olduğunu söylüyorsunuz. Bu-

Bob Marley, Marvin Gaye... Bu insanlar devrimi bir cazibe haline getiriyorlardı. Müzikleri o kadar güzeldi ki, insan onların dünya görüşlerini paylaşmak istiyordu.

nu biraz açar mısınız?
Günün birinde mükemmel bir dünyada yaşayıp yaşamayacağımızı bilemiyorum, bir ütopya gerçekleşebilir mi, bilemiyorum, ama hepimizin daha iyi kalpli olabileceğini biliyorum. Bunu, bedenin faniliğini anladığımız zaman kavrıyoruz, gerçek özümüzün ruhumuz olduğunu farkediyoruz. Beden büyüyor, gelişiyor, yaşlanıyor, ölüyor. Baki olan ruh, çünkü o beden gibi bir seyir izlemiyor. Yükseliyor, alçalıyor, güzelleşiyor, çirkinleşiyor. Kendimizi keşfettiğimizde, ruhumuzu keşfediyoruz; karanlık taraflarımızı, aydınlık taraflarımızı... Kendimizi daha iyi anlayınca, başkalarını da daha iyi anlayabiliyoruz. Köklerimizi görüyoruz. Köklerimiz ne kadar derinse, özgürlüğümüz de o kadar derin oluyor. Ağaçlar gibi: Köklerimiz ne kadar sağlamsa, rüzgardan devrilme ihtimalimiz daha az. Bir o yana, bir bu yana savrulabiliriz, ama köklerimiz derinse devrilmeyiz. Güncel politika, güncel moda filan temelsiz şeyler. Devrilmemek için daha derine inmek gerekiyor.

Ben Harper'ı nasıl buluyorsunuz?
Tanışırız, on senedir ahbabız.

Müziğinizde, yaklaşımınızda bir ortaklık göze çarpıyor...
Öye bir ortaklık var tabii. Ama o büyük bir müzisyen, ben değilim. Harika bir gitarist, ben sadece biraz tıngırdatıyorum, gerçi sürekli çalışıyorum kendimi geliştirmek için, ama Ben Harper çok yetkin bir müzisyen, bense daha iyi bir müzisyen olmaya çalışıyorum. Duygularıma denk düşen sözcükler arıyorum, kalbimden gelenleri söze dökmeye çalışıyorum. Ben Harper, duyguları müziğe döküyor. Ben duygularımı söze döktükten sonra, onları müzikleştirecek müzisyenlerle çalışıyorum. Keşke Ben'in yaptığını yapabilsem.

Hayranlık duyduğunuz bir rap'çi, bir hiphop grubu var mı?
Bana göre gelmiş geçmiş en büyük rapçi Biggy Smalls'dur (Notorious B.I.G.). Söylediği her şey hoşuma gitmiyor, ama onları söyleyiş biçimine bayılıyorum. En yetenekli rap'çilerden biri. Çok zarif. Rap'in Louis Armstrong'u gibi. Sert ama zarif. Talib Kweli ve tabii ki Chuck D'yi çok beğeniyorum.

Klasik müzikle aranız var mı?
Dinlerim, ama tutkunu değilim. Sting "Bach dinlemen lazım, Mozart dinlemen lazım, klasik müziği çalışmak lazım" deyip dururdu. "Bach çalmayı öğren, Mozart çalmayı öğren..." Beraber bir hafta geçirdik, geçen yaz birlikte yoga yaptık ve şarkı yazarlığı üzerine sohbet ettik. Öyle demesinin sebebi şuydu: İnsan hep bir müzik öğrencisi olmalı. Yoksa yaratıcılığın ölür. Bir sonraki merhale ne diye sorman gerekiyor. Yoksa olduğun yerde kalıyorsun, o da gerilemek demek. Dolayısıyla Sting'in sözlerinde sonuç itibarıyla bir erdem olduğunu düşünüyorum. *(gülüyor)*

Ayakkabı kullanmadığınızı okumuştuk, şimdi bu soğukta şaşkınlıkla bakıyoruz ayaklarınıza.
Hep böyleyim. Çok soğuk olduğunda şu parmak arası tokyolardan geçiriyorum ayağıma. Dört yıl önce çıplak ayakla dolaşmaya başladım. Orta Amerika'daydım, kimsenin ayağında ayakkabı yoktu, çünkü alacak paraları yoktu. Plaja giderken ayakkabılarımı çıkarmıştım ve ayaklarım acayip acımıştı. Baktım, herkes ayakkabısız, "bari burada olduğum sürede ben de ayakkabısız gezeyim, insanların hallerini daha iyi anlarım" demiştim. Üç gün sonra alıştım, o zamandan beri çıplak ayak dolaşıyorum. Bu nisanda dördüncü yıl dolacak. İnsan yürürken daha dikkatli olmayı öğreniyor, bir de sinir merkezlerinin ayak tabanında olmasından ötürü, toprağın ve taşın insanın tabanıyla temas içinde olması sinir sistemine iyi geliyor. Tanrı o sinirlere dokunulmamasını isteseydi başımızın üstüne koyardı, tabanımıza değil. *(gülüyor)* Size de tavsiye ederim, inanın kendinizi daha iyi hissedeceksiniz. En azından yalınayak dolaşan insanların halini daha iyi anlayacaksınız.

Gerçek anne babama "beni niye evlatlık verdiniz?" dedim. Cevapları şuydu: "Sen kahverengi bir bebektin, ailelerimiz seni asla kabul etmezdi."

Söyleşi: **Yücel Göktürk**

Vüs'at O. Bener
"BİR TUHAF YALVAÇ"

• Vüs'at O. Bener'in yapıtı üzerine eleştiri ve inceleme yazıları

• Vüs'at O. Bener ile yapılmış söyleşiler

• *"Kendi Öyküsü"*

Sıradışı bir yazı serüveninin izini sürmek isteyen has edebiyat okurlarına...

Norgunk Yayıncılık
AG 116 Selçuklar Sokak 35 Akatlar / İstanbul
T. 0212 351 48 38 / F. 0212 351 83 24
www.norgunk.com / info@norgunk.com

PRIMAL SCREAM

Hem doksanlı yılların, hem de ikibinlerin fitilini ateşleyen ekiplerden biri oldu Primal Scream. Birinde "Screamadelica", diğerinde "Xtrmntr"la... Britanya adasından son zamanlarda çıkmış grupların en bereketli, en hareketlisi, en sivri dilli, en hakikatlisi... Grubun çığlığı Bobby Gillespie: Blair'den Bush'a, bütün muhafız güçlerine laf giydirecek kadar yürekli, Kate Moss veya Robert Plant'le işbirliği yapacak kadar sıcak, Madonna'nın "Beautiful Stranger"ını yılın şarkısı ilan edecek kadar "cool"... Primal Scream geçtiğimiz aylarda özet yayına geçti, "Dirty Hits" isimli bir best-of yayınladı. Bu vesileyle Gillespie de Les Inrockuptibles dergisine geçmişin ve bugünün sırlarını açtı...

JAMES BROWN BOYUTU

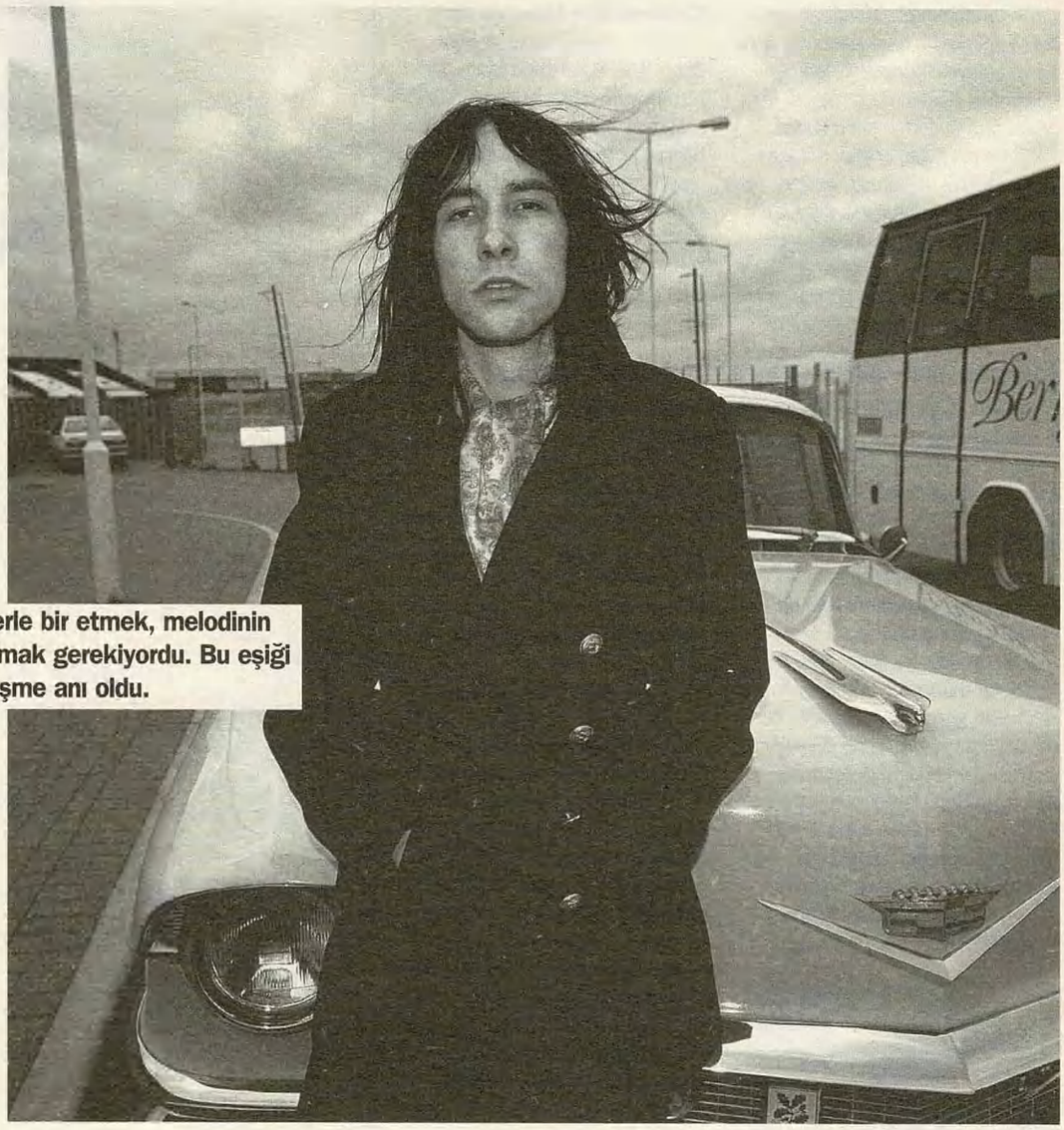

Yirmi yıllık kariyerin üstüne, itibarlı nesne denebilecek şeyin dikalâsı olan "best-of" yapmak nasıl bir şey?

Bobby Gillespie: "Best-of"ları hor görmemek lazım... Ben onlar sayesinde müziğe yakınlık duydum: Rolling Stones'dan "Rolled Gold", Who'dan "Meaty Beaty Big and Bouncy"... Bu "Dirty Hits" fikri ortaya çıktıktan sonra, o güne kadar yazdığımız iyi şarkıların sayısını görünce inanamadım. Geçirdiğimiz birkaç yıla dair, turneleri, kendi hayatımı, pek çok şeyi unuttum, ama şarkılarımı kaydederken hissettiklerimi asla hafızamdan silmedim. Hatta çoğu zaman tek hatıralarım, belli dönemlere ait tek tanıklıklarım onlar. Etrafımdaki her şey yıkılıp çökmüş olabilir, o şarkılar bana sadece iyi anıları hatırlatıyor. Her şeyle suçlanabilir, eleştirilebilirim, ama kimse dürüstlüğüme laf edemez: Müziğe her zaman büyük hayranlık duydum, müzik benim için yaşamsal bir faaliyet. Hep kendimizi şaşırtmak, kendimizi sorgulamak gibi bir derdimiz oldu.

Şarkı fikrinin kendisini dahi yerle bir etmek, melodinin diktatoryasından kaçıp kurtulmak gerekiyordu. Bu eşiği aştığım gün büyük bir özgürleşme anı oldu.

İngiliz müziğinin hayatta kalmayı başarmış olanlarından biri olduğunu düşünüyor musun?

Tepeden tırnağa silahlı Japon askerleriyle karşı karşıya, bir cangılda bulmadım kendimi... *(gülüyor)* Ben sadece kafasına göre takılıp eğlenmiş ve zaman zaman da kendinden korkmuş bir rock şarkıcısı oldum. İngiliz olan herhangi bir şeyi temsil etmiş olduğumu sanmıyorum: Her zaman bu ülkenin marjında yaşadım, her zaman. Stones ve punk-rock'u saymazsak, etkilendiğim şeyler hep Amerikandı: house-music, soul, rock'n'roll, disco... Ayrıca, beni etkilemiş olan tek tük İngilizler de her şeylerini Amerika'dan almış olanlar. Bir anlamda, belki ben de aynı süreci ve yöntemi uyguladım: Amerikalı bazı fikirleri ödünç almak ve onları melodiler kullanarak İngilizlerin alışkanlıklarına tercüme etmek. Ama bu bile değişiyor: İki yıldır ritm melodiye ağır basmaya başladı. James Brown boyutu, kendinden geçinceye kadar... Şarkı fikrinin kendisini dahi yerle bir etmek, yapıları infilak ettirmek, melodinin diktatoryasından kaçıp kurtulmak gerekiyordu. Bu eşiği aştığım gün büyük bir özgürleşme anı oldu. Melodiler sadece kalbe seslenir, ritmlerse vücuda. Ben dans ettirmek istiyorum.

Pop müzik bir hapishane halini mi almıştı?

Bu dar, kısıtlı formatta kendimi ifade edemez olmuştum. Sanki kekeliyormuşum gibi geliyordu. İlerleyemiyordum artık, küçük alışkanlıkların, kalıpların içinde kısılıp kalmıştım. Sık sık Primal Scream'in "kendi kendini icat ettiği" yazılırdı... Ama hiçbir şey hiçbir zaman öyle hesaplı kitaplı ve sinik bir şekilde olmadı. Sadece fazla çabuk sıkılıyordum ve şarkılarımı aralıksız başka yerlere götürmek istiyordum. Radyoda heyecan verici bir şarkı duyduğum zaman, bu beni kışkırtıyor, daha iyisini yapmaya kamçılıyor... Ama maalesef bu durum çok sık olmuyor, ama yakın zamanlarda Beyoncé, Kylie Minogue, Miss Kittin, blues'cu Mississipi John Hurt ve Nico'nun "The Marble Index", "Desertshore", "The End" gibi albümleri bu motivasyon etkisini uyandırdı mesela. Artık rock'n'roll'u hiç takip etmiyorum, sırf tembellikten... Ama The Kills olağanüstü.

Rock'n'roll'un yeniden canlanışı karşısında neler düşünüyorsun? Bundan on yıl önce, Stooges'dan, MC5'tan söz ettiğinizde millet gülüyordu...

Bu yeniden canlanışı göklere çıkaran gazetecilerin büyük çoğunluğu on yıl önce beni taşa tutan adamlardı. Böyle gömlek değiştirir gibi fikirlerini üstünden çıkarmak çok İn-

giliz bir hastalık. Son derece sağlam bir DNA sayesinde benim yırttığım feci bir hastalık... *(gülüyor)* On yıl kadar önce Elastica'nın basçısı Donna'nın evinde olduğum acıklı bir gün geldi aklıma. O zamanlar basın Donna'nın ayaklarına kapanıyordu. Kafası benden çok daha fazla iyi olmuştu ve habire Primal Scream'i aşağılayıp duruyordu: "Orospu çocuğu sersemlersiniz sadece, bir bok yapamazsınız, dergiler bile dalga geçiyor sizinle..." Ben de ona şöyle cevap vermiştim: "Kendine bir baksana, daha sadece bir albüm çıkardınız ve eroinden geberiyorsunuz. İkinci albümü asla çıkaramayacaksınız. O çapta değilsiniz." Ben cehennemden, utançtan, aşağılanmadan geçtim, ama sağım. Ve hâlâ kaale alınan albümler yapmaya devam ediyorum. Benim açımdan müzik hiçbir zaman yapmacık bir şey, bir şike, kendimi cilalamanın, egomu şişirmemin aracı olmadı. Hayatta kalmak için müziğe ihtiyacım var: Projektörlerin peşinden koşan bütün gruplarla aradaki fark bu. Bu gruba her şeyimi verdim, her şeyi feda ettim. Başka ne yapabilirdim ki?

Grubu ilk kurduğun zamanlarda da bu kadar hevesli, bu kadar ihtiraslı mıydın?

Hayır, çünkü kendimi aldatıyormuşum gibi geliyordu. Geldiğim yerde, Glasgow'un kenar mahallelerinde, çok erken yaşta, müziğin ve sanatın bana göre şeyler olmadığı belletilmişti. Bu kompleksleri aşabilmeyi başarmam bir mucize... Ama iki kere şansım çok yaver gitti: İlki, 1980'lerin başlarında bazı arkadaşlarım The Wake adında bir müzik grubu kurmaya kalkıştığında oldu... Çok kısa süre içinde, birden Factory'yle sözleşme imzaladılar, New Order'ın ön grubu olmak için davet aldılar, konserden bir gün önce basçıları paniğe kapıldı ve ortadan kayboldu. Ben de orada, ellerinin altındaydım, bas çalmayı öğrenmek için önümde bir gece vardı! Her neyse, birkaç ay sonra, benim tavrıma tahammül edemez oldular ve beni gruptan attılar. İkinci şansım da şöyle oldu: Glasgow'lu iki herif yeni bir grup kurmuşlardı ve bateriste ihtiyaçları vardı; grup da Jesus & Mary Chain. William Reid eşi görülmemiş bir kompozitör, kardeşi Jim inanılmaz karizması olan bir şarkıcı ve ben de beceriksiz bir bateristtim... Tavrımdan ötürü beni aralarına aldılar. Dün bir bugün iki, kendimi turnede buluverdim, tam bir rock'n'roll varoluşu sürdürüyordum, rüyalarım gerçek olmuşu... Bu kendime güvenimi öylesine yerine getirdi gibi, yıllardan beri muğlak bir proje olarak kalan Primal Scream için asılmaya başladım. Ama o sırada, Jesus & Mary Chain büyük bir

yükseliş yakalamıştı ve Reid kardeşler 85'in sonunda kendileriyle tam zamanlı takılmamı istediler. Ve bu çocukluk hayalime hayır dedim: Yetersizliğimin ayağıma dolanmasından ve bir yıl sonra bu nedenle beni kovmalarından korkmuştum. Böyle bir şeyi kaldıramazdım, ben de gözyaşları içinde Jesus & Mary Chain'den ayrıldım. Kendi çapımda besteler yapmak istiyordum. Onlara layık bir şarkı yazma seviyesine ulaşabilmem yıllar aldı. Yıllarca, hakkını veremediğimi bildiğim albümler çıkardım. Bu hakikaten insanı çok üzen, yıpratan bir şey. Herkes bizimle dalga geçiyordu. Ta okuldan beri tanıdığım Alan McGee *(Jesus and Mary Chain'in ve Primal Scream'in ilk plak şirketi Creation'ın kurucusu)* bile, o da inanmıyordu.

Zaten Primal Scream'in ilk iki albümü, best-of'unuz "Dirty Hits"de yer almıyor...

Gayet normal, çünkü kötüydüler. Kafamın içinde şarkıları işitiyordum, ama onları kağıda dökebilmekten acizdim. Rock'n'roll'a saygılarını sunmak isteyen ve bir imdat çıkışı arayan veletlerdik... Ama, 89'da ikinci albümümüz "Primal Scream" çıktığında, depresyon yine yakama yapıştı: Hiçbir yere gitmemişim hissine kapıldım, kimse konserlerimize gelmiyordu... Creation için varsa yoksa House of Love'dı, bize vebalı gibi davranıyorlardı. Ben New York Dolls'dan, Johnny Thunders'dan falan bahsettiğimde, Alen McGee bile sersem muamelesi yapıyordu. Bu ikinci albümün tek fanı DJ Andy Weatherall'du. Bir gün, bana "I'm Losing More Than I'll Ever Have"in remiksini yapmayı teklif etti... Sonucu ("Loaded") dinlediğimde altüst oldum: İlk defa gurur duyabileceğim bir şarkı vardı elimde. Bana gurur, güven, enerji verdi... Bu dance, ecstasy kültürünü keşfetmek beni uykudan uyandırdı, rock'un Pixies ya da Throwing Muses gibi grupların etkisiyle ne derece sıkıcı, kolay öngörülebilir, soğuk bir hale geldiğinin farkına varmamı sağladı. Birden, şarkılarımın sadece dört gitarla değil, klavyeler, sample'lar, bilgisayarlar, gospel korolarıyla da yapılabileceğini gördüm... Primal Scream her zaman bir grup, hatta kısıtlayıcı bir gömlek olmuştu: Bir anda, Funkadelic tarzında bir kolektif haline geliyorduk...

Dans ve ecstasy kültürünü keşfetmek beni uykudan uyandırdı, rock'un ne derece sıkıcı, kolay öngörülebilir, soğuk bir hale geldiğinin farkına varmamı sağladı.

Andy Weatherall'un yaptığı bu "Loaded" remiksi 90'larda olay yaratan bir hit parça oldu. Bu, albüm için bir son şans mıydı?

O maksi olmasaydı, grup kesin dağılırdı, inancımı kaybederdim... Dibe vurmuştuk, bitaptık, beş kuruşumuz yoktu. "Loaded" hayatımı kurtardı. Aynı zamanda hem ilk hem de son şanstı: Yeniden doğabilmem için bir fırsattı. Bir anda, takıldığım kulüplerde Primal Scream çalınmaya başlanmıştı, insanların senin müziğinle dans ettiklerini görmek allak bullak ediyor. Yıllar boyunca alay konusu olduktan sonra, Primal Scream birden saygı ve sevgi görür olmuştu... Görülmemiş bir kötücüllük ve nefretle bu intikamın tadını çıkardık...

Bir sonraki klasikleşen albümünüz "Screamadelica"nın kayıtları yani bu "zafer" sarhoşluğu içinde gerçekleşti, öyle mi?

"Loaded"ın getirdiği özgürleşme duygusundan sonra, hayal gücüm durmaksızın son sürat çalışmaya başladı. Birkaç hafta içinde, önümdeki bütün blokajları yıktım ve "Movin' On Up", "Come Together", "Don't Fight It, Feel It"i yazdık. Creation'dakilerin ağzı kulaklarındaydı, özellikle de diva Denise Johnson'un sesinden tam mânasıyla bir club marşı olan son şarkıyı dinlediklerinde... 91'de nihayet "Screamadelica" çıktığında, underground kalmaya mahkûm bir klasik yaptığımızı düşünüyordum: Albümün geniş bir dinleyici kesimi için fazla yoğun olduğunu sanıyordum. Ama böylesine güzel ve iddialı bir projeye katılmış olmaktan o kadar gurur duyuyordum ki, sırf basit bir takdir görmeye seve seve razıydım ve bunun bedelini ödemeye hazırdım. Birdenbire onları dinleyerek büyüdüğümüz gruplar, Clash'den New Order'a, bizi tebrik ediyordu... Primal Scream'in böyle şarkılar yazabildiğine inanamıyordum. Bu beni daha sorumlu kıldı –ve aynı zamanda müthiş egoist: Birden kendime rock'n'roll misyonu yükledim. Yıllarca, rock kötü muameleye maruz kalmıştı ve ben şimdi onu kurtarmak, ilerletmek, modernleştirmek durumundaydım. Ama rock'a onca kötülük yapanlara küfretmek yerine, kendimi sadece sevgiyle, aşkla hareket eden peygamber rolünde buluvermiştim. Benimle yapılan söyleşilerde mutlaka dinlenmesi gereken grupları, albümleri anlatıp duru-

1987

2001

yordum... Howlin' Wolf, Stooges, Beefheart, Big Star, Love, Creedance, James Brown, New York Dolls, daha binlercesi... Bütün büyük rock'n'roll grupları gibi, biz de bir intikam duygusuyla motive olmuştuk: Sizden başka herkesin haksız olduğundan emin olan yeniyetme hali. Ama Primal Scream zirveye çıktığı andan itibaren, bütün bu rekabetçi zihniyetten özgürleştim. Özellikle de herkesin sözünü ettiği ve büyük hayranlık duyduğum iki grupla ilgili olarak: Stone Roses ve Happy Mondays. Nihayet bir aileye ait olduğum hissini yaşıyordum. Ama kısa sürede olayların bizi aştığını fark ettim: Konserlerimizle ilgili eleştiriler aşırı derecede göklere çıkarıyor, yağlıyordu, halbuki beş para etmezdik, ben sahnede uyukluyordum... Aşırı övgüler eskinin aşağılamaları kadar moralimi bozuyordu...

"Screamadelica"dan üç yıl sonra "Give Out But Don't Give Up" kadar maziye dönük bir albüm nasıl çıkarabildiniz?

Hiç fena para kazanmamıştık ve grubun bazı üyeleri canki olmuştu. Mart 1992'de Primal Scream infilak etti: Grubun diğer üyelerine ulaşamaz olmuştum, başka gezegenlerde yaşıyorduk. Nihayet, stüdyoda yeniden bir araya geldiğimizde, çalmayı bile beceremiyorduk: Bütün yaptığımız eroin ya da kokain torbacısını beklemek, sonra da köşemize çekilmekti. Grup olduğu yerde çürüyordu. Uçurumun dibindeydim, telef olduğumuzun diğerlerinden biraz daha bilincindeydim: Servetler harcanmıştı ve ortada tek bir parça yoktu. Deneysel davranmak söz konusu bile değildi artık; diğerleri yine basit bir rock grubu olalım istiyordu. Bir devrim ve karşı darbe olmuştu, eski rejime geri dönüştü bu. Bu durumda ben de pes ettim. Bu grup o albümde yer alanlardan daha iyi şarkılar sunamazdı. Bu biçim altında asla çıkmaması gerekirdi; dört şarkılık bir maksi yeterdi. Albüm Memphis'de aceleyle tamamlandı, çünkü plak şirketimiz Creation Sony'ye satılmıştı ve çarkın dönmesi için büyük bir albüme ihtiyaç vardı. Bir milyon küsur euro'yu israf etmiştik.

Niçin dizginleri eline almadın? Fazla demokrat olduğun için mi?

Kafamdaki bir rock albümü değil, üçüncü dönem Velvet hattında melankolik ve hafif bir albümdü... Rahat, kendi halinde, mütevazı bir kurtuluş albümü arzu ediyordum... Ama birden, ötekiler trompet, bakır nefesliler, gitarlar falan filan eklemek istedi... İş açık artırmaya döndü. Mesele şuydu, aslında boşluktan, bir hiçten sürprodüksiyon yapıyorduk. Yıllar boyunca, müziğim grup içindeki uzlaşmalar yüzünden yok oldu. Herkes kendi dokunuşunu eklemek, egosunu şımartmak istiyordu... Çok uzun süre sezgilerime kulak vermeyi kabul etmedim, halbuki içimden gelen ses haklıydı çoğu zaman. Bu demokrasiyle artık yapamıyordum, Primal Scream'den nefret ediyordum. Bir yıl boyunca, Brighton'da, depresif bir halde, eve kapanıp sadece müzik dinledim, sonunda diğerlerini tekrar gördüğümde, daha da tepkisel, daha da kendi tavırlarına büzüşmüş buldum onları. O zaman içimden şöyle geçirdim: "Bak, 'Screamadelica' gibi bir albüm yapmayı başardın, bununla gurur duyabilir ve müziği bırakabilirsin." Ve bana son bir şans verildi: Londra'da, gitaristim Andrew Innes'le birlikte her gün gidip takılabileceğim küçük bir stüdyo. Riskin çekiciliğine kapıldık ve 96'da, acilen "Vanishing Point"i kaydettik. Öteki müzisyenler uyuşturucu nedeniyle öylesine perişan durumdaydılar ki, katılmadılar.

Bu albümde elle tutulur derecede hissedilen öfkenin kaynağında o telef olma duygusu mu yatıyor?

Bu bir öfke ve özgürleşme karışımıydı. Hayal gücüm yine engelleri aşabiliyordu, yüzlerce fikir yeşerebiliyor ve denenebiliyordu. Üç-dört yıldır süren tatminsizlik duygusu yeniden kendini ifade edebilir olmaya bırakmıştı yerini. Bütün şarkılar göz açıp kapayıncaya kadar, bir çırpıda bestelendi ve kaydedildi. Kayıt sürecinin illâ çok zahmetli, tüketici, acıklı olmak zorunda olmadığını hatırladım... İşte o sıralarda, Mani, Stone Roses'ın eski basçısı bize katıldı. Birlikteyken aklımız başındaydı, ayıktık, zihnimiz netti –artık stüdyoya eroin girmiyordu. Sadece kafamız hafif iyi oluyordu, o kadar, yoksa, ayıktık... *(gülüyor)*

1999'da, "XTRMNTR"ı da böyle daraltılmış, küçük grup anlayışıyla mı yaptınız?

İlk defa, Primal Scream'in bir albümü, bir öncekine bir tepkiyle değil de, onun bir devamı olarak, bir ilerleme olarak çıkmıştı. Büyük sıçrama Kevin Shields'ın *(My Bloody Valentine'ın gitaristi)* gruba gelişiyle oldu. Aslında ilk başta, sırf "If They Move Kill 'Em"in remiksini yapacaktı, ama bizi gittikçe daha deneysel ve daha karanlık olmaya yöneltti. O albümün gücünden ve karanlık yanından o sorumludur. Her ne kadar işkenceden geçmiş ve hasta gibi dursa da, o albümün kayıtları çok kolay oldu: Öfkemiz öylesine ele gelir düzeydeydi ki, bir yöne kanalize etmek yeterliydi. Dış dünya, kültürün hali, püritenlerin yeniden ortaya çıkışı beni isyan ettiriyordu... "Swastika Eyes" gibi bir şarkı daha o zamandan Amerika'daki aşırı sağ tehlikesinden, bugün yaşadığımız askerî yayılmacılıktan bahsediyordu... "Screamadelica"daki bütün o sevgi ve umut yok olmuş, birden bunların yerini hayal kırıklığı ve öfke almıştı.

Görünüşe bakılırsa, bu öfkeyi o şekilde bünyenden dışarı attın. Bir sonraki albüm, "Evil Heat" (2002) açıkça çok daha huzurlu...

Andrew aile kurdu, baba oldu, ben aşık oldum... Sağlığıma çok daha dikkat etmeye başladım, yüzüyordum... Tamam, tamamen kıyak kafayla ve beceriksizce birkaç tane güzel şarkı yapmıştım, ama hâlâ şeytana uymanın alemi de yoktu. Müzikal açıdan, karanlık ve karamsarlıkta "XTRMNTR"dan daha ileri gidemiyorduk. O albümün ötesinde müzik yoktu artık, sadece gürültü vardı. Biraz güzelliğe dönmeye ihtiyaç duyuyordum. Sonra, prodüksiyonda Andy Weatherall'la buluşmak büyük mutluluktu. Grubun işleyişi dengeye kavuşmuştu; herkes gelişebiliyor, zenginleşebiliyordu, fikirlerini dile getiriyor, bunlar denenebiliyordu... Hepimizin birden çok enstrüman çalabilmemiz de bizim güçlü yanlarımızdan. Sonunda hakikaten hayalini kurduğum şey olmuştuk: Bir prodüksiyon ekibi. Beste ve kayıt tekniklerimizi Kills ya da Warlocks gibi genç gruplardan birine uygulamayı çok isterdim. Çünkü şu an için, Primal Scream olarak söyleyecek başka bir şeyim yok: Beş yılda o kadar çok şarkı kaydettim ki, içim boşaldı.

"Screamadelica"nın başarıyı yakaladığı andaki intikam duygusundan söz ediyordun. Bu arzu ne zamana uzanıyor?

İlk darbelere, çocukluğa. Okulda size durmadan kendinizi fabrikada işçilik yapmaya hazırlamanız gerektiği, hayatınızın geri kalanını bu berbat İskoçya kasabasında geçireceğinizi tekrarlayıp durdukları zamanlara. Bu kaderden kurtulabilmemin tek yolu vardı: rock'n'roll. İçimde bir yaratıcılık olduğunu biliyordum, ama onu ifade edebilmemi teşvik eden hiçbir şey yoktu. Öğretmenler beyin yıkamada neredeyse başarılı olmuştu: İlk fırsatta okulu bıraktım ve

"Swastika Eyes" daha o zamandan Amerika'daki aşırı sağ tehlikesinden bahsediyordu... "Screamadelica"daki umut yok olmuş, yerini hayal kırıklığı ve öfke almıştı.

BOBBY GILLESPIE'NİN GÖZÜYLE CLASH

İYİLİĞİN SAFINDA

Joe Strummer ve Clash'e saygı duruşunu vazife bilen Roll değil sadece. Uncut da "En Güzel 50 Clash Şarkısı"yla katıldı kervana. Mart Roll'unda nakledeceğimiz anketteki jüri üyelerinden biri de Bobby Gillespie'ydi. Martı beklemeden Uncut'a bağlanıp Gillespie'nin en çok sevdiği Clash şarkıları hakkındaki hissiyatına kulak veriyoruz.

Complete Control

1 numaram. Nisan 1977'de Clash kapaklı NME'yi aldığımı hatırlıyorum. Kısa bir süre sonra da ilk albümlerini edindim; o yıl ekim ayında da Glasgow'daki konserlerine gittim. Nefes kesiciydiler. "Complete Control"un single olarak yayınlandığı günlerdi. O şarkıyı çalışlarını unutamıyorum. Dylan'ın "elektriğin hayaleti" diye bir dizesi var ya, o gecenin duygusu aynen öyleydi.

Magnificent Seven

Yeniyetmeliğimde bir fabrikada çalışıyordum, dolayısıyla "Magnificent Seven"ın sözleri birebir hitap etmişti bana. "Soğuk suyu çarpınca yüzüne / Bulursun kendini o berbat işyerinde..." Haftanın beş günü, nefret ettiğin bir ortamda çalışmanın yarattığı mutlak yabancılaşmanın ifadesiydi "Magnificent Seven". Rock denince akla Dylan, Jagger ve Beatles gelir, Strummer es geçilir. Halbuki Strummer onların ayarında bir şarkı yazarıydı, şaheser şarkılar yazdı. İflah olmaz bir Strummer hayranıyım.

White Man In Hammersmith Palais

Birçok grup anti-otoriter, anti-kapitalist pozunu yakıştırıyor kendisine. Ama, siyasî olarak yaptıkları ya da söyledikleri bir şey yok. Clash'se, alenen meydan okudu düzene. "White Man In Hammersmith Palais" gibi şarkılar 70'lerin Britanya'sının ne denli ırkçı bir yer olduğunu hatırlatıyor. Clash gerçekten düzen aleyhtarı bir gruptu, müzikleri bir iyiliğin safındaydı.

kendimi fabrika bandında buldum... Öleceğimi sanıyordum. Ama neyse ki sığınağım vardı: Hayatımı kurtaran rock'n'roll. Bütün zamanımı plak, fanzin ve konser biletleri peşinde geçiriyordum... Annemle babam durumdan memnundu: Bütün arkadaşlarım gibi dışarı çıkıp onun bunun evini soyacağıma ya da bali çekeceğime odama kapanıp plak dinliyordum. Sonumun ıslah evinde olmamasının bir tür garantisiydi bu.

Nerdeyse şans eseri önemli albümler yapmış amatör bir hevesli imajın var daha çok...

(rahatsız bir edayla) Kendimi ifade etme biçimimden kaynaklanıyordur, biraz beceriksiz ve ölgün olmamdan ötürüdür... Kız arkadaşımı deli ediyor bu, benden net ve çabuk cevap alamıyor bir türlü. Ama stüdyodayken bambaşka bir insan oluyorum, inanılmaz derecede kesin ve canlı... Beynimin yoğunlaşabildiği tek şey müzik. Geri kalan her konuda, tamamen leyla oluyorum. En büyük şansım, müzikte iyi zevk sahibi olmam: Neyin olup olmadığını hemen kavrıyorum.

Baban sendikacıydı. Onun siyasî angajmanlarından sen neler aldın?

Çok kararlı bir solcuydu, işçi sınıfı hareketinin içindeydi... Her şeyi bana çok ayrıntılı bir şekilde açıklardı. Ondan her tür otoriteye karşı müthiş bir öfkeyi miras aldım. Bu nedenle hiçbir zaman bir partiye ya da örgüte girmedim. Belli davalar için ya da desteğimizin faydalı, anlamlı olacağı mücadeleler için konserler verdik: Liverpool'lu liman işçileri için ya da Satpal Ram *(ırkçı bir saldırganı meşru müdafaa durumunda öldürmüş olmaktan 11 yıla mahkûm olan Birmingham'lı genç Anglo-Hintli)* için... Daha fazla siyasî ihtirasımızın olması ahlâkî olmaz. Tabii ki ABD'nin dış politikalarının yönünü değiştirebilmeyi çok isterim... Ama ben sadece küçük bir rock müzisyeniyim, hiçbir işe yarayamam, çölün ortasında haykıra haykıra delirmek istemiyorum. Eğer sevgilim ve oğlum olmasaydı, çoktan bu diyardan çekip gitmiş olurdum, dünyanın halini kaldıramazdım. Böyle bir istifanın korkaklık olduğunun farkında olsam da... Bu mahvolmuş, kötü muamele görmüş, aşağılanmış ülkede niçin kalayım ki? İngiltere'den nefret ediyorum, her şeyi çalan ve her şeyi satan Muhafazakârlar ve İşçi Partililer tarafından ırzına geçildi bu ülkenin. İşçi sınıfının elindeki avucundaki alındı. Bizi düzdüler.

Son zamanlarda Beyoncé, Kylie, Miss Kittin, Mississipi John Hurt ve Nico dinledim. Artık rock'n'roll'u takip etmiyorum, sırf tembellikten... Ama The Kills olağanüstü.

Çeviren: **Siren İdemen**

Bobby Gillespie, Londra 1992

"İşte yeni bir Jack London, tam da buna yoğun ihtiyacımız olduğu bir zamanda"

Lee Stringer

Manzaranın, Amerikan Rüyası'nı desteklemeyi reddeden kısmına çekilmiş, "hakiki" bir sokak adamından, "hakiki" sokak hikâyeleri... *Stringer*, alışık olmadığımız bir bakış açısından Amerika'nın seksenli yıllarının benzersiz bir panoramasını çiziyor.

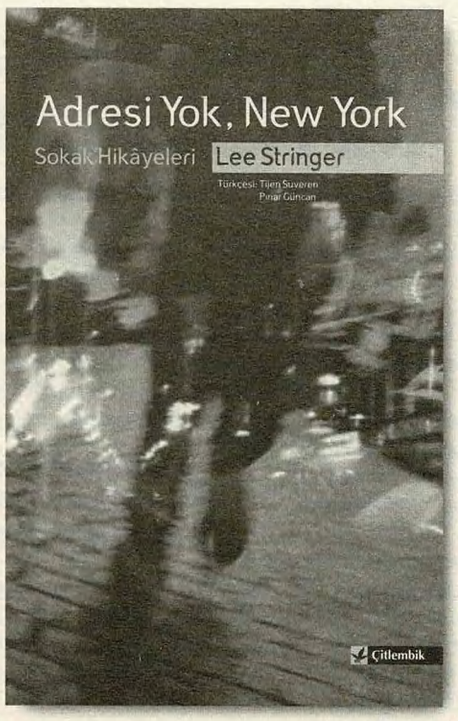

Çitlembik
www.citlembik.com.tr

Üç-beş ay evvel, bir gün az kalsın Radyo Eksen'e telefon açıp soracaktık: "Bu son çaldığınız şarkı PiL'in hangi albümündendi acaba?.." Cazır cuzur gitarlı hipnotik bir dans-punk şarkısı, John Lydon'ımsı canhıraş feryatlar... Birkaç gün sonra vaziyete uyandık, meğer çalan grup The Rapture, şarkı da son albümlerine ismini veren "Echoes"muş. Albümü dinleyince, antenleri bütün iyi müziklere açık bu gençlere hakikaten hayran kaldık, olayın PiL taklidinden ibaret olmadığını anladık. New York'ta bir araya gelip 2003'ün en iyi albümlerinden birine imza atan The Rapture'ın birkaç senelik mazisinde, Rock-city, Magnet, Pitchforkmedia ve Dotmusic aracılığıyla bir seyahate çıkıyoruz...

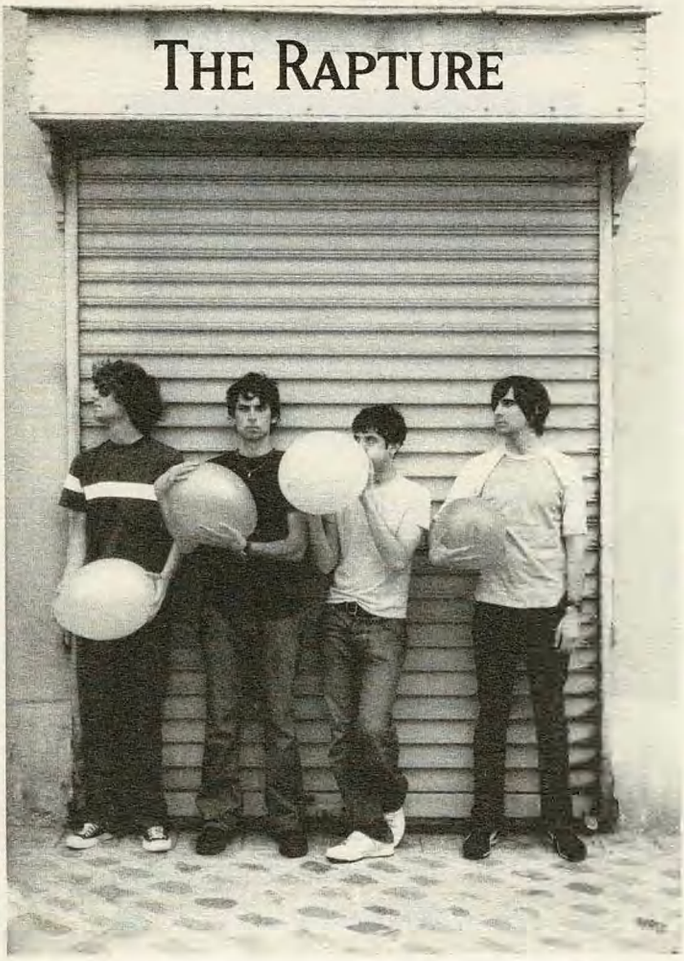

Luke Jenner (gitar-vokal), Gabriel Andruzzi (saksofon-perküsyon), Mattie Safer (bas-vokal), Vito Roccoforte (davul)

aksiseda

Davulcu Vito Roccoforte'yle arkadaşlığınız eskilere dayanıyor. Nasıl başladınız beraber müzik yapmaya?

Luke Jenner: Çocukluğumda yapayalnız bir beyzbol delisiydim, çünkü kimse beni takıma almıyordu. Ben de kurtuluşu Vito'yla beraber tenis oynamaya başlamakta buldum, ama bu sporu pek de ciddiye almıyordum. O sıralarda aileme, ölen uzak bir akrabadan biraz miras kaldı, onlar da bir Avrupa seyahatine çıkmaya karar verdiler. 18 yaşındaydım. Onlarla geziye çıkmaktan daha iyi bir fikrim olup olmadığını sordular bana. Ben de bir elektro gitar istedim onlardan. Vito'yla liseyi artık bitirmek üzereydik. Koca yaz, gündüzleri plajda pizza satıyorduk, gece eve gelip yeni aletlerimizle gürültü patırtı yapıyorduk. Birlikte müzik yapmaya işte böyle başladık.

Sizi ilk etkileyen gruplar, türler nelerdi?

Luke: İlk zamanlarda bol bol metal dinlerdik, mesela Helmet, Tool gibi grupları. Mümkün olduğu kadar fazla şeyi tanımaya çalışıyorduk, Rocket From The Crypt gibi diğer San Diego'lu gruplarla ilgileniyorduk... Sonra MTV'deki 120 Minutes programı rehberimiz oldu, Teenage Funclub, Pavement gibi grupları o sayede keşfettik.

Sizlerin müzikal geçmişi nasıl?

Mattie Safer: Ben caz çaldım vaktiyle. Ama çok sevdiğimi söyleyemem. Birçok farklı grupta müzik yaptım.

Gabe Andruzzi: Ben de bir sürü farklı grupta farklı müzikler yaptım. Gitar, bas, davul çaldım. Rock çalarak başladım işe, oradan dans edilebilir, kıç sallanabilir rock'a geçtim. Eğitim görmüş bir caz müzisyeni değilim, bu yüzden gruba ilk katıldığımda nasıl bir katkım olacağını bilemiyordum. Grupta kendime bir yer bulmam biraz zaman aldı.

1999 tarihli ilk albümünüz "Mirror"dan ve bir EP'den ikinci albümünüze, geçirdiğiniz bütün evreler dinleyicilerin gözü önünde gerçekleşti. Bu nasıl bir duygu?

Luke: Aslını istersen, ilk iki albüm insanların gözünün önüne çıkmış sayılmaz, çünkü kimse onlara aldırmadı, farkına bile varmadılar.

Peki yeni albümünüz "Echoes"un bitmiş halini dinlediğinizde siz ne düşünüyorsunuz?

Luke: O kadar çok düşünce geçiyor ki aklımdan. Bir yıl sürdü albümün tamamlanması. Benim asıl istediğim, insanların albümü dinleyip fikirlerini söylemesi.

Vito Roccoforte: "Echoes"u kaydetmeye başladığımızda, bitmiş halinin bu şekilde olacağını düşünmüyorduk. O kadar uzun bir süreçti ki, her şey değişikliğe uğradı ve gelişti. Kişisel olarak ben ortaya çıkan üründen çok memnunum.

Bu albüm etrafında daha şimdiden oluşan mit sizi rahatsız ediyor mu?

Luke: Ben bir baskı hissetmiyorum şahsen. Turne yapmak da benim için bir külfet değil. Evli olmak dışında...

"Echoes" bir anlamda grubun yeniden tanımlanması gibi... Neler değişti de bu albüm çıktı ortaya?

Mattie: Birçok farklı açıdan kayıt tekniklerini keşfettik. Gerçek bir stüdyoya girebilme, istediğimizi elde edene kadar vakit ayırabilme ve denemeler yapma lüksümüz vardı bu sefer. Eski kayıtlarımız hep alelacele ortaya çıkmıştı.

Vito: Grup olarak, stüdyoda prodüktörler eşliğinde yapılmış ilk albümümüz olmak gibi de bir özelliği var. Tim ve James bu anlamda albüme çok şey kattılar.

The Rapture bizden önce gelen grupların ve etrafımızı sarmalayan şeylerin yankısından başka bir şey değil. Tek arzumuz, geçmişin aksini yansıtırken modern olabilmek.

James Murphy ve Tim Goldsworthy'nin albüme katkıları ne yöndeydi?

Luke: Şarkılar ya da müzikal tercihler üzerinde bir etkileri olduğu söylenemez. Ama prodüksiyon açısından ve bize deneme yapmak için verdikleri zaman açısından elbette çok etkileri oldu. Eğer onlarla çalışmasaydık, ortaya sıradan bir indie-rock albümü çıkabilirdi.

Prodüksiyona siz de katıldınız mı?

Vito: Luke basları programladı, ben de drum machine'i çaldım. Tim ve James kendi işleriyle yeterince ilgileniyorlardı, ama biz de yanlarındaydık her zaman.

Albümde çok farklı etkiler söz konusu. Rock ve dans müziğini birleştirmek mi gerçekten amacınız?

Gabe: Hayır, böyle belli bir amacımız yok. Ortaya çıkardığımız müzik, bizim ilgilerimizden oluşma bir bütün. Biz bir şeyler yaptık, insanlar bu işi iyi kıvırdığımızı söylediler, bunun üzerine kendimize daha güvenerek bu işin üstüne gittik. Birçok insanı mutlu etmek büyük bir sorumluluk. Rock'la dans müziğini ilk biz mi birleştirdik, yoksa bu yönde genel bir eğilimin ürünü müyüz, bilemiyorum.

Basının sizi "punk-funk" olarak kategorize etmesi rahatsızlık veriyor mu?

Gabe: Biz kendimizi öyle bir kategoride sıkışmış olarak görmüyoruz. O kategoriyi doldurmak gibi bir niyetimiz de yok. Kesinlikle böyle bir uyduruk pazarı tatmin etmek bizim işimiz değil. Bu albümü yaparken, farklı şekillerde farklı şarkılar yapmaktı derdimiz. Biz bir grup olarak çalışıp, dans da edilebilecek şarkılar yapmaya uğraşıyoruz.

Luke: Bazı insanlar en güçlü yönümüzün punk-funk şarkılar yapmamızda yattığını düşünüyorlar. Bütün single'larımız gerçekten de punk-funk. Ama sadece bundan ibaret değiliz. Albüm yaygınlaştıkça bu daha iyi anlaşılacaktır diye umuyoruz.

Eleştirmenler sizi tanımlamakta zorlanınca işin kolayına mı kaçıyor dersiniz?

Vito: Bizi tanımlamak insanlar için çok kolay ki, her hafta bizimle ilgili yeni bir tanım duyuyorum. Post-punk, no wave, post-post-punk, new wave, new new wave, new no wave, electro, electroclash, electro-punk, punk funk, disco punk, disco pogo, indie dance... Allah seni inandırsın, hepsini duydum bunların. Ama nihayetinde bunların hiçbiri bizi bağlamıyor.

"Oilo" parçası 90'ların ortasındaki Detroit sound'una çok yakın. Bu dönem sizin için özel bir ilham kaynağı oluşturuyor mu?

Vito: Ritm için kullanılan aletler, o dönemin Detroit sound'uyla özdeşleşmiş aletler. Benzerlik buradan geliyor.

Müziğinizdeki elektronik unsuru, bundan sonra gideceğiniz yolu mu işaret ediyor?

Luke: Pratikte müzik parçasını elektronik olarak programlamak çok zevkli, çünkü stüdyoda çalışırken bunu değiştirme şansınız var. Canlı enstrümanlar, davul kullandığınızda geriye dönüp değişiklik yapmak çok zor.

Vito: Bu albümü, iyi bir akış sağlamak için bir DJ'in mixtape'i gibi inşa etmeyi istedik. Albümü can kulağıyla dinleyen biri, yirmi çeşit etki kaynağından oluşan bir liste hazırlayabilir kolayca. Ama buna hiç lüzum yok, asıl ideali, insanların şarkıların kendisinden bahsetmeye başlamaları. Albümün adı "Echoes" (Yankılar), çünkü bu grup bizden önce gelen grupların ve etrafımızı sarmalayan şeylerin yankısından başka bir şey değil. Tek arzumuz, geçmişin aksini yansıtırken modern olabilmek.

Peki en büyük müzikal ilham kaynaklarınız kimler?

Gabe: Prince, John Coltrane, Grandmaster Flash, Public Enemy... Bach... Sınırlamak o kadar zor ki. O kadar çok harika adam var ki. Ama sanırım John Coltrane en önemlisi.

Bugünlerde rock'ta pek saksofon kullanılmıyor üstelik...

Gabe: Ama eskiden değişmez bir parçasıydı. Bence rock müziğinde sağlam bir saksofon geleneği var ve ben de buradan besleniyorum.

Peki Happy Mondays kıyaslaması hakkında ne düşünüyorsunuz? Dans müziğiyle rock arasında güçlü paralellikler kuruyordu onlar da...

Vito: Evet, bazı benzerlikler var. Hepimiz Happy Mondays'i severiz. O dönemden diğer gruplarla kıyaslandığında kendimizi çok daha yakın hissettiğimiz bir grup. Özellikle kendimizi yakın hissettiğimiz nokta da, Happy Mondays'in çoğu kişinin sandığı gibi dans unsurları kullanan bir grup olmaktan ziyade, dans grubu olmaya çalışan bir ekip olması...

İngiltere'deki dans/kulüp kültürü ve acid house kuşağı, gençlik döneminizde etkiledi mi sizi?

Luke: Bunları daha ziyade okuduk biz, yaşamadık. Belki son beş yıldır acid house kültürüne bulaşmış sayabiliriz kendimizi.

Kendimizi Happy Mondays'e yakın hissettiğimiz nokta, onların dans unsurları kullanan bir grup olmaktan ziyade, dans grubu olmaya çalışan bir ekip olması...

Mattie: Amerika'daki kulüp kültürü farklı bir tecrübe oldu benim için. İyi yerler var mutlaka, ama büyük çoğunluğu iğrenç.

New York'tan olmamanıza rağmen size New York'lu grup muamelesi yapılıyor...

Luke: New York fazlasıyla Avrupalı bir şehir. Parti verenlerin çoğu da İngiliz her nedense...

Kendinizi yakın hissettiğiniz New York'lu hangi gruplar var?

Gabe: DFA'daki diğer gruplar, LCD Soundsystem, Gavin and Delia, Black Dice... El Guapo ve In The Box da çok sevdiğim gruplardan. White Magic, ARE Weapons da çok iyi...

Plak şirketiniz DFA ile tanışıklığınız nasıl başladı?

Luke: Bir konserde James'le (Murphy) tanıştık. Bizi izlemeye gelmişti, ama tüm aletlerimiz bozuktu. Aletlerin bozuk olmasına rağmen sonuna kadar çalmaya devam ettik. Bu James'in çok hoşuna gitti. Geldi ve bizimle tanıştı bu yüzden.

Vito: O zamanlar DFA'da değildi daha. DFA'dakiler birlikte çalışabilecekleri adamlar arıyorlardı.

Çok sık seyahat ediyorsunuz. En sevdiğiniz şehirler hangileri?

Luke: İzlanda'ya gitmeyi seviyorum, çünkü oraya karımı da götürüyorum ve benim için rahatlatıcı oluyor. Gerçi çok soğuk, ama insanları deli.

Vito: Ben Tokyo'ya gitmeyi seviyorum, çünkü karım orada yaşıyor.

Gabe: Ben Berlin'i seviyorum, ama orada sadece bir kere çaldık. Orada yaşamak çok kolay. Her şey ucuz ve akşam gidilecek çok mekân var.

Peki Ibiza'da çalmak nasıldı?

Gabe: Muhteşemdi. Çok eğlendik. Saat sabahın 5'inde sahneye çıktık. Bir dahaki sefere Bali'de bir kumsal partisinde çalmak istiyorum.

Mattie: 35 saat sürekli parti yapmak gerçekten muhteşem.

Çeviren: ***Ogan Güner***

+ Özel Radyo ve Televizyon Yayıncıları Derneği
Medyada 2003 Yılının En İyileri
En İyi Yerel Radyo - Radyo ODTÜ

+ Özel Radyo ve Televizyon Yayıncıları Derneği
Medyada 2003 Yılının En İyileri
En İyi Radyo Programcısı - Ege Kayacan,
Oktay Demirci, Fahir Öğünç

+ Radyo Televizyon Gazetecileri Derneği
Radyo Oscar Ödülleri 2003
En iyi Radyo Programı- Ah! Mazi...

+ Türkiye Gazeteciler Cemiyeti
Sedat Simavi Ödülleri 2003
Övgüye Değer Radyo Programı Ödülü
Ayışığında Agora

www.gecetasarim.com.tr

radyoodtü 103.1
" www.radyoodtu.com.tr "

Cat Power

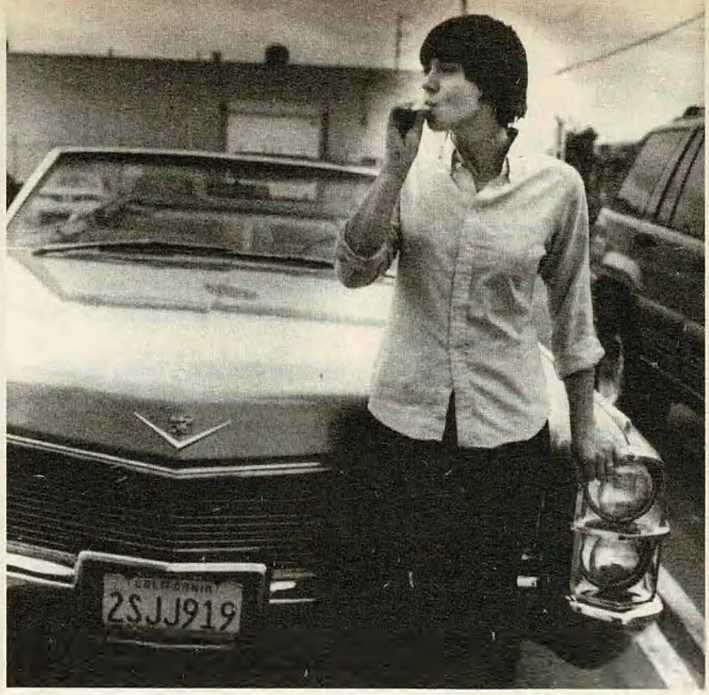

Müzik dergilerinin yıl sonu listelerinde ismi parlayanlardan biri de Cat Power ve "You Are Free" albümüydü. Chan Marshall'dan oluşan bu tek kişilik orkestranın çıplak bir gitar eşliğinde bilhassa ham tutulmuş şarkılarını iki-üç ay evvel İstanbul'da da dinleyecektik, olmadı, kısmet başka sefere... İnternetten harmanladığımız söyleşilerle, alkışlar "You Are Free"ye...

KÖTÜ KEDİ şerafettin

Atlantalısınız, ama New York'ta ikâmet ediyorsunuz...

Chan Marshall: Dört yıldır sürekli seyahat halindeyim aslında. Zihnimde büyük bir harita var sanki, sadece şehirlerin adını, oralarda ne kadar kalacağımı biliyorum, öylece gidiyorum. Bir evim var sayılmaz. Yaşım da geçiyor, 40'ıma gelince, bu işleri yapmaktan iyice yorgun düşünce ne yapacağım, bilmiyorum. Şu anda belli bir rutinim yok, dişlerimi günde iki kere fırçalarsam kendimi şanslı hissediyorum. Aslında bir köpekle, bir bahçeyle ilgilenmeye, yemek pişirmeye can atıyorum, o durağanlığı özlüyorum. New York'a gelip de mutfağı bile olmayan, iki arkadaşımla paylaştığım küçük dairede kendimi evde hissetmeye çalışmak çok zor.

"You Are Free" de bu seyahatler esnasında mı şekillendi?

Evet, konser aralarında, yoldayken. Adam Kasper *(Foo Fighters, Pearl Jam)* kayıtları ve miksajı yaptı. Prodüktör gibi değildi, çünkü ben bizzat ruhumu onların ellerine teslim etmedikçe, prodüktörlerle çalışmaktan hoşlanmıyorum. Onlar bir şarkı yazacaklar da, benim çok hoşuma gidecek, sonra oturup ne yapmamı istediklerini dinleyeceğim... Bunu yapacağımı zannetmiyorum.

Yol halindeyken beraber çalışmanız nasıl mümkün oldu?

Vaktimiz olduğunda stüdyoya gidip iki ay önce ne yaptığımızı hatırlamaya çalışıyorduk. Sonra genellikle ben evvelkinden vazgeçmiş oluyordum ve oturup yeni bir şarkı yazıyordum. Bir sene böyle geçti. Elimizde kırk kadar şarkı birikmişti, çıldırmaya başlıyordum. Bazen öyle bir noktaya geliyorsun ki, ne yaptığını bilemiyorsun, elinde belli bir formül, bir şema olmuyor.

Şarkıları yazmakta bir zorlukla karşılaşıyor muydunuz?

Hayır, pek değil. Zor olan, kaydı bitirmek için bir araya gelememekti bir türlü, çok fazla özgürlük vardı elimizde galiba. Adam'ın yaptığı işte büyük paralar döndüğü için gittiği stüdyolar da inanılmaz yerler, muhteşem amplileri, gitarları, mikrofonları olan, garip, enteresan yerler. Ama ben işler giderek karışıyor gibi hissediyordum, çünkü normalde öyle çalışmam ben. Ampli her zamanki yerinde durur, albümün kaydını üç günde bitiririm.

Genellikle grupsuz, tek başınıza çalıp söylüyorsunuz. Bu albümde bazı şarkılara başka enstrümanlar da eklenmiş...

Eskiden başkalarıyla beraber çalarken çok utangaç oluyordum, sonra bunu o kadar sorun etmemeye başladım. Bir grupla beraber çalarken o şarkıyı katlediyormuşum gibi geliyordu. Davuldan uzak durup durmama konusunda kendimle epey bir savaştım. Şarkılar önemli; insanlara ilham veren şeyler şarkılar.

"Free" şarkınızda "imzana aşık olma" diye bir dize var...

"İdollerinizi öldürün" lafı gibi bir şey, sende olanla, yarattıklarınla tatmin olmayı bil, bunun için televizyona bakman gerekmiyor... Sanattan zevk alabilmek, bilmen gerektiği söylenen şeyleri unutmak gerek. Genç çocuklar müziğe nasıl ulaşıyorlar? Milyon dolarlık albümleri alarak. Ama halbuki Chopin dinleyen yaşlı bir adam zihnindeki bir şeyle paralellik kurduğu için o plakları arka arkaya dinler, o enerjiyi arar, hayat ve ölüm üzerine bir şeyler düşündürür bu ona. Şu anda yeniyetmelerin önünde müziğe ulaşmak için çok fazla seçim imkânı yok. Tesadüfen bir fanzin bulacaklar da, iyi bir grup hakkında iyi bir eleştiri okuyacaklar da, üstelik grup da bir hafta önce dağılmış olacak, sadece bir single çıkarabilmiş olarak... Sürekli üzerlerine sıçılan bir dünyada yaşıyor şimdiki çocuklar; ağızlarına kadar bok püsür şeylerle dolduruluyorlar, tek adresleri de büyük şirketler. Daha önceleri hikâyeler yazdım, resim yaptım, dikiş diktim. Bir işi uzunca bir süre yapınca ve kendi üslûbunu da bulunca Christina Aguilera'ların, Britney Spears'ların savaşına dahil olmak istemiyor insan... Pek çok değişik okula gittim, pek çok insan tanıdım. İnsanlık durumu her yerde aynı, hikâyeler aynı. İnsana hayal kırıklığı veriyor bu. Masum çocukların başına gelen şeylerin sorumlusu yetişkinlerin toplumu. Çocukların ne düşüneceklerini, yapacaklarını, söyleyeceklerini bu toplum dikte ediyor, onları bu toplum kontrol altında tutuyor. Bu durumun açık açık konuşulmaması iğrenç bir şey. Yetişkin dünyası çocukların meselelerini ortaya sermiyor. Irak'ı topa tutmamıza da belki böyle şeyler sebep oluyor. Yetişkinler kendileri ve çocukları için sorumluluk almıyorlar. İnsanın –hele çocukların– kendisi olması çok zor bu toplumda. Kimse kendi farklılığını korumaya çalışmıyor. Farklılıkları gizliyorlar, herkes aynı kalsın diye.

Çocukların ne düşüneceklerini, yapacaklarını toplum dikte ediyor. Yetişkin dünyası bu meseleleri ortaya sermiyor. Irak'ı topa tutmamıza belki böyle şeyler sebep oluyor.

Sahnede rahat hissediyor musunuz kendinizi, neler geçiyor aklınızdan şarkı söylerken?

O gün ne olduğuna, kulisteki durumlara göre değişiyor halim. Belli bir kurala bağlı kalmıyorum sahnede. Öyle olsaydı, iyice zevksiz olurdu herhalde. Zihnimden geçenlerse hiç bitmiyor ki: "Bunu ben mi yazdım? Annem gerçekten öyle bir şey yaptı mı? Biraz hastayım galiba. Ne kadar da güzel bir kadın. Parmaklarım terliyor..." Her zaman "muhteşem bir şov" yapmak için belli bir formül yok. Belli bir şeyi her an yapabilmek için eroin bağımlısı olmak lazım. Ya da beynini iptal etmiş, sürekli prova yapmak, teatral olmak gerek. Mesela Mariah Carey... *(şarkı söyleyerek taklidini yapıyor)* Bu mu tüm yaptığı? Yoksa şöyle mi düşünüyor o anda? "Kızkardeşim AIDS oldu, babam bana tecavüz etti, benden ne isterlerse onu yapıyorum, bir sürü anti-depresan kullanıyorum, balya balya param var, kime güveneceğimi bilmiyorum..."

Bir cover albümü daha yapacağınızı duyduk, bir Mary J. Blige şarkısı da söz konusuymuş...

Evet, onu çok seviyorum. Kendini kurtarabilen, ayakta kalabilen biri. Hayatının akışını etkileyen bir seçim yapmış ve onu sürdürüyor.

Sizi etkileyen başka isimler var mı?

Gandhi ve Martin Luther King dışında... Keith Richards'la Billie Holiday beraber çalsınlar isterdim, ama ben herhalde aralarına karışmazdım. Margaret Johnson'ın yanında çok asabi olurdum. Ama Mary J Blige'le çalmak harika olurdu.

Cover albümler yapmanızın sebebi ne?

Şarkı aşkı. Turnede, konserlerin sonunda başkalarının şarkılarını söylüyorum genellikle ve kendi şarkılarımdan nefret etmeye başlıyorum. Dokuz ay boyunca her gece kendi şarkılarımı okumak durumunda kalınca böyle değişiklikler iyi oluyor.

Sahne adınız Cat Power, ama köpekleri daha çok sevdiğinizi duyduk...

İsim aslında Cat Diesel Power diye bir kamyon şirketinden geliyor. Bir isim düşünüyorduk, içeri bu şirketin şapkalarından giyen bir adam girdi, biz de Cat Power oluversin dedik. Kedileri de severim, ama köpeklere daha yakınım. Köpekler daha sevgi dolu. Ama sokak kedilerini severim, kaybedecekleri daha az şey olduğu için kartları ortadadır. Burnu havada, fahişe gibi takılan hayvanlara katlanamıyorum. Züppe köpekler de deli ediyor beni.

Çeviren: **Zeynep Nuhoğlu**

Atlının Türküsü

ZÜLFÜ LİVANELİ

Söz Vermiş Şarkılar

MURATHAN MUNGAN ŞARKILARI

Çok yakında

Bulutsuzluk Senfoni

BULUTSUZLUK ÖZLEMİ

Türk Caz Tarihi

Hazırlayan HÜLYA TUNÇAĞ

Hababam Sınıfı - Merhaba

SOUNDTRACK

TÜM MÜZİK NOKTALARINDA

ADA MÜZİK

www.adamusic.net

FLÖRT

Bekarlar'dılar, Beyoğlu gecelerinin gözde bar grupları arasındaydılar... Kim Bunlar'dılar, bir anda punk-türkülerle patladılar, haklarında Siyaset Meydanı düzenlenecek kadar şöhret oldular... Bu ilginç macera Flört'le sürüyor bugün. Eski kadrodan Ozan Kotra ve Flört dönemindeki yol arkadaşı Çağatay Kehribar'la, birbirinden güzel bestelerle dolu "Cemiyette Pişiyoruz" isimli ikinci albümlerini konuşmaya oturduk, kendimizi Kafka'nın "Değişim"ine taş çıkartacak bir öykünün içinde bulduk.

İçimizdeki atom parçacıkları

Pendik'le başlayalım mı? Neyzen Tevfik'in ney üflediği bir çitlembik ağacı varmış.

Ozan Kotra: Neyzen Tevfik romantizmi Pendik'te hâlâ saklıdır. Ben o ağacın muhitinde oturuyordum zaten. O ağaçta, ihtilâl dönemlerinden birinde adam asılmış diye bir rivayet vardır. O günden sonra ağaç hiç çiçek açmamış. Kendimi bildim bileli bir yaprak bile çıkmaz o ağaçtan. Ama orda durur, ölmez, kesilmez... İstanbul'un, dünyanın çok dışında bir yerdir Pendik. Eski bir balıkçı kasabası. Önünden sahil yolu geçirdiklerinden beri bütün Pendikliler ağlar. Bizim müziğimizde Pendiklilik vardır biraz.

Balığa çıkar mıydın?

Ozan: Ben teknede büyüdüm, soyadımız Kotra zaten. Babam Arnavut asıllı. Önce Kasımpaşa'ya göç etmişler, 60'larda Pendik'e yerleşmiş babam. Annemi de orda tanımış. Anne tarafından dedem Mısırlı, anneannem Selânikli... Dedemin vefatı, Hemingway'in "İhtiyar Adam ve Balıkçı" hikâyesindeki gibidir. Bir gün Haliç'ten tekneyle açılmış, bir orkinosla Çanakkale açıklarında ölüsü bulunmuş... 12 yaşından itibaren tekne boyamaya da başladım. Kazırım, macun çekerim, boya atarım... Bir gün burdan kaçmak istersem, yapacağım iş balıkçılıktır.

Çağatay da doğayla haşır neşir bir çocukluk yaşamış...

Çağatay Kehribar: Babam orman mühendisi; üç senede bir tayini çıkar, hep şehir dışında, ormanlık yerlere gidilirdi. Dolayısıyla takılmalarım Tarzanvari oldu. Ağaçlarda, dere kenarlarında... Şehre, İstanbul'a ilk defa 14 yaşımda geldim.

Sen de Ozan gibi "buralardan kaçarsam ormana yerleşirim" diyor musun?

Çağatay: Şehir iyi geldi bana, daha hareketli, heyecanlı. Ama ormandan daha zor.

Bir haftan, bir ayın çocukluğundaki gibi ormanda geçse sıkılır mısın?

Çağatay: Tek başınaysam sıkılırım. Yanımda gitarım varsa uyar. Ya da en azından bir Jane lâzım. *(gülüyor)*

Müziğinizde geçmişten bu yana Beatles ve Mazhar Fuat Özkan etkisi belirgin. Bu ikisi öyle gruplar ki, bu işin anayasasını, standartlarını belirlemişler. Bu bilinçli bir tercih miydi?

Ozan: 1989 yılında müzik dinlemeye başladım. Evvelden karikatür çizerdim, müzikten anlamazdım. Pink Floyd, Beatles gibi isimleri duysam da dinlemezdim. Babam televizyonda John Lennon'ı gördüğünde "ben bu herifi tanıyorum, bir Japon karısı vardı, beraber çıplak poz çektirmişlerdi" deyip dururdu. Bu laf kulağımda kalmıştır... Bir akşam Beatles'ın "Come Together" şarkısını televizyonda bir İzzet Öz programında dinledim. O şarkı, bir nevi kuantlarımı harekete geçirdi. Ertesi gün, Ata (Akdağ) ile okulda nöbetçi kaldığımızda –ki birbirimizi tanımıyorduk– birden "Come Together"ı söylemeye başladı. "Aa, ben bu şarkıyı dün akşam duydum" dedim. 24 saat içinde iki kere "Come Together"la burun buruna gelmiş oldum yani. Bu şarkı benim hayatımı değiştirdi. Sonra Ata'nın verdiği Beatles albümleriyle sevdam başladı. Ben hayatın başlı başına bir mucize olduğuna inanıyorum. Ama bu tesadüf değildir, olması gerekendir ve olmuş olandır.

> **Heavy metal Türkiye'de çok ihtişamlıydı. Ama Beatles armonilerini duyduktan sonra, heavy metal, Bach'ın yanında taşa bakmak gibi geliyordu bana.**

Sonra Ata'yla Kim Bunlar'a ve Flört'e uzanan grup maceranız mı başladı?

Ozan: Beatles'a olan hayranlığımız bizi Beatles gibi grup kurmaya itti. Tabii Beatles'la da kalmadım, Who, Rolling Stones, Deep Purple, Queen, Dire Straits falan dinledim, rock larini eledim kendi içimde. O dönem heavy metal Türkiye'de çok ihtişamlıydı ve ben nefret ederdim. Beatles armonilerini duyduktan sonra, heavy metal, Bach'ın yanında taşa bakmak gibi geliyordu bana. Bu keşfi benden yirmi sene evvel Mazhar Fuat Özkan, olayın içinde yaşayarak yapmış zaten. Bugün hâlâ Beatles geleneğiyle müzik yapıyorlar. Biz MFÖ'nün kuyruğu değiliz, ama MFÖ'nün takip ettiği geleneğin takipçileriyiz. Bunu Fuat abiyle tanıştıktan bir sene sonra, 1993'te farkettim. Ona çok amatör demolar götürmüştük, "çok kötü" dedi, "ama enteresan, bizim ilk dönemki rezalet işlerimize benziyor".

Çağatay: Beatles o yıllarda zaten her şeyi yapmış. Bugün ne yaparsak yapalım, adamların bir kolu olmaktan öteye gidemiyoruz... Tam bir şey yaptık zannediyorsunuz, ama bir bakıyorsunuz, çekirdek orda... Ben Beatles'ı Ozan sayesinde dinledim ve çok iyi geldi. Küçük yaşlarda flütle, küçük piyanolarla uğraşıyordum. Sonra bilgisayarla kendi çapımda müzik yapmaya başladım. Üniversitede gitarla tanıştım. O zamana kadar hip-hop, tekno, elektronik müzik dinlerdim. MFÖ ve Barış Manço'yu da severdim. Gitara başlayınca o doğrultuda müzik dinler oldum. Ama hayatımda hiç yabancı parça söylemeye kalkışmadım. "Karlar Düşer", "Gülpembe" gibi şarkıları söylemeye çalışırdım. Gitarcılığa oynadığım için Jimi Hendrix'i tavsiye ettiler. Acayip gözlerimi boyadı, bir dönem yatıp kalkıp onu dinledim, çalmaya çalıştım, başucumda resimleri... Bu dünya böyle böyle büyümeye başladı.

"Adamlar her şeyi yapmış" diyorsunuz ama, ne kadar Beatles geleneğiyle de çalarsanız çalın, Türkçeye ait değerler devreye girince ortaya yeni ve farklı bir şey çıkmaz mı?

Ozan: Bir buçuk sene evvel benim hayata bakışım çok değişti zaten. Yunus Emre'nin bir şiirini, otuz tane Beatles şarkısının sözlerine değişmem.

Fuat'tan önce Mazhar'la tanışmışsınız galiba...

Ozan: Beyoğlu'nda Gitanes Bar'da çalıyorduk. Bir gün bas gitar parmaklarımı acayip acıtmıştı, Yüksekkaldırım'a koşa koşa pena almaya gittim, cebimde de 50 lira vardı. Dükkana girip "50 liraya pena olur mu?" diye sordum. Arkamdan bir ses *(Alanson'un davudî sesini taklit ediyor)* "olur, olur" dedi. Aa, Mazhar Alanson! "Abi ben sizi çok seviyorum, bizim şarkılarımız var abi, n'olur dinler misiniz?" dedim. O da "dur" dedi, "ben seni Fuat'in stüdyosuna havale edeyim".

Sonra?

Ozan: Fuat Güner'le usta-çırak ilişkim oldu, hayatta en çok şey öğrendiğim dönemdir. Mesela Türkçe şarkı söylemek. Onlar bu işin ilmini yapmış adamlar. Türkçe şarkının ne kadar riskli ve zor olduğunu, ne kadar çalışılması gereken bir şey olduğunu biz Fuat abiden öğrendik. Adam duvara karşı bize altı-yedi

Ozan Kotra, Çağatay Kehribar (foto: Ayşegül Oğuz)

saat Türkçe şarkı söyletiyordu. Prozodiyle dört sene beynimizi yedik, bugün artık prozodi hatası yapmayız.

O yaşta bu kurallar size lüzumsuz ve saçma geliyor muydu?

Ozan: Hayır. Ama çok korkuyorduk Fuat abiden. Biraz asabiydi. Bizi azarlıyordu. Kızdı mı, yedi ecdat giderdi. Hem insan olarak, hem müzisyen olarak çok seviyorum onu. Müzikteki babamdır.

Sizin gibi başkaları da var mıydı? Normalde böyle önemli bir adamın peşinde onlarca genç müzisyen koşturmalı, stüdyosu bir mabet gibi olmalı.

Ozan: Evet, öyle olması lazım. Ama bizim gibisi çok azdır. Hiç peşini bırakmazdık. Ben Mazhar Fuat Özkan'ın bugün de anlaşıldığını sanmıyorum.

Gayet ayrıntılı bir web siteniz var: www.flortmuzik.net. Orada, bir dönem, adını "arak müzik" koyduğunuz çalışmalar yaptığınızı anlatıyorsun.

Ozan: Arak müzik şuydu: Kasetlerden enstrümantal parçaları buluyorduk, bir tarafta onlar çalarken, üstlerine Türkçe söz yazıp söyleyerek başka bir teybe kaydediyorduk. Sonra o doldurduğumuz kasetlere kapak yapıp üstüne resimlerimizi koyuyorduk. S.O.S. adında bir grup kurmuştuk. "Albatros" diye bir şarkımız vardı mesela.

Fleetwood Mac'in enstrümantal "Albatross"una Türkçe sözler mi uydurdunuz yoksa?

Ozan: Aynen öyle. *(gülüyor)*

Yine web sitenizde, "Pendik'te Erkin Koray'ı seyredince iş ciddiye bindi" diyorsunuz.

Ozan: O bize yardım da etti, grup kurma konusunda. Allah razı olsun, çok büyük üstaddır. Erol Büyükburç'un fırtına gibi estiği yıllarda, o "İlahi Morluk" gibi alternatif işler yapıyordu. Hepimizin babasıdır. Farkında mısınız, ne kadar güzel şarkı söyler?

Hangi parçalarını söylerdiniz konserlerde?

Ozan: "Gaddar", "Sandalcı", "Tek Başına".

En sevdiğin MFÖ şarkısı ne?

Ozan: "Kelimeler Kâfi"nin hastasıyım... Modern Folk Üçlüsü'nü de çok severim. Üç vokal yapan bir grubuz. Türkiye'de kimi örnek alacağız? İki grup var, biri Mazhar Fuat Özkan, biri Modern Folk Üçlüsü. Anlayış ve tını olarak Modern Folk Üçlüsü bana daha da yakın geliyor... Barış Manço'nun "Yeni Bir Gün"ü de muhteşemdir, hatim ettim o albümü.

İlk Kim Bunlar albümünde türküler yorumladınız. Bu toprakların müziklerine, Anadolu aşık geleneğine, Türk sanat müziğine veya arabeske bakışın nasıl?

Ozan: Orhan Gencebay da Erkin Koray gibi etkilemiştir bizi. Türk sanat müziğinden de sevdiğim şarkılar vardır elbette, "Huysuz ve tatlı kadın" mesela, ama pek ilgilendiğimi söyleyemem. Aşık geleneği de bir hazine tabii. Ama o kültürün çok içine dalmış değilim. Daha postmodern aşıkları, Ruhi Su'yu, Aşık Veysel'i dinlerim. Henüz kendimi oralara tam açabilmiş değilim.

İlk Kim Bunlar albümü için Fuat Güner ne dedi?

Ozan: "E tabii lan, işte böyle olur" dedi. *(gülüyor)*

Kim Bunlar ve bir ölçüde Flört şarkılarında mizah dozu yüksek. Bunu karikatüristliğine mi borçluyuz?

Ozan: Absürd komediye yatkınız. Kim Bunlar absürd komedinin Türk televizyonlarındaki kültüydü bence. Biz o beyaz gömlek kravatın altında neler neler yapıyorduk. Mesela bir Esra Ceyhan programımız var, bir gün DVD olarak piyasaya çıkmalı. O gün çok komik bir fıkra anlattım, Esra Ceyhan'ın başı döndü, midesi bulandı, bizden nefret ediyordur hâlâ. Biz o programlara çok punk bir anlayışla katılıyorduk. Başka bir şeydik biz... Şöyle düşündük: Biz elimize dilimize hakim olamayız, dördümüz de uzaylı gibiyiz, biraz kamufle olmamız lazım. Beatles görünümü de tam bizim maymunluğumuza göreydi. "Reyhan" klibinde denedik, giydik, ondan sonra da üstümüzden çıkarmadık. Ama sonra "Ve" albümünde bundan kurtulmak için yırtındık... Biz bir punk grubu değildik, ama çok güzel bir punk yapıyorduk. Sex Pistols'tan daha müzik bilen bir punk. Surf vardı, punk vardı içinde...

Flört (soldan sağa): Çağatay Kehribar, Orkun Bağatur, Ozan Kotra, Uğur İşgüder

Surf gitarlar Flört'e de intikal etmiş, ama artık punk pek kalmamış müziğinizde.

Ozan: Öyle hissiyatlı gitarları, mesela Shadows'u çok seviyoruz... Az nota basıp bol ruh vermek Çağatay'ın stilidir.

Aslında Türkiye'de hep geçer akçe olmuş bir ton bu. Pavyon sound'undan Erkin Koray'a kadar... Zaten surf gitarının kralı Dick Dale Lübnanlı bir müzisyen.

Ozan: Sahi mi? Ben onu Kızılderili sanıyordum. Zeki Müren de söylerdi "Pulp Fiction"daki o şarkıyı, "Misirlou"yu...

Yeni Flört kadrosunda Ata neden yok? Grubun punk'çısı o muydu yoksa?

Ozan: Ata daha Jon Lord'vari bir adamdır. Şu an Feridun Düzağaç'la çalıyor. Artık benimle çalışmak istemedi. Çok iyi besteleri vardır, benim için Türkiye'nin Paul McCartney'idir... Punk, daha çok benim ve davulcu Timsah'ın (Hakan Çağlar) sevdiği bir şeydi. İlk Flört albümünden sonra, ticarî anlamda bize bir dönüş olmayınca, Timsah da dayanamadı, ayrıldı.

Fuat Güner müzikteki babamdır. Çok amatör demolar götürmüştük ona. "Çok kötü" dedi, "ama enteresan, bizim ilk dönemki rezalet işlerimize benziyor".

Kim Bunlar 98'de patlamıştı. Yakın geçmiş olmasına rağmen, kolay unutuldu.

Ozan: Çünkü balonduk. İtiraf ediyorum. Ama ilk Kim Bunlar albümünü dinlersen, bu türküleri bu kadar garip bir şekilde bir daha hiç kimse yorumlayamaz. Ben bile o cesarete sahip değilim artık. Kimseyi karıştırmadık, "ismimizi bile değiştirdiniz, bari müziğimize karışmayın" dedik Prestij'dekilere. Oysa 91'den beri adımız Bekârlar'dı.

O dönemde Athena epey sükse yapmıştı. Onların çok sattığını gören Unkapanı piyasası da bu işe el atmıştı galiba. Siz de o dalgada ortaya çıktınız diye hatırlıyoruz. Yolunuzu Athena mı açtı?

Ozan: Hayır, bizim yolumuzu ne açtı biliyor musun: Grup Laçin'in "Bekâr Gezelim" türküsü. Hilmi Topaloğlu "ben de bir türkü grubu bulayım" dediği sıralarda, elimizde

İyi müzik, iyi sound ister. deneyevi

müzik kayıt stüdyosu

- Canlı müzik performansı için tasarlanmış 55 m² – 170m³ kayıt odası
- Değiştirilebilir akustik ortam
- Profesyonel kayıt, mix, editing ve mastering hizmetleri

Maslak, İstanbul
(0212) 285 98 92
(0533) 747 33 25
www.deneyevi.com

DENEYEVİ ALBÜMLERİ
BETTY WEEN – In Betty Ween
CENGİZ BAYSAL - Yıldızların üstünde
DEMİRHAN BAYLAN - Anlamlı Hatalar
LİFELİNE - Nova Express
ZARDANADAM - Korsan

Bu ilanla yapılan başvurular için %25 indirim!

makara bantlarla kendi bestelerimizle Unkapanı'nda firma firma geziyorduk. Prestij'le görüşmeye giderken hiçbir şekilde müziğimize müdahale ettirmemeye kararlıydık, görüşmeye girdik, odadan çıktığımızda 12 türkülük bir albüm için anlaşma yapmıştık. *(gülüyor)* Kim Bunlar zamanı çok şöhretliydik, sokakta dolaşamıyorduk, ama beş kuruş paramız yoktu. Bu bizi kaoslara götürdü. Plak şirketinin uyguladığı politikalar bizi çok yaraladı. Dört erkek kol kola girip, birbirimize sarılıp ağlıyorduk. Şimdi iyi ki o günleri yaşamışım diyorum. Yaşamasaydım, böyle bir Flört albümü yapamazdık.

Prestij ailesiyle cümbür cemaat konserlere mi gidiyordunuz?

Ozan: Hayır, Prestij ailesinden devamlı uzak durmaya çalıştık. Unkapanı'nın kurtları arasında, kendini kurt sanan dört tane yavru kuzu... 38 konserlik bir Kim Bunlar turnesi yaptık, bir otobüsle her yere gittik. Bol bol besteler ve tabii türküler çalıyorduk. Ayrıca Blur, Beatles, rock'n'roll şarkıları... Bayağı eğlendirirdik insanları... Artık müziğimiz farklı. Punk'ı karikatürize etmiyoruz. Ben de çok sert bir adam değilim, beynimdeki sertlikleri daha yumuşak bir yolla ifade ediyorum artık. Ama aslında Flört daha sert "Ve" albümünden.

Ne açıdan sert buluyorsun Flört'ü, Kim Bunlar'ın "Ve" albümünden?

Ozan: "Ve"deki sertlik argo ve distorşın kabarıklığıydı. Biz bunları çok uyumlu bir şekilde peş peşe sıraladık. Flört daha akıl dolu. Şarkılarda bana sert gelmeyen, ama insanlara sert gelen şeyler var. Mesela Yunus Emre'nin şiirinden yaptığımız besteye Horasan tınısıyla bir zikir koyduk. Bu insanlara sert geldi, korktular.

Yunus Emre'nin şiirinden yaptığımız besteye Horasan tınısıyla bir zikir koyduk. İnsanlara sert geldi, korktular. Punk ürpertmiyor ama, zikir ürpertiyor.

Çağlayan: Punk ürpertmiyor ama, zikir ürpertiyor.

Ozan: Hele bir de şu son bombalar patlayınca...

Bir buçuk sene önce değiştiğini söyledin. "Cemiyette Pişiyoruz" şarkısında anlatılan da bu herhalde.

Ozan: Tabii. Nasıl değiştin diye bana sordukları zaman, "cemiyette piştim" diyorum.

Nasıl değiştin? "Come Together"daki gibi mi oldu?

Ozan: "Come Together"dan daha ağır oldu. Birdenbire, küt diye!

Nasıl yani, n'oldu?

Fizyolojimde bir takım değişimler yaşadım. Muhakkak bir şeyler vesile olmuştur. Şu an nerede, niçin ve nasıl yaşadığımı idrak halinde olduğumu hissediyorum. Anlatabildim mi? Beni yaratan kim, beni yaratma sebebi ne? Niçin bu hayattayım? Bunların sebebini kendimce bulma yolundayım. Bir ipin ucunu tuttuğuma inanıyorum. Daha önce böyle bir görüş alanım yoktu. Sadece yaşıyordum ve dişlilerin çarklarından bir tanesi olduğumu düşünüyordum.

Üniversite yıllarında Kafka'yı çok sevdiğini yazmışsın internette.

Ozan: Şimdi Kafka okusam, bambaşka bir gözle okurum.

Girdiğin yol tasavvuf filan mı?

Ozan: İlgilendiğim alan bir deniz dersek, tasavvuf o denizin damlalarından biri.

İlgilendiğin bu alanla Kafka birbirlerini tamamlıyorlar mı?

Ozan: Hayır, tamamlamıyorlar. Zaten Kafka filan okuyamıyorum artık. Mesela Kosinski'yi çok severdim, sonra Bukowski... Argo-bohem edebiyatı, bana Akademi'nin kazandırmış olduğu bir kültürdü. Ama benim gönlümde artık bitmiş o. Ben şimdi atom zerrecikleriyle filan uğraşıyorum.

Pek bir şey anlamadım. Çağatay'dan yardım isteyelim.

Çağatay: Bir açı genişlemesi yaşadı Ozan. Anlatımı çok zor.

Siz şarkı yazarlarısınız, siz anlatmayacaksınız da kim anlatacak?

Çağatay: Zaten şarkı sözlerinde, yaşanmış bütün hikâyelerin anlatımı var.

O halde "Cemiyette Pişiyoruz" şarkısının sözlerinden gidelim... "Hani o sinirli, o kibirli, o küfürbaz adam nerede?" diyorsunuz. Sinir, öfke o kadar kötü bir şey mi sence?

Ozan: Agresiflik, nefsin en çok kullandığı birim. Öfke, insanı yavaş yavaş öldüren bir silah.

Ama toplumları değiştirme potansiyeli taşıyan bir silah. Köleler öfkelenmeseydi, nasıl özgürlük kazanacaklardı?

Çağatay: Peki neden köle olmuşlar? Başka bir insanın öfkesinden, kibirinden ve kininden dolayı.

Evet ama, olmuşlar işte. Ve dünyada kölelik çağı başlamış. Ne yapmalıydı köleler?

Ozan: Yaşama biçimini değiştirmek, ilk önce bizi yaratanın kudretinin hakimiyeti, daha sonra bizim özgür irademizin çabasıyla olabilecek bir şey. Ben köle olarak doğmuşsam, kurtulmak için savaşırım, kavga ederim. Öfke, bizim sınavlarımızdan biri. Ama öfkelenmezsiniz, daha sağlıklı adımlar atabilirsiniz.

Sağlıklı bir köle nasıl oluyor?

Ozan: Bence bu dünya bir sınav yeri. Bir kölenin sınavı çok zor bir sınavdır. O sınavı sükünetiy-

iletişim yayınları | sanathayat

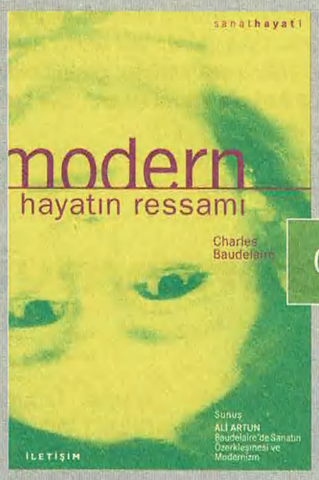

CHARLES BAUDELAIRE
Modern Hayatın Ressamı
ÇEVİREN Ali Berktay

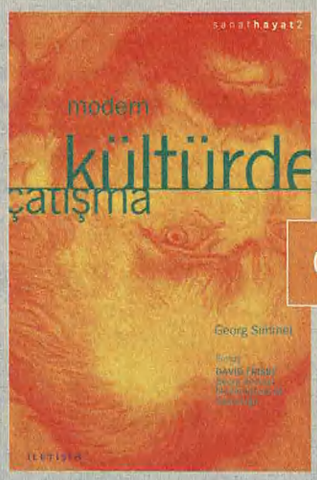

GEORG SIMMEL
Modern Kültürde Çatışma
ÇEVİRENLER Tanıl Bora, Nazile Kalaycı, Elçin Gen

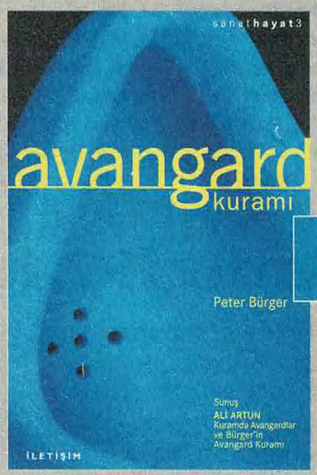

PETER BÜRGER
Avangard Kuramı
ÇEVİREN Erol Özbek

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han No. 7 Cağaloğlu 34122 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Fax: 212.516 12 58 • e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

le verebiliyorsa davayı kazanmıştır. Varsayalım bu dünyada köle. Ne farkeder ki? Benim bu dünyayla işim yok.

Kölelere sükûnet mi öneriyorsun?

Ozan: Bir şey önermiyorum. Adam hakkını korumak için savaşabilir. Biz de bir takım haklar için savaş veriyoruz. Boşvermişlik değil dediğim. Mücadelenin en şanlı, en kibar şeklini bulmak gerekir. Ben eskiden kaba kuvvete çok başvuran bir adamdım. Çocukluğumdan beri yediğim ve attığım dayağın haddi hesabı yoktur. Baktım ki, bu benim tabiatıma son derece aykırı. Aslan doymak için ceylanı parçalar, ben kendi kibirim için birini döverim. Aslan benden elli milyon kat daha masum.

N'olursun, gene şu bir buçuk yıl öncesine dönelim.

Ozan: Şöyle bir evrem var: 15 gün boyunca, Çağatay'ın çatı katında, güneşe karşı bir külotla on kilo vererek yattım ve güneşe baktım sadece.

Niye?

Ozan: Birisine haksız yere çok öfkelenmiştim... İçimdeki atom parçacıklarından birisi patlamış olabilir. Bir tane atom Nagasaki'yi, bir tanesi Hiroşima'yı uçurdu, bir tanesi de beni. İnşallah benimki hayırlı olmuştur.

Yakın çevren sende bir değişim olduğunu farketti mi?

Ozan: Babam anneme telefon açtı: "Bu herife bir şey oldu!" Annem bana sarıldı. Babam benimle "mehdi" diye dalga geçmeye başladı. *(gülüyor)*

Çağatay, sence ne değişti Ozan'da?

Çağatay: Daha çabuk ve kolay anlaşmaya başladık. Ani itirazları, keskin dönüşleri yumuşadı.

Ozan: Eskiden sokakta "şşşt, lan kim bunlar?" diye sesleniyorlardı bana. Yanlarına gidip bir tane kafa koyuyordum. Şimdi gülüyorum.

Tahayyül ötesi kavgacı bir tip olduğun için, seni ancak bir atom parçacığının patlaması paklarmış anlaşılan.

Ozan: Doğru. Bana bir arkadaşım şunu dedi: "Sen her şeyi uçlarda yaşayan bir adamdın. O yüzden sana böyle bir şey lazımdı. Ve sen bunu da uçta yaşadın." Hayır, değişimi uçta yaşamadım bence. "Eskiden kötü adamdım da, şimdi iyi adam oldum" gibi bir şey değil. Tavır ve eda farklı sadece.

Ama zevklerinin değişmiş olması enteresan.

Ozan: Zaten tekrar Kafka okumaya başlayabildiğim zaman bu değişimin tam başarılmış bir şey olduğunu düşüneceğim. Şimdi bir dönemin içindeyim. Hâlâ araştırmalardayım. Kafka okuyamamak, o yüklemenin yan etkisi olabilir.

Daha ziyade İslâm kaynaklı bir dünyaya mı adım attın?

Ozan: Ben bir İslâm yolcusuyum. Referansım bu. Kimi Budist olur, Himalayalarda kendini arar, kimi ateisttir, bu hayatın içinde kendini bulmaya çalışır. Hepsinin gidişi aynı yer, aynı nokta. Oturup her gün Kur'an okuyor değilim. Kuantum teorisini, ying-yang teorisini okuyorum. Budha'ya, din kitaplarına,

tasavvufa bakıyorum, psikolojiyle uğraşıyorum, bulmaca çözüyorum... Nefs denilen programla da ilgileniyorum, Stephan Hawking'le de... Dünya ne, kâinat ne, kara delik ne? Ruh ne, cisim ne? Bir örümceğin programı nasıl bir programdır ki o ağı örer? Ben bunlarla uğraşıyorum, Çağatay da kafayı Sümerlere takmış, onlarla uğraşıyor. Ne kadar acayip bir hayatın içindeyiz ve insanlar bunu görmüyor. Şu alem bir insanın ilgisini nasıl çekmez?

Namazında, niyazında biri misin?

Ozan: Bu soruya cevap vermek istemiyorum. Bu benim iç dünyam. Nedense insanlar bana hep bunu soruyor. Tarikatçı mısın diye de soruyorlar. Eşinle haftada kaç kere birlikte oluyorsun sorusu kadar çirkin geliyor.

Kim Bunlar absürd komedinin televizyonlardaki kültüydü. Bir fıkra anlattım, Esra Ceyhan'ın midesi bulandı. O programlara çok punk bir anlayışla katılıyorduk.

Sahiden o kadar özel bir soru mu bu sence? Yoksa, Türkiye'nin politik koşulları nedeniyle mi bu tepkiyi veriyorsun?

Mevcut askerî-Kemalist düzende İslâm kaynaklı her şeyin öcü gösterilmesi, "Türkiye İran mı olacak" sorusunun sıcak tutulması sende bir sıkıntı yaratıyor mu? Demin, İstanbul'daki son bombalar yüzünden, "Bize Dervişler Geldi"deki zikirin korkutucu bir hal almasından şikayet etmiştin.

Ozan: Maalesef öcü görülme durumu var. Ama hayır, o sıkıntıyı ben yaşamıyorum... Bence namazla ilgili soru etik değil.

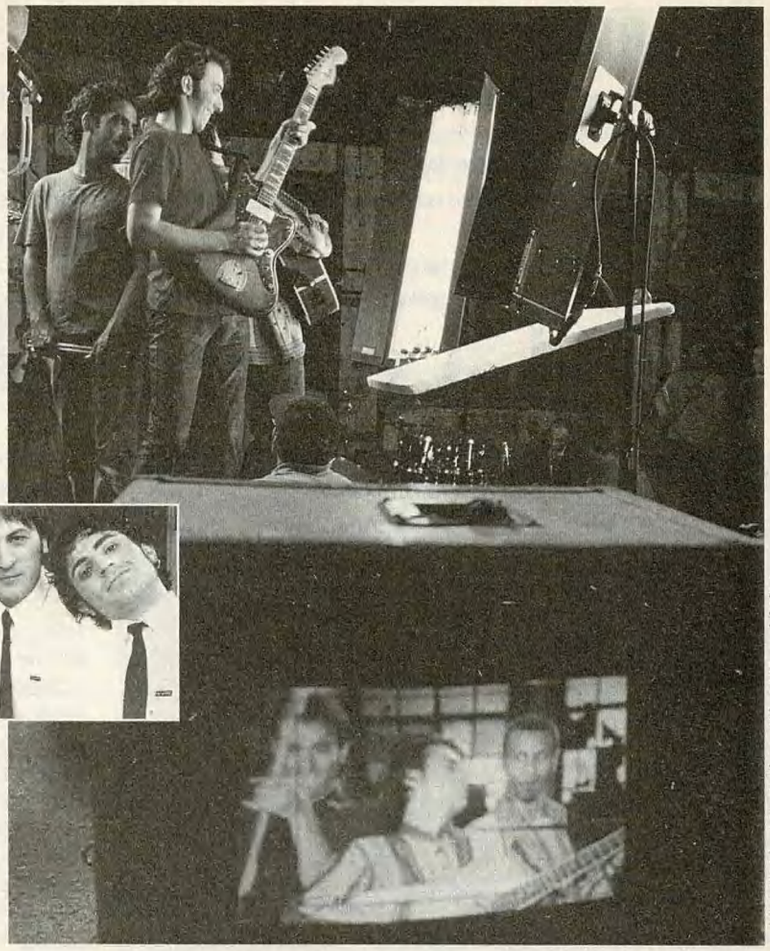

Solda 1998'den Kim Bunlar, sağda 2003 model Flört

Deminden beri hep kendinden, tekil tecrübelerden bahsediyorsun. Bütün bunların, piştiğin cemiyete ne hayrı var? Kişisel değişimleri yaşarken toplumsal olarak değiştirmek isteyebileceğin bir şeyler yok mu?

Ozan: Kitlelere seslenebilecek bir iş yapıyorum. Benim fıtratım, yaradılış özelliğim müzik ve şarkılar. Bu işin üstüne gidip en doğru şekilde yapmaya çalışıyorum. Ama kavgama kendimden başlıyorum. Leonardo Da Vinci'nin bir fikri vardı ve tablolarında bunu beyan etti. Ben de aynısını yapıyorum. İnsanları harcamak yerine fikirlerimle ışık tutabilirsem, ne mutlu bana. Ama birinci vazifem insanları aydınlatmak değil. Ben bir insanım ve iyi bir insan olmaya çalışıyorum... Sosyalist düşüncenin takipçisi bir babanın çocuğuyum. Ben de sosyalizmi araştırdım. Sınırlardan rahatsızım: Kültürlerin özgürce yaşamaması için, enerjilerimizi paylaşamamamız için duvarlar bunlar.

Kavgaya kendinden başladığını söyledin, başka kavgalara da sıra gelecek mi?

Ozan: İnsan bir özdür, bu öz beyaz bir ışıktır. Büyüdükçe dikenli teller bu özün etrafını sarar: Kız arkadaşın seni terkeder, içkiye başlarsın, kumara başlarsın, kibir, küfür, politik durumlar falan derken, özünün etrafı bir yün yumağı gibi olur. Ben şimdi bu yün yumağını geriye sarmaya, özümdeki parlaklığa ulaşmaya çalışıyorum. Bu bir geri dönüş: Değişmek derken bundan bahsediyorum. Allah hepimizi tertemiz yarattı. Ama kurmuş olduğumuz sistemler yüzünden bu hale geldik.

Bugün tasavvufu yaşamak isteyen bir sufi, sence muhalif bir kimlik mi?

Ozan: Bu koşullarda, 2004 yılında tasavvuf erbabı olmak mümkün değil. Böyle biri tüm dünyayı karşısına almıştır.

Bütün bu anlattıklarınla ve şarkıların yapısıyla Flört ismi çelişkili değil mi? Çok gaynciddi bir isim gibi duruyor.

Ozan: Nedense, birkaç gazeteci daha bu eleştiriyi getirdi. İsmimizden çok memnunum. Flört, duygusal ilişkiyi paylaşmak demektir. Bu şarkılar duygusal bir muhabbet.

İlk Flört albümünde "Bir zamanlar Küçük İskender bana aşıktı" gibi dizeler, "Rasta Baba" gibi gerçek kişiler hakkında hikayeler var. "Cemiyette Pişiyoruz" albümündeyse bu gerçeklik duygusu pek hissedilmiyor.

Ozan: Yoo, buna katılmıyorum. Flört müziğinin temeli, yaşadıklarımızla ilgili. Anlatılan her şey yaşanmış.

Cemiyette Pişiyoruz adında bir punk grubu varmış...

Ozan: Cemiyette Pişiyorum adında bir punk grubu varmış. Valla, bir arkadaşımın dediğine göre, bizden daha popülerlermiş. *(gülüyor)* 14-15 yaşlarındalarmış, tam bir punk grubuymuş... Bense bu lafı ilk kez bir kız arkadaşımla telefonla konuşurken duydum. "Ne yapıyorsun" diye sormuştum, "ne yapalım işte, cemiyette pişiyoruz" dedi. Bende bir anda şalter yandı... O kıza da yapmış olduğum şeylerden dolayı pişmanlık duyduğumu söylemek, af dilemek için telefon açmıştım.

Söyleşi: **Derya Bengi**

TARKAN GÖZÜBÜYÜK

Türkiye'de heavy metal denince akla ilk gelen topluluk Pentagram. Macerası 80'lerin ortalarında Bağcılar'da bir düğün salonunda başlayan topluluk, yola kesintisiz devam ededursun, bas gitarist Tarkan Gözübüyük marifetlerini farklı projelerde de sergiliyor. Bugüne kadar Kurban, Turgut Berkes gibi kalburüstü isimlere yoğun stüdyo emeği harcayan müzisyen, şu sıralar Mor ve Ötesi'yle mesaide... Gözübüyük'le bir müzikal seyir haritası çizdik...

BİR ÇÖLÜN ORTASINDA

Foto: Gökben Şıkrak, Levent Kulu

Bir süredir prodüktörlük yapıyorsun, çalıştığın müzisyenlerin tarzının sana yakın olmasına dikkat ediyor musun? Bir heavy metal grubunun basçısı olmak birlikte çalışacağın grupla ilişkini etkiliyor mu?

Tarkan Gözübüyük: Müzik tarzından çok, insan olarak kafa yapılarına bakıyorum. Müzik tarzlarının ayrımı bana çok önemli gelmiyor. Önemli olan dünya görüşü, kişilerin durduğu noktalar... Birlikte bir şeyler paylaşabileceğimi hissettiğim insanlarla bir arada çalışmaktan hoşlanıyorum. Öte yandan, Türkiye'de müzikle ilgilenen insanların bu işe daha fazla yoğunlaşması, müzikle hayatlarını kazanabilecek şekilde ilgilenmeleri çok yeni bir şey. Henüz endüstride de böyle bir branşlaşma yok. Sadece hard rock, sadece elektronik müzik, sadece hiphop yayınlayan farklı firmalar olsaydı, belki o zaman belli bir tarz üzerinde uzmanlaşmak gibi bir şey düşünebilirdim, bilemiyorum. Ama müziğe bakışımın ilk günkü kadar amatör bir perspektifte kaldığını söyleyebilirim, çünkü burada müzikle ilgilenen birini görmek beni her zaman heyecanlandıran bir şey. Bir albüm kaydetmeye çalışan birileri olduğunda, Pentagram olarak daha önce yaşadığımız deneyimler sonucunda yardım edebileceğimiz herhangi bir durum olursa, bunu yapmak için bir istek duyuyoruz. Bu noktada da, grubun tarzından çok, o çocukların ne kadar içtenlikle bu işi yapmak istediklerini, perspektiflerini anlamak istiyoruz. Böyle bir ekip çalışması içine girdiğimde, nasıl biz kendi deneyimlerimizi bir grupla paylaşabiliyorsak, onlar da bizimle paylaşıyorlar, ben de o grubun kendi maceralarından bir sürü şey öğreniyorum. Yaptığım çalışmalar, aynı zamanda çok da şey öğrendiğim, çok önemli dostluklar kazandığım işler oldu bugüne kadar. Tarz ayrımı hiç düşünmedim, hatta mümkünse farklı tarzlarda olması benim için çok daha ilginç ve heyecan verici oldu.

Bakış açısını değiştirmek için başka ülkelerde çalışmak çok güzel, ama hâlâ asıl yapmamız gereken işlerin burada olduğunu kuvvetli bir şekilde hissediyorum.

2003'te en çok neleri dinledin, kimleri beğendin yerli ve yabancı?

Müzik dinlerken de belli bir tarz ayrımı gözetmiyorum, ama özellikle dinlediğim müzikler, 1970'lerin progressive rock gruplarıyla 10-20 yaş arasında olduğum dönemde popüler olan 80'lerin heavy metal grupları. Bunların benim için çok önemli bir anlamı var, çünkü hayatımın en heyecanlı yıllarında bu gruplarla eğlendik, çaldık, bir sürü şey paylaştık. Son on yılda en fazla dikkatimi çeken gruplarsa, Alice In Chains, Tool, Rage Against The Machine, System Of A Down gibi gruplar. Yani bu tarz içinde farklı açılımlar yaratan gruplar.

Eskiden heavy metalciler elektronik müziklere çok uzaktı. Senin şimdi elektronik müzikle aran nasıl? Hiç izliyor musun müziğin o kanadını?

Elektronik müziği çok ilginç buluyorum. Zaten o müziğin üretildiği dijital bilgisayar ortamını biz de kullanıyoruz kayıt yaparken. Geçen yaz Amerika'da, Los Angeles'ta beraber çalıştığım bir topluluk var, Revolve adında. King Crimson'dan Peter Gabriel'e kadar, 70'lerin progressive rock'çularından etkilenmişler, son dönemlerdeyse elektronik müzikle çok fazla iç içe olmuşlar. Çok orijinal bulduğum, elektronik müzikle progressive hard rock müziğin bir çeşit füzyonu diyebileceğim bir müzik yapıyorlar. O grupla beraber çalışırken elektronik müziğin parametreleriyle, boyutlarıyla direkt temas etme ortamı doğdu benim için. Elektronik müzik bize her ne kadar tarz olarak çok farklı gelse de, bize heyecan veren bir akım.

Farklı tarzlara açıklığından bahsediyorsun ama, Pentagram'ın "Popçular Dışarı" diye bir albümü var, niye böyle bir ad seçtiniz?

1997 yılında Harbiye Açıkhava Tiyatrosu'nda verdiğimiz bir konserin kayıtlarıdır o albüm. "Anatolia" albümünü yeni yayınlamıştık ve yaklaşık üç senelik bir aradan sonra İstanbul'da ilk defa sahneye çıkacaktık. Konserin de ilginç bir kalabalığı vardı: Grubu ilk yıllarından beri takip eden ve artık yaşları biraz ilerlemiş olan önemli bir kitle, çocuğuyla falan gelenler şeklinde, ve grubun o dönem yapmış olduğu çıkıştan etkilenip bizimle yeni tanışan kalabalık bir genç topluluğu. Çok coşkulu bir kalabalıktı, konserin seyircileri arasında da bazı çok popüler pop yıldızları vardı, Sertab Erener, Teoman, Levent Yüksel gibi. Sonuçta hepsi çok iyi müzisyenlerdir; "Anatolia" gibi farklı tarzda bir çalışma o dönemde yayınlanmış olduğu için, birçoğu da zaten hem iş hem de arkadaş ortamında ilişkimiz olan insanlar olduğu için konsere gelmişlerdi. Seyircilerden bir grup onları görünce, biraz da espriyle karışık olarak "popçular dışarı!" şeklinde tezahürat yapmaya başladılar. Bunda biraz da rock dinleyicilerinin genel olarak popüler kültüre, medyanın genel tavrı ve içeriğine karşı olmasının etkisi var. Tezahürat o kalabalığın içerisinde bir süre devam etti. Ama biz sahneye çıkmanın hazırlığı ve o konsantrasyon içerisinde bunların farkında değildik. Biz sahneye çıktığımızda bu olay zaten noktalanmak üzereydi. Hiç haberimiz olmadı olaydan, ta ki İskender'in (Paydaş) stüdyosunda albümü mikslemek üzere bantları teyplere takana kadar. O albümün isim babası aslında Duman grubundan Kaan Tangöze'dir. O da gün oradaydı, beraber bir proje üzerinde çalışıyorduk. Bantları teybe koyup mikslerin kanallarını açtığımızda ilk duyduğumuz şey, seyircinin o tezahüratı oldu. Bu ses konserin intro'sunda çaldığımız giriş bölümüyle de iç içe girdiği onu kesmemiz söz konusu değildi, böylece konserin intro'su aslında bu tezahürat olmuş oldu. Kaan da "Popçular Dışarı! İşte albümün adı bu olsun" dedi. Aslında seyirci karar vermiş oldu albümün başlığına, daha çok işin mizahî yönüyle bakıp hareket ettik.

Peki "popçular" cenahından bir tepki olmuş muydu?

Hayır, fakat daha sonra başımıza şöyle bir şey geldi: Boğaziçi Üniversitesi'nde Şebnem Ferah'la birlikte sahne almıştık. Şebnem sahneye çıktığı zaman seyircilerin arasından bir kesim onu protesto etmişti. Çok üzülmüştük, ortada hiç hak edilmeyen ve çok dar görüşlü bir yaklaşım vardı. Nedense genç dinleyiciler, herhangi bir müzik tarzından çok etkilendikleri zaman, biraz da fanatizm etkisiyle, tüm hayatı ondan ibaret görüp onun dışında kalan görüşlere karşı biraz daha kapalı olabiliyorlar. Bunun da zamanla her dinleyicide değiştiğini düşünüyorum. Aradan biraz zaman geçtiğinde, müziğin ne kadar uzun bir geleneği olduğunu ve müziğin anlamını daha iyi gördükçe, bu kısmî bakış açısının da çözüldüğünü düşünüyorum. İnsanların za-

26→

man içinde büyüyüp olgunlaştıklarını düşünüyorum, en azından ümit ediyorum. *(gülüyor)*

Duman'dan bahsettin, onlar da çok popüler şu sıralar. Seviyor musun Duman'ın müziğini?

Zaten hepsi çok sevdiğim arkadaşlarım. Onları daha önceki cover gruplarından tanıyorum, hatta Kaan'ı üniversite yıllarından tanıyorum. 80'lerin sonlarında, daha genç yaşlarında Guns 'N Roses, Cinderella gibi glam rock gruplarının etkisindeydiler. Sonra Seattle akımının çıkmasıyla, o janr içerisinde çok kendilerini buldular. Herkes kendi yaşına göre döneminin yeni hareketlerinden ilham alır. Onlar sonra o çizgiyi çok geliştirdiler. Grunge akımının yanında, kendi yaşadıkları hayatın kültürel etkilerini de doğal bir şekilde getirmeleriyle, ortaya çok orijinal bir müzik çıkardılar. Çok dürüst ve cesur davrandıklarını düşünüyorum, içlerinden gelen şeyi ortaya koymak adına. Bunun sonuncunda da, hak ettikleri ilgiyi gördüler. Müzik yaparak hem hayatlarını geçindiriyorlar, hem de yaratıcı olmaya devam ediyorlar. Bence en güzel şey bu işte: İnsanın sevdiği, kreatif olduğu işi yapması, bununla da geçimini sağlayabilmesi... Beni en çok sevindiren, Duman, Kurban, Athena, Mor ve Ötesi gibi gruplarla konuştuğumuz zaman, onlar hep bizden yaşça küçük gruplar olduğu için, ilk geldikleri konserlerin hep Pentagram konserleri olması. Biraz Pentagram sayesinde motive olup ilham almışlar, bu beni çok mutlu ediyor. Demek ki bizim o sıralarda yaptığımız çalışmalar bir sonraki kuşak için bir etki yapmış. Tabii biz de yaşça çok büyük, çok yaşlı insanlar sayılmayız ama... *(gülüyor)*

Los Angeles'a nasıl yolun düştü?

Bazı arkadaşlar benim adıma Greencard için başvurmuşlar. Bir değişiklik olur diye düşünerek gittim. İlk önce orada bir-iki aylık dönemler halinde kaldım. Şans eseri, gider gitmez orada çok güzel müzisyenlerle tanıştım, çok iyi bir müzik ortamı vardı orada. Ben de buna katılmaktan çekinmedim, çünkü dünyanın farklı yerlerinden bir takım müzisyenler çok orijinal bir çalışma yapıyorlardı. Müziğin çoğaltılması ve kopyalanmasıyla ilgili bir makale okumuştum. Müziğin, kopyalanmaya başlandığı andan itibaren, o ritüel özelliğini kaybetmeye başladığını, endüstri için bir meta olarak görüldüğünü anlatan bir yazıydı. Mor ve Ötesi'nden Kerem Kabadayı'nın yazmıştı makaleyi. Beni son zamanlarda düşündüren yazılardan bir tanesiydi. Bu bir süredir kafa yorduğum bir şey. Biz de müziği sonuçta plaklardan, kasetlerden, CD'lerden dinleyerek takip ettik, ama müziğin, CD'ye kaydolan sesin çok ötesinde, o an yapılırken paylaşılan gerçek özellikleri var. Bizim çok geç tanıştığımız bu ritüel anlayışını Los Angeles'da kaldığım süre boyunca Revolve grubuyla birlikte yoğun bir şekilde deneyimleme fırsatı buldum. O yüzden kendimi şanslı hissediyorum.

Revolve'dan biraz bahseder misin, nasıl bir "ritüel"i vardı grubun?

Eski bir arkadaşım Los Angeles'a yerleşmişti. Absent Without Leaves ve Presage gruplarında gitar çalardı, Cihan Barış. Los Angeles'da onunla buluştuğumuzda, geçen on sene içerisinde ne kadar aynı paralelde ilerlediğimizi, hayat görüşü olarak bir takım konularda fikirlerimizin ne kadar paralel gittiğini gördük. Önceden gitar çalardı Barış, bırakmış ve tamamen bilgisayar ortamında, synthesizer'larla müzik üzerine yoğunlaşmış. Revolve'un diğer elemanlarıyla tanışıp grubu oluşturmaya başlamışlar. Elemanlardan bir tanesi Japonya'dan bir gitarist, Kuyichi Fukuda. Amerika'da çok ünlü olan, iki platin plak sahibi, iki kez dünya turnesine çıkmış Static X gibi bir grupta çalışmış. Nu-metal tarzında müzik yapıyor Static X. Fakat Kuyichi, bir süre sonra heavy metal konserlerindeki heyecan verici coşkunun onun için yeterli olmadığını farketmiş; kendi kişisel macerasını, müzikal gelişimini farklı boyutlarda yaşamak istemiş. Böylece Revolve'a dahil olmuş. Grubu en çok motive edense Alman bateristleri Berhard. O da Tool, A Perfect Circle gibi yeni prog-rock gruplardan çok etkilenmiş; aynı zamanda elektronik müzikle de çok içli dışlı olan bir müzisyen. Zaten kullandığı davul seti de bir akustik davulla bir elektronik davulun birleşiminden oluşan büyük bir set. Bir de Matt adında bir Amerikalı vokalistleri var. O da yıllar boyunca "Jesus Christ Superstar" rock operasında Judas'ı seslendirmiş, 70'lerin Genesis, Alan Parsons Project gibi isimlerinin çok etkisinde olmuş, ama son dönemlerde kendi tarzını yakalamaya çalışan ilginç bir müzisyen. Beni bu grupta etkileyen, hepsinin çok farklı kökenlerden gelmesi, değişik müzisyenler olmalarıydı, müziğe ve hayata bakış açısı olarak farklıydı hepsi. Bir çölün ortasında, hiçbir dinleyici olmadan, sadece çalınan müziği dinlemek ve müziğinizin dışınızdaki dünyayla birleşmesini görmek, hissetmek amaçlı, bir takım algı açıcı yan elementlerin de etkisiyle, gerçekten çok ciddi ritüeller yapıyorlardı. Bunun bir parçası olmak, hem müzikal anlamda, hem de hayata bakış anlamında uzun süredir üzerinde düşündüğüm bir takım konuları kolaylıkla anlamamı sağladı. Biraz daha kreatif olabilmek yönünde beni çok motive eden çalışmalar oldu bunlar.

Mor ve Ötesi özel bir topluluk: Sanat tarihi üzerine makale yazan bir davulcuya, milletvekillerine mektup yollayan bir gitarcıya her rock grubunda rastlanmıyor.

Los Angeles'ta Whisky A Go-Go gibi çok önemli kulüpler var, mesela Jane's Addiction orada çıkıyor hâlâ. Bu ortamlara girip çıkmışlığın var mı?

Whisky A Go-Go, ilk olarak The Doors'un tanınmaya başladığı mekân olarak çok ünlü. Doors bu mekânda sürekli çalarken grup kendi formunu bulmuş, içeriğini oluşturmuş, oradan başlayarak dünyanın en büyük topluluklarından biri haline gelmiş. Daha birçok topluluğun –mesela Rage Against The Machine'in– ilk tanınmaya başladıkları, ilk plak anlaşmalarını yaptıkları yer. Amerika'da yeni yetenekler arayan menejerlerin ve plak şirketlerinin de en çok gözlem yaptığı yerlerden bir tanesi. Zaten Los Angeles'ta Whisky gibi çok yer var. Bu tip yerlerin en güzel tarafı, tarz olarak çok fazla seçim yapmamaları. Aynı sahnede arka arkaya bir gün Bad Religion, sonraki gün Motörhead, ondan sonra da Peter Gabriel sahneye çıkabiliyor. Yaklaşık 700-800 kişi kapasiteli sahneler. Biz de Revolve'la birlikte bu yaz böyle bir yerde çaldık. Fırsat bulabilirsem tekrar gidip bu grupla çalışmalar yapmayı çok istiyorum. Şu an ekonomik olarak çok sık oraya gidip kalmam mümkün değil. Benim için her zaman Türkiye'de yapılması gereken işler ağır basıyor, buranın koşulları içinde yaşamış olduğumuz için bizi daha çok Türkiye'deki ortam, buranın ihtiyaçları, meseleleri ilgilendiriyor. Bunlarla örüldük ve bunlardan ayrı bağımsız düşünmemiz imkânsız. Yeni bir şeyler deneyimlemek, bakış açısını değiştirmek için, başka ülkelerde başka müzisyenlerle çalışmak çok güzel, ama hâlâ asıl yapmamız gereken işlerin burada olduğunu kuvvetli bir şekilde hissediyorum.

Senin için sahne mi daha tatminkâr bir yer, stüdyo mu?

Sahne, tamamen o an yaşanan, binlerce insanın birlikte yaşadığı, birlikte oluşturduğu bir enerji. Onun heyecanı hiçbir şeyle karşılaştırılamaz. Gerçekten yaşadığını hissettiğin en güçlü anlar onlar. Özellikle heavy metal konserleri çok coşkulu yaşanıyor. 15 yaşımdan beri sahnede çalıyorum, en küçük bir eksilme olmadı heyecanımdan. Stüdyo da işin bambaşka bir boyutu; müziğin iyi bir şekilde kaydedilip CD'ye basılması 15-20 senedir sanki ayrı bir sanat dalı gibi oldu. O da çok zevkli tabii. Her geçen gün o kadar farklı özellikler ortaya çıkıyor ki, o konularda derinleşmek, dünyadaki gelişmeleri takip etmek çok eğlenceli, insanı eğiten ve doyuran bir çalışma. Sahnede müzik çalmak daha çok bir ayin gibi. Stüdyoda kayıt yapmak, bir ressamın tuali boyamasına benzetilebilir biraz. Kayıt ortamında, müzikal motiflerle tuali boyamak gibi...

Şu anda Mor ve Ötesi'yle çalışıyorsun. Nasıl gidiyor kayıtlar?

Şu anda tamamen grubun canlı performansı üzerine yoğunlaşarak müziği hazırlıyoruz. En geç mart sonu tamamlamayı düşünüyoruz. Mor ve Ötesi bence özel bir topluluk: Sanat tarihi üzerine makale yazan bir davulcuya ya da milletvekillerine tek tek mektup yollayan bir gitarcıya her rock grubunda rastlanmıyor. Kendine has bir müzik tarzları var, her albümde bunu geliştiriyorlar. Daha da önemlisi, ellerindeki mikrofonun bilincindeler ve bu sorumluluğu taşıyacak donanım ve cesarete sahipler.

Söyleşi: ***Yaprak Z. Gökçöl***

PAMELA "Galiba kendinizi pek enteresan sanıyorsunuz...": Teoman'ın "Zamparanın Ölümü (İkinci ve son bölüm)" parçasına bu sözlerle aniden dalıp otuz saniyede harikalar yaratan kız, geçen yılın ortalarında albümlendi: "Eğer Dinlersen". Özellikle "Ayrılamayız Biz" şarkısı radyo ve televizyonların gözdesi oldu, dillere yerleşti. 80'lerin synth-pop'undan mülhem, 2000'lere layık cesur bir sound ve melodi anlayışıyla karşımıza gelen Pamela Spence'in dünyasına doğru pencere kenarında bir seyahate çıkıyoruz...

ÜÇ NOKTA BİR DÖRT

Albümde 80'ler havası yoğun.

Pamela Spence: Artun'la (Ertürk) daha önceden de bir grubumuz vardı, 80'lerden çalıyorduk, Depeche Mode'lar, Cure'lar, Siouxsie and the Banshees gibi gruplar... Galiba insan etkileniyor, parçalar öyle öyle çıkıyor...

80'leri nasıl yaşadın?

Punk olarak yaşadım. Aslında new wave'ci olarak tanımlıyorduk kendimizi. 1989'a kadar Frankfurt'taydım. O yıllarda Echo and the Bunnymen, Jesus & Mary Chain gibi gruplar büyük kitlelere hitap etmezdi. Maksimum 500 kişi alan Batschkapp adında underground bir kulüpte hepsini seyrettim. Red Hot Chili Peppers'ı bile.

O yaşında girebiliyor muydun oraya?

Biraz makyajla falan girerdik. *(gülüyor)* Surat beyaz, gözler kara, saçlar kıpkırmızı... Peter Murphy, Bauhaus'tan ayrılıp solo çalışmalara yöneliyordu, onu da orda seyrettim. Daha sonra Ankara'da tanıştık. Erkek kardeşim Oliver Spence balettir, Beyhan Murphy ile tanışıyordu. Herkes "Beyhan'ın kocası Peter müzisyenmiş" falan diyor, ama kim olduğunu kimse bilmiyordu. Peter Murphy olduğunu öğrenince koptum tabii. 19 yaşındayım, çok heyecan verici bir şeydi benim için. Onu Almanya'da nasıl hayranlıkla seyrettiğimi anlattım, ama artık gülüp geçiyor böyle şeylere.

Almanya yıllarından nasıl anıların var?

Cure'un solisti Robert Smith'i öpmüştüm bir keresinde, onu anlatayım isterseniz. *(gülüyor)* 14 yaşındayım, aşığım Robert Smith'e... "Kiss Me" turnesiydi, sekiz bin kişilik müthiş bir konserdi. Konser bitiminde, sahneden inerken sağa doğru daralan bir yerden geçmeleri gerekiyor kulise gitmek için. Arada da barikatlar var ve onların da önünde bacaklarını pergel gibi açmış dikilen bodyguard'lar var sıra sıra. Gözüme kestirdim bodyguard'lardan birini. Grup inerken adamın bacakları arasından yılan gibi sıyrılıp Robert Smith'le karşı karşıya kaldım. Sarıldım, öpüyorum, bırakmıyorum... *(gülüyor)*

Nasıl bir ortamda büyüdün? Baban Amerikan ordusunda askerdi, değil mi?

Amerikan hava üssünde Amerikan çocuklarıyla büyüdüm ben. Babam bir kulüp işletirdi üssün içinde. Orada da James Brown, Al Jarreau gibi isimleri gördüm.

Baban ne tür müzik dinerdi?

Beş bin plaklık bir koleksiyonu vardı. Her ay eve her türden 20-30 plak gelirdi. Motown, country, klasik, caz... Ama asıl tercihi country'dir. İngiliz asıllı olmakla birlikte Willie Nelson, Johnny Cash, Dolly Parton, Patsy Cline dinlerdi. Annemse hiç sevmezdi, arabayla bir yere gittiğimiz zaman tartışma çıkardı, babam country kaseti koyduğu zaman.

Babanla annen nasıl tanışmışlar?

Babam, annemin üvey babasının iş arkadaşıymış. Bizimkilerin evine gittiğinde görmüş annemi. Hasta olmuş ve evlenme teklif etmiş. Annem o zamanlar 17 yaşında bir hippi: Uzun saçlar, ayak parmaklarında yüzükler, düşük belli kotlar... Anneannemler acayip çıngar çıkarmışlar, "olmaz" filan diyerekten. Ama annem de beğenmiş, sarışın, yeşil gözlü adamı... *(gülüyor)* Hippi de olsan o dönem kızların üstündeki baskı var, hava kararmadan evde olacaksın türü sıkıcı kurallar. Annem de "ya verirsiniz ya da kaçarım" demiş. Sonuçta Gar gazinosunda evlenmişler. Hemen akabinde babamın tayini çıkıyor, Almanya'ya gidiliyor, ben orada doğuyorum, biraz Amerika, sonra tekrar Almanya derken, kardeşim doğuyor.

Türkiye'ye 1989'da geliyorsun...

Evet, annem babam boşanıyorlar. Babam Amerika'da kalmaya karar veriyor: "Ben dönmeyeceğim, güzel çiftlik yaptım kendime, atlarım var, şehir hayatı istemiyorum, istiyorsanız siz gelin..." Annemse Avrupa'da yaşamak istiyor, Amerika'da da ancak büyük şehirde yaşayabileceğini söylüyor... Ben çocukken Amerika'da küçük kasabalarda yaşıyorduk. Bir keresinde babam iki zenci tarafından vuruldu, üç ay hastanede kaldı. Annemi hillbillie'ler –white trash dediğimiz tipler– kamyonetle kaçırmaya kalktılar filan. Annem korkuyordu küçük yerlerde yaşamaktan. Pılıyı pırtıyı toplayıp Türkiye'ye döndük. Sonra 12 yıl babamı görmedim zaten. Bundan dört yıl önce kafasına esti, "İstanbul'a seni görmeye geliyorum" dedi. Cihangir'de, bende kaldı. Kardeşim de babamı en son beş yaşında görmüş, artık "Mike amca" gelmiş falan diyor. Pek baba figürü değildi bizim için. Zaten havaalanına karşılamaya giderken içime bir şüphe düşmüştü, acaba o kadar yıl sonra tanıyabilir miyim diye.

Aslında babanın İngiltere'yi bırakıp Amerika'da bir hayat kurması da radikal bir karar.

Hikayesi oldukça ilginç. İngiltere'de aşçılık okuyor, Queen Elisabeth gemisinde baş aşçılık yapmaya başlıyor. Amerika'ya yolu düştüğünde, orada kalmayı düşünüyor, orduya yazılıyor.

Özellikle askerliği seven biri değil yani?

Hiç alakası yoktur. Amerikan ordusuna yazılmanın bir sürü avantajları var, bedava üniversiteye falan gidiyorsun. Babam işletme okuyup sivil olarak yıllarca ordu kulüplerinin işletmeciliğini yaptı.

Almanya'dayken annen Türkçe bir şeyler dinlemez miydi?

Son zamanlarımızda "Zeki Müren, Bülent Ersoy gönder" diye dayımdan istiyordu bir şeyler, ülke hasretiyle... Dinleyip dinleyip ağlıyordu. Ben "anne ya, ne bunlar böyle" diyordum.

Şimdi doğal karşılıyor musun annenin bu hissiyatını?

Şimdi çok iyi anlıyorum, ama yine de evimde Zeki Müren albümü yoktur. *(duraksıyor)* Ama, ammaaa... Şimdi sahnede bir Zeki Müren cover'ı yapıyoruz. *(gülüyor)* "Pulp Fiction"ın ana parçası "Misirlou"yu orijinal olarak Zeki Müren söyler, "Yaralı Gönlüm" diye: *(mırıldanıyor)* "Yaralı bir gönülden başka / Ne bıraktın bende hatıra / Günah değil mi, yazık değil mi bana..." Tabii bizim versiyonumuzun alt yapısı elektronik...

"Mısırlı" parçasını "Pulp Fiction"da yorumlayan Dick Dale, Lübnanlı bir gitarist.

Zamanında Paul Anka da söylemiş şarkıyı.

Paul Anka da Lübnanlı.

Zaten şarkının İngilizcesinde, "kısmet", "Allah" gibi laflar geçiyor...

Yeni sahne repertuarında başka cover'lar da olacak mı?

Tabii. Albümdeki 12 parçayla bir geceyi çıkaramayız. Ebru Gündeş'in "Fırtınalar"ına kendimizce bir yorum getirdik. İngilizce bazı coverlar var, Talking Heads'den "Burning Down The House", bir-iki tane Madonna, Beatles'dan "Strawberry Fields Forever"...

Gene geri dönelim. 1989'daki duyguların nasıldı? Türkiye'de yaşamı, yazık değil mi bana...

{ Neyimi Pink'e benzetiyorlar, anlamıyorum. Acaba bir "delikanlı kız" tavrı mı? Evet, var öyle bir yanım. Taşaklı karı olmak hiç fena değil.

Foto: Muhsin Akgün

mak nasıl bir fikirmiş?
Hüngür hüngür ağlayarak geldim buraya. Hayatımı kolaylaştıran tek şu oldu: Amanda isminde en yakın arkadaşımın üvey babasının tayini Ankara'ya çıktı. Ben yine Amerikalı çevresinin içinde buldum kendimi. Balgat'taki üs kapanmamıştı daha.
Burada seni rahatsız eden ne oldu?
Saçım başım, kılık kıyafetim batıyordu insanlara. Atatürk Anadolu Lisesi'nde çok zor günler geçirdim. Binalar gri, insanların üzerinde aynı forma. Dersler bir acayip, hocalar bir acayip... Sınıftaki kızlar hep "bakire misin?", "sevgilin var mı?" diye cinsel sorular sorardı. Hocalar da takıyordu bana. Sonuçta ilk sene sınıfta kaldım... Almanya'da konserlere, kulüplere falan giderdim, ama derslerim hep çok iyiydi.
İsminde bir ofsayt çıktı mı?
Çıktı tabii, çıkmaz mı! Hala da çıkmaya devam ediyor. Bana pamili, pemele diyen çoktur, bir keresinde biri "fanila" bile dedi. *(gülüyor)*
En tanınmış Pamela'lar kim? Bizim aklımıza bir çırpıda üç Pamela geliyor.
Pamela Anderson!..
Evet, üçüncüsü o.
Başka? Dallas'taki Pamela?
Evet.
Başka kim var?
Toto'nun şarkısı: "Pamela".
Tabii yaa. Zaten Ankara'da A

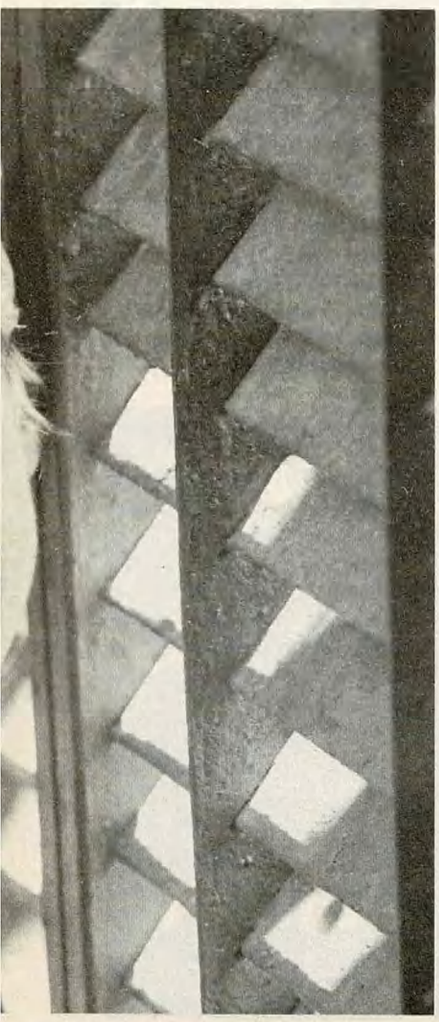

Bar'da şarkı söylerken, bizim DJ o şarkıyı hazırlardı, ben kapıdan girdiğim anda başlardı: "Pamelaaaa, don't break this heart of mine..." *(gülüyor)*
Hiç kendine Türkçe bir isim yakıştırmak geçti mi aklından?
Var zaten: Aslı. Anneannem, bir tane de Türk ismi olsun demiş... Pamela ismini, başka bir şarkıdan esinlenerek annem koymuş, 70'lerden demode bir şarkı olsa gerek.
Amerika'da sık rastlanan bir isim değil sanki.
Amerikalı arkadaşlarım bile "ay, neydi senin ismin?" derlerdi... Evet pek değil, şimdilerde yaygınlaşıyor. Anlamı, "baldan tatlı". Kökü, Yunan mitolojisine dayanıyor.
İlk yıllarındaki depresyonu nasıl atlattın?
Amerikalı arkadaşlarımla takılarak, bol bol içki içerek, gezerek... Sonra okulda iyi İngilizce bilen arkadaşlarla tanıştım, rahatladım, bana yavaş yavaş Türkçe öğrettiler. Ama o depresyon hali tam olarak hiç geçmedi.
Türkçeyi bu kadar iyi nasıl öğrendin?
Valla, konuşa konuşa. Konservatuarın tiyatro bölümüne girene kadar aksanım vardı. Diksiyonun iyi değilse, sınıfta bırakıyorlar. Ben de kaldım. Bir sene boyu, ağzımda kalem, çalıştım.
Peki sevdin mi Türkçeyi?
Şimdi seviyorum. Güzel konuşulduğu zaman, çok güzel bir dil. Konservatuarda tiyatro metinleri, şiirler okuyunca Türkçenin tadına vardım. Bir de, çok bulmaca çözdüm. Her pazar günü, Cumhuriyet'in bulmacasını. O yüzden, o kadar çok Arapça, Farsça kelime bilirim ki.
O yıllara kadar tiyatroyla ilişkin nasıldı?
Hep severdim, Almanya'da okulda tiyatro kolu başkanıydım. Sürekli oyunlar sahnelerdik. Müzik yapmak aklıma sonradan girdi. Broadway tipi oyunculuk yaparım, müzikallerde filan oynarım diye düşünüyordum.
Müzikal hevesi nereden?
İngiltere'de "Cats"i, "Rocky Horror Picture Show"u seyrettim ve çok etkilendim. Mutlaka sahneye çıkmak istiyordum, ama rock grubum olsun gibi bir niyetim yoktu. İnsanlar "sesin güzel" diye teneffüste şarkı söyletirdi bana.
Neler söylerdin?
"Grease"ten söylerdim. Zaten daha altı yaşındaydım, evde "Grease"in video kaseti vardı, her gün okuldan eve gelir, seyrederdim... Ankara'da bir gece Valör Bar diye bir yere gittik. Arkadaşlarımın zoruyla sahneye çıkıp "Stand By Me"yi söyledim. Çalan çocuklar rock gruplarına solist arıyorlarmış, bana teklif ettiler. Ben önce kem küm ettim. Grubun adı Reef'ti, Graffiti Bar'da Pink Floyd, Dire Straits falan çalıyorlardı. Grubun havası çok iyiydi, sonunda "neden olmasın" dedim. Lisedeyim, 16 yaşındayım. Bana göre bir repertuar çıkarttık. Pat Benatar, Joan Jett tarzı şeyler... Ve başladık. O dönemde Özlem (Tekin) de Ankara'da sahneye çıkıyordu Monkey Business'la. Özlem bırakınca, bu sefer onlarla çalışmaya başladım. Böyle değişik gruplarla birçok barda yıllarca çalıştım.
İstanbul'a gelişin nasıl oldu?
Konservatuvardan mezun olduğum sırada, bir müzikal yapılıyordu İstanbul'da: "Atları da Vururlar". Okan Bayülgen, Fikret Kuşkan filan oynayacaktı. Çok önceden yönetmen Şakir Gürzumar bana bu projeden çok bahsetmişti, "bir müzikal düşünüyoruz, sen de katılırsan çok iyi olur" diye. Ama yapımcılar "medyatik biri olsun" diye tutturmuşlar, Yeşim Salkım tercih edilmiş. Sonra Yeşim sakatlanmış ya da sakatlanma bahanesiyle ayrılmış projeden. Sonunda o rol için yine ben çağrıldım. O kadar zaman prova yaptık, ancak 17 temsil oynayabildik ve müzikal kalktı.

> ***Şarkıları söylerken oyunculuğumu devreye sokmak istedim. Her şarkıyı farklı farklı söylüyorum bence: Bir kadının 12 farklı yönü...***

"Atları da Vururlar"ın müzikleri nasıldı?
Bence harikaydı. Artun Sürmeli yapmıştı müzikleri. Grup Lokomotif sahnede çalıyordu bizle beraber. Malum, "Atları da Vururlar" filmden uyarlama bir müzikaldi, ama proje için özgün müzik hazırlanmıştı. Onun yanısıra danslara eşlik Nick Cave, Tindersticks şarkıları... Biz sonra stüdyoya girdik, ben bütün şarkılarımı söyledim, ama iş yarıda kalınca kayıtlar güme gitti.
Türkçe şarkı olarak neler sevdin? Sonunda Türkçe bir albüm yapmaya nasıl vardırdın işi?
Teoman'a vokalistlik yapmaya başlamadan önce Özlem Tekin, alternatif diyebileceğimiz kulvarda bir şeyler çıkartmıştı. İşte Barlas'ın "Aşk Her Şeyi Affeder mi"si falan. Mazhar Fuat Özkan'ı da lise yıllarımda beğenerek dinlerdim. Teoman da iyi işler yaptı, kendi kendime "ne güzel bunlar" diye düşündüm, "sözler Türkçe, ama aptal aptal değil".
Albümündeki bütün besteleri Artun Ertürk yapmış. Bunlar zaten var olan besteler miydi, yoksa senin için mi tasarlandı?
Tamamen benim için yapıldı. Artun, çok eski arkadaşım, Monkey Business'a girmişti bir ara gitarcı olarak. Sonra Los Angeles'a taşındı, bağlantıyı kopardık. Bir gün yine Ankara'da karşıma çıktı. Birkaç ay sonra, "ben bir parça yaptım senin söylemen için" diyerek İstanbul'a geldi. Albümdeki "Kendini Sevmek" şarkısıydı. Aradan iki hafta geçti, "Kimse Kimseyi Sevmiyor"la yine çıkageldi. Bayıldım ikisine de. Birincisi daha dark'tı, ikincisi daha çatlak gitarlar filan... Sonra bir şarkı, bir şarkı daha, albüme kadar gittik beraber. Eurythmics hesabı Dave Stewart ile Annie Lennox gibi takılırız diye konuşuyorduk... Aslında 10 şarkıyla kayıtları tamamladık. "Ayrılamayız Biz" ise Artun'un kendine yaptığı eski bir şarkıydı. Zamanında Sezen Aksu satın almak istemiş o şarkıyı hatta. Sonuçta o şarkıyı da kendi kafamıza göre kaydettik. Ama görüştüğümüz herkes oynak bir şarkı olmayışından yakınıyordu. Dedim ki, "şöyle ohh'lu, ahh'lı bir şeyler yapalım", bir gece oturduk, "Şuna da Bak" şarkısını yaptık. Erkekler kadınlar için bir sürü laf eder, böyle lafları hep erkekler mi söyleyecek, bir de ben söyleyeyim dedim. *("Mmm, o ne dudak / Yeme de yanında yat / Gel bu yana gel / Belki kocam affeder / Gel bu yana gel / Otuz değil, bir yeter...")* Sözleri ben yazdım, tamamen geyik olsun diye. Milleti en kopartan şarkı o oldu.
Senin bestelerin var mı hayatta?
(duraksıyor) Var. Ama kimse dinlememiştir bugüne kadar, en yakın arkadaşlarıma bile dinletmedim. Hep utanarak, sıkılarak reddederim kendi bestelerimi söylemeyi. O güveni yakalayamadım.
Oyunculukla şarkıcılık arasında nasıl bir bağ var sence?
Ciddi bir bağ var. Albümdeki şarkıları söylerken de, oyunculuğumu devreye sokmak istedim. Her şarkıyı farklı farklı söylüyorum bence: Bir kadının 12 farklı yönü.
Müzik tarzı önemli değil, özellikle sesini, şarkıcılığını beğendiğin kimler var?
Anouk'u çok beğenirim. Hollandalı bir kız, "Nobody's Wife" şarkısıyla Avrupa'yı bayağı bir sarstı. Müthiş bir sesi var. Fiona Apple da öyle. Fiona Apple ayrıca müthiş bir şair... Jeff Buckley bence gelmiş geçmiş en iyi erkek vokal. Zenci kadın seslerini de seviyorum, mesela Me'shell Ndegeocello çok iyidir.
Herhalde klibinle bağlantılı olarak, Pink'e çok benzetiyorlar seni?
Evet, gıcık oluyorum bu duruma. Sağda solda yazdılar, "ben Türkiye'nin Pink'i olmak istiyorum" demişim. Halbuki ağzımdan böyle bir laf çıkmadı. Tamam severim, bence süper hatun, ama klibe bu düşünceyle girmedim. Beni bilen biliyor. Pink yokken de ben vardım. Neyimi

Pink'e benzetiyorlar, onu da anlamıyorum. Acaba bir "delikanlı kız" tavrı mı diyeyim, ne diyeyim?

Sence sende bir "delikanlı kız" tavrı mı var?

Var, öyle bir yanım. En azından, öyle diyor arkadaşlarım.

Hoşuna gitmiyor galiba bu durum?

Yoo, taşaklı karı olmak hiç fena değil.

Geçmişe dayanan, new wave'ci, punk'çı Pamela'yla örtüşen bir şey mi bu?

Ne bileyim. O dönemki kız arkadaşlarımın da böyle bir yanı vardı. Hep asi bir tarafım vardı. Onu yaparım, bunu yaparım, kimse bana laf söyleyemez, karışamaz.

Demin bahsettiğin, albümdeki kadının 12 farklı yönünü düşünürsek.

Serseri olarak nitelendirilebilecek yanımın yanısıra, çok domestik bir yanım da vardır. Evim hep tertipli olsun, yemekler yapayım. Bir yandan, kız çocuğu duygusal tarafım vardır, kimsenin hiç bilmediği. Çok romantik bir yanım da vardır, güzelce gizlediğim. *(gülüyor)*

Kimselere dinletmediğin bestelerinde bu yönlerin mi baskın yoksa?

Evet. *(gülüyor)* Bir sürü insan "Pamela çok çılgın kızdır" filan der –ki ben pek çılgın görmüyorum kendimi. Ruh hastasıyım demek istemiyorum ama, *(gülüyor)* herkesin bilinmeyen tarafları vardır. Ancak belirli bir yakınlık kurabilen insanlar farkeder insanın bu yönlerini. Pam süper neşeli bir kızdır, makaracıdır filan da, bazı anlarda benim de bazı şeylere kafam bozuluyor. Böyle anlarda, durumu örtbas etmek için değil ama, hayat devam ettiği için bu hali aşmaya çalışıyorsun. Öyle durumlarda dışarı çıkmak istemem, kendi içime kapanırım. Bu durumu evde kendi kendime atlatmayı tercih ederim. İnsanlara bu ağırlığı yansıtmak istemem.

Böyle dönemlerde dinlediğin özel müzikler var mı?

Yok, hiç müzik dinlemediğim de olur böyle zamanlarda. Ama deli gibi film seyrederim.

Var mı sinemada favori oyuncuların?

Çok var, ama öncelikle yönetmenciyimdir.

Sevdiğin yönetmenler?

Kubrick'den Jim Jarmusch'tan tut da, Jon Duigan'a, Hal Hartley'e kadar bir sürü yönetmen sayabilirim. Genelde bağımsız sinemacıları seviyorum. John Duigan'ın "Lawn Dogs"u harikadır mesela. Sam Rockwell'i o filmde keşfetmiştim.

"Eğer Dinlersen" albümünü hayatının önemli bir dönüm noktası olarak nitelendiriyor musun?

15 yıldır şarkı söylüyorum, ama sabun köpüğü gibi gidiyor. Sahnede söylediğin şey de tiyatro gibi. Orada da oynuyorsun, millet alkışlıyor, gidiyor. Çoğu ya güzel bir gece olarak hatırlıyor, ya da içkiyi fazla kaçırmışsa, hiç hatırlamıyor. Albüm olduğu zaman, biriktirmiş olduklarının somut bir kaydı var elinde.

{ 14 yaşındayım, aşığım Robert Smith'e... Grup sahneden inerken bodyguard'ın bacaklarının arasından yılan gibi sıyrılıp Robert Smith'e sarıldım, öpüyorum...

Geçen sene 30 yaşında olduğuna göre, gecikmiş buluyor musun ilk albümünün yayınlanışını?

Çok da geç bulmuyorum. Daha önce yapsaydım acaba istediğim gibi bir albüm mü olurdu? Yoksa bana dayatılmaya çalışılan bir albüm mü olurdu acaba? Şimdi ne istediğimi daha iyi biliyorum, istediğim insanla çalışma fırsatını elde ettim. Herşey daha bilinçli... Evet, Türkiye'de böyle bir şey var, her sanat dalı için. "Aa işte onun yaşı geçkin" gibi lafları çok duyarsınız. Ama genç-lere de çok az fırsat veriyorlar. Öyle kalıplaşmış insanlar köşeleri tutuyor ki, her şey bir elden çıkma. Ama yavaş yavaş bunun değiştiğini görüyorum.

Hep bu delikanlı kız imajına denk düşen rolleri mi canlandırdın sahnede, dizilerde?

Farklı karakterleri canlandırma şansım da oldu, ama bir ara dizilerde, ne zaman yabancı bir hatun rolü olsa beni arıyorlardı, "yeter be!" deme kıvamına gelmiştim. Konservatuvarda İonesco'nun "Macbeth"inde oynadım, orada canlandırdığım Lady Macbeth bildiğimiz Lady Macbeth'e benzemiyordu, aynı zamada cadılardan biriydi. Çok da komik bir oyundu... Soytarı rolüne de çıktım, depresif kadın da oynadım... Sartre'ın "Sinekler"inde Elektra, "Woyseck"de Marie'ydim.

Sahnede Şener Şen'le birlikte oynayacaktın. Ama provalar bitmeden proje ertelendi galiba. Nasıl bir şey Şener Şen'le çalışmak?

Valla, tanımadan önce saygı duyuyorsun, beğeniyorsun. Ama tanışınca da bu kadar mı şeker olur bir insan? Yani Şeker Şen adam. O kadar mütevazı, enerjik, o kadar sevecen biri ki! Karşılıklı oynamaya başladığında, kendi rolünü unutup bir süre adamı seyrediyorsun.

"Mucizeler Komedisi" bir müzikal, değil mi?

Evet. Ben melek rolündeyim, Şener abiyle iki düetimiz var... Yavuz Turgul'un projesi. Şubat'ta prömiyer yapması planlanıyordu, ama Şener abide boyun fıtığı çıktı, ameliyat lazım falan dendi, ama şimdi fizyoterapi görüyor. Ekim gibi sahneye çıkmayı umuyoruz.

Son soru: "Şuna da Bak"ta şöyle dizeler yazmışsın: "P ya da pi / İsmimim baş harfi / P ya da pi / Tekrar eder kendini: 3.14, 3.14, 3.14..."

Bana bir sürü arkadaşım kısaca Pi der... Şarkıyı kaydederken, p, pi, 3.14 filan emprovize şekilde geldi dilime... Pi sayısı benim için bir sonsuzluk ifadesi, aynı zamanda da daireyi çağrıştırıyor. Her şey dönüp dolaşıp aynı yere geliyor, hepimiz zaten bu çarkın içindeyiz, evrenin kanunu bu. O şarkıdaki ilişkilerin kanunu da bu. Her şey ucu ucuna birbirine bağlı. Bir şeyin bitmesi, yeni bir şeyin başlaması demek.

Söyleşi: ***Alişan Çapan - Derya Bengi***

Jack'de

melodiden,

armoniden daha fazla

bir şey var:

Müzik.

Roll ve Postexpress'in eski sayıları burada.

halkla ilişkiler

Hazırlayan ve sunan: Ayşegül Oğuz

UNKAPANI ÖZEL: İMÇ'DE BİR GÜN

Rabiye Balcı, 27, dükkan sahibi

Burada çalışmıyor musunuz?
Hayır, Haznedar'da dükkanım var.
Kimlerin kasetini almaya geldiniz?
Volkan Konak, Popstar, Nalan, Yıldız Tilbe, Feridun Düzağaç...
Kasetin tanesini kaça aldınız, kaça satacaksınız?
2.750'ye aldım, 4 milyona satacağım. Korsandan önce yirmi kaset satıyordum günde, şimdi günde beş kaset satarsam iyidir.
Neler dinliyorsunuz?
Dinlemeye vaktim bile olmuyor. Benim işim sadece kaset değil, kozmetik de satıyorum. Ama Yıldız Tilbe'yi çok seviyorum.
"Popstar" albümü nasıl gidiyor?
Çok iyi, ama satışlar artık eskisi gibi değil. Eskiden İbrahim Tatlıses çıktığında günde elli tane satıyordum, Tarkan da öyleydi.

Çetin Söylemez, 24, çaycı

Ne zamandan beri buradasın?
Yeni geldim buraya. Daha önce Sirkeci'de çaycılık yapıyordum.
Evli misin?
Evliyim, eşim Muş'ta.
Burada nerede kalıyorsun?
Sultanahmet'te üç kişi bir odada kalıyoruz. Kirası 100 milyon.
Neler dinliyorsun?
Kral FM ve özgün müzik dinliyorum.
Kimlerin kasetlerini alıyorsun?
Evde herkesin kaseti var. Benim için isim farketmez, ben müzik hastasıyım.

Kürtlerden kimleri dinliyorsun?
Şivan Perwer.
Popçulardan dinlediğin var mı?
Yok.
Şarkı da söyler misin?
Söylerim.
Eşin kimleri sever?
Ben ne dinlersem o da onu dinler.
Köyüne dönmeyi düşünüyor musun?
Biraz para biriktirir biriktirmez soluğu köyde alırım.

Pınar Kılıç, 24, hukukçu
Çağlar Kılıç, 22, öğrenci

Unkapanı'na yolunuz nasıl düştü?
Çağlar: Evimiz yakın.
Kimin kasetini aldınız?
Öylesine kasetlere bakalım dedik, Gökhan Özen'in kaseti sepete düşmüş, iki milyona aldık.
Neler dinliyorsunuz?
Pınar: Özgün müzik, Ahmet Kaya...
Çağlar: Genelde türkü dinliyorum.
Konserlerle aranız nasıl?
Bugün Kardeş Türküler'e gidecektik, bilet bulamadık.
"Popstar"la aranız nasıl?
Pınar: Annem Firdevsçi, sürekli mesaj gönderiyor. Biz Abidin'i beğeniyoruz, Barış'ı sevmiyoruz.
Abidin'de ne buluyorsunuz?
O gerçek bir popstar!
Jüriyle aranız nasıl?
Armağan'ı beğeniyorum. Çok hazır cevap. Belki de ben öyle olamadığım için onu seviyorum.

Fatih Çakmakçı, 28, dükkan sahibi

Şu an en çok ne satıyor?
"Popstar" satıyor. Sonra Nalan, Deniz Seki, Yıldız Tilbe, Sefarad, Hakan Altun. Pop çok satıyor. Bizim Türk milleti değişik müzik yapmayı bilmiyor.
Değişik müzikten kastın ne?
Ömer Faruk Tekbilek mesela.
Unkapanı'nın eski tadı yok diyorlar.
Eskiler anlatıyor: İbo'nun kaseti çıktığında tır yanaşırmış kapıya.
Korsan CD olayı çıkmadan önce satışlar iyi miydi?
Korsan olmasaydı, dükkanda iki bin tane "Dudu" satardım. Ama taş çatlasa 250 tane sattım. Artık yerel sanatçıların, oyun havalarının bile korsanını yapıyorlar. Pek tanınmaz ama, Mustafa Küçük'ün kasetleri milyonlar satıyordu. Herkes onun kasetini soruyordu ama, adam korsan yüzünden üç aydır kasetini çıkarmıyor.
Sen neler dinliyorsun?
Rock. Duman'ı da beğeniyorum, çünkü adamlar değişik müzik yapmış.

Mehmet Nuri Tanınmış, çaycı, 43

Kaç yıldır İMÇ'desiniz?
15 yıldır.
Neler dinliyorsunuz?
Biz özgün müzik dinleriz.
En sevdiğiniz isim?
İzzet Altınmeşe, ama o da artık kaset yapmıyor. Mahsun Kırmızıgül'ü de yeğenim olduğu için severek dinliyoruz.
Akrabası mısınız?
Evet, evet.
Nerelisiniz?
Bingöl.
Eski Unkapanı nasıldı?
Çok güzeldi, burada muazzam bir hareketlilik vardı. Şimdi Unkapanı esnafı kan kusuyor, korsan belimizi büküyor. Bu yeni yasayla inşallah önlem alınacak.
Ciwan Haco konserine gittiniz mi?
Gitmek istedim, ama gidemedim.

Gürsel Güngör, 35, tezgahtar

Ne zamandır İMÇ'desiniz?
Dört yıldır. Daha önce tekstilde çalışıyordum. Bu işe başladığımda kasetini sattığım insanların adlarını bile bilmiyordum.
Siz kimleri dinliyorsunuz?
Halk müziği dinliyorum, buraya başladıktan sonra alıştım.
Peki türkü dışında, pop falan dinlemez misin?
Dinlemem, pop eğlence müziği. Sorunlu bir insan dertli havaları dinleyip derdine dert katar.
Sizin de bir derdiniz mi var?
Var tabii.
Peki bu dertlere derman olacak şarkılar?
Baha'nın "Aşk Acısı" , Hakan Altun "Ağlamak Yok Yüreğim", Yıldız Tilbe'nin "Çabuk Olalım Aşkım"ını çok severim.

Murat Gözler, 26, firma görevlisi

İşler nasıl?
Şu an işler kınk. Sanatçılardan şikayetçiyiz.
Neden?
Yaz dönemi bir şey üretiyorlar, ondan kazandıkları parayla kışı atlatıyorlar. Bu mevsim Unkapanı can çekişiyor.
Sen neler dinliyorsun?
Her tür. Etnik de dinliyorum. Zamanında İzel Çelik Ercan da dinledim.
"Popstar" albümünü satıyor musunuz?
Evet de, ben bilinen şarkıların tekrar başkaları tarafından söylenmesine karşıyım... Ama öyle adamlar var ki, yeni kaset yapmasalar da hâlâ çok aranıyorlar.
Mesela?
Ferda Anıl Yarkın, Nazan Öncel, Gökhan Kırdar, Umay Umay, Cemali...
Arabesk dinler misin?
Müslüm konserine gitmişliğim var.
Nasıl bir duygu yarattı sende?
Hiç de bir duygu yaratmadı. "Zahidem"le giriyor, Emrah'ın "Unutabilsem"iyle çıkıyor. Ama adam bir sallansa yeter.

Elif Sarıoğlu Elmacı, 26, tezgahtar

Korsan sizin dükkanı etkiliyor mu?
Yabancı albüm sattığımız için en çok bizi etkiliyor. 26-28 milyona sattığımız albümler iki-üç milyona sokakta.
Sen neler dinliyorsun?
Ben caz ağırlıklı dinlerim. Patricia Barber, Nina Simone severim. Kadın vokal tercihim.
Popstar'da bu hafta Firdevs birinci olunca sevindin mi?
Evet. Kadınlar kadınları tutmadığı için çok sinir oluyordum.

Türkiye'deki kadın sesler içinde en çok kimi beğeniyorsun?
Türkçe müzik dinlemiyorum. Türk isim olarak dinlediğim Mehmet Güreli var. Bir de tenor saksofoncu olduğu için İlhan Erşahin.
Asla dinlemem dediğin biri var mı?
Yıldız Tilbe. Kâbus gibi bir şey o. Deli bence.

ROLL KİTAPLIĞI

Arif Dino Yüz (Norgunk)
Arno Gruen Normalliğin Deliliği (Çitlembik)
Cihat Burak Zenci Kalınız! (YKY)
Edward W. Said Yersiz Yurtsuz (İletişim)
Evrim Alataş Mayoz Bölünme Hikâyeleri (Aram)
Füruzan Toplu Öyküler (YKY)
Howard Zinn Öteki Amerika (Aykırı)
Jean-Paul Sartre Baudelaire (İthaki)
Julio Cortazar Ayak İzlerinde Adımlar (Metis)
Mina Urgan İngiliz Edebiyatı Tarihi (YKY)
Orhan Pamuk İstanbul –Hatıralar ve Şehir (YKY)
Özgür Topyıldız Anadolu Yıldızı Eskişehirspor (İletişim)
Pınar İlkkaracan *(der.)* Müslüman Toplumlarda Kadın ve Cinsellik (İletişim)
Pınar Kür Asılacak Kadın (Everest)
Vanessa Baird Cinsel Çeşitlilik (Metis)
Volkan Yaraşır Reddin Gücü (Mephisto)
Vüs'at O. Bener "Bir Tuhaf Yalvaç" (Norgunk)
Walter Benjamin Bindokuzyüzlerin Başında Berlin'de Çocukluk (YKY)
Walter Euchner Baba Ben Niye Faşist Oldum? (Agora)
Yılmaz Aslantürk Otisabi –Başımdan Geçti Bunlar (Epsilon)

Şehvanî bir ihtilâl

Yedi yıl önce, İkinci ve üçüncü sayılarımızda bazı bölümlerini iktibas ettiğimiz "Seks İsyanları" nihayet yayınlandı. Kitabın yazarları, Rolling Stones'tan rave kültürüne rock'n'roll'u masaya yatırıp psikoanalize tabi tutarken, bir yandan da küçük bir rock tarihi çıkarmış oluyorlar. Her eve lazım...

Kadın sanatçılardan bazıları beden kafesinden kaçma hayali kurarken, bazıları da bir tür hapishane isyanını, şehvanî bir ihtilâli sahneye koyar. PJ Harvey'in şarkıları bir bedene sahip olmanın, arzulamanın ve arzulanmanın çatışkılarını, cinsellikle yüklü ama tam anlamıyla seksî olmayan bir tarzda dramlaştırır. Polly Harvey şarkı sözlerinde ve kendini sunma tarzında, baştan çıkarma ile tehditkârlığı, içtenlik ile yabancılığı benzersiz bir şekilde birleştiren bir tür kendini sergileme tarzını mükemmelleştirdi. İlk albümü "Dry"ın (1992) kapağında Harvey'in, meydan okumayla kenetlenmişlikle can sıkıntısından büzülmüşlük arasında bir yerde duran ve ruja sıvanmış ağzının yakın çekimi vardır. Arka kapakta Harvey'in banyoda uzanmış halde poz verdiği bir fotoğrafı var: Çıplak göğüsleri görülebilir haldeyse de, yüz ifadesinde elde edilebilirlikten ziyade kendine hâkimlik ve dinginlik okunmaktadır. Yaklaşık bu albümün çıktığı tarihte bir de NME'nin kapağında üstsüz bir fotoğrafı çıktı: Kameraya arkasını dönmüş olsa da, göğüs hatları görülebilmektedir. Fotoğraf Harvey'in persona'sının çelişkilerini kusursuz bir şekilde yakalamıştır: Samimi ama örtülü, baştan çıkarıcı ama özerk. (...) "Plants and Rags"de beden yine Harvey'in kendisini "bir ceset torbası"na tıkıvermeyi düşlediği dizeleri söylerken hantal bir nesne, Harvey'in serbestçe hareket etmesini engelleyen ölümcül bir ağırlık olarak boy gösterir. "Sheela-Na-Gig", uçucu bir ikon olarak kadın ile dişi fizyolojisinin bedensel gerçekliği arasındaki gedik etrafında döner. Görenler bilir, sheela-na-gig'in ürkütücü bir görüntüsü vardır –Keltlerin doğurganlık ikonu olan bu figür, çömelmiş halde oturarak vajinasını herkes görsün diye iyice açmış iri kıyım bir kadının heykelidir. Dizelerde Harvey "çocuk taşıyan kalçaları"nı sergiler, ama bunu hakir gören ya da öfkelenen bir erkeği canlandıran koronun terslenmesiyle karşılaşır: "Seni utanmaz teşhirci!" Sheela-na-gig'den Bakire Meryem'e kadar Mutlak Kadın ikonları idealleştirilirken, âdet dönemleri ve kokularıyla gerçek kadınlar kirli addedilir. PJ Harvey'in ikinci albümü "Rid Of Me"de (1993) dişi beden kendisini daha bir yırtıcı tarzda ortaya koyar. Müzik son derece enerjiktir, bedenseldir: Harvey'in riff'leri oyup çıkarma tarzı, ritm akorlarını oluştururkenki bilinçli tavrı, etli-kanlı bir insanın bir çalgıyla, bir şeyle cebelleştiğini, gürültünün onun bedeninden çıktığını unutmanıza asla izin vermez. Şarkılar aşkı bir yakın dövüş olarak cisimleştirir, neredeyse Led Zeppelin'i bile çağrıştırır. Albüme adını veren "Rid Of Me" şarkısı bir kadının "eksikliği"ni doymak bilmeyen bir tehdide dönüştürdüğü "Öldüren Cazibe" senaryosudur. Şarkı intikam fantezileri (Harvey'in tehditkâr homurtusu) ile geri vokallerin "bacaklarımı yala" sözleriyle ifade ettiği vahim bir muhtaçlık arasında seker durur (bu sözleri azap verici, küçültücü bir falsetto'yla davulcu Rob Ellis söyler).

"Dry" şarkısında Harvey, bir erkeğin ego'suna indirilebilecek en sert darbeyi indirirken melankolik ve gergindir: "Beni kuru bıraktın." "Hook" ve "Yuri G"de Harvey'in sesi bir filtreden geçtiğinden kıstırılmış ve ağzı tıkanmış, nefesi kesilmiş gibi tını verir: "göremiyor" ve "hissedemiyor"dur. Harvey dişi öfkenin içe dönük bir tarzda infilak eden mahiyetinden, boşaltılmadığı takdirde bu öfkenin sahibini zehirlediğinden söz etmişti. "Yalnızca zaman zaman dışavuruyorum öfkemi ve birilerine bağırıyorum... Bu yüzden hastalanıyorsunuz, omuzlarınız acıyor, bu yüzden tırnaklarınızı yiyorsunuz; bunların hepsi saldırganlığınızı sürekli kendinize yöneltmenizden kaynaklanıyor."

Harvey bir kodes hücresi olarak gördüğü bedenine tahripkâr bir şekilde saldırmanın yanısıra bedensel, maddî varoluştan tamamen kaçıp kurtulmanın hayalini kurar. Takıntılarından biri de uçmaktır: Heykeltraşlık öğrencisiyken "İkarus temasını esas alarak tavana asılı bir dizi uçan nesne" yapmıştır. Siren'de yayımlanan görüşmede şunu söyler: "Uçabilseydim çok mutlu olurdum. Uçmak bir özgürlük duygusu verir, uçtuğunuzda dünyanın geri kalanıyla aynı düzeyde değilsinizdir, dünyaya yukarıdan bakarsınız." İkarus rocker'lar gibi Harvey de biyolojik kimliğin yetersizliklerinden kaçmayı ve bir sınırsızlık dünyasına hızla yükselmeyi özlüyor gibidir. Ama müziğinde dişi beden kendisini habire ortaya koyar, bunu yaparken de sahibine hem ıstırap verir hem de *jouissance* (haz).

Simon Reynolds & Joy Press, "Seks İsyanları –Toplumsal Cinsiyet, Başkaldırı ve Rock'n'Roll" (Ayrıntı)

32→

Bugünü anlamak isteyenlere...

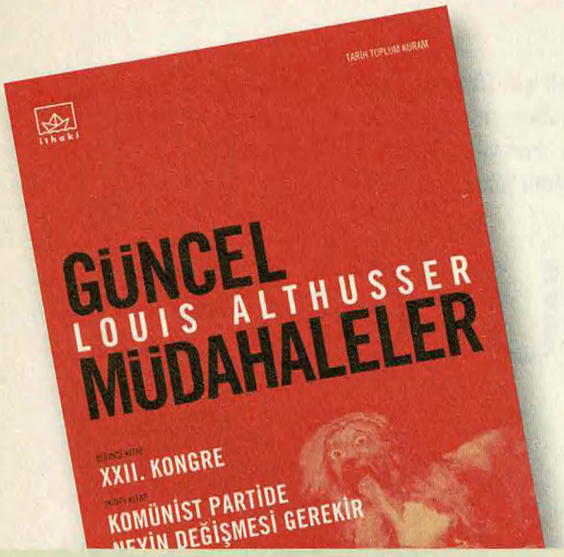

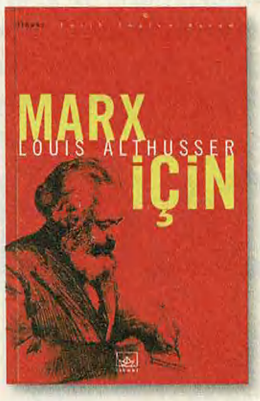

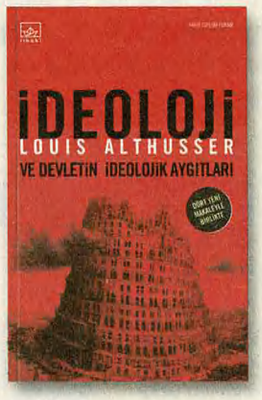

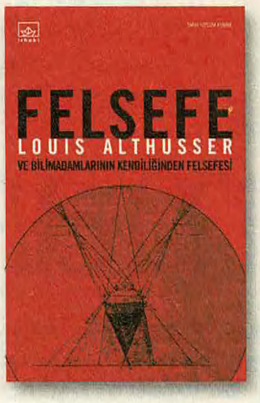

www.ithaki.com.tr

Türkiye'nin ve dünyanın tarihine yepyeni bir bakış...

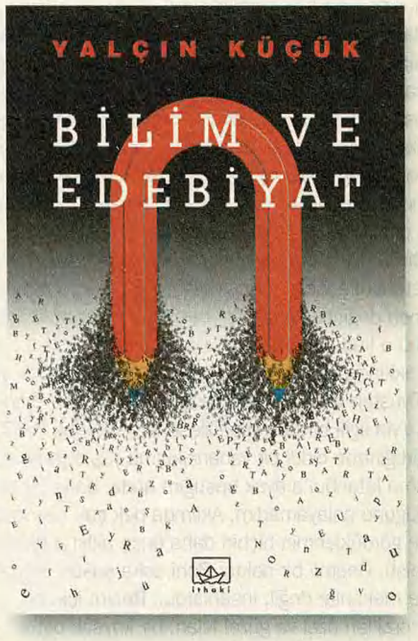

Başka dünyaların şarkıları...

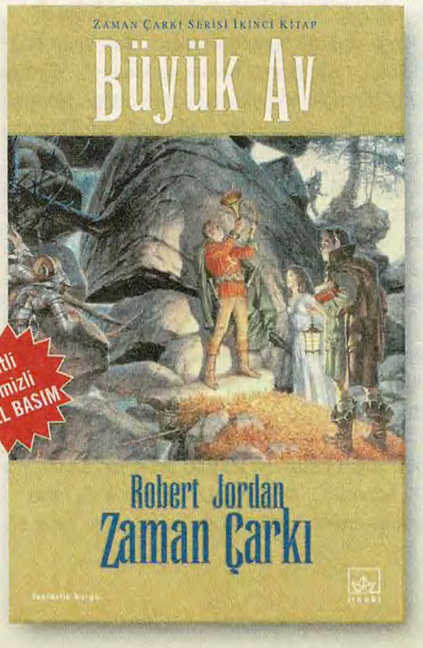

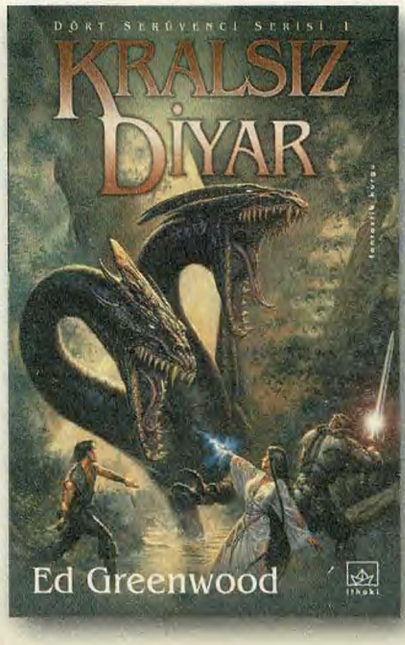

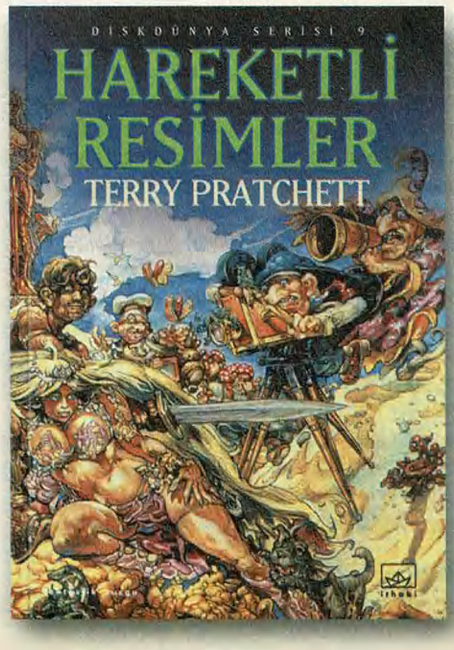

ithaki

JERRY RICKS

İyi blues'cu diye kapısını çaldık, karşımıza bir gönül adamı çıktı. Efes Pilsen Blues Festivali için Türkiye'yi karış karış dolaşan Jerry Ricks, bir Türkiye aşığı olup çıkmakla kalmamış, ayak bastığı bu topraklarda tarihsel bir ruhun, mirasın da peşine düşmüştü. 60'larda Skip James, Mississippi John Hurt gibi üstadlarının eteğinde yetişen, devraldığı geleneği uzun yıllar Avrupa'da yaşayıp albüm çıkararak sürdüren, Amerika'da ilk albümünü ancak 98'de yayınlayan Jerry Ricks'le dünyanın fotoğrafını çektik...

MARKO POLO DUYGUSU

Bir aydır yollardasınız. Turne nasıl geçti?

Jerry Ricks: Böyle uzun yolları her zaman sevmişimdir. Turneler her şeyden önce sana kim olduğunu öğretir... Dünyanın farklı yerlerine gittikçe, ister istemez kendine dönüp bakıyorsun. Bambaşka şeyler öğreniyorsun, gittiğin yerlerle ve kendinle ilgili. Bir kere, nereden geldiğinin farkına varıyorsun. Sadece bu bile seni kendine dışarıdan bakmaya zorluyor. Türkiye tecrübesi ayrıca özel. Bu turnede Rusya'ya da gittik, ama sonuçta her ne kadar seksen yıl komünizmi yaşamışsa da, Rusya hıristiyan bir ülke. Benim için asıl tecrübe Türkiye'ye, bu kadim topraklara ayak basınca başladı. Buraya hangi adı takarsan tak; Avrupalı, Avrasyalı, Ortadoğulu, Doğu Akdenizli... Özellikle Doğu Avrupalı demiyorum, tüm Doğu Avrupa ve Balkan ülkeleriyle karşılaştığında, Türkiye'nin Doğu Akdenizliliği ağır basıyor. Hatta daha Afrikalı olduğunu bile iddia edebilirim.

Bir kültür şoku yaşatıyor mu insana burası?

İstanbul'a indiğim anda benim için dünya tamamen değişti. Gördüğüm her şeyi ilk kez gördüğümü o kadar güçlü hissediyordum ki... Türkiye hakkında okuduğum şeylerin tümü, kısacık bir yürüyüşten fazlasını veremezdi. Televizyonda Fransa'yla ilgili bir belgesel izleseniz, ardından Paris'e gittiğinizde ciddi bir yabancılaşma yaşamazsınız. Ama İstanbul'a ayak bastığım anda, bana ne olduğunu anlayamadım. Aklımda pek çok şey vardı ve gördüklerimin hiçbiri daha önce aklıma gelmemişti. Önemli bir nokta: Beni şoka sokan yapılar ve mekânlar değil, insanlardı... Benim için bu toprakları özel ve güzel kılan, bir kavşak olması.

Jerry Ricks ve eşi Nancy, Darıca arabalı vapurunda (foto: Reha Öztunalı

Sizin müziğinizi tarif ederken de "köprü" ya da "kavşak" kavramı önemli bir yerde duruyor. Müziğinizden "geçmiş, bugün ve gelecek arasındaki en sağlam köprü" diye bahsediliyor.

Ayrıca blues müziğindeki en önemli parça "Crossroads Blues" *("Kavşağın blues'u", Robert Johnson'ın 1936 tarihli şarkısı)* adını taşır. Kimilerine abartılı gelebilecek bütün bu güzellemeleri bana söyleten de tam olarak bu: Burası dün, bugün ve yarın arasında bir füzyon ortamı. Burada daha önce hiç hissetmediğim bir şey oldu: Kaybolduğum hissine kapıldım, ama olumsuz mânada değil, tıpkı bir çocuk gibi... Burada aşina olduğum kültürlerle merak ettiğim kültürleri bir arada görebiliyorum. Bir tür Marko Polo duygusu... Burası bana –bu kelimeden daha doğrusunu bulamıyorum– "insanlığa" dair bir şeyler öğretiyor. Hiç İran'da, Irak'ta, Suriye'de bulunmadım, ama bunların tamamı köklü ülkeler. Teslim etmek gerekiyor ki, yaşadığımız dünya geçmiştekinden daha iyi durumda. Amerika gibi bazı yeni oluşmakta olan genç kültürler için durum negatif görünüyor, ama "olgun" memleketlerde vaziyet daha bilgece izleniyor. Burada, daha ilk günlerde genç insanların yüzünde son derece bilge bir ifade dikkatimi çekti. Türkiye'ye geldiğimizde galiba bayramın ilk günüymüş; sokakta karşılaştığım çocuklar beni yolda çevirip elimi öptüler. Sebebini sonradan öğrendim... Bir keresinde yolda merdivenleri inmekte zorlanan benden de yaşlı bir kadına rastladım. Kollarının altından sarılıp birkaç hamlede onu indirmek mümkündü, ama müsaade etmedi. O bir anlık itiraz bana "başka bir şeyin içinde" olduğumu hatırlattı. Birkaç saniyelik duraksamanın ardından bana kolunu uzattı, teker teker basamakları indik. Son birkaç basamakta kolumu da bıraktı, beni itti, kendi başına indi, elini omzuma koyup gülümsedi ve yoluna devam etti. Fark bu kadar basit: Yaşlı bir kadını merdivenlerden indirmek dünyanın her yerinde takdir edilecek bir olaydır, ama benim yaptığım "olgun bir bayana basamaklarda eşlik etmek"ti. Bu farkı çok az yerde yaşayabilirsin.

ABD dünyaya demokrasi dağıtıyor. Demokrasi diyorsan herkesin kendi hakkını alması lazım. 63 yaşında siyah bir Amerikalıyım ve haklarımı aldığımı düşünmüyorum.

"Olgun memleket" derken ne kastediyorsunuz?

Burada bu kültürün olması doğal, çünkü hayatın ta kendisi bu coğrafyada başlamış. Medeniyet dediğimiz şey burayı da içine alan birkaç bin kilometrelik dairenin içinde doğmuş, tabii ki hayatın merkezi olan kadın da hakkı olan saygıyı ve kendine olan saygısını bir şekilde ayakta tutuyor. Tek bir kelime etmedi, Türkçe bile... Ama o gülümseme bana her şeyi anlattı. O gülümsemeyi şimdiye kadar duyduğum bütün "teşekkür ederim"lere değişmem... Daha da ilginç hikâyeler var: İstanbul'da eski pazarda *(Kapalıçarşı)* gezerken küçük bir dükkanda çay ikram ettiler. Bizimle beraber takılan genç çocuktan da tüyoyu almıştım zaten, çay ikram ederlerse al, hem muhabbet olur, hem pazarlık edersin diye. Ama bir süre sonra fark ettim ki, maksat sadece ticaret değil. Beraber çay içilen o beş-on dakikada tanışılıyor, muhabbet ediliyor, gülünüyor, eğleniliyor, ama alışveriş olmasa da bunlar oluyor. Öyle bir "çay taktiği" yok aslında. İspatını İzmir'de yaşadık: Çarşıda gezerken bir esnaf bize çay ikram etti. Özellikle bekledim, bakalım bir şey satmaya kalkacak mı diye. Ama hayır... On dakika sonra bize komşu esnaf katıldı ve tüm turne boyunca beni en çok etkileyen lafı etti: "Ülkeme hoş geldin..." Dünyanın pek çok yerinde şunu duyardım: "Şehrimize hoş geldiniz", "işte burası benim kasabam"... Girdiğimiz bütün dükkanlarda çay ikram ettiler. Normalde bu kadar çay içen biri değilimdir, ama buradaki çay ne İngilizlerinkine ne de başka bir şeye benziyor. Ha, Türk kahvesini biliyorum. Bosna'da, Mostar'da çok bulundum, orada Türk mahallelerinde ikram ederlerdi. Tatlılardan bahsetmiyorum bile... Aman Tanrım! *(gülüyor)*

Bosna'dan nasıl izlenimleriniz var?

En çok takıldığım mahalle tren istasyonunun yanındaydı ve her pazar günü bir curcuna kopardı. Bütün mahalle istasyona dökülürdü. Sonradan öğrendim ki, "acaba Türkiye'den gelen biri var mı" diye bekleşenler kalabalığıymış. Oradaki detaylar zaten bütün bir kültürü anlatıyor. Bıyıklı, ceketli adamlar... Ama Fransa'da, İtalya'da falan gördüklerinden farklı olarak, ceketlerinin içine şa-

hane kazaklar giyen adamlar. Ortada tren var, yolcular var, ama çantalar, valizler falan yok. Devasa kutular var, paketler var. Ama içinde eşya yok, yiyecek var. Köyünden getirdiği, bütün yol boyunca yanında taşıdığı ve evinden çok uzakta bunları bulamayan akrabalarıyla paylaşacağı yiyecekler... İstanbul'da kaldığımız otelden Sultanahmet Camii'ni görebiliyordum. Ezan bana uzak değil diye düşünürdüm hep, büyüdüğüm mahallede müslüman komşularımız vardı. Ama ezanın açık havada, hoparlörden okunduğuna ilk kez burada şahit oldum. Bu kadar muhteşem yapılar, o görsellik ve inanılmaz bir sound... O ses resmen çağırıyor! Sadece dinî motiflerden bahsetmiyorum. Sanki birisi benimle konuşuyormuş gibi... Toplumsal bir konuşma... İlk konsere çıktım, çalmaya başladım, seyirciye bir-iki laf attım ve ön sıralardan cevap geldi. Ve bu paslaşma neredeyse her konserde oldu. İnsanlar benimle konuşuyorlardı.

Sizin gibi bir geleneksel blues'cu için normal olmalı bu. Yaptığınız sadece şarkı söylemek değil, bir hikâye anlatıyorsunuz insanlara...

Ama dinleyenler, benim anlattığım o hikâyeyi kendi geleneksel müziklerinden biliyorlar. *(gülüyor)* Hikâye aynı: Coşku, trajedi, hayat... Sokakta nasıl hiçbir şey bilmiyorsam ve her şey bana yeni geliyorsa, sahnede izleyiciden aldığım elektrik tam tersi, "birbirimizi tanıyoruz" hissi veriyordu. Birkaç gün sonra fark ettim ki, beni tanıyorlar. Şahsımı değil, "ben"i... Ben bunu ABD'den alıp getirdim onlara, ama onlar benim köklerimi benden daha iyi biliyorlar. Afrika'yı biliyorlar! İçlerinde bir yerlerde kendilerinin de pek fark etmediği bir şey bu. Notaları, tonları falan demiyorum, notaların söylediği şeyi biliyorlardı. Bunu fark ettikten sonra farklı bir şeyler çalmaya başladım. Önceden hareketli parçalarda biraz abanıyordum tellere. Ama sonra daha sakin, sessiz, hikâyeyi daha hakkını vererek anlatan parçalar çaldım. Sahnede bir espri yapıyordum ve anlıyorlardı. Orada "bir dakika" dedim kendi kendime. Böyle bir kitleye çalmak inanılmaz keyifli, çünkü dünyanın neresine gidersen git, Amerika'dan geliyor olmandan ve Amerikan müziğinin genel yapısından da kaynaklanan bir şey belki, kimse senden milleti kapıp götürecek bir müzik beklemez. Burada, sahnede senin ruhunu istiyorlar. Ne kadar versen alıyorlar ve devamını istiyorlar. Normalde daha uzun çalarım, ama burada çaldığım her 45 dakikanın sonunda haşatım çıktı. *(gülüyor)* Çaldıkça "sen çal, biz arkandan geliyoruz" der gibiler. "Ama numara yapmaya kalktığın anda alırız aşağı!.." Bütün turne boyunca beni motive ettiler, ama son konserden önce nasıl korktuğumu anlatamam. Yıllardır hissetmemiştim bunu. İşte bu yüzden eve dönüp işlerimizi toparladıktan sonra, Nancy'yle *(eşi)* burada birkaç ay takılıp, farklı bir düzen kurup, devamında ara ara yılın birkaç ayını Türkiye'de geçirmeye karar verdik. Öyle bir kültür ki, sanki kulağına eğilip "sana bir şeyler öğretmemi ister misin?" diyor, Daha doğuya gitsem işler karışır gibi geliyor, burası tam kararında... Neredeyse kırk yıldır müzik yapıyorum ve yaptığım müziği icat eden adamların yüzde yetmişiyle çaldım. Her biri bana inanılmaz şeyler öğretti, ayrı birer rehberdi benim için. Ama şimdi daha büyük bir hayata dair bana bir şeyler öğretebilecek koca bir ülke var önümde. Bunu kaçırmamam lazım.

Yeni bir kültürün içine bu kadar hızlı girebilme cesareti, bir yerde Avrupa'yı tamamen gezmiş olmanızla ilgili olabilir mi?

Öyle tabii. Ama sonuçta buradaki etkilenme sadece benimle de sınırlı değil. Nancy'yle 14 yıldır birlikteyiz, onun herhangi bir ülkeden bu kadar etkilendiğini hiç görmemiştim. Daha beşinci gün eline bir kitap almış, Türkçe öğreniyordu.

Türkçe öğrenmek zor olmayacak mı? Ne İngilizceye, ne de başka bir Batı diline benziyor...

Türkiye dün, bugün ve yarın arasında bir füzyon ortamı. Burada kaybolduğum hissine kapıldım, ama olumsuz mânada değil, tıpkı bir çocuk gibi...

Tam da o yüzden daha kolay ya. *(gülüyor)* Ne kadar muhteşem bir şey, görmüyor musun? Çocuk gibi hissediyorsun. Ağzından çıkan ilk sözcük duygusunu bir daha yaşamak... Aman Tanrım! Avrupa'da bunu hiç yaşamadım.

Peki Rusya tecrübesi nasıldı? SSCB halini de biliyorsunuz...

Buraya biraz benziyor, ama orada kültür şoku yaşamamıştım. Bence Rusya, Batı kültürünün "soğuk" hali... Ama nasıl Türkiye'de farklı, biricik şeyler varsa, Rusya'da da var. Onun için buraya benziyor. Rusya da seni çağırıyor. Ama bugün hem Sovyetler zamanından, hem Türkiye'den ayrışan bir şey var: Bugünkü Rusya bir şey ispatlamaya, "bakın, artık eskisi gibi değiliz" demeye çalışıyor. Olumsuz anlamda söylemiyorum. Türkiye'deyse "gel, sana nasıl bir yer olduğunu anlatayım" havası var. Rusya'da sürekli "bakın, biz de Batılıyız" deme kaygısını seziyorsun.

Son zamanların tartışmalarından biri: Türkiye bir kavşakta ve bir yön belirlemeli, Avrupa, Asya ya da İslâm gibi... Siz ne düşünüyorsunuz?

Benim politik görüşüm, Türkiye Avrupa Birliği'ne girmemeli. Belki ekonomik bir bağ olabilir, ama kültürel anlamda hayır. Bence Türkiye, tam anlamıyla nötr takılması gereken bir ülke.

İsviçre modeli?

Evet, ama İsviçre "Batılı nötr", Türkiye "ikili nötr". Türkiye sadece Doğu ile Batı arasında bir köprü değil: Öyle bir köprü ki, bir ayağında Kuzey Afrika da var, Ortadoğu da var. Sonuçta Çeklerin ya da Polonyalıların yaptığını yaparsanız, evet, güçlenirsiniz. Ama siz zaten büyük bir arabulucu olarak yeterince güçlüsünüz.

ABD kaynaklı kültürün terörist ülkeler olarak saydığı Irak'la, Suriye'yle, İran'la doğrudan sınır komşusu olmak istemediği için AB'nin Tür-

MEHMET EROĞLU

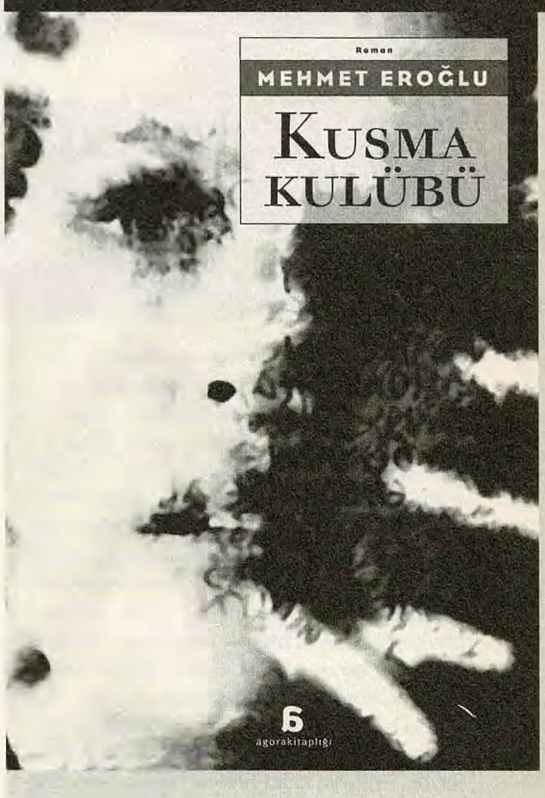

"Bu gezegenin üstündeki en tehlikeli hastalık, zenginliktir."

Mehmet Eroğlu sekizinci romanı "Kusma Kulübü"nde zenginliği, yerleşik sistemi, medya ve magazin dünyasını kıyasıya eleştiriyor ve buradan hareketle insanı en çok insan kılan bir erdemi büyük bir ustalıkla çarpıcı bir edebiyat temasına dönüştürüyor...

www.agorakitapligi.com
tel: 0212 243 96 26-27
faks: 0212 243 96 28

6 agorakitaplığı

kiye'nin üyeliğine sıcak bakmadığı da söyleniyor. Ama siz tüm bu ülkeleri yüceltiyorsunuz...
Avrupa kültürü dediğin şeyin tamamı oralardan gelmiş bir kere... Matematikten çatala kadar... Sonradan sömürmeye çalıştıkları bütün o ülkeler aslında kendi kültürlerinin doğduğu yerler. Ama Türkiye biricik! Ben buranın laik olduğunu da sanmıyorum. Bir ülkenin laikliğe, açık görüşlü olmak için ihtiyacı vardır. Amerika'daki esas tartışmalar da zaten bu sorular sorulmadığı için saçma sapan boyutlar alıyor, millete yutturuluyor. "Neden İslâm ülkelerinde demokrasi yok?" Demokrasi her şeyin sonu değil, bir şeyin tanımı... Yok, demek ki bir anlamı yok. Amerika dünyaya demokrasi dağıtıyor, değil mi? Demokrasiden bahsediyorsan, herkesin kendi hakkını alması lazım, doğru mu? 63 yaşında siyah bir Amerikalıyım ve haklarımı aldığımı düşünmüyorum.

Uzun süre Avrupa'da da yaşadınız. Orada kendinizi nasıl hissediyordunuz? Sonuçta Amerika'da doğmuş ve oraya ait müzik yapan birisiniz...
Avrupalılar müzikal anlamda daha açık. Amerika'da olay neyin "in", neyin "out" olduğundan ibaret. Bunun gelişimle falan ilgisi yok, büyük bir tüketim meselesi... Ama tamamen kendi üreten, kendi tüketen bir yapı. Aslında kocaman bir ada. Kanada'da ne olduğuyla ilgilenmez, Meksika'yı sallamaz, geriye de iki okyanus kalıyor zaten. Avrupa kültüründeyse bir yarışma havası var. Bunu kötü anlamda almıyorum, ama "benimki en iyisi, ama seninki de fena değilmiş" diyen karşılıklı bir ilgi var. Avrupa eski medeniyetlerden sanıldığı kadar uzak değil aslında. Kendi içlerinde farklı saydıkları her şey, özünde aynı kültürün farklı parçaları. Bunları bölüp parçalamak milliyetçiliğe girer. Milliyetçilikle bir alışverişim yok, gerçekten ilgilenmiyorum. Ama Avrupa'da benim geldiğim yerden daha sakin bir şey var. Neden varolduğunu bilmiyorum, ama ırkçılık denen şey Amerika'da hâlâ var. Beni kimin ne dediği o kadar ilgilendirmiyor. Durum nedir, ona bakmak lazım.

Amerika'nın genç bir kültür olduğunu söylediniz...
Ne kültürü? Amerika genç bir ülke. Kültür değil. Çünkü bir kültürü yok. Nedir yani Amerika'da kültür saydığın şey? Siyah Amerika. Geri kalan her şey Avrupalıdır. "Ya, hamburger?" Avrupalı... "Hot dog?" Alman... Yeter! Böyle kültür olmaz. Gerçekten kültürden bahsedeceksen, blues, spirituel caz falan diyeceksen tamam, ama onlar da bütün bir ülkenin kültürünü sırtlanacak değil herhalde... Zaten biraz da bunun farkında olduğu için, Amerikan hükümeti "bakın Amerikan kültürü" diye blues'cuları ve cazcıları dünyanın dört tarafına yolluyor.

Festival'de Roomful Of Blues'la sahne alan Türk blues'cular da oldu. Amerikalı olmayan birinden blues dinlemek size ne hissettirdi?
Bana İngiliz blues'u, Alman blues'u, Fransız blues'u hakkında ne düşündüğümü soruyorlar. Bu kültürlerden gelen insanlar bu müziği yapabilir, bunda bir sakınca yok. Ama mesela Nijerya flamenkosu, Kongo baroku diye bir şeyden bahsedemezsin... Nijeryalı biri flamenko yapabilir, ama bu Nijerya flamenkosu olmaz. Aynı hesap: "Türk blues'cuları hakkında ne düşünüyorsunuz?" Hiçbir şey! Çünkü Türk blues'u diye bir şey yok. Türk müzisyenler blues parçaları çalabilir. Burada dinlediklerim de zaten harika şeyler çaldılar. Bence bu tartışmalar daha tehlikeli bir yere doğru gidiyor. Asıl soru "başka biri, başka milletten biri, beyaz biri bu müziği yapabilir mi?" değil, daha benmerkezci bir mesele: "Bu kadar iyi yapabilir mi?" Gerçek soru bu. Hayır! Çünkü bu bir kültür. Kimse geleneksel Türk müziğini bir Türk kadar iyi çalamaz. Çünkü o çaldığı şey sadece notalara değil, annesinin yaptığı yemeğe, onun kokusuna, duyduğu seslere de bağlı... Aynı şekilde, kimse Provence'ı bir Fransız kadar iyi resmedemez. Bu yüzden soru çok tehlikeli. Benzer şeyler çalan, şimdiye kadar kaydedilmiş en muhteşem blues parçalarını en mükemmel şekliyle çalan farklı milletlerden onlarca müzisyen tanıdım. Sesi taklit edebilirsiniz, ama müziği, hayır. Turne otobüsünde radyodan duyduğum bir parçayı çaldım Ankara'da. "Ankara'dan abim geldi" gibi bir şeydi galiba. İnsanların ben çalarken eşlik etmesi çok hoşuma gitti, ama o parçayı bir Türk ya da bir Ankaralı kadar iyi çaldım mı? Hiç sanmıyorum. Hele hele temposunu tutturduğumu hiç sanmıyorum. Çünkü Ankara'daki ilk akşamda eşlik edenlerin sayısı azdı. Bir sorun olduğunu düşündüm ve odamda Türk kanallarına baktım. Ne dediklerini anlamasam da, hareketlerden, konuşma temposundan pek çok ipucu çıkarmak mümkün. Meğer fazla yavaş çalıyormuşum. Haliyle o kadar yavaş söyleyememişler sözleri. Daha hızlı çalınca hem tempo oturdu, hem daha fazla insan eşlik etti.

Televizyonda izlediğiniz Türkiye, o methettiğiniz olgun, bilge Türkiye'ye zarar vermedi mi? Türkiye'de uzun süredir, televizyonla körüklenen kültürel kayıplardan söz ediliyor.
Bunların hepsi pop! Kolay tüketilen, zaten tüketilmek üzere hazırlanmış şeyler. Ama sonuçta bunları yapan insanlar Türk. Benzer formatlarda pek çok program yapılıyor dünyanın her tarafında. Ama hepsi kendine has... Burada da Türk usûlü yapılıyor, Fransa'da Fransız usûlü yapıldığı gibi. Ama sakın "pop"la "popüler"i karıştırmayalım. Benim nazarımda "pop"u karşılayan kavram "ticarî"... Ticarî illâ ki popüler olacak diye bir şey de yok. Ticarî olan, aslında içeriğiyle ilgilenmediğin, sadece satmak için yaptığın, haliyle "pop" olan bir şey. Müzikte içeriğine özen gösterip, yeni bir şeyler yapıp başarılı da olursan, bu sadece ticarî değil, aynı zamanda "popüler" olduğunu gösterir. Geleneksel bir şey çalıyorum; ama zamanında bu müzik geleneksel değil, popülerdi. *(gülüyor)*

Nancy'yle yılın birkaç ayını Türkiye'de geçirmeye karar verdik. Öyle bir kültür ki, sanki kulağına eğilip "sana bir şeyler öğretmemi ister misin?" diyor.

Son birkaç yıldır sürekli zikredilen ve oldukça da ilgi gören "world music" meselesine nasıl bakıyorsunuz? Bizim geleneksel halk müziği diye dinlediğimiz albümler Avrupa'da "world music" standlarında duruyor...
Bu "world music" lafı o kadar yeni değil. Nereden baksan otuz-kırk yıldır bahsi geçen bir şey. Ben 70'lerde birkaç "world music" festivaline katılmıştım. Öyle böyle değil: Kamboçya'dan İngiltere'ye, Nijerya'dan Norveç'e kadar, dünyanın her yerinden müzisyenler katılmıştı. "Marketing" insanları bir araya getirecek yeni şeylerin peşindedir her zaman. Zaten bu tip ortamlarda ciddi bir merak ortamı doğar ve işin komik tarafı, aslında sahnedeki Nijeryalı geleneksel bir şeyler çalmıyorsa da, izleyenlerin gözünde o "Nijerya müziği" olur çıkar. *(gülüyor)* Bugün de bu tip şeyleri "world music" başlığında topluyorlar. İçeriğiyle o kadar ilgilenmiyorum, ama ben bu başlığı seviyorum. Çünkü dünyanın her tarafındaki farklı melodilerin aynı gösteride yer alabilmesine olanak veriyor. Tecrübem bana müthiş şeyler kattı, çünkü birbirimizin dilini anlamasak da iletişebiliyorduk. Böyle bir ortamda aklından o kadar çok şey geçiyor ki. O ortamda "world music" denen şeyin ne kadar demokratik olduğunu anladım. Gayet basit bir formül: Dünyalıyım ve dünya müziği yapıyorum. Dünyanın benim geldiğim kısmında, yaptığım şeye blues diyorlar... Ama o haliyle de dünya müziği zaten.

Söyleşi: **Reha Öztunalı**

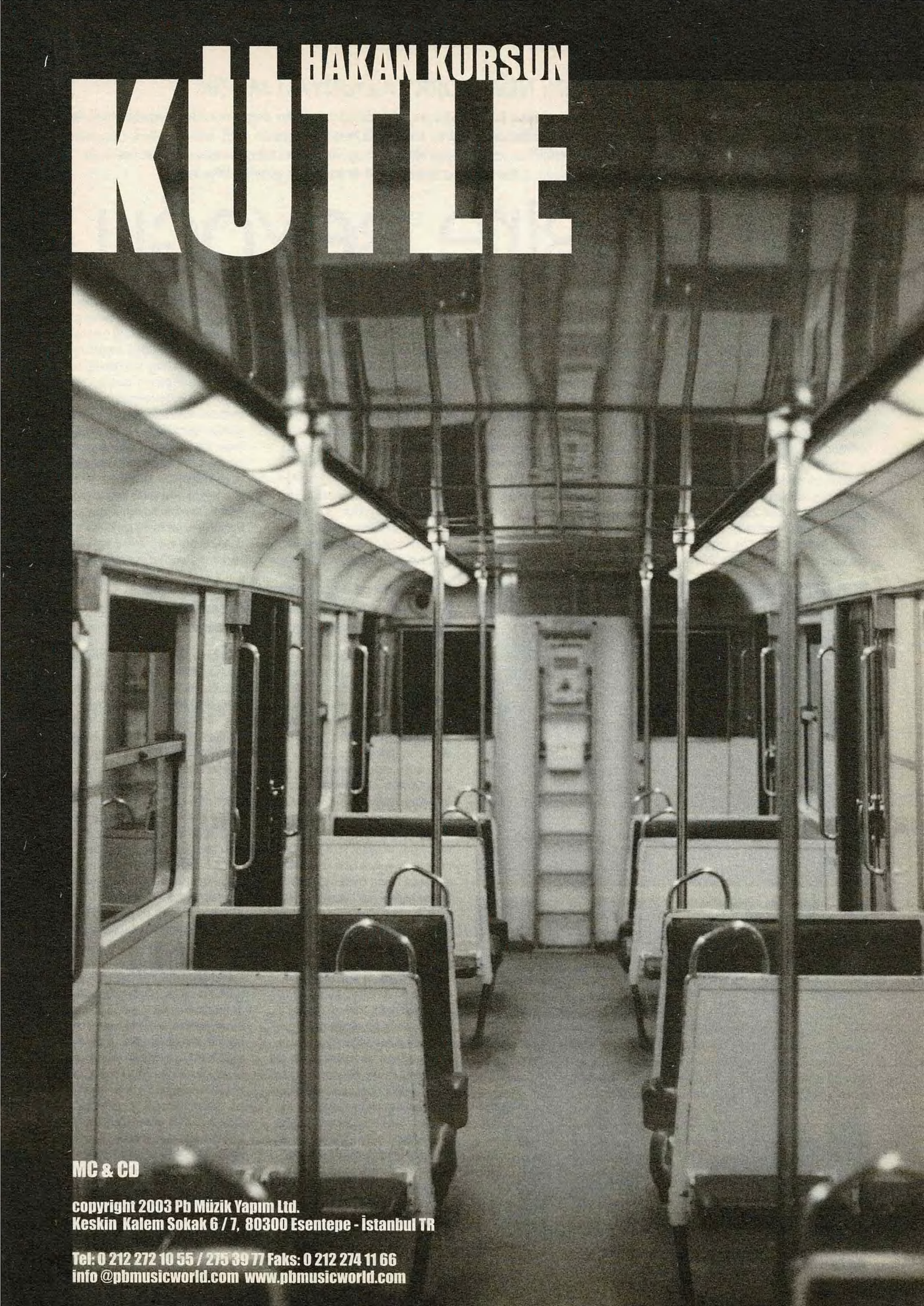

copyright 2003 Pb Müzik Yapım Ltd.
Keskin Kalem Sokak 6 / 7, 80300 Esentepe - İstanbul TR

Tel: 0 212 272 10 55 / 275 39 77 Faks: 0 212 274 11 66
info @pbmusicworld.com www.pbmusicworld.com

ROLL ORADAYDI: NEW YORK'TA DÜNYALI MÜZİK

Özgürlükler diyarı Amerika, dünyanın başka kültürlerine kapalı; bu, orta öğrenim müfredatından coğrafya derslerini kaldırmalarından, haritalara özel bir merakı olmayan sıradan bir Amerikalının cehaletinden de belli. Ama Amerika da homojen bir bütün değil, hele New York. Dünyanın her yerinden temsilciler barındıran bu "pota", tek gecelik bir festivale tanık oldu geçen ay. Amaç Yeni Dünya'ya eski dünyaları tanıtmaktı, festivale katılanlar çoktan dünyaya doğru giden tramvaya binmişti. Roll da tramvayda güzel bir köşe kaptı...

BİRDENBİRE BEYOĞLU

Dünyanın hemen her tarafından 15 müzik grubunu ve müzik sevdalılarını altı saat boyunca üç katlı bir binaya kapatırsanız ne olur? Geçtiğimiz günlerde New York'ta gerçekleştirilen GlobalFest'te bunun yanıtını aldık: Tam bir şenlik! Hem gözlere hem kulaklara ziyafet yaşatan festival, kentin hippi bölgesi East Village'daki Halk Tiyatrosu Binası'nda yapıldı. Akşam 8'de girdiğim binadan, bir salondan diğerine koşuşturmuş olmanın verdiği yorgunluğa karşın, gece saat 2'de "ne muhteşem bir gece!" diyerek ayrıldım... O gece İngilizce ikinci dildi konser salonlarında. Festivale Küba, Brezilya, Fransa, Lübnan, Peru, Portekiz, Yunanistan, Hindistan, Meksika, Güney Afrika, Yemen, Haiti, İrlanda, İspanya ve Türkiye adına katılan müzisyenleri izlemek için bu memleketlerin New York'ta yaşayan vatandaşları akın etmişti adeta. Malûm, New York dünya kültürlerinin buluştuğu en büyük kent. Boşuna "melting-pot" demiyorlar ona. Amerikalıdan çok göçmen görüyorsunuz her yerde. Bu bakımdan, böyle bir festivalin New York'ta düzenlenmesi akıllıca bir proje. Zaten bu projenin amaçlarından biri de, dünyanın çeşitli yerlerinden sanatçıların Amerika turnelerindeki durakların sayısını artırmak, konserleri üniversite kentlerine de yaymak, çekingen sponsorlara ve organizatörlere neler kaçırdıklarını göstermek. New York Times'da da dendiği gibi, sanatçılar Amerika'ya genellikle üç-dört konser için geliyor, on konserlik bir kontrat şahane bir turne anlamına geliyor. Buena Vista'cılar, Nusrat Fateh Ali Khan, Angelique Kidjo, Youssou N'Dour, Cesaria Evora, Chieftains, Ladysmith Black Mambazoo gibi kalburüstü isimler dışında, "world music"in Amerika'da –hele metropollerden uzaklaştıkça– pek bir karşılığı yok. Albüm satışları "Diğerleri" gibi bir kategori altında toplam satışların yüzde 8'ini oluşturuyor –bu rakamda Putumayo derlemelerinin büyük rolü var–, ama spoken-word, big band, elektronik ve komedi plakları da bu kategoride. Reggae'yse "world music"e dahil edilmiyor...

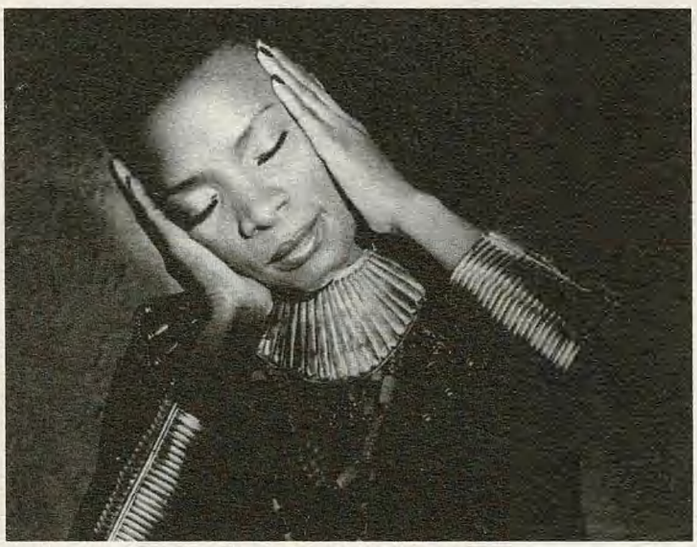

Yukarıda Angelique Kidjo, aşağıda Savina Yannatou, yanda Mercan Dede

Mercan Dede kısa konuşmalarıyla büyük sempati topluyor: "Yanınızda oturan kişiyi önemsemeyin. İster ağlayın, ister dans edin. Ne istiyorsanız onu yapın!"

Ama işte burası Amerika değil, New York: Göçmenlerin yanısıra, müziğe gerçekten meraklı Amerikalılar da gereken ilgiyi gösterdi festivale. Seyircilerin yaş ortalaması 40 yaş civarındaydı. Diskolar 20'li yaşlara daha cazip geliyor tabii ki –Saturday Night Fever! Oysa bilselerdi festivalde herkes nasıl dans edip eğlendi, eminim onlar da gelirdi. Nasıl mı eğlendiler? Festivalde öne çıkanlara sırayla bakalım...

Perküsyonist Cyro Baptista ve diğer vurmalı çalgılarda yedi arkadaşından oluşan Brezilyalı grup Beat The Donkey'le açıldı festival. Değişik kıyafetleri ve ilginç danslarıyla ortamı adeta bir sirke çeviren grup, aklınıza gelebilecek her malzemeden çalgı yapmış. Ortaya çıkan müzik, step dansı, samba, caz, rock ve funk karışımı sıradışı bir müzik ve çok eğlendirici. Beat The Donkey'i bırakıp ikinci kattaki salona gitmek zor oluyor ama, Hintli sanatçı Susheela Raman'ı kaçırmak olmaz. Billie Holiday veya Nina Simone geleneksel Hint evlerinde yetiştirilseydi, Raman gibi şarkı söylerlerdi diyor müzik otoriteleri. Ailesiyle İngiltere'ye, sonra da Avustralya'ya göç eden Raman, geleneksel Doğu şarkılarını Batı formuyla birleştirerek yeni bir form elde etmiş. Güçlü sesiyle mükemmel bir şekilde yorumladığı şarkılara akustik gitar ve darbuka eşlik ediyor. Avrupa konserlerinde ve İstanbul'da sahnede "bir pantolon bir gömlek" gördüğümüz Raman bu sefer, tek omuzdan bağlanan ve yerlere kadar uzanan yerel bir elbiseyle karşımızda. Güney Hindistan geleneğiyle beslenmiş şarkılarıyla seyirciyi kendine hayran bırakıyor. Raman'ın muhteşem performansından koşarak ayrılıp tekrar üst kata çıkıyor ve Raul Paz'ı yakalıyorum.

Geçtiğimiz yaz Raman gibi İstanbul, Babylon'da konser veren Kübalı Paz, Fransa'ya yerleşerek müzikteki Küba dalgasının lideri haline gelmiş. Hiphop, dub ve Karayip müziğinin ögelerini pop ögeleriyle harmanlayan Paz'ın konserinde salon tamamen dolu ve izleyici diğer konserlere oranla daha genç. Müziğin kıvrak ritmine uyup dans edenler çoğunlukta. Özellikle New York'un Kübalı göçmenlerine ve Latin Amerikalı kesimine hitap ediyor Raul Paz'ın müziği. Yanımda duran otuz yaşlarında Kübalı bir kadın, gözünden yaşlar akarak konuşuyor: "Kendimi Havana'da hissediyorum şu anda!" O sırada Yunanlı sanatçı Savina Yannatou'nun konseri başlıyor birinci katta. Hadi koşuyoruz Joe's Pub'a! Atina doğumlu sanatçıya sahnede kanun, ud, tambur çalan üç müzisyen eşlik ediyor. Az önce Kübalı kadının dediğine benzer bir şekilde, ben de kendimi birden Beyoğlu'nda hissediyorum. Yunanca sözler dışında, çaldıkları müzik, bizim Türk müziğini öylesine andırıyor ki. "Selâm Akdeniz!" diyorum içimden. Joe's Pub, yemek de yenebilen ortamıyla oldukça hoş bir salon. Önümdeki masada New York'un Yunanlı zenginlerinden iki çift oturuyor. Savina çıkınca "işte müzik bu!" diyorlar. Keyiflerine diyecek yok. Çok merak ettiğim Diego Amador'un konserine geliyor sonunda

38→

Solda Emeline Michel, sağda Cyro Baptista & Beat The Donkey

sıra. Amador, dünyada flamenkonun piyanodaki tek uzmanı olarak anılıyor. O geceki konser, 1973'te İspanya'da seçkin bir ailenin oğlu olarak doğan genç sanatçının Amerika'daki ilk performansı. Gitarla çalınan flamenkoyu dinlememiş olan azdır. Fakat Diego Amador'un piyanosundan flamenko dinlemek tamamen başka bir deneyim. Bulunduğunuz şehre gelirse sakın kaçırmayın!

Ve sıra Mercan Dede'de... Heyecanlıyım. Salona giriyorum. İlk başlarda çok kalabalık değil salon. Malûm, festival üç ayrı salonda durmadan devam ediyor. Kendime oturacak bir yer buluyorum ve bekliyorum. Işıklar sönüyor, anons yapılıyor: Mercan Dede ve ekibi sahnede. Geleneksel Sufi müziğini elektronik müzikle karıştırarak, etkileyici, devingen ve ilginç bir karışım yaratıyor genç müzisyen. Sahnede kendisine eşlik eden son derece yetenekli grup arkadaşlarını tanıtıyor: Nefeslilerde 14 yaşındaki Aykut, kanunda 17 yaşındaki Cihan ve vurmalı çalgılarda 18 yaşındaki Hüseyin. Yanımda oturan Amerikalı kadın, "inanılır gibi değil, hepsi çocuk daha ve yaptıkları müziğin güzelliğine bak" diyor heyecanla. Kendisi de çok genç olan ğumu öğrenince tebrik ediyor beni de. Mercan Dede ve Secret Tribe, New York'ta başarılı bir sınav veriyor o gece. Ertesi gün The New York Times gazetesinde Mercan Dede'nin performansından söz edilerek, fusion müziğin o gece öne çıktığı belirtiliyor.

En ilginç konserlerinden birini Haitili Emeline Michel verdi. Çıplak ayakla sahneye çıkan sempatik sanatçı, kendisi gibi birbirinden renkli Afrikalı ve Güney Amerikalı müzisyenlerle birlikte bir karnaval havası estirdi Joe's Pub'da. Geleneksel Haiti ritmlerini sosyal ve politik içerikle birleştirdiği için halkı tarafından "Haiti şarkılarının kraliçesi" olarak tanımlanıyor Michel. Caz, samba, rock ve yerel Haiti şarkılarının harmanlandığı melodilerin kimi hüzünlü, kimi coşku dolu. Fransızca sözlerin de yardımıyla salondaki seyirci kapılıp gidiyor müziğe...

Ve gecenin en muhteşem sesi, Angelique Kidjo: Uluslararası müzik kültürleri arasında ilişki kurmaya çalışan sanatçıların önde gelenlerinden. Üstelik, duyabileceğiniz en güzel, en güçlü seslerden birine sahip. Müziği, funk, salsa, caz, rumba ve geleneksel Afrika müziklerini çok başarılı biçimde birleştiriyor. Tamamen akustik bir perfor-

Raul Paz'ı dinlerken otuz yaşlarında Kübalı bir kadın, gözünden yaşlar akarak konuşuyor: "Kendimi Havana'da hissediyorum şu anda!"

Mercan Dede, kısa zamanda çok yol kat etmiş durumda. Şarkı aralarında yaptığı kısa konuşmalarla büyük sempati topluyor: "Yanınızda oturan kişiyi önemsemeyin. İster ağlayın, ister dans edin. Ne istiyorsanız onu yapın!.." Çoğu kişi de öyle yapıyor. Çılgınca dans eden iki yaşlı kadına takılıyor gözüm. Konserin bir yerinde sahneye geleneksel Mevlevi kıyafeti içinde genç bir kız çıkıyor. Mevlevi dansının insanı içine çeken yoğunluğu tüm salona yayılıyor. O sırada, bakıyorum, salon iyice dolmuş. Amerikalı yaşlı bir adam geliyor yanımıza: "Festival programına baktığımda fazla önem vermemiştim bu konsere. Fakat şu anda büyülenmiş durumdayım. Az önce dervişler gibi dönüyordum en ön sırada. Gecenin sürprizi bu!.." Türk oldumans izliyoruz Kidjo'dan o akşam. Gecenin vurucu sözleri de yine ondan geliyor: "İnsanlar arasında hiçbir fark yok. Hepimiz aynıyız ve yapmamız gereken barışı korumak, mutlu olmaya çalışmak ve başkalarını da mutlu etmek..."

O gece New York Halk Tiyatrosu binasından çıkan insanların yüzünde mutluluk vardı. Asyalısı, Afrikalısı, Latin Amerikalısı, Ortadoğulusu, Avrupalısı ve Amerikalısı birlikteydi. Hepsi farklı diller konuşuyordu ama, ortak noktaları vardı. Müziğin güzelliğini ve insan olmanın sevincini paylaştılar o akşam. Ritmlerimiz, müzik aletlerimiz, danslarımız farklı olsa da, müziği seviyoruz. Ayrıca o müzikleri karıştırıp "world music" yapıyoruz. Hepimiz aynıyız, insanız. Hepimiz dünyayız.

Zülal Kalkandelen

TOM MORELLO'NUN KALEMİNDEN JOE STRUMMER VE CLASH

22 Aralık 2002'de kaybettiğimiz Joe Strummer'ın aziz hatırası önünde eğilmeye devam ediyoruz. Bu ay, Rage Against The Machine ve Audioslave gitaristi Tom Morello, Clash'li ve Strummer'lı günlerini internet sitesinde yayınladığı bir yazıyla yad ediyor... Gelecek ay, uzunca bir Clash turu var, şimdiden müjdeleyelim...

BUZDOLABINA YAPIŞIK DÖRT SORU

Clash'i ilk dinlediğimde lisedeydim. Okul gazetesinde birlikte çalıştığım bir arkadaşım, Dave Vogel, bir gün elinde "London Calling"le geldi. "Bunu kim dinlemek ister" diyerek elinde sallıyordu. Albümün kapağı çok kıyaktı, "heavy metal mi?" diye sordum. "Hayır" dedi ve ekledi: "Ama şahane." Pek inanmamıştım, yine de ödünç aldım, kasete çektim. Ve o boktan kayıt zihnimi, kalbimi, ruhumu alevlendirdi. Clash benim en gözde grubum olmuştu.

O sıralarda bir punk grubunda çalıyordum. Şarkılarımızın çoğu matrak, eğlenceli şeylerdi. "London Calling"i dinledikten bir hafta sonra, hayatımın ilk siyasî şarkısını yazdım. Adı "Salvador Death Squad Blues"du ve Reagan yönetiminin Orta Amerika'daki kirli işlerini dile getiriyordu. Kısa süre sonra okul gazetesinde isyan çıktı. Başımızdaki muhafazakâr öğretmen, Güney Afrika'daki ırkçılığı, Orta Amerika'daki ölüm mangalarını ve okul müdürünün dallamalığını yazmamıza engel oluyordu. Okul gazetesini toplu olarak terkettik ve çok popüler bir underground yayın olan "Öğrencinin Nabzı"nı çıkarmaya başladık. Clash beni siyasî müzik yapmaya ve siyasî bir tavır almaya teşvik etmişti.

O yıl, daha sonra Chicago'da Clash'i seyrettim ve ayaklarım yerden kesildi. O güne kadar gördüğüm en müthiş grup değildi sadece, müzikal aşağılık duygumun üstesinden gelmemi de sağladılar. O konsere dek, "gerçek" rock'n'roll yapabilmek için on bin dolarlık Les Paul gitar ve Marshall marka amplifikatör gerektiğini düşünüyordum. Halbuki Joe Strummer'ın amplisi de benimkindendi: Ucuz, boktan bir Music Man. Joe da tıpkı lise orkestrasının provalarında benim yaptığım gibi, amplisini bir sandalyenin üstüne koymuştu. Yine de o güne dek duyduğum en tutkulu, en arzulu müziği yapıyorlardı. Salondan çıkarken birçok genç aynı şeyi kendilerinin de yapabileceğini düşünüyordu. Adalet Ekseni'nin şiarı, o gece satın aldığım bir tişörtün üzerinde yazıyordu: "Geleceğin tarihi daha yazılmadı."

Rage Against The Machine turnelerinde yanıma aldığım "yol müziği"nin en kıymetli kalemleri Clash kasetleriydi. Avrupa'daki uzun ve dondurucu otobüs yolculuklarında esin ve teselli kaynağım Clash şarkılarıydı. Joe Strummer'ın o kötü kayıtlardaki sesinde bile, dünyanın üç dakikalık şarkılarla değiştirilebileceğine gerçekten inandığı hissediliyordu. Ve o her gece, sahnede egosu için, kendisini yüceltmek için, para veya rock starı parıltısı için değil, salondakilerin ruhunu –kendisininki de dahil olmak üzere– kurtarmak için çalıyordu.

Sex Pistols, dünyanın punk rock'u farketmesini sağlayan havai fişekti. Clash ise, punk'a ve rock'n'roll'a, politikayı hiç silinmeyecek bir biçimde kazıdı. Joe Strummer Clash'in kalbi, ruhu ve vicdanıydı.

Façası Joe Strummer kadar punk olan kimse gelmedi. Alemdeki en güzel "satış yok" dişleri onunkilerdi. Görüntüleri, sound'ları, kıyafetleri asi rock'çuluklarının bir parçasıydı. Clash'in hayran olduğum özelliklerinden biri de, bir grup olmalarına, müziğin dışında gösterdikleri ihtimamdı. Hayatlarını, fikirlerini, siyasî görüşlerini, bunların kendileri için taşıdığı mânayı, şarkılarında dile getirmeyi önemsedikleri şeyleri, tutarlılıklarını ve bağlarını en üst düzeyde muhafaza etmek ve "bir şey ifade eden yegane grup" olmayı sürdürmek için sayısız toplantılar yapmalarıydı.

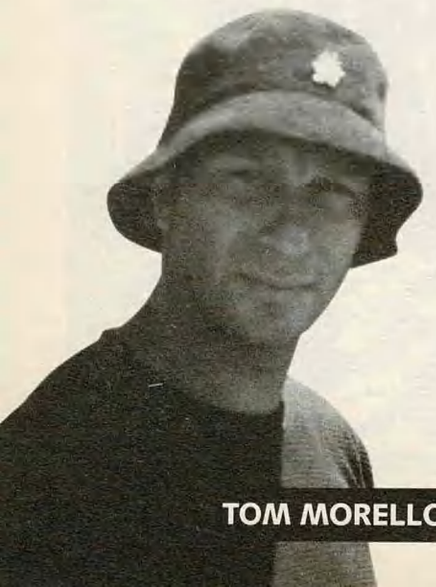

TOM MORELLO

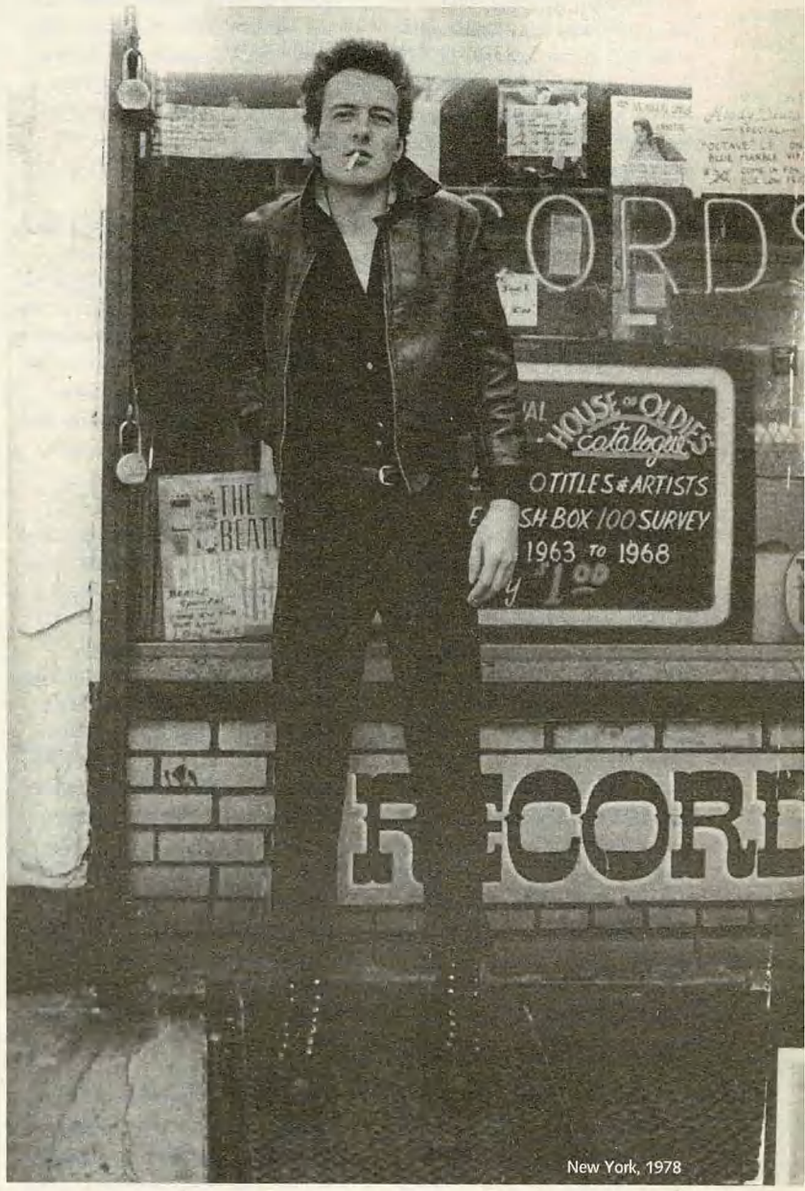

New York, 1978

Joe, single olacak şarkıları seçerken onların hit olma potansiyellerine göre değil, ifade ettiklerine göre karar vermekte ısrarcıydı. "The Call Up"ı, ABD'de zorunlu askerlik uygulamasının yeniden yürürlüğe konmasına cevaben yazıp yayınlamıştı. O günlerde bu çok önemli bir konuydu ve Vietnam'ın gölgesi Orta Amerika'da geziniyordu. "The Call Up"ın şiirsel ve acımasız sözleri, Amerikan gençliğini askerlik hakkında düşünmeye sevketmişti.

Britanya basınının Clash'e sırt çevirmesine hep uyuz olmuşumdur. Clash'e, ilk albümlerinden itibaren kıskançlıkla yaklaştılar. Kendi şehirlerinin sırrı dünyanın dört bir yanında keşfedilince, şımarık çocuklar gibi tepinmeye başladılar ve "London Calling"le "Sandinista" gibi muhteşem albümleri görmezden geldiler. (Bu arada, ABD'de Rolling Stone dergisi "London Calling"i on yılın en iyi albümü seçmişti.)

Clash, para adına bir araya gelme çağrısına hep direndi. Hayır demelerinin sebebi, grubun büyüklüğünü gösteriyordu. Yeniden bir araya gelmemelerinin sebebi elitist bir burnu büyüklük, "efsane"yi çizmekten korkmaları değildi. Arkadaşları ve davulcuları Topper Headon eroin

bağımlısıydı ve sağlık durumu müzik yapmasına elvermiyordu. Ve Joe'nun "Westway To The World" adlı o harikulade Clash belgeselinin sonlarına doğru dediği gibi, bir grubun kimyası her şeyidir. Joe, önce Topper'ı, sonra da Mick Jones'u gruptan kovmasından duyduğu pişmanlığı göz yaşartıcı bir söylevle anlatıyor. O söylev yabana atılır gibi değil, zira bütün mesele grup kimyasıdır. Clash'in klasik dizilişinde öyle bir güç var ki, bir aradalıklarını sürdürebilselerdi, bugün U2 onların öngrubu olurdu.

Gazeteciler bana hep şu soruyu soruyordu: "Rage gibi bir grubun Epic Records gibi büyük bir şirketle ne işi var?" Ben de önemli bir mesajı dünyanın dört bir yanına ulaştırmaktan bahseden uzun ve edebî nutuklar atardım. Aslında tek kelimeyle cevap verebilirdim: Clash. Beni değiştiren, politize eden, bana enerji veren Clash'ti. Ve Clash'ten haberdar olmamın sebebi, Dave Vogel'in "London Calling"i Illinois eyaletinin küçük bir kasabası olan Libertyville'deki Hawthorne alışveriş merkesindeki Musicland Records dükkanından satın almasıydı. Dave'in o albümü bir alışveriş merkezinde bulabilmesinin sebebi, Clash'in Epic Records'la sözleşmeli olmasıydı. Rage Against The Machine, eğer bir kişiyi bile Clash'in beni politize ettiği, bana enerji verdiği gibi etkilediyse, bunu Epic Records'la sözleşme yapmaya karar vermemize borçluyuz.

Birkaç yıl önce, Joe Strummer'la beraber çalma fırsatı bulmuştum. Joe, "South Park"ın soundtrack'i için bir şarkı yapıyordu ve Rick Rubin o şarkıda gitar çalmamı teklif etti. O işi üstlenen müzisyen –ki çok popüler bir rock-rap grubunda çalıyor– nedense beceremememiştim. Stüdyoya giderken ve Joe'yla tanıştığımda hayatımda hiç olmadığı kadar heyecanlanmıştım. Joe hayal kırıklığına uğratmadı. Şarkı olağanüstü değilse de, Joe kesinlikle öyleydi. Az kayıt, çok laf yaptık, art arda şarap şişelerini devirdik.

Joe, çıktığı her yolculukta yanında koca bir çanta götürdüğünü, o çantada sahip olduğu bütün kasetlerin ve albümlerin olduğunu, hangisini istese onu çalabilmek için hepsini yanında taşıdığını anlattı. Yıllarca gümrük memurlarına reggae koleksiyonunu teker teker göstermekten öyle yılmış ki, sonunda yanında gezdirdiği müziği, bize dinlettiği adı sanı duyulmamış Meksikalı bir grubun 30 dakikalık kasetine indirgemişti. Kelimenin tam manasıyla vurgundu o kasete ve yanında sadece onu taşıyordu.

Stüdyoda, bazen saatlerce ortadan kaybolur, tarih öncesinden kalma Kadillak'ında kamp kurup şarkı sözlerini yazar, yapılan son miksajları dinlerdi. Rick Rubin'le ben de Joe'nun notlarını okuyarak vakit geçirirdik. Bunlar "biraz daha tiz lazım" ve "ikinci dize bitti sayılır" gibi şeylerin yanısıra, hiç duyulmadık bir takım alıntılar ve izlenimlerdi. Joe'nun bu ortadan kaybolmalarının birinde, üzerinde "uzaylılara takılma" yazan o ünlü Telecaster'ı alıp tıngırdatma fırsatı buldum. Benim de Telecaster kullanmamın sebebi Joe'ydu tabii ki ve en çok sevdiğim şarkıları yazıp çaldığı o tarihî gitarı elimde tutmak huşu vericiydi. O unutulmaz anı kayıtlara geçirmek için video kameramı yanıma almayı ihmal etmemiştim. Gitarına yapıştırılmış bir şarkı listesi vardı, maziden kalma. O listeyi de not ettim geleceğe kalsın diye, ama ne yazık ki Joe, onu hangi Clash konserinde gitarına yapıştırdığını hatırlamıyordu.

Joe Strummer'ı son gördüğümde, Mescaleros'la Troubadour'da sahnedeydi. Ve çok etkileyiciydi. Clash'in zirvede olduğu günlerdeki gibi tutku ve yoğunlukla çalıyordu. Yeni müziği ve şarkı sözleri geleceğe bakıyordu ve meydan okuyordu. Köküne kadar hayatiyeti olan bir sanatçıydı. İki Clash şarkısını, "Bank Robber" ve "London's Burning"i çaldığında salonda yer yerinden oynadı. Öyle bağırmışım ki, bir hafta falan şarkı söylemedim.

"White Riot" şarkısında şöyle diyordu Joe: "İnisiyatif mi alıyorsun / Emir mi? / Geriye mi gidiyorsun, / İleriye mi?"

Bu dört dizeyi buzdolabınıza yapıştırın ve her gün bu dört soruyu kendinize sorun. Ben öyle yapıyorum. Joe Strummer benim en büyük esin kaynağım, en gözde şarkıcım ve kahramanımdı. Vefatı müthiş bir şoktu, derin bir üzüntüye boğdu beni. Onu şimdiden özlüyorum ve ardında bıraktığı muhteşem müzikal mirasa müteşekkirim. Clash öyle bir gruptu ki, kıyıda köşede kalmış plaklarının B yüzleri bile bugün radyolarda çalanlara fark atar.

Eğer bu büyük grubu dinlemediyseniz, yürüyerek değil, koşarak gidip albümlerini alın. Eminim, Joe Strummer ve Clash, gelecekte de esin kaynağı olmayı ve ajite etmeyi sürdürecek. Allah senden razı olsun Joe.

Tom Morello

Çeviren: ***Y.G.***

Rage Against The Machine, eğer bir kişiyi bile Clash'in beni politize ettiği gibi etkilediyse, bunu Epic Records'la sözleşme yapmaya karar vermemize borçluyuz.

EVEREST müzik

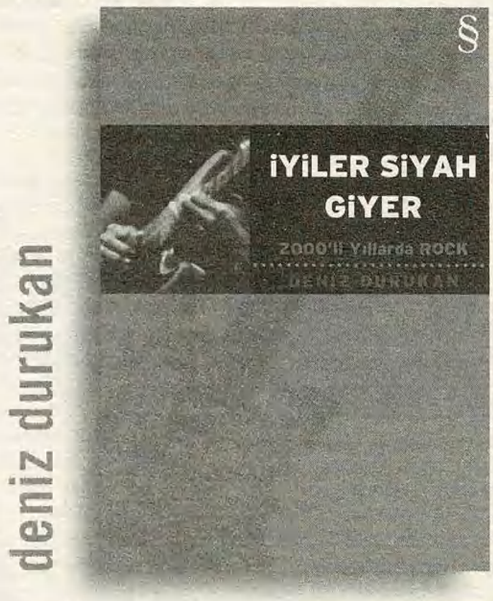

Deniz Durukan, **İyiler Siyah Giyer**'de son dört yılın rock olaylarını, konserleri, festivalleri, piyasaya çıkan albümleri, en popülerinden en undergrounduna kadar Türkiye'deki tüm rock dünyasını gözler önüne seriyor.

"Türkiye'de tatlı su rockçuları var" diyen Haluk Levent'ten, "yıllar yılı Gülben Ergen gibi gezemem ki" diyen Özlem Tekin'e, kendini "feleğin çemberine çomak sokmuşum" diye tanımlayan Cem Karaca'ya kadar rock müziğin birçok önemli ismi, söyleşileriyle yer alıyor **İyiler Siyah Giyer**'de.

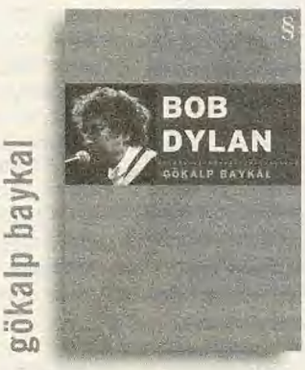

Bob Dylan kadar eleştirilen bir müzisyen, hatta herhangi bir insan var mıdır yeryüzünde?

Bob Dylan hiçbir zaman herhangi bir sınıfın ya da zümrenin müziğini yapmamış güncel müziği zaman ve mekandan bağımsız olarak tüm insanlara ulaştırmaya çalışmıştır. Kitap, Pop müziği toplumsal katmanların dışında ayrı bir düzleme taşıyarak tartışmasız olarak günümüzün müziğinin tetikleyicisi olan bir sanatçının, Bob Dylan'ın müzik yolculuğunu anlatıyor.

Orhan Kahyaoğlu bu kitabında, caz müziğinde aktif bir rol üstlenmiş büyük ustaların müzikleri, felsefeleri ve öykülerine el atıyor. Ayrıca, Üçüncü Dünya'dan enstrümanlarıyla bu müziğin içine giren, çokkültürlü bir müzik tavrını yansıtan bazı müzisyenleri de kitabına konu ediyor.

Caz ve Ötesi, caz sanatının günümüzde geldiği noktayı yansıtıyor öncelikle. Gelenekle kurulan köprüleri de gözeterek tabii...

www.everestyayinlari.com

Babylon'da bu ay

3 Şubat, 21:30 **Oldies But Goldies**
4 Şubat, 21:30 **Aylin Aslım & Süt**
5 Şubat, 21:30 **French Kiss:** Serge Gainsbourg'dan Zebda'ya, Jacques

Swayzak

Brel'den Les Rita Mitsouko'ya, Fransız şansonunun rock'la buluştuğu kavşaklar Asmalımescit sokaklarına yayılacak. Antoine Munier ve Derya Bengi kabinde kumanda başındayken, Babylon sahnesine Roll'un şansonları da serilecek.
6 Şubat, 23:00 **Arabic Nite: DJ Awal:** Geçen ay birinci gerçekleştirilen "Arabic Nite" gecelerinin bu ayki konuğu Newbled Vibrations DJ'lerinden Awal. Kuzey Afrika'dan Asian Underground'a ve Funk'lı rai'ya, oryantal bir house seti sunacak DJ Awal...
7 Şubat, 23:00 **Swayzak / Live:** Electroclash ekolünün en önemli gruplarından biri, şubat ayının en önemli konserlerinden birini vermek üzere Babylon'da. 1998 tarihli "Snowboarding In Argentina"yla adını duyuran ikili, minimal deep house, modern dub, tekno gibi dip sulara girip çıkarak, 80'lerin sentetik synth seslerini başuçlarına yerleştirerek melodik ve çağdaş bir retro oluşturmuşlardı. Gecenin sonunda ikiliden David Brown bu kez pikap başına geçerek geceyi uzatacak...
10 Şubat, 21:30 **Beck's Big Band**
11 Şubat, 21:30 **A night dedicated to Björk with DJ Arkın Allen**
12 Şubat, 21:30 **Baba Zula**
13-14 Şubat, 23:00 **Achanak:** 2000 sonrasının en gözde akımlarından biri de Bhangra: Aynı Bollywood filmlerinin sinema salonlarını doldurması gibi, Hintli göçmenlerin Batı teknolojisiyle harmanlayıp kulüplere soktuğu bu hakiki Asya işi müzik de kulakları fethetmeyi bildi. Altı kişilik Hint orkestrası Achanak da işte bu yolun kaldırım taşlarını döşeyenlerden biri: 1989'da kurulan grup, new wave Bhangra bayrağını yükselttikçe, albümleri İngiltere'de bir bir platik plak kazandı, dünya müziği ödüllerinden mükâfatlar alındı. Babylon'a gelirlerken, kucaklarında dünyanın bir sürü şehrinden alkışlar da getiriyorlar.

Achanak

17 Şubat, 21:30 **Metin-Kemal Kahraman**
19 Şubat, 21:00 **Zipİstanbul "Electrock Gecesi"**
20-21 Şubat, 23:00 **Wax Poetic:** Yeni albüm "Wax Poetic's Nublu Sessions"'ın Amerika'da yayınlanışının hemen ardından, İlhan Erşahin ve arkadaşları İstanbul'a ilk merhabalarını Babylon'dan çakıyorlar...
24 Şubat, 21:30 **Orient Expressions:** DJ Yakuza, Cem Yıldız, Richard Hamer ve Murat Uncuoğlu, ilk albümleri "Divan"ı temize çekecek. Vokallerde Aynur Doğan ve Dilek Yıldız'la...
26 Şubat, 21:30 **Sema**
27-28 Şubat, 23:00 **Jimi Tenor and Band:**

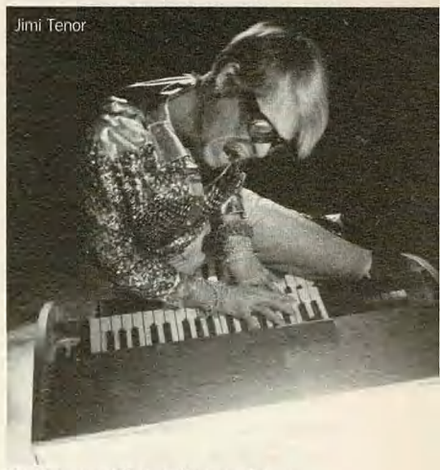
Jimi Tenor

Kendi imal ettiği enstrümanlardan o kadar sevip soyadına yakıştırdığı tenor saksofona ve yıllar içinde müziğinde iyiden iyiye öne çıkardığı tuşlulara, kitsch'le "ciddi sanat" arasında köprüler kuran, elektronik türküler kotaran Jimi Tenor, bu sefer tek başına değil, grubuyla beraber İstanbul'da. "Higher Planes" albümüyle koşusunu sürdüren Finlandiyalı ve dünyalı sanatçı, kanlı canlı enstrümanlar eşliğinde ritmi yüksek, alev alev bir cuma&cumartesi gecesi ateşi yakacak...

Roxy'de bu ay

4 Şubat **70's & 80's**
5 Şubat **Hiphop - R&B - Soul**
12 Şubat **VNV Nation:** 80'lerin new wave'ini bugünün imkânlarıyla yeniden dirilten electro-pop'çulara hasredilen "Neo-Discotheque" gecelerinin bu ayki konuğu Londra'dan VNV Nation (açılımı Victory Not Vengeance). 1990'da Ronan Harris tarafından kurulan grubun ardında beş albüm var. Görsel şovları ihmal etmeyen sahneleriyle nam salan grup, yeni albümlerinin tanıtımı için senenin büyük bölümünü Amerika'da geçirecek ve Avrupa'da ancak iki kez sahne alabilecek. Roxy dahil...

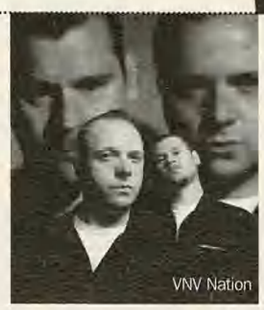
VNV Nation

DJ Quantic

13 Şubat **Disco Night**
18 Şubat **DJ Quantic:** Elektronik sahnesinin en genç, en yetenekli isimlerinden biri DJ Quantic –nam-ı diğer Will Holland. Daha 23 yaşında, ama altı senelik sanat hayatında funk'lı cazlı bir elektroniğin demini iyi tutturdu. İlk albümü "5th Exotic"le dikkatleri üzerine çekmiş, Avrupa kulüplerine "Common Knowledge", "Life In The Rain" gibi hitler armağan etmişti. İkinci albümü "Apricot Morning"le Gilles Peterson'ın en iyi albümler sıralamasına da dahil olmayı başardı. The Quantic Soul Orchestra projesiyle 70'lerin funk, soul, Afro-beat alemine dalan Holland'a, Amerika'dan Japonya'ya pek çok büyük kulüp gönül rahatlığıyla DJ kabinini teslim etti. İleride adını daha çok duyar olduğumuzda bu Roxy gecesini hatırlayıp kendisine "bizim oğlan" muamelesi çekeriz...
26 Şubat **"Daima İleri":** !F İstanbul festivalinde "Bir Tuğra Kaftancıoğlu Filmi" isimli çalışmaları gösterilecek olan Emre Akay ve Hasan Yalaz bir belgeselle Roxy'de. Film, 2002 yazında Gümüşlük Akademisi'nde bestevi Mehmet Demirtaş tarafından organize edilen bir çağdaş klasik müzik konserinin hazırlık aşamalarını belgeliyor. Gösterimin ardından The Committee Ensemble, Demirtaş bestelerini yorumlayacak...

Manhattan'da bu ay

İlk albümü bu ay yayınlanan Betty Ween, ilk konserini de bu ay Manhattan'da verecek. Kulübün program akışı şöyle:
Her salı: **Baba Zula** / *6 Şubat:* **Betty Ween** / *7-21 Şubat:* **Nev** / *11-25 Şubat:* **Aylin Aslım & Süt** / *12 Şubat:* **Selen Gülün Trio** / *13 Şubat:* **Mavi Sakal** / *14 Şubat:* **Love Songs Karaoke Night** / *18 Şubat:* **Tribute To Beatles** (Bulutsuzluk Özlemi ve Blues Express) / *19 Şubat:* **Metropolis** / *20 Şubat:* **Duman** / *22 Şubat:* **Comma** / *26 Şubat:* **İhtiyaç Molası** / *27 Şubat:* **Pamela** / *28 Şubat:* **Quick Space**

Betty Ween

Eski dostlar yan yana

Hey gidi hey! Glenn Hughes ve Joe Lynn Turner bir arada! Deep Purple okulunun –Rainbow'u, Whitesnake'i de içine alacak şekilde genişleyen bu kökün– iki ismi. "Burn"ün, "Stormbringer"ın basçısı, Roger Glover'ın ardından Deep Purple'a girmiş, ama hayranlara halefini aratmıştı. Joe Lynn Turner da Rainbow'da Dio'yu aratmadı değil, ama geçkin Deep Purple'la yaptığı tek albüm "Slaves and Masters"la iyice sırıttı. Ama bunca yıl sonra belli bir saygıyı hak ediyorlar elbette. Glenn Hughes - Joe Lynn Turner Project, 28 Şubat'ta Maslak Venue'de...

Zuhal Olcay sahnede

Zuhal Olcay, Oyun Atölyesi'nde altı dinleti veriyor bu ay. Müzik direktörlüğünü Selim Atakan'ın, yönetmenliğini Işıl Kasapoğlu'nun yaptığı dinletiler, 14-19-20-27 ve 28 Şubat'ta 20:30'da, 15 Şubat'ta 18:00'da...
Oyun Atölyesi'nde oynanan kara komedi "Ermişler ya da Günahkârlar" bu ay da devam ediyor. Haluk Bilginer, Bülent Emin Yarar ve Şenay Gürler'in rol aldığı oyunun tarihleriyse şöyle: 21 Şubat 20:30, 22 Şubat 16:00, 29 Şubat 16:00...
Oyun Atölyesi'nin adresi: Doktor Esat Işık Cad. no:15 Moda / İstanbul... Gişe telefonu 0.216.345 39 39; internet adresi www.oyunatolyesi.com...

Teofilo Chantre

Cesaria Evora'nın ardından, Cabo Verde adalarından bir başka isim geliyor İstanbul'a. Evora'nın klasikleşen albümü "Miss Perfumado"daki üç bestesiyle parıldayan, geleneksel enstrümantasyona bağlı kalan, çıkardığı üç albümle Evora'nın açtığı yollarda emin adımlarla ilerleyen Teofilo Chantre, 21 Şubat akşamı İşSanat salonunda şırıl şırıl mırnalar söyleyecek...

Selim Sesler Araf'ta

İstiklâl Caddesi Balo Sokak'taki Araf, salı günleri Selim Sesler'i konuk ediyor, pazar akşamları "Yurttan Sesler"le kolonlarını geçmişten bugüne yerli müziklere ayırıyor, pazarları kahvaltıya bekliyor...

KONSERKONSERKONSERKONSER

All Fusion

"All Night Long" serisinin ikinci ayağını 7 Şubat'ta, Ortaköy Hayal Kahvesi'nde idrak edeceğiz. 22:30'da başlayacak gecede, DJ Yakuza ve DJ Style-ist yanısıra şu isimler var. Snowboy, İngiltere Latin fusion ve jazz-dance sahnesinin usta perküsyoncusu ve yapımcısı. Yirmi yılı aşkın zamandır müzikle haşır neşir. Arkasındaki 12 albümle, elektronika sahnesine Latin bayrağını diken isimlerin önde gelenlerinden biri... İkinci misafir Fila Brazillia: Grup, Steve Cobby ve Dave McSherry tarafından kuruldu. Yirmiyi aşkın albümleri var. 100'e yaklaşan remiksleri arasında Radiohead, Busta Rhymes, Lamb, Orb, Sven Vath parçaları da mevcut. 80'lerin sound'unu andıran harmanlarında her tele dokunuyorlar: Funk, dub, house, hiphop, acid caz, elektronika, ambient, breakbeat, trip hop... Bir grup da Türkiye'den: Bir single'la kulüp eğlencelerinde demirbaş olmayı garantileyen Rebel Moves, bu şahane gecede özgür ve neşeli bir doğaçlama imkânı bulacaktır...

Snowboy

Pete Tong

İki sene evvel de Türkiye'yi ziyaret eden Pete Tong, elektronik müzik aleminin ve İngiliz kulüpçülüğünün mimarlarından biri. 70'lerde DJ'liğe başlayan Tong, zamanın soul-disco şarkılarına merakını radyo programlarıyla derinleştirdi, büyük tecrübesini 1991'den itibaren Radio One'daki meşhur "The Essential Selection" programına aktardı. Çaldığı "radio-friendly" house şarkılarıyla dinleyici kitlesini genişleten Tong, bir yandan da The Trip, Milk Bar gibi namlı kulüplerin aslî DJ'i oldu. Tong, Full Frequency Range Recordings'le de İngiltere'de house kültürünün abecesini yazdı. Armand van Helden, Goldie gibi isimlere de el veren Tong, 7 Şubat gecesi 22:00'den itibaren Lütfi Kırdar'ın Rumeli Salonu'nda çalacak.

Jori Hulkkonen

Geçen ay x-ist.com girişimiyle başlatılan "Sweet Sense" partilerinin bu ayki konuğu Jori Hulkkonen. Müzikal zevki 80'lerin new wave ve synth-pop'uyla, Pet Shop Boys plaklarıyla şekillenen Hulkkonen, Finlandiya'da çıkardığı plaklardan sonra, Fransa'da çıkardığı 1996 albümü "Selkäsaari Tracks"le rüştünü ispat etti, devamı "The Spirits Inside Me", "When No One Is Watching We Are Invisible" gibi albümlerle çorap söküğü gibi geldi. Goldfrapp, Nigel Hayes, Tèlèpopmusik gibi isimlere yaptığı remikslerle de göz dolduran DJ, 14 Şubat'ta Balo Club'da turntable'ın başına geçecek. *(İstiklâl Caddesi, Balo Sokak, no:6, Beyoğlu)*

[film] ↓

!F İstanbul başlıyor

!F İstanbul AFM Uluslararası Bağımsız Film Festivali'nin üçüncüsü 12-22 Şubat arasında AFM'nin Beyoğlu'ndaki salonlarında düzenleniyor. "Hit Filmler", ""Yeni Bakışlar", "Amerika", gay ve lezbiyen temalı filmlere ayrılan "Gökkuşağı Filmleri", "Genç Avrupa" gibi bölümleriyle iştah açan festivalde, onlarca film arasında ilk göze çarpanları buraya not düşelim ama, aman diğer filmleri ihmal etmemek kaydıyla...

Evvela bir Daft Punk filmi: Yeni albüm "Daft Club"la beraber hazırlanan ve albümü tamamlayan, Japon çizgi filmlerinin, "manga"ların büyük ustası Leiji Matsumoto'nun çizgilerini taşıyan **"Interstella 5555: The 5tory of the 5ecret 5tar 5ystem"** kaçmaz... Doğum anından dinsel rituellere, tıp eğitimi görüntülerinden yüzyıl başında çekilmiş pornolara pek çok görüntüyü birleştiren, küçük hikâyeler oluşturan ve beden üzerine dört başı mamur bir belgesel inşa eden Simon Pummell'in **"Bodysong"**unun müzikleri Radiohead'den Jonny Greenwood'a ait... İkinci ve üçüncü bölümlerini daha evvel izlediğimiz Matthew Barney'in **"Cremaster"** dizisinin 3 numarası bu sene !F İstanbul'da... "Amerikan Sapığı"nın yazarı Bret Easton Ellis'in Can Yayınları'ndan okuduğumuz **"Çekim Kuralları"** filminin yönetmeni Roger Avary... Yaşlanan bir kadının cinselliğine, daha doğrusu toplumun bu cinselliğe bakışına odaklanan Roger Michell imzalı **"The Mother"** filminin senaristi Hanif Kureishi... "Twin Falls Idaho"dan hatırladığımız Michael ve Mark Polish'in yeni filmi **"Northfork"**, baraj tehlikesi altındaki bir kasabada kalmakta kararlı olan bir grup insanın umutlarına yöneltiyor kamerasını... Amerikalı kolektif Big Noise Tactical Media'nın çalışması **"IV. Dünya Savaşı"**, Zapatistalardan Seattle'a devrimin, Irak'tan Afganistan'a "imparatorluk"un hamlelerinin dökümünü yapıyor... **"Şirket"** filmiyse dünyanın en büyük çokuluslu şirketlerini mercek altına alırken, Chomsky, Naomi Klein, Michael Moore gibi muhaliflere mikrofon tutuyor... **"Last Party 2000"**, usûlsüzlükleri ayyuka çıkan son Amerika seçimlerini masaya yatırırken Amerikan demokrasi sisteminin temellerindeki çürüklüklere de dikkat çekiyor... **"Parti Canavarı"**, 80'lerde New York'ta kulüp anlayışını değiştiren, fakat hayatını hazin bir sonla noktalayan Michael Allig'i anlatıyor; filmin oyuncuları arasında Marilyn Manson da var... Neco Çelik'in Kreuzberg'de, yani "Küçük İstanbul"da geçen filmi **"Her Gün"**, küçük ve çıkışsız mahalledeki birbirine mecbur bir dizi insanın umutsuzluklarına sevecen gözlerle bakıyor... "Nöbetçi Sinema" bölümünde, David Lynch okulundan gelen Nicholas Winding Refn'in filmi **"Fear X"**in müzikleri Brian Eno'ya ait... Festivalin Türkiye'den tek filmi **"A Film By Tuğra Kaftancıoğlu"** ise Emre Akay ve Hasan Yalaz imzasını taşıyor.

Çekim Kuralları

Interstella 5555

Marin Karmitz'e saygı

Son otuz yılda Fransız sinemasının en önemli simalarından biri olan yapımcı ve dağıtımcı Martin Karmitz, yapımcılığını üstlendiği sekiz filmle Fransız Kültür'de alkışlanıyor. Filmlerin gösterim saatleri 16:00 ve 19:30, gösterim tarihleriyse şöyle:
Yedi Gün Başka Yerde (1969) (y: Marin Karmitz / o: Jacques Higelin, Catherine Martin) *11 Şubat* / **Mélo** (1986) (y: Alain Resnais / o: Sabine Azèma, André Dussolier) *12 Şubat* / **Maria'nın Sonu** (1988) (y: Claude Chabrol / o: Isabelle Huppert, François Cluzet) *13 Şubat* / **Üç Renk: Mavi** (1993) (y: Krzystof Kieslowski / o: Juliette Binoche, Benoit Régent) *14 Şubat* / **Rüzgâr Bizi Taşıyacak** (1999) (y: Abbas Kiarostami / o: Behzad Kiarostami) *20 Şubat* / **Küçük Kardeşler** (y: Jacques Doillon / o: Stéphane Souli, Iliès Sefraoui) *21 Şubat*

Yedi Gün Başka Yerde

Alice's Restaurant

60'ların kült filmi, Athur Penn imzalı, Arlo Guthrie'nin bizzat oynadığı 1969 tarihli "Alice's Restaurant" bu ay CNBC-e'de gösteriliyor. Gerçek hikâyelere dayanan, gerçek karakterlerin oynadığı, Arlo Guthrie'nin aynı adlı 18 dakikalık folk-baladından uyarlanan film, hippi yaşamına adeta bir belgesel bilinciyle neşeli bir kamera tutuyor. Özgürlük, barış ve aşk namına... Film CNBC-e'nin komedi filmleri kuşağında, 3 Şubat Salı akşamı, 22:00'da...

[sergi] ↓

Hayalet Çizgi

Ali Akay ve Levent Çalıkoğlu'nun küratörlüğünü yaptığı sergiye şu sanatçılar katılıyor: Selim Birsel, Elif Çelebi, Tayfun Erdoğmuş, Ayşe Erkmen, İnci Eviner, Leyla Gediz, Ahmet Öğüt, Serhan Özkaya, Şener Özmen, Seza Paker, Gökçe Süvari, Yusuf Taktak, Fatma Tülin... Adeta çizginin epistemolojisine inen, çizgiyi –ve işlevini– sorunsallaştıran "Hayalet Çizgi" sergisi, 28 Şubat'a kadar Beyoğlu Akbank Kültür Sanat Merkezi'nde...

Sebastião Salgado

Sebastião Salgado, yaşayan en büyük fotoğrafçılardan biri. Asya'dan Afrika'ya, dünyanın dört bir yanından işçilerin üretim alanlarındaki zor şartlarını belgeleyen Salgado'nun "İşçiler", "Göç", "Altın / Serra Pelada 1986", "Çocuklar" gibi projeleri yabana atılır gibi değil. İki usta, Salgado ve Ara Güler vaktiyle oturmuşlar, "birbirimizden otuz fotoğraf seçelim" demişler, değiş tokuş yapmışlar. Ara Güler'in Salgado koleksiyonundan en beğendiği ve kendine ayırdığı bu fotoğraflar, bu ay sergileniyor. Türkiye'de açılan bu ilk Salgado sergisi, aynı zamanda bir başka büyük fotoğrafçının algısını, zevkini görmemizi de sağlayacak. 12 Şubat'tan 14 Mart'a kadar Yapı Kredi Kültür Merkezi'nde...

Kimbilir nerdesiniz Geçen dakikalarım **NECİP FAZIL KISAKÜREK**	Niçin karanlık dönemlerde saydam mürekkeple yazılır her şey? **PABLO NERUDA**	Konuşmak için istemiyorum bir yüzük yapacağım sesimden taksın diye sessizliğim serçe parmağına **FEDERICO GARCIA LORCA**
Sen bana yeni yılsın her dakika Her dakika bir yaşıma daha giriyorum **SEZAİ KARAKOÇ**	Kalbinde yer yoksa, dolmuşa biner giderim. *(Bakırköy-İkitelli dolmuş yazısı)*	

MUDDY 'MISSISSIPPI' WATERS

Live

(Sony Türkiye)

Bir albümün yeni baskıları eskiden de yapılırdı. "Aaa ne güzel, epeydir ortalarda yoktu bu" deyip alırdık. Ama son yıllarda eski albümlerin yeni baskılarını almak farklı bir anlam taşımaya başladı. "Acaba bunda ne ekler var, daha önce gün yüzü görmemiş malzemeler de var mı, film de mi eklenmiş yoksa" gibi sorular sormaya başladık. Bu nedenle, eski baskı elimizde olsa da, "yenilenmiş eskiyi" yeniden almaya mahkûm kaldığımız durumlar giderek artarak karşımıza çıkıyor. Bundan da pek şikayetçi değiliz açıkçası...

Şimdi Muddy Waters'ın 1979 yılında yaptığı konser albümünün genişletilmiş baskısı elimizde. Ayrıntılı notlar içeren kitapçığı da cabası...

Muddy Waters yalnız blues tarihinde değil, rock'n'roll tarihinde de çok önemli bir yere sahip. Kendileri McKinley A. Morganfield adıyla 4 Nisan 1913 (bazı kaynaklarda 1915) yılında Missisippi'de dünyaya geldikten sonra, 14 yaşında Son House'la tanışmış. Blues'un ne olduğunu o zaman öğrenmiş, ama ilk gitarını ancak üç yıl sonra alabilmiş. 1941 yılında Kongre Kitaplığı için güneyde Afro-Amerikan müziği derlemek üzre yola koyulan Alan Lomax, Robert Johnson'a benzer bir blues'cu aradığında kendisine Muddy Waters önerilmiş... Muddy'nin 1943 yılında Mississippi deltasından ayrılıp Chicago'ya yerleştiğini görürüz. Bu tarihten sonra Chicago Blues'un yaratıcılarından biri olarak tarihe geçmiştir. Muddy Waters'ın rock tarihine etkisiyse blues'u elektriklendirmesiyle başlar. Bu anlayışla doldurduğu ilk plakta "Can't Be Satisfied" ve "Feel Like Going Home" adlı parçalar yer alır (1948). İngiltere'de verdiği konserler de İngiliz blues'unun temellerini atmıştır. Bu konserlerin ilginç bir öyküsü de var. Kısaca aktaralım: İngiltere'de ilk konserini 1958 yılında veriyor. Amplilerin yüksek volümü, Chicago Blues'un sert tonu, akustik blues beklentisi içinde olan seyircileri çok şaşırtıyor ve tepki alıyor. Bu konserlerden ders çıkarmaya kalkan Muddy Waters, 1962 İngiltere turnesinde daha yumuşak, akustik bir sound'u yeğliyor. Ama aradan geçen zamanda köprünün altından çok sular akmış, seyirciler evrim geçirmiş oldukları için, Waters çağdışı kalmakla suçlanıyor! Bu yanlış anlamayı bir kenara bırakırsak, Muddy Waters blues tarihinin en etkileyici isimlerinden biri olarak anılır. Kendisinden etkilenen isimler arasında ilk aklımıza gelenleri sıralamak bile bunu gösterecektir: Eric Clapton, Canned Heat, The Allman Brothers (özellikle Gregg Allman), Jimi Hendrix, Jeff Beck, John Mayall, Led Zeppelin, The Animals, Michael Bloomfield, Paul Butterfield, Rory Gallagher, Rolling Stones (adlarını Muddy'nin 1950'lerdeki bir şarkısından aldıklarını unutmayalım), Alexis Korner, Savoy Brown, Paul Rodgers, Stevie Ray Vaughan, Robert Cray, Bonnie Raitt... Muddy Waters, bu isimlerin bir bölümüyle konserler de verdi.

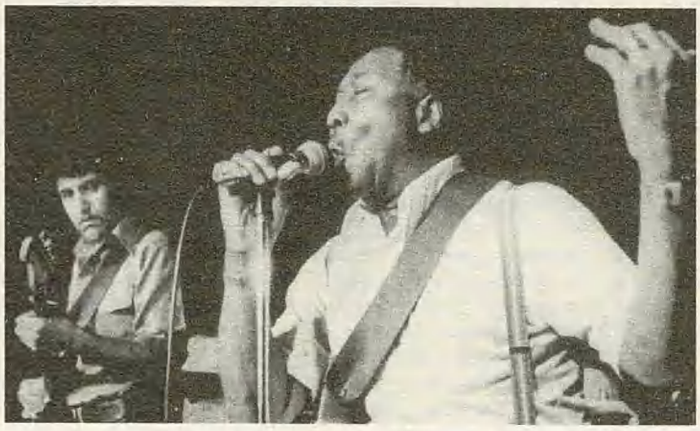

Lafı uzatmadan bu albüme gelelim. Ömrünün son demlerinde Waters uzun yıllar çalıştığı Chess plak şirketini bırakıp CBS/Blue Sky Records'a geçti. Burada Johnny Winter'ın prodüktörlüğünde dört önemli albüm yaptı (ilki 1977 tarihli "Hard Again"). Bunlar son albümleri olmasa da, onun en iyi son performansları olarak anılır. Yıllar sonra yapılan bir konuşmada Johnny Winter şunları söyler: "Tam olarak ne istediğini biliyor ve ayrıca benimle çalışmayı da seviyordu. Kayıtları çalış stilini tam olarak yansıtacak biçimde yapmaya gayret ettim. Geçmişteki kayıtların bunu hakkıyla yapamadığını düşünüyorum. Benim gayretim en çok bu konuda oldu..."

"Muddy 'Mississippi' Waters Live" albümünün kayıtları iki ayrı mekândaki konserlerde yapılmış. Bu iki konserin kadrolarına bir arada bakalım: Gitarlarda Johnny Winter dışında, sekiz yıl Muddy Waters'ın gitaristliğini yapmış, daha sonra da Muddy Waters Tribute Band'i yönetmiş olan Bob Margolin var (kendileri CD'nin kitapçığını da kaleme almışlar). Üçüncü gitaristse Luther "Guitar Jr." Johnson. Ağız armonikasında Eric Clapton'la çalışmalarından tanıdığımız Jerry Portnoy, baslarda Calvin Jones ve Charles Calmese yer alıyorlar. Piyanoda bir efsane, Pinetop Perkins çalıyor. Davulda ise Willie "Big Eyes" Smith var. Olağanüstü bir kadro yani. Birinci albümde (yani eskiden de varolan albümde) yer alan parçalar arasında Muddy Waters'ın alâmet-i farikaları "Manish Boy" ve "Baby Please Don't Go" öne çıkıyor. İkinci (yani yeni) albümdeyse sunuş bölümüyle birlikte 12 dakika süren muhteşem bir medley var: "After Hours / Stormy Monday Blues". Son parça ise "Got My Mojo Working". Damardan blues arayanlara duyurulur... *Gökhan Akçura*

168 sayfa

Postmodern Toplumda
Kriz ve Siyaset
YAŞAR ÇABUKLU

"Postmodern toplumda 1990 sonrası gelişmeler ötekine ve farklı olana yönelik 'hoşgörünün' giderek sona erdiğini göstermektedir. Yoksulların ve göçmenlerin suçlulaştırılması, ırkçılık ve yabancı düşmanlığının artması, güvenlik saplantısının özgürlüğü boğması, varlıklı kesimin güvenliği sağlanmış, korunaklı sitelerde yaşamaya yönelmesi postmodernliğin yükseliş dönemindeki (demokratikliği şaibeli) 'farklılığa saygı' söyleminin gitgide geçersizleştiğini gösteren olgulardan bazılarıdır. Geriye kalan, piyasadaki farka saygıdır."

Olağan gidişin aksadığı haller; metaların simgesel düzeni, felaketin kerameti, risk toplumu... Krize karşı sakinleştiriciler; tüketim, serbest zaman, New Age, Kinizm... Küreselleşme ve küresel muhalefet... Özel alanların politikası: Beden, kimlikler, hız, uzam...

Mebusan Yokuşu, Akyol Sok. Even Apt. No: 55/3 Cihangir / İST. **Tel:**(0212) 252 42 80 **Faks:**(0212) 293 15 44, **E-Posta:**kanat@kanatkitap.com

KANAT KİTAP BİR PUSULA YAYINCILIK LİMİTED ŞİRKETİ KURULUŞUDUR

KANAT

HAROLD PINTER, İhanet

ROBERT: Karısını ve üç çocuğunu terkedip Londra'nın öteki yakasında yalnız başına yaşamaya giden bir adam hakkında bir roman yazmak için karısını ve üç çocuğunu terkedip Londra'nın öteki yakasında yalnız başına yaşamaya giden bir adam hakkında bir roman yazıyor.
EMMA: Umarım sonuncu romanından iyidir.
ROBERT: Sonuncu romanı mı? Haa, sonuncusu. Karısı ve üç çocuğuyla Hampstead'deki büyük bir evde oturan ve karısı ve üç cocuğuyla Hampstead'deki büyük bir evde oturan bir adam hakkında bir roman yazan bir adam hakkında olan roman değil miydi o?

GÖKALP BAYKAL & ZARDANADAM

sevgililer günü

14 Şubat geldi çattı. Gökalp Baykal ve Zardanadam grubunun işbirliğiyle yeniden kaydedilen Gökalp Baykal şarkıları "Sevgililer Günü" / "Bir İş Bir Eş", bu mühim günü mesele ediniyor, aşk ve evlilik gibi derin mevzuların yaşanış biçimine eleştirel bakış getiriyor. Şu web adreslerinden mp3 olarak indirebilir veya CD siparişi verebilirsiniz:
www.gokalpbaykal.com ya da **www.zardanadam.com**

JOE STRUMMER & THE MESCALEROS

Streetcore

(Hellcat)

23 Ekim 2002 sabahı, Filmekimi'nde, Emek sinemasında "Emir Kusturica'dan Süper 8 Öyküler"i izliyoruz. Bir Emir Kusturica & No Smoking Orchestra belgeseli. Bomba zannettiğimiz film, konser kayıtlarının kötülüğü, turneden yol ve kulis enstantanelerinin yavanlığı ve grup çevresinden insanlarla yapılmış kısa söyleşilerin sıradanlığı nedeniyle bir noktadan sonra tavsamaya başlıyor. Sonlara doğru, artık bitse de gitsek modundayken, uçandaire görmüşçesine gözlerimiz faltaşı, aniden doğruluyoruz kaykıldığımız koltuktan: Abilerin en güzeli, en yakışıklısı konuşuyor ve perdeye bir tanıtım yazısı düşüyor: "Joe Strummer / Hero". Emektar rock'n'roll'cu, No Smoking Orchestra hayranlığından, Doğu Avrupa harmanı müziklere ilgisinden bahsediyor, sonra da misafir olarak katıldığı bir No Smoking konserinin sahne görüntülerine geliyor sıra. "Kahraman", iki dakikada koca filmi kurtarıyor. Çıkışta, bir şaheser izlemiş kadar mutlu, huzurlu, evlere dağılıyoruz...

23 Aralık sabahı kara haber tez duyuluyor: "Joe Strummer dün ölmüş, kalp krizi geçirmiş." Hayır... Allah kahretsin... Bütün Clash'lı, Mescaleros'lu hatıralar beynimize hücum ederken, bütün o dinamit lokumu şarkılar kulağımızda çınlarken, filmdeki o tapteze görüntüsü gözümüze çakılıp kalıyor... Sanki daha iki ay evvel Beyoğlu'nda rastlaşmışız da, ayaküstü laflamışız hissi: Sapasağlam görünüyordu, hepimizi cebinden çıkarırdı!

"Her gece dışarı çıkıp dansa gideceğim / Şehrin ışıklarını tavaf edeceğim birer birer / Her haltı yiyeceğim, iyi kötü demeden / Acele etmem lazım, fazla yaşlanmadan." 60'lardan kalma bu Bobby Charles / Fats Domino klasiği "Before I Grow Too Old" (daha önce Dr. Feelgood da cover'lamıştı), "Streetcore" albümünün kapanışında yer alıyor, "Silver and Gold" adıyla... Bir şaka gibi, ama aynıyla vaki: Hızlı yaşadı, genç öldü. Coşkuluydu, kalendermeşrep adamdı, toplumsal ve siyasi bütün pisliklere direnerek, "doğrucu davut"luğuyla, dakik ve acil bir hayat sürdü, fazla yaşlanmadan gitti öbür tarafa. Kaybının ardından Lull dergisinde aktarılan bir söyleşisinde şöyle dediğini okuduk: "Punk tavrı budur, ben etrafımda olan bitenin farkına varmak isterim. Şiarım futboldan gelir: Gözünü toptan hiç ayırma."

"Streetcore"da onun nurlu şarkılarının son örnekleri var. "Silver and Gold"dan gayrı, bir de "Redemption Song" cover'ı bulunuyor albümde. Bob Marley imzalı bu özgürlük ağıtı ve Strummer'ın Johnny Cash için yazdığı "Long Shadow", Rick Rubin'in prodüktörlüğünde akustik gitarın sürüklediği şarkılar. Diğer sekiz parça Mescaleros grubuyla birlikte kaydedilmiş, Strummer'ın vefatından sonra, iki grup elemanı Martin Slattery ve Scott Shields tarafından derlenip toplanmış. Punk "Arms Aloft" (Strokes halt etmiş), dans-rock "All In A Day" (Rapture halt etmiş), reggae-rock "Get Down Moses" (Clash'e bin selam) insanı avucunun içine en kolay alan şarkılar. "Streetcore", daha önceki Mescaleros işleri "Rock-Art and the X Ray Style" (1999) ve "Global a go-go"dan (2001) hiç aşağı kalmayan, onlar kadar world-music "tez"i içermese de "dünyalı" olmayı bilen, Clash yıllarına bol göz kırpan bir albüm.

Blur'den Alex James, Guardian gazetesinde kaleme aldığı makalede önemli bir tespit yapmış, "eğer bu albüm radyolarda ve televizyonlarda çalınsaydı kesin hit olurdu, ama bu müzik, bugün köşeleri tutmuş prodüktörlerin ve yapımcıların duymak isteyeceği cinsten değil" diyor aşağı yukarı. Görecek günler var daha, aldırma gönül aldırma...

Joe Strummer kararlı solcu bir muhalif, namus timsali bir punk'tı. Hudut boyunda ceberrut askerlerin beklediği rock müziğine müthiş kültürel açılımlar kazandıran bir öncüydü. Yokluğu zor geliyor. Ondan çok şey öğrendik, hocamızdı. Bize bir "öğreti" değil, bir hayat, bir aydınlık, çarpan bir yürek miras bıraktı.
Derya Bengi

ISOBEL CAMPBELL

Amorino

(Instinct)

"Amorino", 2002'de Belle & Sebastian'la yollarını ayırmadan önce grupta çellistlik ve part-time vokalistlik yapmış olan Isobel Campbell'in kendi adıyla yayınladığı ilk albüm, ilk göz ağrısı. Bir optik ilüzyona kurban gitmemek için hemen belirtelim ki, Campbell daha önce yarı-solo diyebileceğimiz iki albüm yayınladı, fakat evrakta sahtecilik yaparak The Gentle Waves ismini kullandı. "Amorino"da kökleri bu iki albümde yatan müziğine kademe atlatan Campbell, cesaretini ve kendine güvenini tam olarak kazanmış olacak ki, bu sefer kendi adıyla çıkıyor spotların altına.

Isobel Campbell'e ait resimlerin neredeyse tümünde Fransız Yeni Dalga filmlerinden fırlamış bir kadın görüyoruz; bazen "Serseri Aşıklar"in Jean Seberg'i gibi tahmin edilemez bakışlar fırlatıyor etrafa, bazen Anna Karina gibi masumca gülümsüyor siyah beyaz fotoğraflarda. Bu fotoğrafları "Amorino"yla yan yana koyunca tamamlanıyor resim aslında, Campbell kendini etkileyen birçok müzikal geleneğin ortasına Fransız şansonlarını yerleştiriyor. Albümün isim parçasının sonuna Fransızca bir voice-over eklenerek niyet belli edilmiş zaten. Albümün en güçlü yanı keman, flüt, akordeon, banjo, cello, harpsichord gibi klasik gitar ve perküsyonları destekleyen enstrümanların mahir bir şekilde birbirine yedirilmiş olması; öyle ki, farklı enstrümanlar teker teker Campbell'ın farklı ilham kaynaklarını işaret ederken, bir yandan da albümün genelinde bir bütünlük yaratmayı başarıyorlar. Campbell'ın orkestral popu içerisinde her şeye yer var. "The Breeze Whispered Your Name" ve "October's Sky"daki caz esintileri, Campbell'ın 2002'de Glasgow'lu caz müzisyeni Bill Wells'le yaptığı ortak EP'de öğrendiklerini lâyıkıyla ortaya koyuyor. Eğlenceli bir 50'ler MGM müzikalinin esas şarkısı gibi duran "Cat's Pyjamas"ı takip eden "Johnny Come Home" sakin bir bossa nova sunarken, "This Land Flows With Milk" ninni gibi sakinleştirici etkisi yapıyor. "Love For Tomorrow" ve "There Is No Greater Gold" gibi bir Belle & Sebastian albümünde kolaylıkla yer bulabilecek parçalara da yer var, hatta öyle ki, B&S'ın son albümü "Dear Catastrophe Waitress"a nazaran grubun geçmisinden daha derin izler taşıyan parçalar bunlar. Tüm bu baharatların damakta leziz bir tat bırakmasını sağlayan ise Campbell'ın müziğiyle tam uyum gösteren, narin, fısıltıdan bir ton yukarda, bıkmadan sevgiden bahseden sesi. B&S döneminde Stuart Murdoch'la yaptığı diyalog-vokallerle hafızamıza kazınan bu ses, tüm kırılganlığına rağmen kesif sigara dumanlarının arasından bir delik buluyor ve bir delik de o anki ruh halimizde bırakıyor.

Aslında masallar, yakışıklı prensleri ve temiz kalpli prensesleriyle oldugu kadar, cadıları ve kötü kraliçeleri sayesinde vardır. Masalsı, saf ve çocuksu "Amorino", uykuya dalmadan önce tüm kötülüklerden arınmış bir hikâye dinlemek isteyenler icin. *Yigit Atılgan*

Beyaz perdede, artistler binlerce, milyonlarca seyirci karşısında banyo yapıyor, dişlerini fırçalıyor, tuvalet yapıyor diye bizim de günlük hayatımızda aynı şeyleri yapmamız icap etmez. Deniz banyosu yaparken kadın erkek herkesin Adem'le Havva kılığında göründükleri bir gerçektir; ama zaman ve mekânı unutup bu işi hayatımızın her safhasına teşmil etmek büyük bir hata olur; bir parça olsun sıkılma ve nezaketi olan kimse bu şekilde hareket etmekten muhakkak kaçınır; evinde banyosunu yaparken onun mahremiyetine riayet eder ve hiçbir zaman başkalarının yanında dişlerini fırçalamaz. *(Yelpaze dergisinden, 1962)*

iyi ki gördük duyduk (ocak)

1. Babylon'da Arrested Development'ın uzun "The Insomniacs Tour" gecesi **2.** Bir sosyal vaka olarak, Abdi İpekçi'deki Ciwan Haco konseri (sahnedeki müzik çabasına da bin selam) **3.** Babylon'da Duoud grubunun soundcheck'i (konser, kar ve fırtına nedeniyle iptal edildi) **4.** Milliyet-Popüler Kültür'de Can Kozanoğlu'nun "Popüler Kültür Meydanı Dutlukken" başlıklı yazısı (16 Ocak 2004)

AIR
Talkie Walkie
(EMI)

Nicholas Godin ve Jean Benoit Dunckel ikilisinin yeni albümü on parçadan oluşuyor ve yaklaşık 45 dakika kadar müzik içeriyor, bazıları sözlü, bazıları enstrümantal. Uzaydan gelen bir parça, "Venus" karşılıyor bizi ve daha ilk notalardan itibaren artık odanın ışıklarını biraz kısmamızı, yatağa uzanmamızı söylüyor. Havada uçuşan gitar arpejleri, piyano akorları, çevrenizi sarıveren sıcak synthesizer sesleri, yumuşacık bir bas melodisi... Ve Air ikilisinin kendi seslerinden –bu sefer konuk vokalist yok– hafif Fransızca aksanı yemiş, bazen biraz inceltilmiş yumuşacık bir İngilizceyle söylenen şarkılar. Bazı parçalarda insan kendini kuş tüyünden bir yatağa ağır çekimde düşüyormuş gibi hissediyor. Özellikle "Cherry Blossom Girl", "Mike Mills" ve "Biological" bu konuda çok başarılı. Bir-iki parça, biraz grubun bir önceki albümünü ("10.000hz Legend") akla getiriyor, hafif karanlık ve esrarlı, ama kesinlikle oradaki kadar değil. Genel olarak çok dingin, enerjisiz, olabildiğine sakinleştirici, tembelleştirici, tatlı bir müzik bu; Cocteau Twins'i hatırlatabilir, daha eskilerden Beach Boys'u bile hatırlatabilir. Enerjisiz olmasını da kötü anlamda söylemiş değilim. Sadece müzik sizi öyle bir ruh haline sokuveriyor işte, enerjinizi emiyor. Bir 45 dakika boyunca kafanızın üstünde kuşların uçuşmasını sağlıyor.

İşin "müzik nasıl" yönü böyle işte. Ama söz konusu grup, nispeten alternatif bir müzik tarzıyla (chill-out) daha ilk albümünde ("Moon Safari") uluslararası çapta inanılmaz satış rakamlarına ulaşan Air olunca, olay burada kalamıyor. Bazı beklentiler oluşuveriyor ve değişik sebeplerle oldukça da yüksek beklentiler bunlar. Mesela grubun takipçileri yine "aynı derecede güzel" bir albüm bekliyorlar, eleştirmenler "hem aynı derecede güzel, hem de farklı ve çarpıcı" bir albüm bekliyor, plak şirketiyse haliyle içerik ne olursa olsun bol satacak bir albüm bekliyor. Grup bir kere bu pop müzik çemberine girdikten, bir etikete sahip olduktan sonra –bu etiket işi de sadece simgesel değil aslında, plak şirketleri yeni bir albümü olabildiğince tanıdık kılabilmek için hemen CD'lerin üstüne etiketleri yapıştırıyorlar, "daha önce şunu bunu yapan grup" diye– artık bütün adımları bu önceki noktaya göre değerlendiriliyor. Mesela birçok büyük müzik dergisi, Air'in ikinci albümü "10.000hz Legend"ı fazla karanlık olmakla eleştirmişti, yani farklı olmakla birlikte, yeterince güzel bulunmadı o albüm. Halbuki "10.000hz Legend", biraz karanlık olmakla birlikte, genel Air tarzının tutarlı bir devamıydı ve bu açıdan grup hem tarzını koruyup (gitar tınıları, atmosferik müzik, uçuşan vokaller) hem de kendini yenilemeyi başarabilmişti.

Bu sefer Air belirgin bir şekilde o eski, bulutların üzerinde tatlı tatlı gezinen haline geri dönmüş. Hatta belki biraz haddini aşan bir eleştiri olabilir ama, "Talkie Walkie"ye "Moon Safari" formülünün köşeleri de alınmış olarak geri dönüşü bile diyebiliriz. Zira bu albümle "Moon Safari" arasındaki en önemli fark, yukarıda bahsettiğimiz enerji eksikliği galiba. "Moon Safari"deki "Sexy Boy" veya "Kelly Watch The Stars" gibi parçaları dinlerken o pozitif enerjiyi çok iyi hissedebiliyorsunuz, neredeyse dans bile edebilirsiniz. Ama "Talkie Walkie"de müzik çoğu zaman sinsi bir şekilde arka plana gömülüyor, kendini unutturuyor, Brian Eno standartlarına göre oldukça ambient yani! Yine de içimizden bir ses, Air'in bu albümle chill-out alemlerinin Robbie Williams'ı olma yolunda ilerlediğini söylüyor...

(Meraklıları için albümle ilgili bir-iki teknik detay ve bilgi: Albümün prodüktörü Radiohead, Beck gibilerinin prodüktörlüğünü yapmış ünlü Nigel Godrich. Albümdeki –sentetik de olsa– yaylıların aranjmanını da Michel Colombier yapmış, Serge Gainsbourg'dan Madonna'ya kadar birçok sanatçıyla, hatta Beach Boys'la da çalışmış bir isim kendisi. Parçalardan birine ismini vermiş olan Mike Mills ise, zamanında "Kelly Watch The Stars" ve "Sexy Boy"un video kliplerini de çekmiş olan yönetmenin ta kendisi. Albümün ilk 45'liği "Cherry Blossom Girl" ocak başında yayınlandı. Ama albümün yayınlanmasından önce piyasaya çıkan ilk parça da değil bu. Kapanış parçası "Alone In Kyoto", Sofia Coppola'nın son filmi "Lost In Translation"ın yaklaşık dört-beş ay önce yayınlanan soundtrack'inde yer almıştı. Son olarak, grubun albüm sonrası turne planları da yavaş yavaş belirginleşiyor. Air, albümün İngiltere'de 26 Ocak'ta yayınlanmasını takiben şubat ayı boyunca İngiltere'de konserler verecek. Ayrıca mayıs başında Kaliforniya'daki ünlü Coachella festivaline katılacakları dedikodusu da şimdiden ortalıkta dönmekte.)

Harun İzer

ORBITAL
Octane
(EMI)

"Octane", Marcus Adams'ın yönetmenliğini yaptığı, doğaüstü işlemelerle bezenmiş bir yol filmi aynı zamanda bir korku filmi –imiş. İzlemedik, izleyeni de görmedik. Dolayısıyla müziği film hakkında yazılanlar üzerine yerleştirmeye çalışacağız, ne kadar mümkünse... Filmin soundtrack'i Paul ve Phil Hartnoll biraderlerin, nam-ı diğer Orbital'in. Hartnoll'ların daha evvel "The Saint" ve "Event Horizon" filmlerine de müzik yapmışlıkları var. Orbital, elektronik müziğin köklü grubu. Daha çok ambient, atmosferik ağırlıklı bir yol çiziyorlar. Doğaüstü bir temanın etrafında gezinen bir gerilim filmine uygun düşüyor bu tarz. Belki defalarca denenmiş, yerini bulmuş olduğu, risk barındırmadığı için, hem biz dinleyicilere –ve tabii izleyicilere– hem de filmin üreticilerine kolay bir yol gibi görünmüş de olabilir. Mukayese tehlikeli, içinden çıkılmaz sulara açılmak mümkün, ama albümü dinlerken –gene bir alışkanlık örneği olarak– David Lynch-Angelo Badalamanti ikilisini anmamak güç. "Octane"ın müziği için, Badalamanti'nin kimi Lynch filmi müziklerinin birkaç derece daha soğutulmuşu denebilir. Tabii her zaman böyle değil, ara sıra Hartnoll biraderler tekno geçmişlerini de hatırlıyor ve kendi kaşelerini de çakıyorlar. Ses heykeli diye bir tabir vardır ya, tam da işte bu tanımı karşılar şekilde, statik ve dinamik beat'lerle bazen sakin, bazen tekinsiz bir hacim oluşturuyorlar. Kimi yerlerde "Octane" için new age yakıştırmaları yapılsa da, bu ancak tanımın dar anlamı içinde, kolay bir dinleme tarzının sonucu olsa gerek. Diğer Orbital çalışmalarıyla karşılaştırılınca, albümde bir melodi kısırlığı ve poliritm dikkat çekiyor. Bu anlayış da aslında modern sonrası birçok ses araştırmasından ve kompozisyonundan besleniyor. Bir "İngilizlik" yapılacak ve illâ bir şey denecekse, "modern minimalizm" denip geçilebilir. Fakat bu noktada da hipnotik, repetitif kurgunun eksikliğinden söz edilebilir. Öyle bir müzik ki elimizdeki, tam da iki günü birbirine bağlayan geceyarısına, o tanımsız zamanın ortasına oturuyor. Hangi gündeyiz, neredeyiz? Korku ve endişe. Buz karanlığı. Arkalardan veya dışarıdan yaklaşmakta olan "bir şey"... Bu durum da aslında albümün nerelerde dinlenebileceğini belirliyor: Mesela aydınlık bir günde veya kalabalıkta değil. Herhangi bir dış sesin eşliğinde de değil. Bunlardan kaçınmak farz da değil tabii ama, yine de albümün etkisini azaltıyorlar –tecrübeyle sabit. Böyle dinleyişlerde albümün bayıcı, sıkıcı bulunması bile muhtemel. Sevilmeye aday her şey gibi, "Octane" da mesai, ilgi, alâka istiyor. *Cem Sorguç*

ÖZÜR: Roll'un bu sayısı ne yazık ki ince ve narin: 56 sayfa. İki günlük zorunlu kar tatili ve yaklaşık dört günümüzü yiyen elektrik kesintileri, planladığımız işleri yapmamıza imkan vermedi.

Nesnelere adlarla ulaştığımızdan İşaret verip işaretler aldığımızdan bu yana kar, yukardan gelen bir beyaz yük değil yalnızca çünkü bizi saran sessizliğin adı da kar.
INGEBORG BACHMANN

Arif Dino bana klasiklerden yüzden fazla kitap hediye ettİ. Eve gidip paketi açınca üç tane Don Kişot'la karşılaştım. Birini aldım, bir yanlışlık olmuştur, diye Arif Dino'ya götürdüm. Fazla olmuş, bir yanlışlık var, dedim. Arif Dino, yanlışlık değil, dedi. Örnünün sonuna kadar dumadan bu kitabı okuyasın, diye sana üç tane aldım, dedi.
YAŞAR KEMAL *("Alain Bosquet ile Görüşmeler"den)*

Cyndi Lauper
At Last
(Sony Türkiye)

80'lerde işin eğlencesine bakan, bunu da kendine çok yakıştıran Cyndi Lauper belki bir daha o eski popülaritesini yakalayamadı ama, rock'n'roll'a çeşitli albümlerle devam etti, her zaman da makûl bir standardı tutturmasını bildi. Nihayet standardını aşmayı başarıyor, ama bu kez kendi şarkılarıyla değil, standartları okuyarak... Cyndi Lauper, Manhattan'da, kültürlerin tam mânasıyla kaynaştığı bir mozaik mahallede büyümüş. Almanlar, İtalyanlar, Ruslar, Afro-Amerikalılar eksik değilmiş bu mahalleden. Onca gürültü patırtı içinde bunca "unsur"un kesiştiği nokta müzikmiş. Cyndi de çocukken dinlediği şarkılardan bir repertuar çıkararak hayatlarıyla ve düşleriyle kendisine her zaman ilham kaynağı olan bu mahallenin insanlarına şükranlarını sunmak istemiş. Etta James'den "At Last" albüme adını vermiş, Smokey Robinson'ın "You've Really Got A Hold On Me"si, Aretha Franklin'in "Until You Come Back To Me"si, Animals'ın "Don't Let Me Be Misunderstood"u, Fransa dolaylarından "La vie en rose", "Hymn To Love", "If You Go Away" onun ardına eklenmiş. Albümün iki önemli konuğu var: "Makin' Whoopee" adlı matrak şarkıda Tony Bennett'le düet yapıyor Cyndi (kd lang'e olduğu gibi, ona da yakışıyor Bennett'in sesi), Stevie Wonder şarkısı "Until You Come Back To Me"ye bizzat Wonder armonikasıyla katılıyor. Her Latin partisine ayak uyduracak "Stay" ve çok iyi bir final yapan "On The Sunny Side Of The Street" albümün tansiyonunu yükselten inci parçaları. Cyndi'nin uçucu, çocuksu, ama aynı zamanda kumlu ve güçlü sesi bu şarkılara inanılmaz yakışıyor. Lauper'ın müzik hayatında bir dönemi açmasını umduğumuz bu albüm için o mahalledekilere biz de teşekkür borçluyuz...
Merve Erol

Chicks On Speed
99 Cents
(EMI)

Yıllar önce Boney M, Giorgio Moroder gibi pist yıldızlarının parladığı Münih, Chicks On Speed üçlüsünün de doğum yeri olmuş. Bir süre Münih-Berlin arasında gidip gelmişler, şimdilerde Berlin'i yeni üs olarak seçmiş durumdalar. Elemanlar, biri New York'dan ithal Melissa Mogan; diğeri Sydney çıkışlı Alex Murray-Leslie; sonuncusu da Münih yerlisi Kiki Moorse. Her biri bir köşesinden güzel sanatlara bulaşmış üç "performans" cadısı. Bulaşmaları da, daha çok o sanatları alıp atomlarına ayırdıktan sonra punk yadigarı çengelli iğneyle veya europop atığı sentetik tutkalla, ama yine en "sanarşist" haliyle birbirine tutturmalarından başka bir şey değil. Bir ellerinde Riot Grrrls'ün uzun dilli, bol gürültülü feminist bayrağı, diğerinde Casio mamulü en saydam euro beatler; dillerinde de fazlasıyla sarkastik, ironik ama pek şen şakrak sözler. Modacı akımların en modası electroclash'ın uzağında sayılmazlar; öbür taraftan yine hayat okulundan çok "sanat okulu"na yakın B-52's veya Talking Heads gibi isimlere de aynı mesafedeler. Kurulduklarından beri kendin-çal-oyna (DIY) felsefesinden sapmıyorlar; sadece sesli işler değil, kıyafet, video, grafik tasarımları, yerleştirmeler ve avantgarde kitap-dergilerle de haşır neşirler. Bu istikamette şimdilik son duraklarıysa, geçen yılın bitimine doğru çıkan "99 Cents" albümleri. İçindeki müthiş kadın dayanışmasından olacak, biraz "kız kıza" bir albüm "99 Cents". Talking Heads/Tom Tom Club'ın çiçeği Tina Weymouth, Le Tigre ekibi, "buz DJ" Miss Kittin ve retro-elektro aleminin "tüylü" kadını Peaches da konuklar arasında. Cosmogiller familyasına dahil bütün dergiler nelerden bahsediyorsa, kılık kıyafet, alışveriş, güzellik... onlarda da mevcut, ama kızlar malum, "dişli" olunca, her şey tertsen yazılıyor ve yine alev topu bir albüm çıkıyor ortaya. Tina Weymouth, daha önce kendi grubu Tom Tom Club'la yaptığı, gelmiş geçmiş en büyük funky hitlerden "Wordy Rappinghood"un cover'ında üçlüye eşlik ediyor. "We Don't Play Guitars"da da bizimkiler gitar çalmamakla övünürken, Peaches araya giriyor, "ben gitarsız yapamam" diyor, atışıyorlar; sonuçta gitarsız da neler yapılabileceğini gayet güzel gösteriyorlar. "Shick Shavin"deyse Miss Kittin'la ciddî "kıl-tüy" muhabbetine dalarken, "Fashion Rules"da moda yasalarına çentik atıyorlar, "99 Cents"de de bir "kültürel aktivite" olarak alışverişin altından girip üstünden çıkıyorlar. Chicks On Speed projesi, grubun koltuklara sığdıramadığı karpuzların yalnızca biri aslında, ama tek başına bir manga gibi. İlle de kadın olduklarını öne çıkarmadan edemiyorlar; buna karşılık, aralarında bir dip akıntısı olsa bile Le Tigre, Bikini Kill kadar çatık kaşlı değiller, daha çok kendi dünyalarının eğlenceli taraflarıyla ilgililer. Mesela Nina Hagen Band'in Kylie Minogue'la çakıştığı noktada, ikibinlerin kes-yapıştır aleminin en eğlenceli kadın grubu olmaya adaylar.
Gökhan Pamuk

Chicks On Speed, inşallah mart'ta Babylon'da

Sebastien Tellier
Politics
(EMI)

Mültienstrümantalist Sebastien Tellier'nin yaptığı tarzın adı, "müzik". Zappa gibi başlayıp Afrika popu gibi devam eden, baroktan uçup elektronikaya dağılan, cazdan çalıp rock'a dağıtan zengin düzenlemeler, tuşlular, korolar, bakır nefesliler, daha neler neler... Beş benzemez bir el. Nerde ciddi, nerde gayrıciddi olduğu kestirilemeyen garip bir adam, 27 yaşındaki Fransız kompozitör... İster istemez Robert Wyatt, Pascal Comelade, Van Dyke Parks gibi kadraja gelmez adamları çağrıştırıyor. İki yıl önceki ilk albümü "L'Incroyable Vérité"de, daha ziyade Pink Floyd veya Air havalarında takılıyordu, şimdi iyice uçmuş, küçük çaplı bir rock-opera imzalamış. Göç sorunu, Afrika'nın sömürülmesi, Kızılderili soykırımı hakkında nanik makamında "politikalar" geliştirmiş... İlk albümünde altını çize çize "baterisiz" bıraktığı müziğini, "Politics"de erbabına, Fela Kuti'nin sağkolu Tony Allen'a teslim etmiş. Şaşırtmayı üstüne vazife edinen, ama kolayca yağ gibi akıp giden parçalar. Alelade ile fevkalade arasında kestirme yollar. *Derya Bengi*

ONŞARKI

Abba Fernando
Bad Company Feel Like Makin' Love
Björk Big Time Sensuality
Bunalım Taş Var Köpek Yok
Chicks On Speed We Don't Play Guitars
Joe Henry Lighthouse
John Mayall The Death Of JB Lenoir
Mojave 3 Bluebird Of Happiness
Seyyal Taner Son Verdim Kalbimin İşine
Son House Death Letter

ROLL DİSKO OTUZ

YİRMİALBÜM

Abdelli Among Brothers
A-ha Hunting High and Low
Aynur Keçe Kurdan
Beck Sea Change
The Books The Lemon Of Pink
The Coral Magic & Medicine
Daft Punk Daft Club
Dizzy Gillespie Strictly Bebop
Django Reinhardt Jazz in Paris: Nuages
Duman Konser
Flört Cemiyette Pişiyoruz
Joe Strummer & The Mescaleros Streetcore
Keith Richards Main Offender
Nazan Öncel Demir Leblebi
Pamela Eğer Dinlersen
Primal Scream Dirty Hits
The Pretenders Loose Screw
Rickie Lee Jones The Evening Of My Best Day
The Rapture Echoes
Serge Gainsbourg You're Under Arrest

Desen: Jean Cocteau

BLUES'LARDAN BLUES BEĞEN

Ambulance Blues - **Neil Youg** • Atomic Bomb Blues - **Homer Harris** • Baby-Sitting Blues - **Renaud** • Beefsteak Blues - **James 'Son' Thomas** • Blind Man Blues - **Muddy Waters** • Blue Jean Blues - **ZZ Top** • Blues For Allah - **Grateful Dead** • Blues For The Blues - **Harry Edison** • The Bourgeois Blues - **Leadbelly** • Bread Line Blues - **Slim Smith** • Cool Blues - **Charlie Parker** • Coffee Blues - **Lightnin' Hopkins** • County Jail Blues - **Curtis Henry** • Custard Pie Blues - **Sonny Terry** • Denomination Blues - **Ry Cooder** • Early Day Blues - **Nat King Cole** • First Love Blues - **T.Bone Walker** • Folsom Prison Blues - **Johnny Cash** • Freight Train Blues - **Bob Dylan** • Gabriel's Mother's Hiway Ballad no.16 Blues - **Arlo Guthrie** • Harley Davidson Blues - **Canned Heat** • Henry Ford Blues - **Rooseveit Syken** • Hoodoo Man Blues - **Junior Wells** • Inner City Blues - **Marvin Gaye** • Kosmic Blues - **Janis Joplin** • Leaving Town Blues - **Fleetwood Mac** • Me and The Devil Blues - **Robert Johnson** • Mean Woman Blues - **Jerry Lee Lewis** • Motorised Blues - **Mike Bloomfield** • Nickel Blues - **Johnny Winter** • No No Blues - **Curly Weaver** • Œsaphage Boogie, Cardiac Blues - **Jacques Higelin** • Orange Juice Blues - **The Band** • Parchman Farm Blues - **Bukka White** • Rainy Day Blues - **Willie Nelson** • Shaman's Blues - **James Taylor** • Texas Woman Blues - **Taj Mahal** • Travelin' Blues - **Santana** • Washington Talkin' Blues - **Woody Guthrie** • Wednesday's Nicotine Blues - **Shagnastys** • Yer Blues - **Beatles**

İNGİLTERE ALBÜMLER

1. **Dido** Life For Rent
2. **Will Young** Fridal's Child
3. **Black Eyed Peas** Elephunk
4. **Katie Melua** Call Of The Search
5. **Evanescence** Fallen
6. **Tears For Fears** Tears Roll Down...
7. **Michael Jackson** Number Ones
8. **OutKast** Speakerboxxx/The Love Below
9. **Dido** No Angel
10. **REM** In Time –The Best Of...

İNGİLTERE SINGLE'LAR

1. **Michelle** All This Time
2. **Kelis** Milkshake
3. **Franz Ferdinand** Take Me Out
4. **Michael Andrews ft. Gary Jules** Mad World
5. **Boogie Pimps** Somebody To Love
6. **Ozzy & Kelly Osbourne** Changes
7. **Sean Paul ft. Sasha** I'm Still in Love With You
8. **2Play ft. Raghav & Jucxi** So Confused
9. **OutKast** Hey Ya
10. **Black Eyed Peas** Shut Up

AMERİKA ALBÜMLER

1. **OutKast** Speakerboxxx/The Love Below
2. **Sheryl Crow** The Very Best Of Sheryl Crow
3. **Alicia Keys** The Diary Of Alicia Keys
4. **Toby Keith** Shock'n Y'all
5. **Josh Groban** Closer
6. **"Now 14"** (Various Artists)
7. **No Doubt** The Singles 1992-2003
8. **Ruben Studdard** Soulful
9. **Evanescence** Fallen
10. **Jay-Z** The Black Album

=16 *Dört kere dört onaltı: Plakçılarda hangi albümler satıyor, kulüplerde hangi parçalar çalıyor?*

KÖSTEBEK / Halep Pasajı
1. **Anatheme** A Natural Disaster
2. **Offspring** Splinter
3. **Opeth** Damnation
4. **Korn** Take A Look In The Mirror

KARGA / Atlas
1. **Pearl Jam** Lost Dogs
2. **Muse** Absolution
3. **Plastikman** Closer
4. **Asian Dub Foundation** "Live"

ARAF / Beyoğlu
1. **Rob Dougan** Clubbed To Death
2. **Madredeus** Anseio
3. **Susheela Raman** Maya
4. **Sultan Tunç** Deliloy

MASAL EVİ / Kadıköy
1. **Bruce Springsteen** Worlds Apart
2. **Neil Young** Ohio
3. **Mavi Sakal** Ben Kimleyim
4. **Johnny Cash** I'm On Fire

ROOM RECORDINGS / Taksim
1. **Minor Threat** Live DVD
2. **Rapture** Echoes (LP)
3. **Chicks On Speed** 99 Cents (LP)
4. **M. Gondry / C. Cunningham / S. Jonze** The Works Of Director (DVD)

ZİHNİ / Akmar
1. **Jacques Loussier Trio** Beethoven
2. **Outkast** Speakerboxx / The Love Below
3. **UNKLE** Never, Never, Land
4. **Yohimbe Brothers** Front End Lifter

TRIP / Kadıköy
1. **The Rapture** Sister Saviour
2. **Le Tigre** Deceptacon
3. **Cinerama** Estrella
4. **Life Without Buildings** Leanover

MELEK / Beyoğlu
1. **Myriam Makeba** Pata Pata
2. **Jazzbit** Sing Sing Sing
3. **Coldplay** Clock Remixed
4. **Ezginin Günlüğü** Sardunya

THE BLUES

Kapağımızdaki keyifle sigara tüttüren Son House fotoğrafı, iki ay sonraki "blues bayramı"nı müjdeliyor: Nisan ayında, İstanbul Film Festivali programında, 7 uzun metrajlı filmden oluşan "The Blues" gösterisi var... L'Express dergisi, sinemada olduğu kadar müzikte de güvenilir iki sanatçının, projenin fikir babası Martin Scorsese ve Wim Wenders'in kapısını çalmış. Bilindiği gibi, biri 1975'te "The Last Waltz" adıyla The Band'in veda konserini kameraya alıp, gelmiş geçmiş en iyi rock'n'roll filmlerinden birine imza attı, diğeriyse "Buena Vista Social Club"ı çekti ve "Faraway So Close", "Until The End Of The World" gibi müthiş soundtrack'leri müzik tarihine kazandırdı. Şimdi blues sularında yüzdürüyorlar gemilerini...

MARTIN SCORSESE

"The Blues" projesinin mimarı Scorsese, "Feel Like Going Home"un çekimlerinde Corey Harris ve Keb' Mo' ile

FİLTRESİZ HİKAYELER

Blues tutkunuz ne zamanlara uzanıyor?

Martin Scorsese: Babam mandolin hayranıydı, kardeşim Frank da gitar çalardı. Ben de aslında gitarist olmayı isterdim. Müziğe dair ilk hatıram çocukluğuma uzanıyor: Stéphane Grappelli'yle birlikte çalan Django Reinhardt... Daha sonraları, benim kuşağımdan bütün yeniyetmeler gibi, ben de Britanya müziğinin istilasıyla altüst oldum. Sonra, bir gün, radyoda o güne dek işitmediğim, inanılmaz, büyüleyici bir çekiciliği olan bir müzik duydum... Şarkının adı "See See Rider", şarkıcının adı da Leadbelly'ydi –Delta blues'un babalarından biri. O kırık, inanılmaz tuhaf sesiyle sanki haykırıyordu: "Dinleyin beni!" 78 devirli plaklarını almak için hemen yakındaki plakçıya, 49. Cadde'deki Sam Goody'ye koştum. O andan itibaren, günden güne, plaktan plağa –Robert Johnson'ı, Blind Lemon Jefferson'ı ve daha nicelerini keşfederek– hayranlık duyduğum herkesin ve Atlantik'in öteki yakasından gelenlerin (Beatles, Cream, Rolling Stones) temelde blues'dan başka bir şey olmadığını fark ettim! Ama o dönemde biz buna rock diyorduk... Van Morrison'un şu lafı hâlâ kulağımdadır: "1960'lı yıllarda İngiltere'de herkes Ray Charles'ın parçalarının bir türevini yapıyordu... Ama kimse Ray Charles'ın kim olduğunu bilmiyordu..." Bu blues'cuların her şeylerini araklamıştık. Düşünebiliyor musunuz, Son House'u Woodstock'da keşfettim!

Bu yedi bölümlü sinematografik eseri yapma fikri ne zaman doğdu?

Amerikalı büyük müzikolog Alan Lomax "eğer geçmişini kaybedersen, kendini de kaybedersin" diyor. Bugün Amerikan halkı tuhaf bir hafızasızlığa, unutkanlığa yakalanmış gibi. Gençler rap, r&b, soul, rock, country, caz dinliyor... Ama çok azı bütün bu müziklerin atasının blues olduğunu biliyor. Ayrıca, bu müzik tarzı Igor Stravinsky –uzun yıllar ülkemizde yaşamıştı–, Leonard Bernstein, George Gershwin ya da Maurice Ravel gibi pek çok klasik bestecinin eserlerini de etkilemişti. Avrupalılar için bu bir muamma değil ama,

Büyük müzikolog Alan Lomax "geçmişini kaybedersen, kendini de kaybedersin" diyor. Bugün Amerikan halkı tuhaf bir hafızasızlığa, unutkanlığa yakalanmış gibi.

Amerikalılar için öyle. Yıllarca, kültürümüzün temelini oluşturan bu tarzın tarihini ve hikâyesini tersten yeniden kuran bir seyahate çıkmayı hayal ettim. Ama bu girişim bana çok devasa ve altından kalkılamaz bir iş gibi geliyordu. 1994'te, Eric Clapton hakkındaki "Nothing But The Blues" adlı belgesel için çalışırken, üzerimde bir baskı, bir aciliyet duygusu hissettim: Blues beni ele geçirmişti. Tarihi, hikâyesi, sözleri, notaları, görüntüleri, imgeleri, mesajları... Bütün bunları anlatmalıydım! Ertesi gün, makina yola koyulmuştu.

Niçin hepsini tek bir eserde bir araya getirmediniz de, yedi film yapmayı tercih ettiniz?

Daha en başta anladım ki, blues efsanesine dair eksiksiz bir filmi tek başıma yapmaya kalkarsam kesin delirirdim ve büyük ihtimalle sonuç on saatlik bir belgesel olurdu... Kâbusu tahayyül etsenize... Blues bin şeyi içeriyor: Bir müzik, bir hayat tarzı, bir ruh hali, bir isyan dili, bir muhayyile... Kimilerine göre, Afro-Amerikalıların hiç yazılmamış tarihinin kitabı. Bütün bu veçhelerini meydana çıkarıp gösterebilmek için birçok kişinin bakış açısı, görüşü gerekiyordu. Dolayısıyla da benim gibi blues tutkunu başka sinemacılar bulmam gerekiyordu.

Nasıl buldunuz onları?

Rap'çi Chuck D, Marc Levin imzalı "Godfathers and Sons" filminde

→49

Karşılaştığım, bir araya geldiğim herkese bundan bahsetmekle başladım ve filmlerden biri (Warming By The Devil's Fire / Şeytanın Ateşiyle Isınmak) için ilk seçtiğim kişi, Afro-Amerikalı yönetmen Charles Burnett oldu. Birlikte, filmlerin blues tarihi üzerine kronolojik belgeseller olamayacağına karar verdik. Niyetimiz bir ansiklopedi yapmak değildi. Aklımızdaki fikir kaotik bir biçimde çalışmak, empresyonist dokunuşlar şeklinde bir yöntem izlemekti. Her yönetmen çok şahsî bir çalışma yapmalı, blues'u kendi bakış açısına göre anlatmalıydı. Charles, şeytanın, bedenin, tenselliğin, şehvetin müziği olarak görülen blues'la, gospel'e ve kilise müziklerine yakın tutulan ruhanîliğin müziği olarak görülen blues arasındaki çatışmalı ilişkiye kafayı takmıştı. Sonra, hem şiirsel –blues'cuların uzayda uçuşan sesleri– hem de filolojik bir film yapma fikriyle Wenders çıkageldi... "Slam" filminin "auteur"ü Marc Levin, Chuck D. gibi bir rap'çinin Muddy Waters gibi bir blues'cuya ne denli yakın olabileceğini ve genç Amerikalıların neredeyse üstü örtülmüş bir geçmişi nasıl yeniden sahiplenebileceklerini göstermek istiyordu... Clint Eastwood piyano üzerinden cazla blues arasındaki ilişkiyi işliyor... Britanyalı yönetmen ve müzisyen Mike Figgis ise blues'un Cream ve Fleetwood Mac gibi gruplar üzerindeki büyük etkisini gösteriyor... Ve nihayet, Richard Pearce de, yılda 250 konser veren bir blues'cunun, Bobby Rush'ın, insanı bitap düşüren turnesi eşliğinde bizi Amerika'nın yollarına vuruyor... Mozaiğin tamamlandığı hissi uyandığı noktada durduk: Yedi yönetmen ve tekrarlara düşmeden birbiriyle diyalog halinde yedi film.

Filminizin baş kahramanı blues'cu Corey Harris'le nasıl tanıştınız?

Spike Lee sayesinde; bizi o tanıştırdı. Blues'daki Afrika tınılarını keşfetme arzusu duyuyordum zaten. Corey'le birlikte, müthiş etkileyici bir biçimde sanki geleneksel Afrika enstrümanlarıyla çalınmış duygusu uyandıran ezgi ve tınılarla blues yapan Afro-Amerikalı müzisyen Otha Turner'ı keşfettim. Aslında, gitarın goja ve halam gibi Afrikalı yaylılara benzediğini düşünürsek, bunda şaşılacak bir yan yok. Corey'le birlikte, Okyanus'u geçip Afrika'ya gittik ve Ali Farka Touré'yle, Salif Keïta'yla, blues'un ve cazın atalarıyla, babalarıyla bir araya geldik. "Africa Brass" albümüyle John Coltrane'in yaptığı ve pek çok blues'cunun hayalindeki seyahat.

Blues sanatçıları çoğu zaman beyaz prodüktörler tarafından istismar edilmiş, sömürülmüş, hatta dolandırılmış...

Tarihteki en büyük blues plak şirketlerinden biri olan Chessrecords'un yaratıcılarıyla, Chess ailesinin mirasçısıyla yaptığı söyleşiyle Marc Levin de filminde bunu ortaya koyuyor. Polonyalı beyaz bir aile... Ve Richard Pearce'ın "The Road to Memphis"inde, 1949'da kurulan ülkenin ilk siyah radyosu WDIA'nın her zaman beyazlar tarafından yönetildiğini görüyoruz. Bu radyo, ABD'nin dört bir yanında 1.5 milyon siyah tarafından dinleniyordu. Chess'ler sponsorlardan milyonlarca dolar alıyorlardı. Ama beyaz mülk sahipleri olarak niyetleri tabii ki siyah cemaatin toplumsal mücadelesine katkıda bulunmak değildi. Bu, onlara rağmen oldu... Bu belgesellerin bir amacı da, hiçbir zaman gerçek sözleşmelerle çalışmamış, ama kayıtlarıyla yığınla prodüktöre servetler kazandırmış, okuma yazma bilmeyen bu blues'cuların ailelerine ulaşmaktı. Bu ailelerden bazıları hâlâ haklarını elde edebilirler.

Filmler Amerika'da nasıl karşılandı?

Hayranlık duyduğum herkesin ve Atlantik'in öteki yakasından gelenlerin blues'dan başka bir şey olmadığını fark ettim! O dönemde biz buna rock diyorduk...

Blues'un filtresi yoktur. Blues aşırı-gerçekçiliktir, doğrudan, kaba, törpülenmemiştir, rahatsız edici olabilir... Filmler kamusal kanal PBS'de, pek çok sinema salonunda, blues ve sinema festivallerinde gösterildi. Amerikan Kongresi'nin 2003 yılını blues'un yüzüncü yılı ilan etmesinin de kampanyamıza katkısı oldu. New York'ta "Salute To The Blues" adını verdiğimiz devasa bir konser organize ettik ve bu bizim dizimiz için filme alındı. O konserde, müzisyen Chris Thomas, Son House'un "John the Revelator"ını neredeyse tekno bir versiyonla yorumladı. Açıkçası, benim çok kısa süre içinde büyük bir başarı elde etmek gibi bir hedefim yoktu. Hayalimde, kameranın Alan Lomax'i olmak vardı. Robert Johnson'ın, Son House'un, Jelly Roll Morton'un ve nicelerinin müziklerini kaydederek ABD'yi ve bütün dünyayı kateden Kongre kütüphanesinin müzikoloğudur Lomax. O olmasa kaybolup gidecek olan bütün hazineleri bize aktardı. Onun yaptığı çalışmayı ben de bugün görüntülerle yapmayı arzu ettim. Hâlâ yaşayan bu mirası korumak ve geleceğe aktarmak için. Çocuklarıma ülkelerinin tarihini göstermek için. Sıkı, sağlam bir hikâye örmek için, blues'un çok iyi anlattığı ülkemin hikâyesini anlatmak için.

Fats Domino (piyanolu) ve genç BB King (üstte) Richard Pearce'ın "The Road To Memphis"inde

NİSANDA, İSTANBUL FİLM FESTİVALİ'NDE BAYRAM VAR

BLUES'UN YEDİ CEDDİ

Jay McShann ve yönetmen Clint Eastwood "Piyano Blues"un setinde

10-25 Nisan arasındaki İstanbul Film Festivali'nin yıldızı "The Blues": Üstelik yedi film birden. ABD'de okulların müfredatına bile giren bu "tarih dersi"nin fikir babası ve prodüktörü Martin Scorsese'in filmi "Feel Like Going Home" (Sanki Yuvama Dönüyorum) adını taşıyor: Blues'cu Corey Harris ile Mississippi boylarından Mali'ye, "kökler"e uzanan bir seyahat... Wim Wenders'in "The Soul Of A Man"i (Bir Adamın Ruhu) 1920'lerden, Blind Willie Johnson'ın "Dark Was The Night, Cold Was The Ground" şarkısından hareketle Skip James'e ve blues'un Martin Luther King'i JB Lenoir'a varıyor, hatta Beck, Lou Reed, Nick Cave, Cassandra Wilson, Jon Spencer Blues Explosion gibi isimlere eski blues'lar söyletiyor... Marc Levin'in filmi "Godfathers and Sons" (Vaftiz Babaları ve Oğullar), bugün hiphop'çuların kült plakları arasında yer alan Muddy Waters'ın "Electric Mud"ının efsanesine eğiliyor... Richard Pearce'ın "The Road To Memphis"i (Memphis'e Giden Yol) Bobby Rush eşliğinde BB King, Howlin' Wolf ve Fats Domino dönemlerini aydınlatan bir film... Charles Burnett "Warming By The Devil's Fire"da (Şeytanın Ateşiyle Isınmak) Mississippi'deki akrabalarını ziyarete gidip blues'un dibine düşen bir çocuğun öyküsünü, Mississippi John Hurt'lerin, Son House'ların harika arşiv görüntülerinin ışığında anlatıyor... Mike Figgis (çocukken Bryan Ferry'yle bir blues grubu bile kurmuş) "Red, White & Blues"da (Kırmızı, Beyaz ve Blues) bu müziğin 60'larda İngiliz müzisyenler üzerindeki etkisini araştırıyor... Clint Eastwood ise "Piano Blues"da Jay McShann, Dr. John, Professor Longhair, Dave Brubeck'in tuşlarında blues'dan caza giden kestirme yolları keşfediyor...

"BİR ADAMIN RUHU": WIM WENDERS ANLATIYOR

Hakikat arzusu

"The Soul Of A Man"den bir görüntü: Wim Wenders'in kurgusunda Blind Willie Johnson

Kariyerinizde belgeselle kurgusal filmlerin peş peşe olmasının nedeni, size belli bir etiketi yapıştırmak isteyenlerden yakanızı kurtarmak arzusu mu?

Wim Wenders: Bir yönetmenin düşebileceği en büyük tuzak, kendisine ün ve başarı getiren yola saplanıp kalmasıdır. Bir sürü "Paris, Texas"a imza atabilirdim: Devam etmem için prodüktörler istediğim parayı vermeyi teklif ediyorlardı. Tekrara düşme tehlikesinden kurtulmanın en iyi yolu da belgesel çekmekti. Bir kurgusal filmin ortaya çıkması da gittikçe daha fazla zaman alıyor. En az üç-dört yıl... Ayrıca, sinemanın her zaman arkanızda yirmi kamyon ve onlarca teknisyen demek olmadığını, sadece kamera ve bakış açınız olduğunu hatırlamakta da fayda var.

Bu denli önem verdiğiniz bu bakış açısı sizce yapıtlarınızın köşe taşı mı?

"Amerikalı Arkadaşım"da Nicholas Ray'in "bir gözün yeri asla başkasıyla doldurulamaz" demesi tesadüfî değil. Ray'in filmleri ("Johnny Guitar", "Asi Gençlik") nasıl ki vaktiyle Godard ve Truffaut için bir yol gösterici olmuşsa, benim için de bir fener oldu. O dönemde, filmdeki karakterlere hakikatleri söyletmekten henüz utanılmıyordu. Bugün bunlar iddialı aforizmalar muamelesi görüyor, "The Million Dollar Hotel"in kapıcısı gibi sade birinin ağzına vermediğin müddetçe tabii.

O filmde Mel Gibson, Milla Jovovich gibi oyuncularla çalışıyordunuz ve çok yüklü bir bütçeye sahiptiniz. Bu tür durumlarda sizi "bakış açınız"da özgür bırakıyorlar mı?

Evet. İki defa yönetmen gibi değil de memur gibi, ücretli gibi çalışma tecrübem oldu: "Kızıl Harf" (1972) ve "Hammett"da (1982). DVD baskıları için o filmleri yeniden seyrettiğimde, bu iki uzun metrajlı filmin ne denli ruhsuz olduğunu görmek çok korkunçtu. "Hammett"ın DVD'sine kendi montajımı koymak istediğimde (sinemalarda gösterilen versiyonun yüzde 15'inden fazlasını üstlenmiyorum) her şeyin çöpe atıldığını öğrendim. Orijinal negatiften hiçbir şey kalmamıştı geriye. O filmin de, "Kızıl Harf"in de kostüm filmleri tabir edilen filmler olduğunu belirtmem lazım, ve ben kendi dönemim dışında konuları anlatabilmekte kesinlikle yetenekli değilim. Üstelik, proje bana ait değildi, başkasının istediği idi, ve hakikaten bu durumlarda çok kötüyüm. O nedenle, o zamandan beri, başkalarının emirlerine ya da yönlendirmelerine maruz kalmamak için prodüktörlük ya da en azından ortak-prodüktörlük de yapıyorum. Senaryosundan çıkışına filmin bütün aşamalarının içinde olan, sinemayı tanıyan kişilerin siparişlerine imza atan Capra'ların, Hitchcock'ların döneminden çok uzağız. Bugün sinema borsa hissedarlarıyla yapılıyor. Her büyük film sanayinin bir kararıdır.

Değiştirilmesi gereken tek şey ekonomik manzara değil; seyirci de değişti. Seyircinin ilk filmlerinizin özüne vaktiyle olduğu kadar açık olduğunu sanıyor musunuz?

Son Cannes Film Festivali'nde 21 adet uzun metraj seyrettim *(Wenders festivalde jüri başkanıydı)*, bu filmlerin dörtte üçü son derece yavaş, ağır tempolu filmlerdi! Hareket olması gerektiğini, seyircinin her şeyden önce eğlence istediğini ileri süren günümüz söyleminin tam zıttı yani... Yine de şu yavaş tempoya geri dönüşün beni heyecanlandırıp heyecanlandırmadığından emin değilim; bu arada, sinemaya yeni başladığım zamanlarda bu işin kralıydım. Ama bu eğilimi gördüklerimize bir tepki olarak değerlendirmek lazım, özel efektler dışında her tür inandırıcılığı reddeden bu gösterilerin en büyük vurucu gücü de "Matrix". Bir reçete ya da formülün varlığını hissettiğim anda, o filmden fiziken de, zihnen de kopuyorum. Varolan sinemadan değil de, hiçbir yerden gelmeyen ne idüğü belirsiz bir enerjiyle beslenen sinema karşısında sinirleniyorum hatta. Biraz dinde olduğu gibi, kendi kurallarıyla beslenen ve kendisini öylesine ciddiye alan bir şey ki, kendi kendisinin reddine dönüşüyor.

Hâlâ dinle aranız açık mı?

(düşünüyor) Dinin Tanrı'ya inanan kişilerin en büyük düşmanı olduğunu söylüyorum, onun dışında bir şeye itiraz ettiğim yok. Bütün gençliğim boyunca katolik bir eğitim aldım; bu eğitim öylesine katıydı ki, varoluşsal bir şey hissetme arzusunu tamamen ortadan kaldırıyordu. İnsanı suçluluk duygusuna sürükleyen katı kurallar dizisi ve beni Tanrı'nın insan zihninin bir icadı olduğuna ikna eden bir hiyerarşiden başka bir şey değildi. Din eğitimi ateizme götürüyor. Bugün kendimi hıristiyan hissediyorum, Tanrı'yla belli şartlara bağlı bir ilişkiyi yücelten dine temelden karşı çıkan bir hıristiyan.

Film, Vietnam savaşına, Siyahların mücadelelerine dair şarkılar yazan J.B. Lenoir'dan bahsederken ister istemez, güncel muhaliflik zihniyetini miras alıyor.

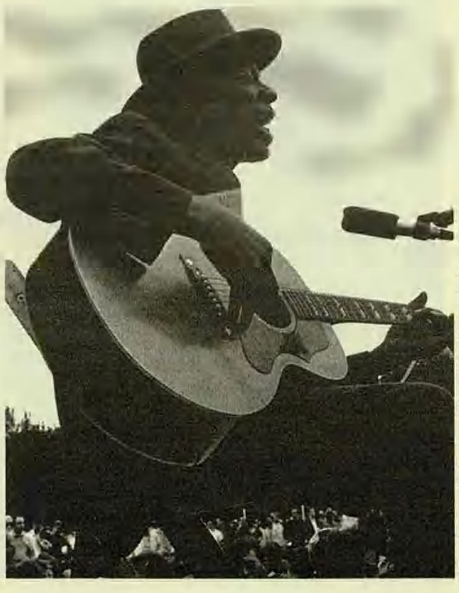

Skip James, "The Soul Of A Man"in yıldızlarından

Blues hakkındaki belgeseliniz "The Soul Of A Man"de (Bir Adamın Ruhu), bir Amerikan adaletsizliğinin daha altını çiziyorsunuz: 40 dolara dehaları gasp ettik!

Müzikte olduğu gibi, sinemada da meydana gelen çağdaş bir hikâye bu. Filmin üçüncü bölümünde, 1960'lı yıllarda Vietnam savaşına, Siyahların yurttaşlık hakları için mücadelelerine dair şarkılar yazan J.B. Lenoir'dan bahsederken film ister istemez, güncel muhaliflik zihniyetini miras alıyor. Bu parçalardan bihaber olan Amerikalıların onları tam da bugün bu şekilde keşfetmelerinin yerinde olacağını düşündüm. Mesela, Cassandra Wilson'ın "Vietnam Blues"u yeniden yorumladığı, oradan sevgili Başkan'a seslendiği anda: Dünyanın dört bir yanında savaşlar açmadan ve barıştan söz etmeden önce "kendi kapınızın önünü süpürün!" Bundan daha çağdaş olunamazdı herhalde. *(bıkkın bir edayla)* Ya da her neyse...

Film siyasî olmaktan ziyade müzikal olmuş ama...

Evet, tabii ki. Projenin inisiyatifi Martin Scorsese'ye ait. Kafasındaki fikir, yedi filmde blues tarihinin eksiksiz ve karmaşık görsel bütününe ulaş-

mak üzere, özellikle de belgeselci olması gerekmeyen, ama blues hayranı yönetmenleri bir araya getirmekti. Unutulmuş ya da kadri bilinmemiş bu kahramanlara dair olan konuyu ona önerdim hemen. Martin derhal kabul etti. Benim konum diğer hiçbiriyle kesişmiyordu. Cassandra Wilson ya da J.B. Lenoir oldukça karanlıkta kalmışlardı. Başka bir yönetmenin aynı şeyi düşünme tehlikesi pek yoktu.

Aynı şekilde Blind Willie Johnson'dan da çok söz ediyorsunuz...

Pek çok kuşağı etkilemiş olan bottleneck stili nedeniyle Willie Johnson blues tarihinin olmazsa olmazıdır. 1920'li yıllarda kayıtlar yapmış ve büyük başarı elde etmişti. Ama kariyer falan umurunda değildi. Sokaklarda, kiliselerde söylemeye devam ediyordu... Hayatı boyunca, dinî çerçevede işler yaptı. Sadece dört şarkısı bu bağlamın dışındaydı, onlardan biri de Titanic için yaptığı muhteşem şarkı. 1940'ların başlarında, kimsenin hatırlamadığı bir adam olarak, parasızlıktan hastaneden atılmış bir halde, zatüreeden öldü. 1920'lerden kalma kayıtları hâlâ büyüleyici. Dikkatle dinlediğiniz zaman çarpılırsınız: Üç farklı sesle söylediği şarkılarda günümüzün rap'ini görürsünüz. Filmin özgün müziğini bestelemesi için "Paris, Texas"ı Ry Cooder'a gösterdiğimde fona Blind Willie'nin bir enstrümantal parçasını, "Dark Was The Night"ı koymuştum. Ry yeniden yorumladığı için parçayı biliyordu. Sonuçta, bu parça "Paris, Texas"ın leitmotive'i oldu.

Avupalı olmaktan çok uluslararası bir kişisiniz. Hiçbir zaman olmadı mı sınırlarınız?

Profesyonel seyyah alışkanlığı –benim birinci mesleğim bu. Daha küçük çocukken, en büyük arzum, çıkmak, gitmekti. Din okuluna ya da izciliğe gidilecek yaşa geldiğimizde, ben tek başıma bisikletle Hollanda'ya, Belçika'ya, Fransa'ya, yaşadığımız Düsseldorf'a en yakın yerlere gidiyordum.

İlk defa Amerika'ya ne zaman gittiniz?

1972'nin ocak ayında, New York'taki bir festivalde "Kalecinin Penaltı Anındaki Endişesi" ve "Kızıl Harf"i sunmak için. 26 yaşındaydım. Sonra çeşitli çekimler için tekrar gittim. Özellikle de inşaatı tamamlanmak üzere olan Dünya Ticaret Merkezi'nin de göründüğü "Alice Kentlerde"nin (1974) çekimleri için. Henüz binaya taşınılmamıştı. Sonra, 1978'den 1984'e kadar ABD'de yaşadım. Reagan yüzünden de terk ettim. Onun siyasî rejimi altında yaşamayı düşünemiyordum. Bugün Bush'la da aynı ikilemi yaşıyorum. Berlin ve Los Angeles'daki evlerim arasında geçiyor hayatım. Ama bir kere daha kaçıp gitmek istemiyorum. İllallah diyorum. Yerine başkasının gelmesini bekliyorum. İnsanın zamanını ABD'de geçirmesi bir zafiyet değil, tam tersi. Şu sıralar çok cesaret istiyor. Aslanlarla dolu bir çukurdaki kuzu gibiyim.

Orada nasıl görülüyorsunuz?

Bilmiyorum. 2003'ün ilk döneminde, savaş varken, orada sadece dört gün yaşayabildim. Her zaman ne düşünüyorsam onu söyledim, özellikle de Amerikan basınına: 20. yüzyıl tarihinde hiçbir zaman Amerikan yönetiminden bu kadar çok yalan işitilmedi.

Kendinizi bu şekilde ifade etmeniz, orada çalışmanıza engel olmuyor mu?

Şu sıralar düşüncelerini hiçbir zaman gizlememiş olan Sam Shepard ve Jessica Lange'la çalışıyorum. Ayrıca, hayal kırıklığına uğramış, öfkeli, kaale alınmadıklarını düşünen ve her şeye rağmen, tıpkı benim gibi insanî değerlere inanmaya devam eden pek çok Amerikalı var.

Filmleriniz ABD'de nasıl karşılandı?

Fena değil. "Berlin Üzerindeki Gökyüzü" (1987) iyi iş yaptı, hatta öyle ki bir remake'i bile yapıldı *(Nicholas Cage ve Meg Ryan'ın oynadığı "Melekler Şehri", 1998)*. Fransa ve Almanya'da tam manasıyla hüsrana uğrayan "Faraway, So Close" *("Berlin Üzerindeki Gökyüzü"nün devamı, 1993)* bile New York ve Los Angeles'ta büyük ilgi gördü. İngilizce olmasına ve Amerikalı oyuncuların yer almasına rağmen, "Paris, Texas" çok daha az tuttu. Eleştirmenler bir Avrupalının, hele hele bir Almanın ABD'nin gerçekte nasıl bir yer olduğunu kendilerine göstermesine ihtiyaçları olmadığını yazmıştı. Ama şimdi film Amerikan bağımsız sinemasının dedelerinden biri sayılıyor!

Bağımsız bir yönetmen olmanıza rağmen, siz de afişlerinizde star sistemine başvuruyorsunuz. Bu şahsî bir tercih mi, yoksa ticarî mi?

Dağıtımcılar her zaman yıldızların filmin satışına katkıda bulunduğunu iddia eder. Ama gerçeklik bunun onların hayal gücünün ürünü olduğunu ispatlıyor. "The Million Dollar Hotel"de Mel Gibson vardı ve hiçbir katkısı olmadı. Hatta olmasaydı daha iyi iş yapabilirdi bence. Önemli olan, inandırıcı olabilmek, oyuncuların canlandırdıkları karakterlere denk düşmesi. Seyircinin gözünde önemli olanın bu olduğuna inanıyorum. Nasıl ki "Amerikalı Arkadaşım"ı Dennis Hopper'sız düşünemiyorsam, "The Millon Dollar Hotel"i de Mel Gibson'sız tahayyül edemiyordum. Ayrıca, yıldızları büyük oyuncular da olabilecekleri için kullanmak gerekebilir.

Siz kendiniz de bir star olmadınız mı?

Belki de, çünkü sinema yapma nedenime hep sadık kaldım. Godard'ın şu sözü kulağıma küpe olmuştur: "Sinema bir yaşama biçimidir." Hayatımı filmlerimden asla ayrı tutmadım. Her zaman, bir sonrakini çekmek benim için varoluşsal bir aciliyet taşımıştır.

Sinema yapma arzumun temelinde hakikat arzusu yatıyor: Fikirlerle hayalleri gerçeğe bağlamak. Her şey bir yana, en büyük kurgu, yanıbaşımızda olanlar değil mi!

Yeri gelmişken, bir sonraki projeniz ne?

Adının "In America" (Amerika'da) olmasını istiyordum. Ama, Susan Sontag'ın avukatlarından bir mektup aldım, bu isimde bir kitabı olduğunu bildiriyorlardı. Nazik, ama gayet net ve kararlı. "In America"dan ben de "Don't Come Knockin"e geçtim. Üç yıldır Sam Shepard'la birlikte yazdığımız bir hikâye. Jessica Lange'ın canlandırdığı, kendiyle barışmak ve hayatının muhasebesini yapmak üzere Montana'ya dönen bir kadının hikâyesi. Senaryo 2001'den bu yana ABD'de yaşananlara çok denk düştü. Kendi filmlerinin prodüksiyonunu yapmanın en büyük avantajı bu şekilde hareket edebilmek, tepki gösterebilmek ve istediğin doğrultuda gidebilmek. Bendeki sinema yapma arzusunun temelinde bu hakikat arzusu yatıyor: Fikirlerle hayalleri gerçeğe bağlamak. Her şey bir yana, en büyük kurgu, yanıbaşımızda olanlar değil mi!

Çeviren: **Siren İdemen**

Charles Burnett'ın "Warming By The Devil's Fire" filminde Bessie Smith ve WC Handy de var...

karga©

ŞUBAT 04

KADİFE SOKAK NO: 16 KADIKÖY İSTANBUL
T: + 90 216 449 17 25 F: +90 216 346 55 46
W: www.kargabar.org // E: karga@kargabar.org

01 Pazar Sunday 21.30
HALETİRUHİYE Berk

03 Salı Tuesday 21.00
ontheBEATentracks Bahadır

04 Çarşamba Wednesday 21.30
MONKEY SUITE Deniz Pelin

05 Perşembe Thursday 21.30
PRESENT TENSE Elif İzbırak
Caz, elektronik caz, electronica, drum'n bass, trip-hop, disco, deep house, 60'lar ve 70'lerin Brezilya'sından samba rock/samba soul, bossa nova.

06 Cuma Friday 21.30
BOB MARLEY Home Grown Sound System
DECODED

07 Cumartesi Saturday 21.00
Real Time Fx v.58.0 Bahadır
Kendi oluşturduğu sample-ları, bozuk CD'leri kullanarak ve parçaları üstüste bindirerek hazırladığı doğaçlama performansın 57'incisi...

10 Salı Tuesday 21.00
JOHN CALE Hobo Sapiens Bahadır

11 Çarşamba Wednesday 22.00
FRENK ÜZÜMÜ Cem//Esengül
Serge Gainsburg, Noir Desir, Les Rita Mitsouko ve diğerleriyle Karga'da alternatif bir Fransız gecesi.

12 Perşembe Thursday 22.00
SHAMAN w.m.c. Gürkan

13 Cuma Friday 21.30
mainTIMEstream Bahadır
Yılın ikinci gecesi Karga'da rock müzik tarihinin öne çıkan parçalarının seçildiği 'mainTIMEstream' çalışması yer alıyor.

14 Cumartesi Saturday 21.00
SALTYSPINZITFUNKY Salty
Salty, alışageldiğimiz gibi bu ay da Funk müziğinin geçmişini günümüze taşıyor.

18 Çarşamba Wednesday 21.30
Robert Wyatt 'Cuckooland' Bahadır

19 Perşembe Thursday 21.30
CAZIR CAZIR Deniz K.
Deniz K. İle Karga'nın sakin fakat kalabalık Jazz Perşembesi, yeni seneye bu Perşembe ile başlıyor.

20 Cuma Friday 21.30
Leş Kargası Bahadır
ROCK'N DARK

21 Cumartesi Saturday 21.30
SONDERSTAB MUSIK Bahadır//Korhan Erel

22 Pazar Sunday 17.00
RED STAR Sessions Vol 4 TNT&FRIENDS
'First There Was Beat'
Kod Müzik'ten TNT&Friends, Red Star Sessions gecesinde dördüncü kez Karga'da ağırlanıyor.
KODMÜZİK

25 Çarşamba Wednesday 21.30
CAKE FOR WEEKDAYS Burak - Hüseyin Şuşut

26 Perşembe Thursday 21.30
GLOBALİSTA'NBUL ömeripek
Afrika-Hindistan-Balkanlar-Arap-Endülüs-Küba Müzikleri üzerine bir alıştırma.

27 Cuma Friday 21.30
db Abstract//Dub//Jungle Da-frogg
DECODED
Dub, reggae, electronica'dan tutun da klasik müziğe kadar, sadece bir türe ve bir zamandilimine bağlı kalmadan, pek çok müziğin buluşturulması fikrine dayanan bir kompozisyonla Da – Frogg, bu Cuma Karga'da .

31 Cumartesi Saturday 21.30
ELEKTRONİK İYİDİR (((emre)))
Her ayın sonunda olduğu gibi (((emre))) Ocak 2004'te de Karga'nın havası ve dokusuna göre tasarladığı performansıyla Karga'da.

Kargart, 8 - 29 Şubat tarihleri arasında **Erdal Kuruzu**'nun özgün baskı tekniği kullanarak oluşturduğu **"OPUS 1"** sergisine evsahipliği yapıyor.

Pazartesi hariç her gün 12:30 - 20:00 arası Kargart' da izlenebilir.

NAGASAKI JOURNEY

06 07 27 28 29 02 04 Pazar
Saat 19.30

Bağımsız Belgesel Grubu (BBC2 İşbirliğiyle)
Yapımcılar: Judy Irwing, Chris Beaver
1995
28'

!f İSTANBUL 3. AFM BAĞIMSIZ FİLMLER FESTİVALİ

KISA FİLMLER

BÖLÜM I: 12 Şubat Perşembe 14 Şubat Cumartesi 19 Şubat Perşembe 21 Şubat Cumartesi
19.30

ALFABETİK DÜŞLER
Yönetmen : Tan Tolga Demirci

BİR SOKAK PROTESTOSU ÖYKÜSÜ
Yönetmen : Ayşe Melike Akşit

OYUNCAK FABRİKASI
Yönetmen : Münire Armstrong - Didem Erayda

MUSON ÇEKİRGELERİ
Yönetmen : Oğuz Kaynak

SEÇMECE
Yönetmen : Nebi Acar-Berat Deniz Eroğlu

HASTANE
Yönetmen : Ayçe Kartal

ÜÇ KULAKLI
Yönetmen : Doğa Kılcıoğlu

BÖLÜM 2: 13 Şubat Cuma 15 Şubat Pazar 20 Şubat Cuma 22 Şubat Pazar
19.30

AN
Yönetmen : Aydın Ketenağ

ÇARK
Yönetmen : Denizcan Yüzgül

KARDEŞLER
Yönetmen : Deniz Buga

ÇEK – ÇEK
Yönetmen : Diyarbakır Sinema Atölyesi

K' NIN DOSYASI
Yönetmen : Güven Çatak

MUTLAK DOĞRU
Yönetmen : Denizcan Yüzgül

PAPILLON / KELEBEK
Yönetmen : Cansel Elçin

ÜLKE
Yönetmen : Zeynep Günsür

BSB İŞBİRLİĞİYLE KARGART' TA BELGESEL FİLM GÜNLERİ

04 Şubat 2004 Çarşamba
18 Şubat 2004 Çarşamba
⇒ ***SAVAŞLA BAŞBAŞA*** **ALONE WITH WAR** DANIELLE ARBID

11 Şubat 2004 Çarşamba
25 Şubat 2004 Çarşamba
⇒ ***ŞATİLA'NIN ÇOCUKLARI*** **CHILDREN OF SHATILA** MAI MASRI
SAVAŞ SANATI NEVZAD BEGOVIC

Saat 19.30

İFSAK İŞBİRLİĞİYLE KARGART' TA KISA FİLM GÜNLERİ

05 Şubat 2004 Perşembe / 26 Şubat 2004 Perşembe 19:30

OYUN
SERHAN ŞAHİN, BURCU ŞAHİNYAVUZ

PRAG'A NE DERSİN?
TAN TOLGA DEMİRCİ

DUVARIN ARKASI
SELİM EVCİ

ESPERANTO
M. CEM YARDIMCI

Belli bir senaryoya bağlı kalmadan, izleyicilerin seçtiği temalar üzerine doğaçlama kurgulanan ve seyircilerin aktif katılımıyla desteklenen **'Tiyatro Sporu'** 10 , 17 ve 24 Şubat tarihlerinde, saat 20:30' da **Kargart**'ta.

Oyuncular: Burak Satıbol, Koray Tarhan, Zeynep Özyurt, Ayça Işıldar, Ayhan Taş,Yiğit Arı, Dilek Çelebi, Erhan Kargın, Cumhuriyet Kiper.

!f istanbul

İFSAK
1959
İSTANBUL FOTOĞRAF VE SİNEMA AMATÖRLERİ DERNEĞİ

Belgesel Sinemacılar Birliği
Association of Documentary Filmmakers in Turkey
0 212 327 41 450 212 227 43 82
www.bsb-adf.org info@bsb-adf.org

EFES DARK

kargart

ansiklopedi

C→

CROSSROAD BLUES

Robert Johnson'ın "Crossroad Blues"da bahsettiği kavşağın hangi nokta olduğu belli değil, ama yaygın kanaat, Johnson'ın Highway 61 ve Highway 8'i birleştiren noktada durduğu...

Johnson'ın yaşadığı 1930'larda Güney'de hayat siyah blues'cular için zordu. Son House ya da Willie Brown ya da Sunnyland Slim, Jessie Mae Hemphill... Bir müzisyen ayazda kaldığında ya hapishaneye tıkılıyordu, ya da şehrin sınırına götürülüp bırakılıyordu. Bir müzisyenin tarlalarda iş bulma şansı da yoktu. Gündüzü kimsenin görmeyeceği bir köşecikte uyuklayarak geçirirdi, geceleri sokaklara çıkardı. Yakalanırsa, başına neler geleceğini bilirdi. Yank Rachell'a olduğu gibi, kız arkadaşını isteyen bir tarla sahibine pezevenklik yapmazsa, ne olur ne olmaz diye bir silah edinip şehirden uzamak durumundaydı...

Johnson 1938'de Mississippi'ye gittiğinde sona yaklaştığını bilmiyordu. İnsanlar ona "hadi çal" dediğinde havasında olmadığını söyledi. Bir içkiye ihtiyacı var dediler ve beklediler. Johnson –muhtemelen kıskanç bir koca tarafından– içkisine zehir katıldığının farkında değildi. Yarım saat çaldı, rahatsızlandı. Zehir o kadar kuvvetli değildi ki, birkaç günü hasta yatarak geçirdi. Ölümünü günlerce böyle bekledi. Doktor, tarlalarda çalışan siyahlara mahsustu, o da patron birini gönderirse.

Honeyboy Edwards anlatıyor: "Robert Johnson kavşak noktasına gittiğini söylüyordu, ama ne kastettiğini, orada ne yaptığını anlayamamıştım. Sonra ben de bir kavşağa gittim, bir şişe viskiyi açtım, gün doğana kadar blues çaldım. Robert Johnson kendi hikâyesini insanları korkutmak için anlatırdı belki. Kavşağa gittiğini, dizlerinin üstüne çöktüğünü ve bir adamla karşılaştığını söylerdi, ama ben hiçbir adamla karşılaşmadım. Robert yalancının tekiydi, ama sıkı gitarcıydı."

Avrupa'nın eski pagan dinlerinde olduğu gibi, Afrika'dan Amerika'ya taşınan voodoo inanışında da iki yolun kesiştiği noktalar tekinsiz yerlerdi. Giderek şeytanla özdeşleşen Legba da, inanışa göre, kavşakların tanrısıydı ve tanrıların yolunu açardı. Robert Johnson'ın kavşakta gördüğü adam Legba'yı anıştırıyordu: Şeytanla anlaşma yapmıştı, sonu da iyi olmamıştı...

Dampyr'in "Bataklıkta Doğanlar" macerasından bir kesit... Oğlak'ın yayınladığı "Dampyr Süper Cilt: Dört"teki "Delta Blues" adlı macera da bir Robert Johnson öyküsü anlatıyor

d→

DALE, DICK

Asıl adı Richard Monsour olan Dick Dale, Lübnanlı bir baba ve Polonyalı bir annenin oğlu olarak 1937'de Boston'da doğdu. Güney Kaliforniya'ya taşındıktan hemen sonra vaftiz babası DJ T. Texas Tiny ona "Dick Dale" adını verdi. Sörf müziğini 50'lerde keşfetti. Güneşin doğuşundan batışına kadar birlikte sörf yaptığı arkadaşları tarafından Sörf Gitarın Kralı ilan edildi. Gitar ve ampli ilahı Leo Fender'le tanışması rock açısından bir dönüm noktası oldu. Leo, Dale'den yeni icadı Fender Stratocaster gitarı denemesini istedi. Dale gitarı eline aldığı anda Leo Fender kahkahadan kırılıyordu, çünkü Dale sağ elle çalınmak üzere tasarlanmış gitarı sol elle, baş aşağı ve tersten çalıyor, akorları kafasında dönüştürüyordu –yıllar sonra Jimi Hendrix'in de yapacağı gibi. Leo Fender, Stratocaster gitarı ve yanında bir de Fender ampliyi Dale'e teslim etti. Dale gitarı ampli ve hoparlörleri patlatana kadar çaldı. Ondan sonra 49 ampli daha patlattı. "Dick, niye o kadar yüksek sesle çalıyorsun ki?" sorusuna Dale, ormandaki yerli dansçıların tabiat ananın ve okyanusun kükremesine karışmış seslerini çalan caz davulcusu Gene Krupa'nın sesini yakalamayı hayal ettiğini söyledi. Leo Fender Dale'e ampli vermeye devam etti, o da amplileri patlatmaya. Konserlerde şarkı söylerken sesinde vibrato olmadığını görünce, destek olarak emektar Hammond orgda bir reverb ünitesi buldu Dale. Derhal Leo'ya gösterdi; "Fender Tank Reverb" böyle doğdu. Shure Dynamic Bird mikrofon da takılınca Dale'in sesi zenginleşti, seksî ve dolu bir ses haline geldi. Bu sefer de Fender Stratocaster gitarının sesini desteklemek için gitarı Reverb Tank'a takınca, Dale'in alâmet-i farikası olan sound icat olundu. Dick Dale'in ilk "hit" single'ı olan "Let's Go Trippin" babasının şirketi Del-tone Records tarafından yayınlandı. İlk albümü "Surfer's Choice" ise piyasaya çıkan ilk sörf müzik albümüydü. Kapağında San Clemente rıhtımı önünde sörf yapan Dale görünüyordu. Sadece bu plak bile 1950'lerin

"Pipolu Adam" *(otoportre)*, Gustave Courbet, 1846-1847

sonunda neredeyse 90 bin satmıştı. Beach Boys'un da yorumlayacağı parçalardan "Miserlou" (ya da "Misirlou", Mısırlı anlamında) Tarantino'nun "Pulp Fiction" filminde de yer aldı... Dale'in gitarında Ortadoğu ve Latin etkileri açıkça hissediliyordu.
60'ların ortalarında bağırsak kanserine yakalandı ve ölümün eşiğinden döndü. Hayranı olan Jimi Hendrix, Dale'in hastalığını öğrendiğinde "Third Stone From The Sun" isimli şarkısını ona ithaf etti. Şarkıda fısıltıyla okuduğu dizede "Bir daha asla sörf müziği duyamayacaksınız" diyordu.
1979'da yüzerken aldığı bir yara deniz kirliliği yüzünden ciddi bir enfeksiyona dönüşünce az kalsın bir bacağını kaybediyordu. Bunun üzerine çevreci eylemlerde yeraldı.
Dick Dale, akustik, elektro, bas ve İspanyol gitarda da usta. Ayrıca ukulele, banjo, davul, piyano, org, klavsen, trompet, trombon, saksofon, armonika, ksilofon ve akordeon da çalıyor. Halen dünya turnelerine çıkıyor. Fakat adını sadece müzikle duyurmuş da değil. Çok yönlü bir sanatçı, kendini kabul ettirmiş bir ev tasarımcısı, anne-babası için tasarlığı 7 bin metrekarelik tek katlı ev gibi yaratıcılıkları da var. Ayrıca binici, egzotik hayvan terbiyecisi, sörfçü, dövüş sanatları ustası, okçu ve pilot.

l→

LAWN DOGS

Camelot Gardens, lüks, steril evlerin bulunduğu ve güvenlik şirketinin ıvır zıvır insanların bu evlere yaklaşmasını engellediği bir site. Siteye yeni taşınan Stockard ailesinde baba Morton politikaya atılmayı düşünen bir işadamı, anne Clare ise genç erkeklerle oyalanmaya çalışan bir kadın. İkisinin de 10 yaşındaki kızları Devon'a ayıracak zamanı yok. Devon da yaşıtı çocuklarla ilgilenmiyor. Sitenin havası da, düzgün çimleri de o civarda bir çocuğun yaşadığına dair en ufak bir ipucu vermiyor zaten. Devon anne-babasının muhteris, çıkarcı ve iki yüzlü insanlar olduğunun farkında. Amcası ona ormanda yaşayan Baba Yaga adlı bir büyücünün hikayelerini anlatıyor. Devon, bir gün Baba Yaga'yı aramak için yakındaki ormana dalıyor. Baba Yaga yerine karşısına devlet ormanında kaçak park etmiş eski püskü bir karavanda yaşayan Trent çıkıyor (filmde Sam Rockwell'in oynadığı karakter). Sitenin yer yer dağınık ağaçlarla kesilen geniş çimlerinin ardında çevrenin yegane fakir kişisi Trent Burns, hayatını Camelot Gardens çimlerini biçerek kazanıyor, düzenli olarak çimenlere bakmaya geliyor ve geneliikle de sitenin burnu büyük ev sahiplerince kötü muameleye maruz kalıyor. Kalbinden sorunlu, hayalperest, büyümüş de küçülmüş, kızınca babasının arabasına çıkıp ön cama çişini yapan Devon ve kendi kendisiyle dalga geçen, hayata karşı cesur, fakat umutsuz duran Trent, ortak noktaları olan fiziksel ve duygusal yaralarını keşfederek arkadaş, dert ortağı oluyorlar, birbirlerinde teselli buluyorlar. Devon'un ailesi nihayet kızlarının en yakın arkadaşının yetişkin bir adam, dahası para kazanmak için sitelerinin çimlerini biçen birisi olduğunu öğrendiklerinde fena halde bozuluyorlar. Devon ormanda aradığı karanlık kişiliğin aslında kendi çevresinin, hatta belki de kendi ailesinin bir parçası olduğu düşüncesine varıyor.

Birçok uluslararası festivalde ödüller kazanan "Lawn Dogs"un yönetmeni John Duigan, Avustralyalı anne ve babadan İngiltere'de dünyaya geldi. Melbourne Üniversitesi'nden ayrıldıktan sonra deneysel tiyatro oyunlarında yer aldı. Devlet desteğiyle birkaç küçük bütçeli film yaptı. Dört evsiz gencin hikâyesi "Mouth to Mouth"la ilk kez eleştirmenlerden takdir topladı. Raul Julia'nın suikaste kurban giden San Salvadorlu rahip Oscar Romero'yu canlandırdığı "Romero" (1989) filminin ardından Londra'ya yerleşti. Jean Rhys'in bir çılgınlık ve baştan çıkarma hikayesinin uyarlaması "Wide Sargasso Sea" (1992), 1920'lerde Avustralya'nın içerilerinde geçen sanatsal bir dışavurumun erotik hikayesi "Sirens" (1994), ticarî başarı kazanmasa da eleştirmenlerden övgü aldığı "Journey of August King" (1995) ve tedavisi için ameliyat geçirdikten sonra dahi olduğu ortaya çıkan otistik bir kadının hikayesinin anlatıldığı "Molly" (1999) Duigan'ın diğer filmleri arasında... Duigan'ın üç de romanı var.

p→

PAMELA x 3

Pamela / Kırma şu kalbimi allahaşkına / Bak tamir olmaz bu defa / Pamela / Şans iki kere çalmaz kapıyı / Tutarsa terkedilenin ahı / Ah Pamela / Uzaktasın fersah fersah / Ama kalbimdesin daima *(Toto'nun "Pamela" şarkısından)*

Pamela Anderson ve Dallas'ta Pamela rolünde Victoria Principal (soldan ikinci)

t→

TURNER, OTHA

Drum & fife: Bambu ağacından yapılan flüt benzeri bir üflemeli ve davul. İzahı kendi içinde. Batı sahillerinden orta kesime kadar yayılan bir alanı kapsayan, Afrika geleneksel müzikleri içerisinde 400 yıl yaşayagelmiş bir form drum & fife. Pentatonik yapısı itibariyle, telli çalgıların atasını oluşturan chordophone ailesiyle beraber, blues ve gospel gibi formlara atalık etmiş. Amerikan Bağımsızlık Savaşı esnasında epik bir özellik de üstlenen drum & fife, artık kaybolmaya yüz tutmuş eski söylenceleri andırıyor.
Otha Turner, bu geleneğin son büyük temsilcisiydi. 1908'de Mississippi'de doğdu. Ömrünü küçük çiftliğinde ortakçı olarak geçirdi. Rising Star Fife and Drum Band'in çekirdek ekibi, trampette kızı ve torunundan, bas davuldaysa kuzeninden oluşuyordu. Buna bir elektrikli slide gitar eklersek, bu tarzın delta blues'la ilişkisi iyice belirginleşiyor. Uzun yıllar çiftliklerinde, pikniklerde çalarak yaşayan bu grup, son yıllarda Chicago Blues Festivali'nin açılışını yapmaya başlamıştı...

Blues ve bağlantılı formların arkaik ataları konusunda günümüzde pek sık derleme çalışması yapılmadığını kabul edersek, dalında yaşayan son efsanelerden biri olarak kabul edilen Turner'ın keşfi çok önemliydi. Bu keşifte önce Turner'ın grubuna dahil olan, sonra da gerçekleştirdiği alan kayıtlarıyla Turner'ın müziğini arşivlere kazandıran Luther Dickinson'ın büyük payı var. Meşhur Memphis'li prodüktör Jim Dickinson'ın oğlu olan, Gutbucket ve North Mississippi All-Stars elemanı Dickinson'ın ilk çalışması "Otha Turner and His Rising Star Fife & Drum Band Field Recordings from Gravel Springs, Mississippi", Rolling Stone dergisinin alternatif müzik listesinde ilk 10'a girmişti. Bu albümü takiben yayınlanan "Everybody Hollerin' Goat" (1997), Turner'ın iyice tanınmasını sağlayan nihaî albümüne de yolu açmıştı.
Turner ve ekibi, 1999'da bir grup Senegalli peküsyonistle yan yana stüdyoya girmişti. Sonuç: "Otha Turner and The Afrossippi Allstars: From Senegal to Senatobia". Sekiz parçalık albümde poliritmik bir blues'la karşı karşıyaydık. Sinek sıklet ve alabildiğine sevimli bir kaval, telaşlı bir böceği andıran parmak piyanosu, uğuldayan bir bas davul, iç içe geçen, Yoruba ve Kongo'nun en has ritmlerini taşıyan trampetler... Otha Turner, bundan bir sene önce, 26 Şubat 2003'te Mississippi'de son nefesini verdi.

Okura benzersiz bir insandan söz etmek istiyorum. Öylesine güçlü ve kararlı bir özgünlüğe sahip ki, onaylanma ihtiyacı bile duymuyor. Desenlerinin bir tanesinde bile imzası yok –tabii imzadan anladığınız birçok kişinin en önemsiz taslaklarına kondurdukları o birkaç harf ise. Ama göz kamaştırıcı ruhunun imzası var o desenlerde. Kalabalıkların, adsız yüzlerin sevdalısı Bay G., özgünlüğü tevazu noktasına kadar götürmüştür. Zekasını ve yeteneğini takdir eden bir şeyler yazmaya hazırlandığımı öğrenince, yazıdan adını çıkarmam, eserlerinden sanki onları yapan kişi bilinmiyormuş gibi söz etmem için bana yalvardı. Bu tuhaf isteğe boyun eğeceğim. On yıl boyunca Bay G.'yle tanışmak istedim. Sonunda onu bulabildiğimde, hemen gördüm ki, karşımda bir sanatçı değil, bir dünya insanı vardı. Sizden ricam, burada sanatçı sözcüğünü çok dar, dünya insanı ifadesiniyse en geniş mânada anlamanızdır. Bay G. kendisine sanatçı denmesinden hoşlanmaz. Biraz da haklı sayılmaz mı? O tüm dünyayla ilgilenir, yerküremizin üstünde olup biten her şeyi bilmek, anlamak, değerlendirmek ister. Sanatçı manevi ve siyasî dünyada çok az yaşar ya da yaşamaz. Bréda semtinde oturuyorsa, Saint-Germain'de olup bitenlerden haberi yoktur. Dünya insanı, evrenin manevi yurttaşı, onların zorunlu olarak dar bir çevreye sıkışıp kalan sohbetinden hemen sıkılır, bunu katlanılmaz bulur. Ben onu "dandy" diye isimlendirebilirim. Bunun için geçerli birkaç nedenim var; çünkü dandy sözcüğü, özlü bir karaktere ve dünyanın manevi işleyişine ilişkin ince bir kavrayış yeteneğine işaret eder. Ama, diğer yandan dandy duyarsızlık özlemi duyar. Doymak bilmez bir görme ve hissetme tutkusunun egemenliğindeki bay G., bu yönüyle dandizmden kesin bir çizgiyle ayrılır. Dandy bıkkındır veya tavrı ve mensup olduğu zümre gereği öyle görünür. Bay G., bıkkın insanlardan nefret eder. O, çok güç bir sanata, gülünçleşmeden samimi olma sanatına vakıftır –hassas ruhlar ne demek istediğimi anlayacaktır.

Charles Baudelaire, "Modern Hayatın Ressamı"

Resim: Gustave Courbet ("Baudelaire'in Portresi"nden, 1849)